Wisbech's illustrerede Almanak

Udkom fra 1852-1939 med indhold gældende for det kommende år.

Om almanakken på: https://danskforfatterleksikon.dk/1850p/p104813.htm

Udarbejdet af Niels Jensen

Forlagt af Brödrene Wisbech
KOLDING

TILLAGT AF UNIVERSITETET

Almanak

for det Aar efter Christi Fødsel

1882,

som er det andet efter Skudaar;

beregnet til Kjøbenhavns Observatorium

af

H. C. F. C. Schjellerup,
Professor.

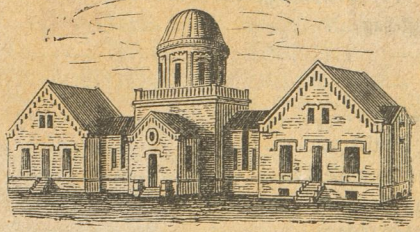

Kjøbenhavn.
Trykt hos J. H. Schultz.

For usolgte Almanakker, der tilbagesendes til Ombytning efter **15.** Januar **1882** fradrages for Almanakkens Hæftning henholdsvis 3, 4, 5 og 7 Øre for hvert Exemplar á 50, 75, 100 og 125 Øre.

Nærværende Aar

regnes

efter Christi Fødsel 1882.

Efter Verdens Skabelse	5849.
Siden Reformationen	365.
Siden den Oldenborgske Stammes Regjerings Begyndelse i dette Rige	434.
Siden vor allernaadigste Konge, Kong Christian den Niendes Fødsel	64.
Fra Kong Christian den Femtes danske Lov	199.
Fra Danmarks Grundlov	33.

Imellem Jul og Fastelavn er 8 Uger.

Aaret 1882 er det 6595de i den julianske Periode.

Mosaiske Festdage 1882.

Purimfest	5 Marts
* 1ste Paaskedag	4 April
* 2den —	5 —
* 7de —	10 —
* Paaskens Ende	11 —
* Ugefest (Pintse)	24 Mai
* Sammes 2den Festdag	25 —
Fastedag, Templets Ødelæggelse	25 Juli
* Nytaarsfest (5643)	14 Septbr.
* Sammes 2den Dag	15 —
* Store Forsoningsfest	23 —
* Løvsalsfest	28 —
* Sammes 2den Festdag	29 —
* Sammes Slutningsfest	5 Oktbr.
* Thorah-Glædesfest	6 —
Templets Indvielsesfest (Jul), som feires i 8 Dage	6 December.

Enhver Festdag begynder den foregaaende Aften, og de med * betegnede feires strengt.

Det danske Kongehus.

Kong **Christian IX.** til Danmark, de Venders og Gothers, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenborg, født 8de April 1818, successerede 15de November 1863, formælet 26de Maj 1842 med

Dronning **Louise** Vilhelmine Frederikke Caroline Auguste Julie, Prinsesse af Hessen-Kassel, født 7de September 1817.

Børn:

1) Kronprins Christian **Frederik** Vilhelm Carl, født 3dje Juni 1843, formælet 28de Juli 1869 med

   Kronprinsesse **Louise** Josephine Eugenie, Prinsesse af Sverig og Norge, født 31te Oktbr. 1851.

   Børn: 1) **Christian** Carl Frederik Albert Alexander Vilhelm, født den 26de September 1870.

   2) Christian Frederik **Carl** Georg Valdemar Axel, født den 3dje August 1872.

   3) **Louise** Caroline Josephine Sophie Thyra Olga, født den 17de Februar 1875.

   4) **Harald** Christian Frederik, født den 8de Oktober 1876.

   5) **Ingeborg** Charlotte Caroline Frederikke Louise, født den 2den August 1878.

   6) **Thyra** Louise Caroline Amalie Augusta Elisabeth, født den 14de Marts 1880.

2) **Alexandra** Caroline Marie Charlotte Louise Julie, født 1ste Decbr. 1844, formælet 10de Marts 1863 med **Albert Edward**, Prins af Wales, Hertug af Cornwall, født 9de Novbr. 1841.

3) **Georg** I., Hellenernes Konge, (Christian **Vilhelm** Ferdinand Adolph Georg), født 24de Decbr. 1845, formælet 27de Oktbr. 1867 med **Olga** Constantinowna, Storfyrstinde af Rusland, født 3. Septbr. 1851.

4) **Maria** Feodorowna (Maria Sophie Frederikke **Dagmar**), født 26de Novbr. 1847, formælet 9de Novbr. 1866 med Keiser **Alexander III.** af Rusland, født 10de Marts 1845.

5) **Thyra** Amalie Caroline Charlotte Anna, født 29de Septbr. 1853, formælet 21de Decbr. 1878 med **Ernst August** Vilhelm Adolf Georg Frederik, Hertug af Cumberland og Brunsvig-Lüneborg, født den 21de Septbr. 1845.

6) **Valdemar**, født 27de Oktbr. 1858.

Oldefaders Sønnesøns Kong Frederik VI.s Datter:
Vilhelmine Marie, født 18de Januar 1808, formælet 19de Maj 1838 med **Carl**, Hertug af Slesvig-Holsten-Sønderborg-Glücksborg, Enke den 24de Oktober 1878.

I nærværende Almanak antages Dagen overensstemmende med almindelig Vedtægt at begynde ved Midnat og regnes indtil næste Midnat, saa at de 12 Timer, der gaa foran den mellemliggende Middag, benævnes Formiddagstimer, de 12 efterfølgende derimod Eftermiddagstimer. Ethvert Klokkeslet er angivet i den saakaldte Middeltid eller den Tidsart, som stedse bruges i det daglige Liv, og som derfor alle Uhre ere indrettede til at vise. Da denne imidlertid er forskjellig fra den Tid, som Solskiven angiver, bliver det nødvendigt for Enhver, som vil stille sit Uhr efter Solskiven, at kjende den Forskjel, som finder Sted mellem Uhret og Solskiven. Herom erholdes Underretning ved Hjælp af de Tal, som findes paa den Side, der følger efter Decembermaaned, og som angive, hvad et Uhr paa de forskjellige Dage af Aaret bør vise i samme Øieblik, som det efter Solskiven er Middag. Saaledes betegner f. Ex. 12. 4', som findes ved den 1 Januar, at paa denne Dag skal et rigtigt Uhr vise Tolv og fire Minuter i det Øieblik, da Solen angiver Middag. Disse Tal kunne anvendes uden Forandring over hele Landet.

Den tredie Række paa enhver Side indeholder Angivelsen af Klokkeslettet for Maanens Op- eller Nedgang, forsaavidt som Kundskab derom kan have Vigtighed i det daglige Liv. Maanens Opgang er betegnet med O. F. eller O. E., eftersom den indtræffer paa en Formiddags- eller Eftermiddagstime. Ligeledes betegnes Nedgangen med N. F. eller N. E.

Den sidste Række paa enhver Side betegner Angivelsen af Klokkeslettet for Høivande paa Jyllands fri Vestkyst, hvormed maa sammenholdes den Forklaring over Beregningen af Tiden for Flod og Ebbe, som er meddelt efter Tabellen for Tidsforskjellen.

De, der ville benytte Solcentrets Op- eller Nedgang til derefter at stille deres Uhre, kunne, naar de befinde sig paa et Sted i Danmark, der ligger lige Vest for Kjøbenhavn, betjene sig af de i Almanakken anførte Klokkeslet. For de Steder derimod, som ligge nordligere eller sydligere, er beregnet den vedføiede Tabel, der viser, hvormange Minuter man skal lægge til eller trække fra de i Almanakken anførte Klokkeslet for at erfare, hvad Uhret bør vise ved Solens Op- eller Nedgang. De anførte Tal gjælde imidlertid ogsaa for dem, der ligge omtrent lige Øst eller Vest; derfor anføres her saavel disse som ogsaa de, der kunne rette sig efter Kjøbenhavn.

	Kjøbenhavn...	Roeskilde, Holbek, Kallundborg, Veile, Varde.
A.	Helsingør	Hillerød, Nykjøbing, Skanderborg.
B.	Randers	Viborg, Grenaa.
C.	Aalborg	Nibe, Løgstør, Thisted.
D.	Skagen.	
E.	Ribe	Aasens, Odense, Nyborg, Korsør, Slagelse, Storeheddinge, Christiansø.
F.	Nakskov.....	Maribo, Saxkjøbing, Stubbekjøbing, Nykjøbing.

	Læg til Opg. Træk fra Nedg.			Træk fra Opgangen. Læg til Nedgangen.									Læg til Opg. Træk fra Nedg.			
	Jan.	Febr.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	Septb.	Octbr.	Novbr.	Decbr.
	6 20	3 17	2 16	30	13 27	11 25	8 22	6 20	3 17	31	14 28	12 26	9 23	7 21
A	2	2	1	1	1	0	0	1	1	2	2	2	2	2	1	1	1	0	0	1	1	2	2	2
B	6	5	4	2	1	0	1	2	3	4	5	6	6	6	5	4	3	2	1	0	1	2	4	5	6	6
C	9	8	6	4	2	1	1	3	5	6	8	10	10	9	8	6	4	3	1	1	2	4	6	8	9	10
D	14	12	9	6	3	1	2	3	7	10	13	15	16	15	13	10	7	4	2	1	4	6	7	12	15	16

	Træk fra Opg. Læg til Nedg.			Læg til Opgangen. Træk fra Nedgangen.									Træk fra Opg. Læg til Nedg.			
	Jan.	Febr.	Marts.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	Septb.	Octbr.	Novbr.	Decbr.
	6 20	3 17	2 16	30	13 27	11 25	8 22	6 20	3 17	31	14 28	12 26	9 23	7 21
E	2	2	1	1	1	0	0	1	1	2	2	2	2	2	1	1	1	0	0	1	1	2	2	2
F	6	5	4	2	1	0	1	2	3	4	5	6	6	6	5	4	3	2	1	0	1	2	4	5	6	6

Loven af 6te Februar 1880, ved hvilken Kjøbenhavns Middeltid er indført som fælles Tid for hele Kongeriget, medfører, at Uhrene, som ere stillede efter Stedtid, maa for Steder, der ligge vestlig for Kjøbenhavn, stilles saameget frem, som Længdeforskjellen beløber sig til i Tid, hvorimod de maa stilles tilbage for østlige Steder. Tidsforskjellen kan udmaales paa Danmarkskortet, idet man erindrer, at 15 Bueminutter svare til 1 Tidsminut.

Exempelvis anføres paa nærmeste Minut Klokkeslætsforskjellen for nogle vestlige Steder: Hillerød 1′, Roeskilde 2′, Ringsted 3′, Sorø 4′, Skjelskør 5′, Kallundborg 6′, Nyborg 7′, Skagen 8′, Odense $8^3/_4$′, Aarhus $9^1/_2$′, Horsens 11′, Kolding $12^1/_3$′, Ribe $15^1/_4$′, Holstebro 16′, Hjerting 17′, Ringkjøbing $17^1/_3$′, Blaavandshuk 18′. Af østlige Steder nævnes blot Rønne $8^1/_2$′, Nexø 10′.

Bestemmelse af Middagslinien.

Paa en vandret plan Flade, som er fast opstillet saaledes, at den kan bestrinnes af Solen, tegnes flere koncentriske Cirkler. I Centret opreises en Stift lodret paa Fladen. Naar om Formiddagen mellem Kl. 9 og 11 Stiftens Skygge efterhaanden bliver kortere, mærker man sig paa Cirklerne de Punkter, hvor Skyggens Ende befinder sig. Om Eftermiddagen mellem Kl. 1 og 3 forlænger Skyggen sig, og nu mærker man sig atter Skyggens Ende i Cirklerne. Middagslinien er da den rette Linie, som, dragen ud fra Stiftens Fod, halverer de paa Cirklerne affkaarne Buer. — Konstruktionen giver det bedste Resultat, naar den udføres i Dagene imellem den 17de og 24de Juni eller imellem den 18de og 23de December.

Overgang Stiftens Skygge falder i Middagslinien er det Sandmiddag (jvfr. forrige Side).

Januar

eller Glugmaaned. 31 Dage. 1882.

		Maan. N. F.		Høiv.
	Christi Omskjærelse, Luc. 2.			
S. 1	Nytaar	5 39	Solen nærmest Jorden	9 46
M. 2	Abel	6 38		10 47
Ti. 3	Enoch	7 26	○ f. M. 11. 49′ Form.	11 27
O. 4	Methusalem	O. E.	Sol. op. 8. 31′ n. 3. 39′	12 4
T. 5	Simeon	5 20	Tusmørket varer 52′	0 21
F. 6	Hell. 3 Kong.	6 29		0 54
L. 7	Knud Hertug	7 38		1 25
	Da Jesus var 12 Aar gammel, Luc. 2.			
S. 8	1 S. e. H. 3 K.	8 48	Erhard	1 56
M. 9	Julianus	9 56	☾ fjerneſt Jorden	2 26
Ti. 10	Paul Eremit	11 6		2 59
O. 11	Hyginus	O. F.	Sol. op 8. 27′ n. 3. 50′ Tusmørket varer 51′	3 36
T. 12	Reinhold	12 17	◑ f. Kv. 4. 38′ Eftm.	4 20
F. 13	Hilarius	1 30		5 18
L. 14	Felix	2 44		6 33
	Bryllupet i Kana, Joh. 2.			
S. 15	2 S. e. H. 3 K.	3 59	Maurus	7 56
M. 16	Marcellus	5 9		9 14
Ti. 17	Antonius	6 11		10 19
O. 18	Hert. V. Mar.	7 1	Prisca Sol. op 8. 19′ n. 4. 2 Tusmørket varer 49′	11 12
T. 19	Pontianus	N. E.	● n. M. 5. 25′ Eftm.	11 56
F. 20	Fab. Sebast.	5 51	☾ nærmest Jorden	0 18
L. 21	Agnes	6 23		1 0
	Jesus gik ned af Bjerget, Matth. 8.			
S. 22	3 S. e. H. 3 K.	8 53	Vincentius	1 38
M. 23	Emerentius	10 19		2 17
Ti. 24	Timotheus	11 43		2 58
O. 25	Pauli Omv.	N. F.	Sol. op 8. 8′ n. 4. 17′ Tusmørket varer 48′	3 42
T. 26	Polycarpus	1 4	◐ f. Kv. 8. 35′ Form.	4 38
F. 27	Chrysostom.	2 21		5 46
L. 28	Fred. 6 Fødſ.	3 32	Carolus Magnus	7 12
	Jesus traadte i Skibet, Matth. 8.			
S. 29	4. S. e. H. 3 K.	4 33	Chr. 7 Fødſ. Valerius	8 31
M. 30	Louise	5 24	Adelgunde	9 35
Ti. 31	Vigilius	6 4		10 26

Februar

eller **Blidemaaned.** 28 Dage. 1882.

			Maan. N. F.		Høiv.
O.	1	Brigida	6 34	Sol. op 7. 56′ n. 4. 31′ Tusmørket varer 46′	11 7
T.	2	Kyndelmisse	6 59		11 41
F.	3	Blasius	O. E.	○ f. M. 6. 48′ Form.	12 14
L.	4	Veronica	6 36	☾ fjerneſt Jorden	0 29

Arbeiderne i Vingaarden, Matth. 20.

S.	5	Septuagesima	7 46	Agathe	0 59
M.	6	Dorothea	8 54		1 28
Ti.	7	Richard	10 4		1 58
O.	8	Corintha	11 15	Sol. op 7. 42′ n. 4. 47′ Tusmørket varer 45′	2 29
T.	9	Apollonia	O. F.		3 4
F.	10	Scholastica	12 28		3 46
L.	11	Euphrosyne	1 40	◑ f. Kv. 9. 24′ Form.	4 41

De fire Slags Sædejord, Luc. 8.

S.	12	Sexagesima	2 49	Eulalia	5 52
M.	13	Benignus	3 53		7 24
Ti.	14	Valentinus	4 47		8 51
O.	15	Faustinus	5 31	Sol. op 7. 27′ n. 5. 2′ Tusmørket varer 43′	10 1
T.	16	Juliane	6 5		10 54
F.	17	Findanus	N. E.		11 39
L.	18	Jul. Sophie	6 16	Concordia. ☾ nærmeſt Jorden ● n. M. 3. 40′ Form.	12 20

Christi Daab, Matth. 3.

S.	19	Fastelavn	7 48	Qvinquagesima. Esto mihi	0 40
M.	20	Eucharias	9 16	Ammon	1 17
Ti.	21	Hvide Tirsdag	10 42	Samuel	1 56
				Peders Stol	
O.	22	Aske Onsdag	N. F.	Sol. op 7. 11′ n. 5. 17′	2 37
T.	23	Papias	12 3	Tusmørket varer 43′	3 20
F.	24	Matthias	1 18	◐ f. Kv. 10. 21′ Eftm.	4 13
L.	25	Victorinus	2 24		5 20

Jesus friſtes af Djævelen, Matth. 4.

S.	26	1 S. i Fasten	3 19	Qvadragesima. Invocavit	6 36
M.	27	Leander	4 3	Inger	7 59
Ti.	28	Ollegaard	4 37		9 7

Marts

eller Tordmaaned. 31 Dage. 1882.

		Maan.		Høiv.
O. 1	Tamperdag	N. F. 5 3	Albinus	
T. 2	Simplicius	5 25	Sol. op 6. 53′ n. 5. 32′	9 59
F. 3	Kunigunde	5 43	Tusmørket varer 42′	10 40
L. 4	Adrianus	O. E.	☾ fjerneſt Jorden	11 15
				11 47

Den kananæiſke Kvinde, Matth. 15.

S. 5	2 S. i Faſten	6 43	Reminiſcere. Theophilus	0 3
M. 6	Gotfred	7 53	○ f. M. 1. 30′ Form.	0 32
Ti. 7	Perpetua	9 5		1 1
O. 8	Beata	10 15	Sol. op 6. 36′ n. 5. 46′	1 32
T. 9	40 Riddere	11 28	Tusmørket varer 42′	2 6
F. 10	Ædel	O. F.		2 42
L. 11	Thala	12 37		3 25

Jeſus drev en Djævel ud, Luc. 11.

S. 12	3 S. i Faſten	1 41	Oculi. Gregorius	4 18
M. 13	Macedonius	2 37	◑ f. Kv. 10. 18′ Eftm.	5 29
Ti. 14	Eutychius	3 23		6 58
O. 15	Zacharias	4 0	Sol. op 6. 18′ n. 6. 1′	8 27
T. 16	Gudmund	4 29	Tusmørket varer 42′	9 38
F. 17	Gjertrud	4 53		10 33
L. 18	Alexander	5 15	☾ nærmeſt Jorden	11 18

Jeſus beſpiſer 5000 Mand, Joh. 6.

S. 19	Midfaſte	N. E.	Lætare. Joſeph	11 59
M. 20	Gordius	8 8	● n. M. 1. 8′ Eftm.	0 19
Ti. 21	Benedictus	9 34	Jevndøgn, Foraar begynder	0 58
O. 22	Paulus	10 55	Sol. op 5. 59′ n. 6. 15′	1 37
T. 23	Fidelis	N. F.	Tusmørket varer 42′	2 18
F. 24	Ulrica	12 8		3 1
L. 25	Mariæ Bebud.	1 8		3 49

Gabriel Engel udſendes, Luc. 1.

S. 26	5 S. i Faſten	1 58	Judica. Gabriel	4 46
M. 27	Caſtor	2 37	◐ f. Kv. 2. 23′ Eftm.	5 53
Ti. 28	Euſtachius	3 6		7 13
O. 29	Jonas	3 29	Sol. op 5. 41′ n. 6. 29′	8 23
T. 30	Quirinus	3 49	Tusmørket varer 42′	
F. 31	Fred. 5. Fødſ.	4 6	☾ fjerneſt Jorden	9 19
			Balbina	10 6

April

eller **Faaremaaned.** 30 Dage. 1882.

			Maan. N. F.		Høiv.
L.	1	Hugo	4 21		10 44
		Christi Indtog i Jerusalem, Matth. 21.			
S.	2	**Palmesøndag**	4 37	Theodosius	11 17
M.	3	Nicætas	O. E.	○ f. M. 6. 37′ Eftm.	11 50
Ti.	4	Ambrosius	8 4		0 6
O.	5	Irene	9 17	Sol. op 5. 23′ n. 6. 43′ Tusmørket varer 43′	0 39
T.	6	**Skjærtorsdag**	10 27	Sixtus	1 12
F.	7	**Langfredag**	11 33	Egesippus	1 48
L.	8	Chr. 9 Fødsl.	O. F.	Janus	2 27
		Christi Opstandelse, Marc. 16.			
S.	9	**Paaskedag**	12 31	Procopius	3 10
M.	10	**2 Paaskedag**	1 20	Ezechiel	4 3
Ti.	11	Leo	1 59	◑ s. Kv. 7. 20′ Fm.	5 9
O.	12	Julius	2 30	Sol. op 5. 5′ n. 6. 57′ Tusmørket varer 44′	6 33
T.	13	Justinus	2 55		7 59
F.	14	Tiburtius	3 16		9 12
L.	15	Chr. 5 Fødsl.	3 37	Olympia. ☾ nærmest Jorden	10 10
		Jesus kom ind ad lukte Døre, Joh. 20.			
S.	16	1 S. e. Paaske	3 57	Ovasimodo. Mariane	10 58
M.	17	Anicetus	N. E.	● n. M. 10. 28′ Eftm.	11 39
Ti.	18	**Flyttedag**	8 26	Eleutherius	0 0
O.	19	Daniel	9 44	Sol. op 4. 48′ n. 7. 11′ Tusmørket varer 46′	0 40
T.	20	Sulpicius	10 52		1 20
F.	21	Florentius	11 48		2 0
L.	22	Cajus	N. F.		2 41
		Jesus er en god Hyrde, Joh. 10.			
S.	23	2 S. e. Paaske	12 32	Misericord. Dom. Georgius	3 24
M.	24	Albertus	1 6		4 11
Ti.	25	Marc. Evang.	1 31	◐ f. Kv. 7. 46′ Form.	5 9
O.	26	Cletus	1 53	Sol. op 4. 31′ n. 7. 25′ Tusmørket varer 48′	6 14
T.	27	Charl. Amal.	2 11	Ananias. ☾ fjernest Jorden	7 22
F.	28	Vitalis	2 27		8 26
L.	29	Peter Martyr	2 42		9 21
		Christi Bortgang til Faderen, Joh. 16.			
S.	30	3 S. e. Paaske	2 58	Jubilate. Severus	10 8

Mai

eller Maimaaned. 31 Dage. 1882.

		Maan. N. F.		Høiv.
M. 1	Phil. Jacob	3 15	Boldermisse.	10 47
Ti. 2	Athanasius	O. E.	○ f. M. 9. 21′ Form.	11 24
O. 3	Korsmisse	8 15	Sol. op 4. 15′ n. 7. 38′	12 1
T. 4	Florian	9 24	Tusmørket varer 50′	0 20
F. 5	Bededag	10 26	Gothard	0 56
L. 6	Joh. a. Port.	11 19	De lyse Nætter begynde	1 35

Den Helligaands Sendelse, Joh. 16.

S. 7	4 S. e. Paaske	O. F.	Cantate. Flavia	2 16
M. 8	Stanislaus	12 0		3 0
Ti. 9	Caspar	12 33	◑ s. Kv. 1. 25′ Eftm.	3 49
O. 10	Gordianus	12 59	Sol. op 4. 0′ n. 7. 52′	4 48
T. 11	Mamertus	1 21	Tusmørket varer 53′	6 0
F. 12	Pancratius	1 40		7 24
L. 13	Ingenuus	2 0	☾ nærmest Jorden	8 42

Beder i Jesu Navn, Joh. 16.

S. 14	5 S. e. Paaske	2 21	Rogate. Christian	9 46
M. 15	Sophie	2 43		10 37
Ti. 16	Sara	3 12	Solform. Kl. 7. 7′ Form.	11 21
O. 17	Bruno	N. E.	● n. M. 8. 23′ Form.	12 4
			Sol. op 3. 47′ n. 8. 5′	
			Tusmørket varer 56′	
T. 18	Chr. Himmelf.	9 34	Erik	0 24
F. 19	Potentiana	10 25		1 3
L. 20	Angelica	11 3		1 42

Naar Trosteren kommer, Joh. 15.

S. 21	6 S. e. Paaske	11 32	Exaudi. Helene	2 19
M. 22	Castus	11 57		2 57
Ti. 23	Desiderius	N. F.		3 37
O. 24	Esther	12 16	Sol. op 3. 36′ n. 8. 17′	4 21
			Tusmørket varer 60′	
T. 25	Urbanus	12 32	◐ f. Kv. 1. 31′ Form.	5 15
F. 26	Beda	12 48	☾ fjernest Jorden	6 16
L. 27	Lucian	1 4		7 23

Hvo mig elsker, Joh. 14.

S. 28	Pintsedag	1 20	Vilhelm	8 30
M. 29	2 Pintsedag	1 37	Maximinus	9 27
Ti. 30	Vigand	2 0		10 18
O. 31	Tamperdag	2 28	Sol. op 3. 28′ n. 8. 27′	11 2
			Tusmørket varer 64′	

Juni

eller Skjærsommer. 30 Dage. 1882.

			Maan.		Høiv.
			O. E.		
T.	1	Nicomedes	O. E.	○ f. M. 9. 24′ Eftm.	11 43
F.	2	Marcellinus	9 13		0 4
L.	3	Krpr. Frederik	10 0	Erasmus	0 45
				Christus og Nicodemus, Joh. 3.	
S.	4	Trinitatis	10 36	Optatus	1 24
M.	5	Grundlovsdag	11 4	Bonifacius	2 6
Ti.	6	Norbertus	11 28	☾ nærmest Jorden	2 48
O.	7	Jeremias	11 49	Sol. op 3. 21′ n. 8. 36′ Tusmørket varer 67′	3 32
T.	8	Medardus	O. F.	◑ f. Kv. 6. 0′ Eftm.	4 26
F.	9	Primus	12 9		5 31
L.	10	Onuphrius	12 27		6 50
				Den rige Mand, Luc. 16.	
S.	11	1 S. e. Trin.	12 48	Barnab. Apost.	8 13
M.	12	Basilius	1 13		9 22
Ti.	13	Cyrillus	1 44		10 20
O.	14	Rufinus	2 22	Sol. op 3. 18′ n. 8. 42′ Tusmørket varer 69′	11 7
T.	15	Vitus	N. E.	● n. M. 7. 23′ Eftm.	11 49
F.	16	Tycho	9 1		0 9
L.	17	Botolphus	9 34		0 46
				Den store Nadvere, Luc. 14.	
S.	18	2 S. e. Trin.	10 0	Leontius	1 21
M.	19	Gervasius	10 21		1 55
Ti.	20	Sylverius	10 38	Solhverv, længste Dag. Sommer begynder	2 28
O.	21	Albanus	10 55	Sol. op 3. 18′ n. 8. 45′ Tusmørket varer 70′	3 3
T.	22	10000 Mart.	11 10	☾ fjernest Jorden	3 39
F.	23	Paulinus	11 26	◑ f. Kv. 6. 52′ Eftm.	4 21
L.	24	St. Hansdag	11 43		5 15
				Det fortabte Faar, Luc. 15.	
S.	25	3 S. e. Trin.	N. F.	Prosper	6 18
M.	26	Pelagius	12 2		7 33
Ti.	27	7 Sovere	12 26		8 47
O.	28	C. Amalie	12 58	Eleonora Sol. op 3. 21′ n. 8. 45′	9 50
T.	29	Petr. Paulus	1 41	Tusmørket varer 69′	10 42
F.	30	Lucina	2 36		11 28

Juli

eller Ormemaaned. 31 Dage. 1882.

			Maan. O. E.		Høiv.
L.	1	Theobaldus	8 34	○ f. M. 6. 59′ Form.	12 12
		Vorer barmhjertige, Luc. 6.			
S.	2	4 S. e. Trin.	9 6	Mariæ Besøg.	0 32
M.	3	Cornelius	9 33	Solen fjerneſt Jorden	1 12
Ti.	4	Ulricus	9 55	☾ nærmeſt Jorden	1 42
O.	5	Anshelmus	10 15	Sol. op 3. 27′ n. 8. 42′	2 31
T.	6	Dion	10 34	Tusmørket varer 67′	3 12
F.	7	Lov. Aug.	10 55	Villebaldus	4 2
L.	8	Kjeld	11 19	◑ ſ. Kv. 10. 42′ Eftm.	5 2
		Jeſus lærer af Skibet, Luc. 5.			
S.	9	5 S. e. Trin.	11 47	Søſtrata	6 18
M.	10	Vilh. Carol.	O. F.	Knud Konge	7 46
Ti.	11	Joſva	12 21		9 3
O.	12	Henrik	1 5	Sol. op 3. 35′ n. 8. 36′	10 4
T.	13	Margarethe	1 58	Tusmørket varer 64′	10 51
F.	14	Bonaventura	2 59		11 32
L.	15	Apoſtl. Del.	N. E.	● n. M. 7. 52′ Form.	12 9
		Fariſæernes Retfærdighed, Matth. 5.			
S.	16	6 S. e. Trin.	8 27	Suſanne	0 26
M.	17	Alexius	8 46		0 58
Ti.	18	Arnolphus	9 2	☾ fjerneſt Jorden	1 28
O.	19	Juſta	9 17	Sol. op 3. 45′ n. 8. 27′	1 59
T.	20	Elias	9 33	Tusmørket varer 61′	2 30
F.	21	Evenus	9 50		3 3
L.	22	Mar. Magd.	10 7		3 40
		Jeſus beſpiſer 4000 Mand, Marc. 8.			
S.	23	7 S. e. Trin.	10 29	Hundedagene begynde	
M.	24	Chriſtina	10 57	Apollinaris	4 27
Ti.	25	Jacobus	11 33	◐ ſ. Kv. 11. 8′ Form.	5 28
O.	26	Anna	N. F.	Sol. op 3. 57′ n. 8. 16′	6 43
T.	27	Martha	12 20	Tusmørket varer 57′	8 9
F.	28	Aurelius	1 20		9 22
L.	29	Oluf	2 34		10 23
					11 13
		De falſke Profeter, Matth. 7.			
S.	30	8 S. e. Trin.	3 47	Abdon	11 57
M.	31	Germanus	O. E.	○ f. M. 2. 52′ Eftm.	0 17

August

eller Høstmaaned. 31 Dage. 1882.

		Maan.		Høiv.
		O. E.		
Ti. 1	Peders Fængs.	8 20	☾ nærmest Jorden	0 57
O. 2	Hannibal	8 40	Sol. op 4. 9′ n. 8. 3′	1 35
T. 3	Nicodemus	9 2	Tusmørket varer 54′	2 14
F. 4	Dominicus	9 25		2 55
L. 5	Osvaldus	9 52		3 42
		Den utro Husfoged, Luc. 16.		
S. 6	9 S. e. Trin.	10 25	Chr. Forklar.	4 40
M. 7	Donatus	11 5	◑ s. Kv. 5. 3′ Form.	5 52
Ti. 8	Ruth	11 54	De lyse Nætter ophøre	6 21
O. 9	Romanus	O. F.	Sol. op 4. 22′ n. 7. 48′	8 41
T. 10	Laurentius	12 52	Tusmørket varer 51′	9 44
F. 11	Herman	1 56		10 32
L. 12	Clara	3 4		11 12
		Jesus græder over Jerusalem, Luc. 19.		
S. 13	10 S. e. Trin.	4 13	Hippolytus	11 46
M. 14	Eusebius	N. E.	● n. M. 10. 0′ Eftm.	0 2
Ti. 15	Mariæ Himf.	7 26	☾ fjerneſt Jorden	0 32
O. 16	Rochus	7 42	Sol. op 4. 36′ n. 7. 32′	1 2
T. 17	Anaſtatius	7 58	Tusmørket varer 48′	1 31
F. 18	Agapetus	8 15		2 1
L. 19	Sebaldus	8 35		2 34
		Fariſæeren og Tolderen, Luc. 18.		
S. 20	11 S. e. Trin.	9 0	Bernhard	3 10
M. 21	Salomon	9 32		3 53
Ti. 22	Symphor.	10 12	◐ f. Kv. 1. 45′ Form.	4 49
O. 23	Zachæus	11 5	Hundedagene ende Sol. op 4. 49′ n. 7. 16′ Tusmørket varer 46′	6 2
T. 24	Sophie Fred.	N. F.	Bartholomæus	7 33
F. 25	Ludvig	12 10		8 59
L. 26	Irenæus	1 27		10 3
		Den Døve og Stumme, Marc. 7.		
S. 27	12 S. e. Trin.	2 52	Gebhardus	10 55
M. 28	Loviſe	4 20	Auguſtinus ○ f. M. 10. 9′ Eftm.	11 38
Ti. 29	Joh. Halsh.	O. E.	☾ nærmest Jorden	0 0
O. 30	Benjamin	7 5	Sol. op 5. 3′ n. 6. 58′	0 38
T. 31	Bertha	7 29	Tusmørket varer 45′	1 17

September

eller Fiskemaaned. 30 Dage. 1882.

		Maan. O. E.		Høiv.
F. 1	Ægidius	7 54		1 57
L. 2	Elisa	8 26		2 38
	Samaritaneren og Leviten, Luc. 10.			
S. 3	13 S. e. Trin.	9 5	Seraphia	3 25
M. 4	Jul. Maria.	9 52	Theodosia	4 20
Ti. 5	Regina	10 48	◑ s. Kv. 2. 17′ Eftm.	5 29
O. 6	Magnus	11 50	Sol. op 5. 16′ n. 6. 40′ Tusmørket varer 44′	6 50
T. 7	Dr. Louise	O. F.	Robert	8 10
F. 8	Mariæ Fødsl.	12 56		9 15
L. 9	Gorgonius	2 4		10 5
	De 10 Spedalske, Luc. 17.			
S. 10	14 S. e. Trin.	3 13	Burchhardt	10 45
M. 11	Hillebert	4 20		11 18
Ti. 12	Guido	N. E.	● n. M. 1. 49′ Eftm. ☾ fjernest Jorden	11 51
O. 13	Cyprianus	6 6	Sol. op 5. 30′ n. 6. 22′	0 6
T. 14	† Ophøielse	6 23	Tusmørket varer 42′	0 35
F. 15	Eskild	6 42		1 5
L. 16	Euphemia	7 5		1 37
	Ingen kan tjene to Herrer, Matth. 6.			
S. 17	15 S. e. Trin.	7 35	Lambertus	2 10
M. 18	Chr. 8 Fødsl.	8 11	Titus	2 47
Ti. 19	Constantia	8 57	Tobias. ◑ f. Kv. 2. 18′ Eftm.	3 30
O. 20	Tamperdag	9 56	Sol. op 5. 43′ n. 6. 4′	4 25
T. 21	Matthæus	11 5	Tusmørket varer 42′	5 35
F. 22	Mauritius	N. F.		7 1
L. 23	Linus	12 23	Jevndøgn, Efteraar begynder	8 28
	Enkens Søn af Nain, Luc. 7.			
S. 24	16 S. e. Trin.	1 47	Tecla	9 38
M. 25	Cleophas	3 15		10 32
Ti. 26	Adolph	4 44	☾ nærmest Jorden ○ f. M. 6. 0′ Form.	11 18
O. 27	Cosmus	O. E.	Sol. op 5. 57′ n. 5. 45′	11 59
T. 28	Venceslaus	5 54	Tusmørket varer 42′	0 19
F. 29	St. Michael	6 24		1 0
L. 30	Hieronymus	7 1		1 40

Oktober

eller Sædemaaned. 31 Dage. 1882.

Den Vatersottige, Luc. 14.

		Maan.		Høiv.
		O. E.		
S. 1	17 S. e. Trin.	7 47	Remigius	2 22
M. 2	Ditlev	8 41		3 7
Ti. 3	Mette	9 42	◑ s. Kv. 3. 8′ Form.	3 58
O. 4	Franciscus	10 48	Sol. op 6. 10′ n. 5. 27′	4 57
T. 5	Placidus	11 54	Tusmørket varer 42′	6 9
F. 6	Fred. 7 Fødsl.	O. F.	Broderus	7 23
L. 7	Amalia	1 3		8 31

Hvis Søn er Christus, Matth. 22.

S. 8	18 S. e. Trin.	2 12	Ingeborg	9 26
M. 9	Dionysius	3 19	☾ fjerneſt Jorden	10 11
Ti. 10	Gereon	4 26		10 48
O. 11	Fred. 4 Fødsl.	5 34	Sol. op 6. 25′ n. 5. 9′ Tusmørket varer 42′	11 21
T. 12	Pr. Frederik	N. E.	Maximilian	11 55
F. 13	Angelus	5 11	● n. M. 6. 52′ Form.	0 10
L. 14	Calixtus	5 38		0 43

Den Værkbrudne, Matth. 9.

S. 15	19 S. e. Trin.	6 13	Hedevig	1 17
M. 16	Gallus	6 56		1 53
Ti. 17	Flyttedag	7 50	Florentinus	2 31
O. 18	Luc. Evang.	8 54	Sol. op 6. 39′ n. 4. 52′ Tusmørket varer 42′	3 14
T. 19	Balthasar	10 7		4 4
F. 20	Felicianus	11 25	◐ f. Kv. 12. 45′ Form.	5 7
L. 21	11000 Jomfr.	N. F.		6 30

Bryllupsklæderne, Matth. 22.

S. 22	20 S. e. Trin.	12 48	Cordula	7 54
M. 23	Søren	2 13		9 8
Ti. 24	Proclus	3 40	☾ nærmeſt Jorden	10 8
O. 25	Crispinus	5 8	Sol. op 6. 53′ n. 4. 35′ Tusmørket varer 43′	10 57
T. 26	Amandus	O. E.	○ f. M. 3. 24′ Eftm.	11 40
F. 27	Sem	4 53	Mar. Soph. Frederikke	0 2
L. 28	Caroline	5 35	Simeon og Judas	0 44

Den kongelige Mand, Joh. 4.

S. 29	21 S. e. Trin.	6 27	Narcissus	1 25
M. 30	Louise Charl.	7 27	Absalon	2 6
Ti. 31	Krprds. Louise	8 34	Reformat. Begyndelse	2 48

November

eller Slagtemaaned. 30 Dage. 1882.

			Maan. O. E.		Høiv.
O.	1	Alle Helgen	9 43	Sol. op 7. 8′ n. 4. 19′ Tusmørket varer 45′	3 32
T.	2	Alle Sjæle	10 51	◑ s. Kv. 7. 48′ Eftm.	4 22
F.	3	Hubertus	O. F.		5 19
L.	4	Otto	12 0		6 26

Jesus prædiker om Salighed, Matth. 5.

S.	5	22 S. e. Trin.	1 8	Malachias	7 32
M.	6	Leonhardus	2 15	☾ fjerneſt Jorden	8 35
Ti.	7	Engelbrecht	3 23		9 28
O.	8	Claudius	4 31	Sol. op 7. 23′ n. 4. 5′ Tusmørket varer 46′	10 14
T.	9	Theodor	5 39		10 53
F.	10	Luther	6 50		11 29
L.	11	Morten Visp	N. E.	● n. M. 12. 10′ Form.	12 7

Skattens Mont, Matth. 22.

S.	12	23 S. e. Trin.	4 54	Torkild	0 25
M.	13	Arcadius	5 45		1 1
Ti.	14	Frederik	6 47		1 38
O.	15	Leopold	7 57	Sol. op 7. 37′ n. 3. 52′ Tusmørket varer 47′	2 18
T.	16	Othenius	9 13		3 0
F.	17	Anianus	10 33		3 46
L.	18	Hesychius	11 55	◐ f. Kv. 9. 32′ Form.	4 43

Den blodsottige Kvinde, Matth. 9.

S.	19	24 S. e. Trin.	N. F.	Elisabeth	5 52
M.	20	Volkmarus	1 17		7 15
Ti.	21	Mariæ Ofr.	2 41	Cecilia. ☾ nærmeſt Jorden	8 36
O.	22	Fred. Ferdin.	4 5	Sol. op 7. 52′ n. 3. 41′	9 44
T.	23	Clemens	5 31	Tusmørket varer 49′	10 38
F.	24	Chrysogonus	6 52		11 24
L.	25	Catharina	O. E.	○ f. M. 2. 53′ Form.	12 8

Ødelæggelsens Vederstyggelighed, Matth. 24.

S.	26	25 S. e. Trin.	5 8	Conradus	0 29
M.	27	Facundus	6 13		1 9
Ti.	28	Soph. Magdl.	7 22		1 47
O.	29	Saturninus	8 33	Sol. op 8. 4′ n. 3. 32′ Tusmørket varer 50′	2 25
T.	30	Chr. 6 Fødſ.	9 43	Andreas	3 3

December

eller Christmaaned. 31 Dage. 1882.

		Maan. O. E.		Høiv.
F. 1	Arnold	10 51		3 43
L. 2	Bibiana	O. F.	◑ s. Kv. 3. 47′ Eftm.	4 30
		Jesu Indtog i Jerusalem, Matth. 21.		
S. 3	1 S. i Advent	12 0	Svend	5 24
M. 4	Charl. Fred.	1 8	Barbara. ☾ fjernest Jorden	6 27
Ti. 5	Sabina	2 16	Sol. op 8. 16′ n. 3. 27′	7 32
O. 6	Nicolaus	3 25	Tusmørket varer 52′	8 39
T. 7	Agathon	4 33	Venus g. forbi Sol. Kl. 2.50′ E.	9 36
F. 8	Mariæ Undf.	5 42		10 25
L. 9	Rudolph	6 48		11 9
		Tegn i Sol og Maane, Luc. 21.		
S. 10	2 S. i Advent	N. E.	Judith	11 49
M. 11	Damasus	4 36	● n. M. 4. 28′ Eftm.	0 9
Ti. 12	Epimachus	5 46		0 47
O. 13	Lucia	7 3	Sol. op 8. 24′ n. 3. 25′	1 26
T. 14	Crispus	8 21	Tusmørket varer 53′	2 5
F. 15	Nicatius	9 43		2 45
L. 16	Lazarus	11 4		3 28
		Johannes i Fængsel, Matth. 11.		
S. 17	3 S. i Advent	N. F.	Albina	4 19
			◐ s. Kv. 5. 30′ Eftm.	
M. 18	Lovise	12 28	☾ nærmest Jorden	5 24
Ti. 19	Nemesius	1 49	Abraham	6 43
O. 20	Tamperdag	3 11	Sol. op 8. 30′ n. 3. 25′	8 9
			Tusmørket varer 53′	
T. 21	Thomas	4 31	Solhverv, korteste Dag	9 21
F. 22	Japetus	5 46	Vinter begynder	10 22
L. 23	Torlacus	6 52		11 10
		Johannis Vidnesbyrd, Joh. 1.		
S. 24	4 S. i Advent	O. E.	Adam	11 53
M. 25	Juledag	5 0	○ f. M. 4. 31′ Eftm.	0 19
Ti. 26	St. Stephan	6 12		0 51
O. 27	Joh. Evang.	7 23	Sol. op 8. 33′ n. 3. 30′	1 25
T. 28	Børnedag	8 34	Tusmørket varer 53′	2 0
F. 29	Noah	9 43		2 38
L. 30	David	10 52		3 7
		Simeon og Anna, Luc. 2.		
S. 31	S. i. J. o. N.	11 59	Solen nærmest Jorden.	3 45
			Sylvester. ☾ fjernest Jorden.	

Tabel, som viser hvad Klokken er efter Middeltid, naar Solskiven viser 12.

Jan.	1	12	4′	Marts	27	12	5′	Aug.	8	12	5′
„	3	12	5′	„	30	12	4′	„	14	12	4′
„	5	12	6′	April	3	12	3′	„	19	12	3′
„	7	12	7′	„	6	12	2′	„	23	12	2′
„	9	12	8′	„	10	12	1′	„	27	12	1′
„	12	12	9′	„	13	12	0′	„	31	12	0′
„	15	12	10′	„	17	11	59′	Sept.	3	11	59′
„	18	12	11′	„	22	11	58′	„	6	11	58′
„	21	12	12′	„	28	11	57′	„	9	11	57′
„	25	12	13′	Mai	6	11	56′	„	12	11	56′
„	30	12	14′	„	24	11	57′	„	15	11	55′
Febr.	11	12	14′	Juni	1	11	58′	„	17	11	54′
„	13	12	14′	„	7	11	59′	„	20	11	53′
„	24	12	13′	„	12	12	0′	„	23	11	52′
Marts	1	12	12′	„	17	12	1′	„	26	11	51′
„	6	12	11′	„	22	12	2′	„	29	11	50′
„	10	12	10′	„	26	12	3′	Okt.	2	11	49′
„	14	12	9′	Juli	1	12	4′	„	5	11	48′
„	17	12	8′	„	7	12	5′	„	9	11	47′
„	21	12	7′	„	14	12	6′	„	13	11	46′
„	24	12	6′	Aug.	1	12	6′	„	17	11	45′

Okt.	23	11	44′								
Nov.	1	11	44′								
„	14	11	45′								
„	19	11	46′								
„	23	11	47′								
„	27	11	48′								
„	30	11	49′								
Dec.	2	11	50′								
„	5	11	51′								
„	7	11	52′								
„	9	11	53′								
„	12	11	54′								
„	14	11	55′								
„	16	11	56′								
„	18	11	57′								
„	20	11	58′								
„	22	11	59′								
„	24	12	0′								
„	26	12	1′								
„	28	12	2′								
„	30	12	3′								

Forklaring af Beregningen af Klokkeslettet for Høi- og Lavvande.

Ved Beregningen af Klokkeslettet for Høivande og Lavvande tager man først de Tal, der findes i den sidste Række i hver Maaned, og lægger dertil Havnetiden efter den vedføiede Tabel. Den første Talrække i denne Tabel indeholder det hosstaaende Steds Havnetid, den anden angiver Tidsforløbet fra Høivande til Lavvande og den tredie Middelspringflodhøiden i Fod.

Tabel til Beregning af Høi- og Lavvande.

Agger	3 44	5 19	1
Altona	4 54	7 45	8
Amrum	0 55	6 49	9
Blaavandshuk	1 19	6 8	6
Blankenese	4 19	7 36	—
Blauort Sand	0 13	6 31	—
Bongsiel	1 48	6 38	12
Bordelum Siel	2 17	8 37	—
Brunsbüttel	1 33	7 14	11
Büsum, udenfor Havnen	0 56	6 15	—
Cuxhaven	0 43	6 53	12
Dagebøl	1 54	6 54	10
Dicksander Gat, ved Sydenden af Flakstrømmen	0 36	6 50	—
Fanø, N. O. Pynt	2 17	—	—
„ N. V. Pynt	1 57	—	—
„ Midten af Vestkysten	1 6	—	—
Frederikshavn	5 37	6 0	1
Frederikstad	2 12	7 34	11
Glückstad	2 44	7 13	12
Hals	8 25	4 57	1
Hamborg	5 4	7 48	—
Helgoland	11 45	6 51	10
Hirtshals	4 3	6 14	1
Hjerting	2 20	6 5	—
Husum Havn	2 11	7 25	—
Høier Kanal	2 54	6 33	7
Krück Aue	3 0	—	—
List	1 56	6 15	7

Meldorf Havn ..	1 7	7 45	12	Støren	Itzehoe	3 35	—	—
Nordby.....	2 37	6 4	6		Størort.	2 24	7 17	—
Norderpiep	0 25	6 18	13	Süderoog		0 45	6 44	11
Nymindegab	2 16	5 48	2	Sydvesthorn		2 18	7 36	9
Ording.....	0 20	7 23	11	Sønderhoe		1 57	6 42	5
Pelvorm.....	1 32	6 14	12	Teufelsbrücke		4 39	7 41	—
Pin Aue.....	3 22	7 34	11	Thorsminde Gab..		3 9	5 35	2
Rendsborg	7 17	7 18	4	Tvilensleth		3 32	7 27	—
Schulau.....	4 10	7 32	—	Tønningen		1 36	7 11	11
Seesand	0 25	6 54	10	Vollervik.....		0 49	6 45	12
Skogen	5 37	6 6	1	Vyk.....		1 56	6 21	10
Skallingende.....	1 51	—	—					

Exempel: at finde Klokkeslettet for Høivande og Lavvande den 5te Januar ved Agger:

Af Pillen for Høivande i Januar	0	Tim. 21	Min.
Hertil lægges Havnetid for Agger	3	— 44	—
	4	Tim. 5	Min.

Det Udkomne er Klokkeslettet for Høivande om Formiddagen. Er det fundne Klokkeslet større end 12 Timer, da trækkes 12 Timer fra, og det Udkomne er nu Klokkeslettet for Høivande om Eftermiddagen.

Klokkeslettet for det paafølgende Lavvande faas ved til Klokkeslettet for Høivande at lægge Tidsforløbet fra Høivande til Lavvande. Da denne Mellemtid for Agger er 5 Tim. 19 Min., saa indtræffer Lavvande Kl. 9. 24′ om Formiddagen. Blev Lavvandsklokkeslettet større end 12 Tim., da trækkes 12 Tim. fra, og det Udkomne er nu Klokkeslettet for Lavvande om Eftermiddagen.

Trækkes fra de fundne Klokkeslet 25 Min., erholdes derved Klokkeslettene for de næstforegaaende Høivande og Lavvande; lægges derimod 25 Min. til, saa har man Klokkeslettene for de næstfølgende Høivande og Lavvande.

De fundne Klokkeslet ere ved denne Beregning stedse udtrykte i Stedets Middelsoltid.

Formørkelser.

I Aaret 1882 indtræffe følgende Formørkelser:

1) En Solformørkelse den 17de Mai. For Kjøbenhavn begynder Formørkelsen Kl. 7. 7′ Form. og ender Kl. 8. 30′. Naar Formørkelsen er størst, blive $2^1/_2$ Tolvtedele af Solens Diameter formørkede.

2) En Solformørkelse den 10de November om Natten. Den er blot synlig i Australien og det store Ocean.

Venus

gaar forbi Solen den 6te December. For Kjøbenhavn træder Planeten Kl. 2. 50′ Eftermiddag ind i Solens Skive i et Punkt paa Solranden, som ligger 145° østlig fra det nordligste Punkt. Udtrædelsen vil ikke kunne iagttages, da den finder Sted Kl. 8. 59′.

Planeterne i Aaret 1882.

Merkur er i Almindelighed Solen saa nær, at den ikke kan ses med blotte Øjne. Den 6te Februar, den 1ste Juni og den 28de September er den i den største østlige Afstand fra Solen og maa da søges om Aftenen efter Solnedgang paa den vestlige Himmel. Den 21de Marts, den 19de Juli og den 8de November er den i den største vestlige Afstand fra Solen og maa derfor søges om Morgenen før Solopgang paa den østlige Himmel.

Venus er usynlig i de første Maaneder af Aaret. Den nærmer sig Solen og kommer i Konjunktion med Samme den 20de Februar. Derpaa bliver den Aftenstjerne, men først i April vil den kunne ses en Time efter Solnedgang. I Begyndelsen af Maj gaar den ned 2 Timer efter Solen og bevæger sig i Tyrens Stjernebillede imellem Syvstjernen og Aldabaran, hvilken Stjerne den naar den 10de Maj i 6 Graders nordlig Afstand. Den 14de Juli gaar den 1 Grad nordlig forbi Regulus, men den kan da neppe ses en Time efter Solnedgang. I de følgende Maaneder kommer den stedse lavere paa Himmelen, saa at den gaar ned næsten samtidig med Solen. Idet den derpaa kommer højere paa Himmelen, nærmer den sig Solen, med hvilken den er i Konjunktion den 6te December, saa at den endog passerer Solens Skive kort efter Middag. Derpaa fjerner den sig hurtigt i vestlig Retning fra Solen, saa at den i sidste Halvdel af December vil blive synlig paa den østlige Himmel 3 Timer før Solopgang.

Mars har ved Aarets Begyndelse vestlig Bevægelse i Tvillingerne og er synlig hele Natten. I Begyndelsen af Februar er den stationær paa Grændsen mellem Tyren og Tvillingerne, hvorpaa Bevægelsen bliver østlig, saa at den i Marts, April og Maj har gjennemløbet Tvillingerne og Krebsen. I Juni og Juli gjennemløbes Løven. I Begyndelsen af Juni gaar Planeten ned ved Midnat og i Midten af Juli Kl. 10 Aften. Den bliver nu usynlig den øvrige Del af Aaret. Den 27de Juni passerer den nordlig forbi Regulus.

Jupiter er i Begyndelsen af Aaret stationær i Vædderen og gaar ned omtrent Kl. 4 Formiddag. Bevægelsen bliver østlig i Tyren og Nedgangen indtræffer stedse tidligere, saaledes i Begyndelsen af Marts ved Midnat og i Juni samtidig med Solen og er derfor usynlig. I Begyndelsen af August kan den ses om Morgenen, idet den staar op ved Midnat, i Begyndelsen af September Kl. 10 Aften, i Midten af Oktober Kl. 8 og i Midten af November Kl. 6. I Oktober bliver Planeten stationær. Bevægelsen bliver nu vestlig. Midt i December kulminerer Planeten ved Midnat og er derfor synlig hele Natten.

Saturn gaar ved Aarets Begyndelse ned Kl. 2 om Natten. Nedgangen indtræffer i de følgende Maaneder stedse tidligere, saaledes i Midten af Februar ved Midnat og i Midten af Marts Kl. 10 Aften. Derpaa bliver den usynlig, indtil den i Slutningen af Juni begynder at blive synlig om Morgenen. I Midten af Juli staar den op ved Midnat og i Midten af August Kl. 10 Aften. Planeten bliver stationær

i Begyndelsen af September, hvorpaa Bevægelsen bliver vestlig i de øvrige Maaneder af Aaret. Midt i November kulminerer den ved Midnat og er derfor synlig hele Natten.

Planetsystemet.

	Siderisk Omløbstid.	Middelafstand fra Solen, naar Jordens Middelafstand (200080000 Mile) antages som Enhed.	Solens Diameter = 186594 Mile. Solens Omdreining 25 Dage og 12 Tim. Masse.			Planeternes Middelafstand fra Solen, udtrykt i Mile.
			Diameter.	(Sol. Masse antaget som Enhed.)	Omdreining.	
	Dage.		Mile.		T. M.	Mill.
☿ Merkur	87.97	0.387	650	1:4348000	24 5	7.7
♀ Venus	224.70	0.723	1640	1:412150	23 21	14.5
♁ Jorden	365.26	1.000	1719	1:354030	23 56	20.0
♂ Mars	686.98	1.524	928	1:2968300	24 37	30.5
♃ Jupiter	4332.58	5.203	19183	1:1050	9 55	104.1
♄ Saturn	10759.22	9.539	16376	1:3512	10 30	190.9
♅ Uranus	30686.82	19.183	7255	1:20574	—	383.8
♆ Neptun	60126.72	30.037	7575	1:17500	—	601.0

Planeternes Drabanter.

Maanen bevæger sig i 27 Dage 8 Timer omkring Jorden i en Middelafstand fra denne af 51800 Mile. Dens Diameter beløber sig til 469 Mile. Mars ledsages af 2, Jupiter af 4, Saturn af 8, Uranus af 4 Drabanter og Neptun i det Mindste af 1 Drabant.

Asteroiderne.

Imellem Mars og Jupiter befinder sig en Mængde smaa Planeter, som kaldes Asteroider, og som ikke ere synlige uden Kikkert. De Opdagedes Antal var i Begyndelsen af Aaret 1881 naaet op til 213, hvis Middelafstand fra Solen ligge imellem 44 og 68 Millioner Mile.

Ifølge Loven af 23de Mai 1873 bortfalde Krammarkederne med Udgangen af Aaret 1882. ☞

1. Kronologisk Markedsfortegnelse for 1882.

(Sluttet 1. Mai 1881.)

F betyder Faar, H betyder Heste, K betyder Kvæg, Km betyder Kram, Kt betyder Kreaturer, S betyder Svin og Fedek betyder Fedekvæg.

Januar.

2. Odense H, Holstebro H.
3. Esbjerg Fedek, Skive HKm.
4. NyLøgten Kt, Randers (2) H.
6. Aarhus H.
7. Horsens H, Holsted Træv.
9. Veile H. [o.s.v.
10. Præstø HKFS, Kolding H.
11. Helsinge Kt o. s. v., Kolind Kt.
13. Frederiksborg HK.
18. Nestved HKKt.
25. Aarhus Fedek.
30. Sæby H, Løgstør K.
31. Frederikssund HK, Middelfart H, Hjørring H, Ulstrup K.

Februar.

1. N. Sundby HK., Ny Løgten Kt.
2. Aalborg H, Randers (3) Km., Binderup K.
3. Thisted H, Hobro HK.
4. Frederiksværk HK, Nykjøbing (p. M.) H.
6. Skive HK.
7. Nimtofte HK, EsbjergFedek., Viborg HK.
8. Svendborg H, Maarupvad Kt, Randers (2) H.
9. Faaborg H.
10. Aarhus H.
11. Skanderborg H, Lemvig H.
13. Bogense H, Horsens H, Holstebro HKKm.
14. Frederiksborg HK, Præstø HKFS, Skjelskør HK, Assens H, Ringkjøbing HK, Veile H.
15. Nestved HKKt, Fredericia H, Varde HK.
16. Odense H, Ribe HK.
17. Kolding HKm.
18. Aarhus H.
20. Silkeborg HK.
21. Rødby HK, Skanderborg H.
22. Aarhus Fedek, Horsens H.
23. Nakskov HKS o. s. v., Odder HK, Veile H.
24. Helsingør Kt, Kolding H.
25. Randers H.
27. Aarhus H, Nibe Kt.
28. Frederikssund HK, Rudkjøbing H, Maribo HK, Skanderborg H, Aars Kt.

Marts.

1. Hvalsø Kt, Svendborg H, Horsens H, Mariager Kt, Ny Løgten Kt.
2. Korsør HKKm, Odense HK, Hobro HK, Veile H.
3. Roeskilde HK, Sæby H, Sjelbro Kt, Kolding H, Viborg HK.
4. Skjelskør HK, Kjerteminde H, Fjerritslev H, Randers H.
6. Nyborg HK, Thisted H.
7. Storeheddinge HK, Vordingborg HK, Faaborg HK, Sarkjøbing HK, Nykjøbing (p. M.) H., Esbjerg Fedek.
8. Holbæk HK, Kjøge HK, Assens HK, Thirstrup Kt., Skive HK.
9. Slagelse HK, Bogense HK, Nakskov HKS o.s.v., Holstebro HK.
10. Skibby Kt, Sorø HK, Middelfart HK, Blokhus Kt, Varde HKKm.
11. Hjørring H, Fredericia HK, Ribe HK.
13. N. Sundby HK, Aarhus H.
14. Præstø HKFS, Ringsted HK, Odense (2) HKKm, Maribo HK, Aalborg H, Skanderborg H.

15. Faxe Kt, Frederiksborg HK, Nestved HKKt, Stubbekjøbing HK, Grenaa HK, Horsens H.
16. Rudkjøbing HK, Ebeltoft HK, Veile H.
17. Roeskilde HK, Svendborg HK, Ronde Kt, Kolding H.
18. Kjøbenhavn H, Kjerteminde HK, Randers H, Silkeborg HKKm.
20. Stege HK, Nyborg HK, Aarhus H.
21. Storeheddinge HK, Bogense HK, Saxkjøbing HK, Skanderborg H.
22. Holbæk HK, Kjøge HK, Asfens HK, Horsens H, Høver Kt.
23. Slagelse HK, Ringe HK, Nakskov HKSO o.s.v. Veile H.
24. Sorø HK, L. Nygaard Træv, Spørring Kt, Kolding H.
25. Faaborg HK, Hjørring Kt, Randers H, Fredericia Kt.
27. Aarhus H.
28. Ringsted HK, Odense HK, Maribo HK, Skanderborg H.
29. SkjelskørHK, BrobyværkHK, V. Brønderslev Kt, Aarhus Fedek, Horsens H.
30. Haslev Kt, Middelfart HK, Nysted HK, Hjallerup Kt, Odder HK, Veile H.
31. Frederikssund HK, V. Hassing Kt, Ø. Svenstrup Kt, Veilby Kt, Kolding H.

April.

1. N. Sundby Kt, Randers HK, Fredericia HK, Løgstør Kt.
3. Ulstrup Kt.
4. Frederiksværk HK, Fuglebjerg Kt o.s.v., Slangerup, Storeheddinge HK, Vordingborg HK, Rødby HK, Esbjerg Fedek, Binderup Kt.
5. Ruds-Vedby Kt, Hobro Kt, Ny Løgten Kt.
8. Farum HK, Silkeborg Kt, Dalager HK.
11. Onsbjerg Kt, Præstø HKFS, Ringsted HK, Aarup HK, Aarhus Kt, Herning Kt, Lunderskov Kt.
12. Helsinge Kt o.s.v., Holbæk HK, Kjøge HK, Middelfart HK, Thise (2) KtKm, Klovborg Kt., Kolind Kt, N. Snede Kt.
13. Skjelskør HK, Slagelse HK, Nysted HK, Bræstenbro Kt, Vorbasse Kt.
14. Aakirkeby HKKtKm, Asnæs Kt, o.s.v., Hirschholm HK o.s.v., Roeskilde HK, Sorø HK, Horsens Kt, Holsted Kt.
15. Kolding Kt, Veile Kt, Viborg Kt.
17. Glæsborg Kt, Lunderskov Kt.
18. Helsingør KtKm, Koldby Kt, Ribe Kt.
19. Nestved HKKt, Oddesund Kt.
20. Frederiksborg HKKm, Sjelbro Kt, Lemvig Kt.
21. Spørring Kt, Skive Kt.
22. Holstebro Kt.
24. Lunderskov Kt, Varde Kt.
25. Frederikssund HKm, Nykjøbing (p. M.) Kt, Hadsten Kt, Ribe Kt.
26. Aarhus Fedek, Foldingbro Kt, S. Omme Kt, Ulfkjær Kt.
27. Vexø HK, Anbæk Kt, Fuglsø Kt, Randbøl Kt, Ringkjøbing Kt, Ribe (2) Km.
28. Nykjøbing (p.F.) HK, Ans Kt, Odder Kt, Give Kt, Kolding Kt, Tarm Kt.
29. Hornsyld Kt, Ny HKKm, Viborg Kt.

Maj.

1. Thisted Kt, Horsens Kt, Lunderskov Kt.
2. Dystrup Kt, Esbjerg Fedek, Ribe KtKm, Veile KtKm.
3. Hadsund Kt, Ny Løgten Kt,

4. GjerlevKtKm, FredericiaKt, Skive Kt.
6. Ringsted HK, Randers K, HolstebroKtKm, KoldingKt, Kollemorten Kt.
8. Hvalsø Kt, Aarhus K, Lunderskov Kt, Varde Kt.
9 Præstø HKFS, Ribe Kt.
10 Storeheddinge HKm, Thirstrup Kt, Tarm KtKm.
11. Slangerup, Kjellerup KtKm, Hvalpsund Kt, Veilby Kt.
12. Roeskilde Km, Hobro Kt, Ronde Kt, Herning KtKm, Kolding KtKm.
13. Viborg Kt.
15. Sorø HK, Foldingbro Kt, Jellinge Kt, Højslev KF.
16. Slagelse HK, Skanderborg HKKm, Ribe Kt.
17. Nestved HKKt, Sjelbro Kt.
19. Kjøge HKtosv., Anbæk Kt.
22. Skjelskør HK o. s. v.
25. Skals Kt.
26. Vordingborg HK, Marstal KtKm, Trunst KtKm.
27. Skagen KtKm, Viborg Kt.
30. Høver Kt, Aabro Kt.
31. Hjørring H, N. Sundby Træv., Aarhus Fedek.

Juni.

1. Sæby H.
2. Nysted Km, Hjallerup (2) H.
6. Vestervig H, Esbjerg Fedek.
7. Nykjøbing (p.S.) HKm, Thisted H, Ny Løgten Kt, Sjørup KtKm. (M.) H.
8. Slangerup, Nykjøbing (p.
9. Holbæk HKKm o.s.v., Skive HKm.
10. SilkeborgHKKm, LemvigHF.
12. Kjerteminde HKm, Skanderborg H, Holstebro HF.
13. KorsørHKKm, Præstø HKF SKm, Maribo HKKm, Horsens HKKm, Varde HF.
14. Helsinge Kt o.s.v., Aalborg (3) Km, Maarupvad Kt, Ribe HFKm.
15. Kallundborg (3) Uld, Ringkjøbing Km.
16. Faaborg HKm, Rudkjøbing HKm.
17. Æroeskjøbing HKm.
19. Hjallerup Km, Randers (2)
20. Vejen HK. [Uld.
21. Kallundborg, Nestved HKKt.
22. Ringsted.
23. Frederiksborg, Asfens HK Km, Viborg (2) Km.
27 Hjembæk, Houby, Mogenstrup, Stubbekjøbing Km, Varde (2) Km.
28. Skjelskør (2), Aarhus Fedek.
29. Hjørring H., Knudstrup Km.
30. Sorø, Øsløs HKm.

Juli.

1. Løgstør Kt.
3. Grenaa HK, Ulstrup HKKm.
4. Rødby Km, Thisted Km, Ebeltoft HK, Hobro Kt, Esbjerg Fedek.
5. Frederiksværk HK, Nyborg HKm, Ny Løgten Kt.
6. Slagelse (2), Bogense HKm, Odense (2) HKKm, Viborg HK.
7. Saxkjøbing, Sæby Km, Randers (2) H.
10. ÆroeskjøbingH, AarhusHK.
11. Præstø HKFS, Middelfart HKKm, MariagerKt, Salten HKKm.
12. Vordingborg, Kolind Kt, Fredericia HK.
13. Svendborg HKm., Frederikshavn Km.
14. Frederikssund Km.
18. Hjørring Km.
19. Nestved HKKt, Nykjøbing (p. F.) Km.
20. Roeskilde HK.
21. HelsingørKtKm, BilsundKF.
22. Nykjøbing (p. M.) HKFKm.
24. Skive (2) HKFKm.
25. Kolding Km.
26. Aarhus Fedek, Aarhus (3) Km, Lemvig KFKm.

27. Holstebro KFKm.
28. Kjøge, Skanderborg Km.
29. Brande K.
31. Varde KF.

August.

1. Esbjerg Fedek, Ribe KF.
2. NyLøgtenKt,Vorbasse(2)KF.
8. Præstø HKFS.
9. Maarupvad Kt.
16. Nestved HKKt.
29. Ulfkjær KF. [KFKm.
30. Aarhus Fedek., Dalager (2)

September.

1. Frederiksværk HK, Herning (2) KFKm, Ribe K.
2. Kjøbenhavn H.
4. V. Brønderslev HKF, Vestervig HKF, Hadsten KF.
5. Hvalsø Kt, Faarup KF, Esbjerg Fedek, Aars KF, Bjerringbro KF.
6. Thisted HKF, Ny Løgten Kt, Randers HKF.
7. Ølstvad HKF.
8. Roeskilde, Nykjøbing (p. M.) HKF, Skanderborg KFKm.
9. Grindsted KF, Skive HKF.
11. Holstebro KF.
12. Præstø HKFS, Tarm HKFKm. [(2)HKF.
13. SoroHKKt,KolindKt, Varde
14. Frederiksborg HK o. s. v., Egeskov HKKm, Skræm
15. Bække HKF. [HKFKm.
16 Flauenskjold KF, Kolding HKF, Løgtsør KFKm.
18. Vesterhassing KF, Odder HKF, Ulstrup KF.
19. Aalborg KF, Ronde KF, Binderup KF, Ribe Km.
20. NestvedHKKtKm,AasensHK, NystedHKKm, Hobro(2)KF.
21. Skjelskør HKKm Frugt, Middelfart HKKm, Løkkensvejkro KF.
22. Ringsted, Hørmested KF, Ans KFKm, Højslev KF.
23. Hjørring KF, Brande KF, Skals KF.
25. Hover Kt, Give KF, Viborg (2) KFKm.
26. Soro HK, Bogense HKm, Jellinge KF, Fuur Kt.
27. Aarhus Fedek, Hornslyld KF, Randers KF, Silkeborg KFKm, Skive Rug.
28. Glæsborg KF, Skanderborg KF, Varde (2) Km.
29. Marstal KtKm, Læsø (2) Kt, Grenaa KF, Horsens KF.
30. Veile KF.

Oktober.

2. Fjerritslev HKF, Sæby KF.
3. Slagelse HK, Tudse Gjæs, Faaborg KF, Saxkjøbing, Dystrup KF, Assing Km, Esbjerg Fedek, Ribe KF.
4. SkibbyKt, Odense(2) HKm, Hals KFKm, Hadsund KF, Ny Løgten Kt, Ribe Km, Løgstør KFKm.
5. Ruds-Vedby Kt, Nakskov HKS o.s.v., Hjallerup KF, Koldby HKF, Mariager KF, Aars Kt.
6. Aakirkeby HKKtKm, Fuglebjerg Kt o. s. v.,Vordingborg HKm, Rudkjøbing HK, Nykjøbing(p.F.)Km, N.Sundby KF,ThistedHKF,GjerlevKF, Fredericia K, Kolding KKm, Ringkjøbing Km, Hvalpsund KF.
7. Nykjøbing (p. M.) KF, Sjørup KF.
9. Oddesund KF, Skive KF.
10. Præstø HKFS Km, Lemvig KFKm, Ribe KF.
11. Faxe Kt, Helsinge Kt o. s. v., Soro HKKt, Kjerteminde HK Km, Thisted Km, Thirstrup Kt, Bækmarksbro KF, Veile Km, Vinderup KF.
12. Nykjøbing (p. S.) HKKm, Stege (2) HKKm, Bogense HKKm, Svendborg KF, Frederikshavn Kt, Knudstrup (2)

Km, Randers (3) Km, Spørring KF, Holstebro (2) KF Km.
13. Storeheddinge HKm, Løkken Kt, Anbæk KF, Fuglsø KF, Kolding K.
14. Farum HK, Onsbjerg Kt, Nyborg HK Km, Hjørring KF, Ebeltoft KF, Herning KF.
16. Vroeskjøbing Km, Jetsmark Kt, Rønde KF.
17. Roeskilde, Aarup HK, V. Brønderslev KF, Aarhus KF, Ribe KF, Ribe KF.
18. Holbæk K, Nestved HKKt, Brobyværk Kt, N. Sundby KF, Foldingbro Kt.
19. Asnæs Kt o. s. v., Rødby Km, Aalborg Kt, Kjellerup Kt Km.
20. Frederikssund HKKm, Bræstenbro Kt, Hobro Kt, Kolding K, Videbæk KF.
21. Ringsted HK, Thim KF, Viborg Kt.
23. Klovborg KF, Silkeborg KF Km, Lunderskov Kt, Ringkjøbing KF Km.
24. Helsingør Kt Km, Faaborg HK Km, Maribo Km, Skanderborg KF Km, Ribe KF, S. Omme KF.
25. Skjelskør HK, Asfens Kt, Sæby Km, Aarhus Fedek, Horsens KF, Varde (2) HKF.
26. Vordingborg H K, Nakskov HKS o. s. v., Sjelbro KF, Give KF.
27. Hirschholm HK o. s. v., Rudkjøbing Km, Veilby KF, Fredericia KF, Veile KF.
28. Stubbekjøbing HK, Randers KF Uld, Kolding KF.
30. Haslev Kt, Lunderskov Kt.
31. Kjøge, Maribo H, Christianshede Lærred o. s. v., N. Snede Kt, Ribe KF.

November.

1. Sorø, Ny Løgten Kt.
2. Frederiksborg, Middelfart KF.
3. Kallundborg HK, Svendborg HK Km, Kolding K.
4. Vejle HK.
6. Odense KF, Lunderskov Kt, Ribe Kt.
7. Korsør HK Km, Saxkjøbing HK, Grenaa Kt, Esbjerg Fedek, Ribe KF.
8. Sorø HK Kt, Nyborg KF, Maarupvad Kt, Mariager Kt.
9. Slagelse (2), Uggerløse Kro Hk, Bogense KF, Ringe HK, Nakskov HKS o. s. v.
10. Nykjøbing (p. F.) HK, Hobro Kt, Kolding K.
11. Randers Kt.
13. Ny Kt Km, Lunderskov Kt.
14. Hvalsø Kt, Præstø HKF S, Rødby HK, Odder Kt, Holsted Kt.
15. Nestved HK Kt Km, Skjelskør HK, Kjerteminde HK.
16. Odense HK.
17. Fredericia Kt Km, Kollemorten Kt, Skive Kt.
18. Give Kt, Lemvig Kt Km.
20. Ringsted K, Holstebro Kt.
21. Nimtofte Kt.
22. Rønde Kt.
23. Holbæk.
24. Slangerup HK Km o. s. v., Trunst Kt.
25. Viborg Kt.
27. Høver Kt.
29. Aarhus Fedek.

December.

1. Frederiksværk HK.
5. Esbjerg Fedek. [ten Kt.
6. Frederikssund HK, Ny Løg-
12. Præstø HKF S Km.
13. Frederiksborg HK Kt o. s. v., Sorø HK Kt, Thirstrup Kt.
16. Skjelskør HK.
19. Varde Km.
20. Nestved HK Kt.
27. Aarhus Fedek.

Alfabetisk Markedsfortegnelse for 1882.

Sjælland, Møen og Bornholm.

Aakirkeby, 14 April og 6 Oktbr. Heste, Kvæg og andre Kreaturer samt Kram. **Asnæs,** 14 April og 19 Oktbr. Kreaturer, Avlsredskaber og hvad Bonden behøver til sin Avlings Drift. **Farum,** 8 April og 14 Oktbr. Heste og Kvæg. **Faxe,** 15 Marts og 11 Oktbr. Kreaturer. **Frederiksborg** eller **Hillerød,** sidste Onsdag i hver Maaned Torvedag med levende og slagtede Kreaturer. 13 Jan., 14 Febr. og 15 Marts Heste og Kvæg; 20 April Heste, Kvæg og Kram; 23 Juni; 14 Septbr. Heste, Kvæg og Landbovarer; 2 Novbr.; 13 Decbr. Heste og Kvæg, andre Kreaturer og Landbovarer. **Frederikssund,** anden Onsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. 31 Jan., 28 Febr. og 31 Marts Heste og Kvæg; 25 April Heste og Kram; 14 Juli Kram; 20 Oktbr. Heste, Kvæg og Kram; 6 Decbr. Heste og Kvæg. **Frederiksværk,** 4 Febr., 4 April, 5 Juli, 1 Septbr. og 1 Decbr. Heste og Kvæg. **Fuglebjærg,** 4 April og 6 Oktbr. Kreaturer, Landprodukter, landlige Fabrikata og Avlsredskaber. **Hasley** Jærnbanestation, 30 Marts og 30 Oktbr. Kreaturer. **Helsinge,** 11 Jan., 12 April, 14 Juni og 11 Oktbr. Kreaturer og Landbrugsgjenstande. **Helsingør,** 24 Febr. Kreaturer; 18 April, 21 Juli og 24 Oktbr. Kreaturer og Kram. **Hillerød,** se Frederiksborg. **Horsholm,** 14 April og 27 Oktbr. Heste, Kvæg, Landbrugs- og Husflidsprodukter samt Byens Haandværkeres Arbejder. **Hjembæk,** 27 Juni. **Holbæk,** første Tirsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer; i Tilfælde af Helligdag afholdes Torvedagen den næste Tirsdag. 8 og 22 Marts samt 12 April Heste og Kvæg; 9 Juni Heste, Kvæg, Kram, Haandværksvarer og Skovbovarer; 18 Oktbr. Kvæg; 23 Novbr. **Houby,** 27 Juni. **Hvalsø** Jærnbanestation, 1 Marts, 8 Maj, 5 Septbr. og 14 Novbr. Kreaturer. **Kallundborg,** Torvedag hver Tirsdag og Lørdag. Første Tirsdag i hver Maaned Torvedag med Kreaturer. 15 til 17 Juni Uld; 21 Juni; 3 Novbr. Heste og Kvæg. **Kjobenhavn,** Torvedage Mandag og Torsdag med Slagtekvæg, samt Onsdag og Lørdag med Heste og Levekvæg. 18 Marts og 2 Septbr. Heste. **Kjoge,** første Onsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. 8 og 22 Marts samt 12 April Heste og Kvæg; 19 Maj Heste, Kreaturer og Landprodukter; 28 Juli; 31 Oktbr. **Korsør,** 2 Marts, 13 Juni og 7 Novbr. Heste, Kvæg og Kram. **Mogenstrup,** 27 Juni. **Næstved,** 3die Onsdag i hver Maaned med Heste, Kvæg og Kreaturer, i Septbr. og Novbr. tillige med Kram. **Nykjobing,** anden Onsdag i hver Maaned med Kreaturer; 7 Juni Heste og Kram; 12 Oktbr. Heste, Kvæg og Kram. **Onsbjærg,** 11 April og 14 Oktbr. Kreaturer. **Præsto,** anden Tirsdag i hver Maaned med Heste, Kvæg, Faar og Svin; 13 Juni og 10 Oktbr. samt 12 Decbr. Kram. **Ringsted,** første Tirsdag i hver Maaned, eller, naar denne er Helligdag eller Grundlovsdagen, den næstfølgende Tirsdag, Torvedag med levende Kreaturer. 14 og 28 Marts samt 11 April og 6 Maj Heste og Kvæg; 22 Juni; 22 Septbr.; 21 Oktbr. Heste og Kvæg; 20 Novbr. Kvæg. **Roeskilde,** første Mandag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer; 3 og 17 Marts samt 14 April Heste og Kvæg; 12 Maj Kram; 20 Juli Heste og Kvæg; 8 Septbr.; 17 Oktbr. **Ruds-Vedby,** 5 April og 5 Oktbr. Kreaturer. **Skibby,** 10 Marts og 4 Oktbr. Kreaturer. **Skjelskor,** 14 Febr., 4 og 29 Marts samt 13 April Heste og Kvæg; 22 Maj Heste, Kvæg og Landmandens Husflidsprodukter; 28 og 29 Juni; 21 Septbr. Heste, Kvæg, Kram og Frugt;

25 Oktbr., 15 Novbr. og 16 Decbr. Heste og Kvæg. **Slagelse,** første Onsdag i hver Maaned, eller, naar denne er en Helligdag, den nærfølgende Onsdag, Torvedag med levende Kreaturer. 9 og 23 Marts samt 13 April og 16 Maj Heste og Kvæg; 6 og 7 Juli; 3 Oktbr. Heste og Kvæg; 9 og 10 Novbr. **Slangerup,** 4 April, 11 Maj og 8 Juni; 24 Novbr. Heste, Kvæg, Kram og Haandværksvarer. **Sorø,** anden Onsdag i Septbr., Oktbr., Novbr. og Decbr. Torvedag med Heste, Kvæg og Kreaturer. 10 og 24 Marts samt 14 April og 15 Maj Heste og Kvæg; 30 Juni; 26 Septbr. Heste og Kvæg; 1 Novbr. **Stege,** 20 Marts Heste og Kvæg; 12 og 13 Oktbr. Heste, Kvæg og Kram. **Storeheddinge,** 7 og 21 Marts samt 4 April Heste og Kvæg; 10 Maj og 13 Oktbr. Heste og Kram. **Tudse,** 3 Oktbr. Gaasemarked. **Uggerløse Kro,** 9 Novbr. Heste og Kvæg. **Vexø,** 27 April og 4 Novbr. Heste og Kvæg. **Vordingborg,** 7 Marts, 4 April og 26 Maj Heste og Kvæg; 12 Juli; 6 Oktbr. Heste og Kram; 26 Oktbr. Heste og Kvæg.

Fyn, Langeland og Ærø.

Aarup, Skydebjærg Sogn, 11 April og 17 Oktbr. Heste og Kvæg. **Aasens,** første Onsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. 14 Febr. Heste; 8 og 22 Marts Heste og Kvæg; 23 Juni Heste, Kvæg og Kram; 20 Septbr. Heste og Kvæg; 25 Oktbr. Kreaturer. **Bogense,** første Torsdag i hver Maaned, eller, naar denne er en Helligdag, den anden Torsdag, Torvedag med levende Kreaturer. 13 Febr. Heste; 9 og 21 Marts Heste og Kvæg; 6 Juli og 26 Septbr. Heste og Kram; 12 Oktbr. Heste, Kvæg og Kram; 9 Novbr. Kvæg og Faar. **Brobyværk,** 29 Marts Heste og Kvæg; 18 Oktbr. Kreaturer. **Egeskov,** 14 Septbr. Heste, Kvæg og Kram. **Faaborg,** anden Tirsdag i hver Maaned, undtagen Juni, Juli og Aug., Torvedag med levende Kreaturer. 9 Febr. Heste; 7 og 25 Marts Heste og Kvæg; 16 Juni Heste og Kram; 3 Oktbr. Kvæg og Faar; 24 Oktbr. Heste, Kvæg og Kram. **Kjerteminde,** første Onsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. 4 Marts Heste; 18 Marts Heste og Kvæg; 12 Juni Heste og Kram; 11 Oktbr. Heste, Kvæg og Kram; 15 Novbr. Heste og Kvæg. **Marstal,** Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 26 Maj og 29 Septbr. Kreaturer og Kram. **Middelfart,** første Tirsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. 31 Jan. Heste; 10 og 30 Marts samt 12 April Heste og Kvæg; 11 Juli og 21 Septbr. Heste, Kvæg og Kram; 2 Novbr. Kvæg og Faar. **Nyborg,** første og tredje Onsdag i hver Maaned fra 1 Oktbr. til 1 Maj Torvedag med levende Kreaturer. 6 og 20 Marts Heste og Kvæg; 5 Juli Heste og Kram; 14 Oktbr. Heste, Kvæg og Kram.; 8 Novbr. Kvæg og Faar. **Ødense,** første og tredje Mandag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. Falder en af disse Torvedage paa en Helligdag, forlægges den til den paafølgende Onsdag. 2 Jan. og 16 Febr. Heste; 2 Marts Heste og Kvæg; 14 og 15 Marts Heste, Kvæg og Kram; 28 Marts Heste og Kvæg; 6 og 7 Juli Heste, Kvæg og Kram; 4 og 5 Oktbr. Heste og Kram; 6 Novbr. Kvæg og Faar; 16 Novbr. Heste og Kvæg. **Ringe,** 23 Marts og 9 Novbr. Heste og Kvæg. **Rudkjøbing,** Torvedag hver Lørdag. 28 Febr. Heste; 16 Marts Heste og Kvæg; 16 Juni Heste og Kram; 6 Oktbr. Heste og Kvæg; 27 Oktbr. Kram. **Svendborg,** første Lørdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. 8 Febr. og 1 Marts Heste; 17 Marts Heste og Kvæg; 13 Juli Heste og Kram; 12 Oktbr. Kvæg og Faar; 3 Novbr. Heste, Kvæg og Kram. **Ærøskjøbing,** 17 Juni Heste og Kram; 10 Juli Heste; 16 Oktbr. Kram.

Lolland og Falster.

Maribo, 28 Febr., 14 og 28 Marts Heste og Kvæg; 18 Juni Heste, Kvæg og Kram; 24 Oktbr. Kram; 31 Oktbr. Heste. **Nakskov,** 23 Febr., 9 og 23 Marts, 5 og 26 Oktbr. samt 9 Novbr. Heste, Kvæg, Svin, Gæs og andet Fjerkræ samt Fedevarer. **Nykjøbing,** 28 April Heste og Kvæg; 19 Juli og 6 Oktbr. Kram; 10 Novbr. Heste og Kvæg. **Nysted,** 30 Marts og 13 April Heste og Kvæg; 2 Juni Kram; 20 Septbr. Heste, Kvæg og Kram. **Nødby,** 21 Febr. og 4 April Heste og Kvæg; 4 Juli og 19 Oktbr. Kram; 14 Novbr. Heste og Kvæg. **Saxkjøbing,** 7 og 21 Marts Heste og Kvæg; 7 Juli; 3 Oktbr.; 7 Novbr. Heste og Kvæg. **Stubbekjøbing,** 15 Marts Heste og Kvæg; 27 Juni Kram; 28 Oktbr. Heste og Kvæg.

Jylland.

Aalborg Stift.

Aalborg, Torvedag med levende Kreaturer hver Onsdag fra Fastelavn til Paaske og fra Mikkelsdag til Jul. 2 Febr. og 14 Marts Heste; 14 til 16 Juni Kram; 19 Septbr. Kvæg og Faar; 19 Oktbr Kreaturer. **Blokhus,** 10 Marts Kreaturer. **Dronninglund** eller **Hjallerup,** 30 Marts Kreaturer; 2 og 3 Juni Heste; 19 Juni Kram; 5 Oktbr. Kvæg og Faar. **Fjerritslev,** 4 Marts Heste; 2 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Flauenskjold,** 16 Septbr. Kvæg og Faar. **Frederikshavn,** 13 Juli Kram; 12 Oktbr. Kreaturer. **Hals,** 4 Oktbr. Kvæg, Faar og Kram. **Hjallerup,** se Dronninglund. **Hjørring,** 31 Jan. og 11 Marts Heste; 25 Marts Kreaturer; 31 Maj og 29 Juni Heste; 18 Juli Kram; 23 Septbr. og 14 Oktbr. Kvæg og Faar. **Hørmested,** 22 Septbr. Kvæg og Faar. **Jetsmark,** 16 Oktbr. Kreaturer. **Koldby,** 18 April Kreaturer; 5 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Lille Nygaard,** 24 Marts Trævarer. **Læsø,** 29 og 30 Septbr. Kreaturer. **Lokken,** 13 Oktbr. Kreaturer. **Lokkensvej Kro,** 21 Septbr. Kvæg og Faar. **Nykjøbing,** hveranden Lørdag mellem Mikkelsdag og Jul Torvedag med levende Kreaturer. 4 Febr. og 7 Marts Heste; 25 April Kreaturer; 8 Juni Heste; 22 Juli Heste, Kvæg, Faar og Kram; 8 Septbr. Heste, Kvæg og Faar; 7 Oktbr. Kvæg og Faar. **Nørre Sundby,** hver Tirsdag fra Oktbr. til Fastelavn Torvedag med Kreaturer. 1 Febr. og 13 Marts Heste og Kvæg; 1 April Kreaturer; 31 Maj Trævarer; 6 og 18 Oktbr. Kvæg og Faar. **Oddesund** (Dravet), 19 April Kreaturer; 9 Oktbr. Kvæg og Faar. **Skagen,** 27 Maj Kreaturer og Kram. **Skræm,** 14 Septbr. Heste, Kvæg, Faar og Kram. **Sæby,** Torvedag hver Lørdag. 30 Jan. og 3 Marts samt 1 Juni Heste; 7 Juli Kram; 2 Oktbr. Kvæg og Faar; 25 Oktbr. Kram. **Thise,** 12 og 13 April Kreaturer og Kram. **Thisted,** Torvedag hver Lørdag. 3 Febr. og 6 Marts Heste; 1 Maj Kreaturer; 7 Juni Heste; 4 Juli Kram; 6 Septbr. Heste, Kvæg og Faar; 6 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar; 11 Oktbr. Kram. **Vesterbrondersley,** 29 Marts Kreaturer; 4 Septbr. Heste, Kvæg og Faar; 17 Oktbr. Kvæg og Faar. **Vesterhassing,** 31 Marts Kreaturer; 18 Septbr. Kvæg og Faar. **Vestervig,** 6 Juni Heste; 4 Septbr. Heste, Kvæg og Faar. **Vilsund,** 21 Juli Kvæg og Faar. **Øslos,** 30 Juni Heste og Kram. **Østersvenstrup,** 31 Marts Kreaturer.

Aarhus Stift.

Aarhus, Torvedag hver Fredag med Fedekvæg — saavel Kreaturer som Faar og Svin. 6 Jan., 10, 18 og 27 Febr., 13, 20 og 27 Marts

Heste; 11 April Kreaturer; 8 Maj Kvæg; 10 Juli Heste og Kvæg; 26 til 28 Juli Kram; 17 Oktbr. Kvæg og Faar; sidste Onsdag i hver Maaned Fedekvæg. **Anbæk,** 27 April og 19 Maj Kreaturer; 13 Oktbr. Kvæg og Faar. **Ans,** 28 April Kreaturer; 22 Septbr. Kvæg, Faar og Kram. **Bræstenbro,** 13 April og 20 Oktbr. Kreaturer. **Dystrup,** 2 Maj Kreaturer; 3 Oktbr. Kvæg og Faar. **Ebeltoft,** 16 Marts og 4 Juli Heste og Kvæg; 14 Oktbr. Kvæg og Faar. **Faarup** Jernbanestation, 5 Septbr. Kvæg og Faar. **Fuglsø,** 27 April Kreaturer; 13 Oktbr. Kvæg og Faar. **Gjerlev,** 4 Maj Kreaturer og Kram; 6 Oktbr. Kvæg og Faar. **Glæsborg,** 17 April Kreaturer; 28 Septbr. Kvæg og Faar. **Grenaa,** Torvedag hver Lørdag. 15 Marts og 3 Juli Heste og Kvæg; 29 Septbr. Kvæg og Faar; 7 Novbr. Kreaturer. **Hadsten,** 25 April Kreaturer; 4 Septbr. Kvæg og Faar. **Hadsund,** 3 Maj Kreaturer; 4 Oktbr. Kvæg og Faar. Markederne holdes paa den nordre Side af Fjorden ved Hovedgaarden Dalsgaard. **Hobro,** Torvedag hver Fredag. 3 Febr. og 2 Marts Heste og Kvæg; 5 April, 12 Maj og 4 Juli Kreaturer; 20 og 21 Septbr. Kvæg og Faar; 20 Oktbr. og 10 Novbr. Kreaturer. **Hornslyld,** 29 April Kreaturer; 27 Septbr. Kvæg og Faar. **Horsens,** første Torsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. 7 Jan., 13 og 22 Febr., 1, 15, 22 og 29 Marts Heste; 14 April og 1 Maj Kreaturer; 13 Juni Heste, Kvæg og Kram; 29 Septbr. og 25 Oktbr. Kvæg og Faar. **Hover,** 22 Marts, 30 Maj, 25 Septbr. og 27 Novbr. Kreaturer. **Kjellerup,** 11 Maj og 19 Oktbr. Kreaturer og Kram. **Klovborg,** 12 April Kreaturer; 23 Oktbr. Kvæg og Faar. **Knudstrup,** 29 Juni samt 12 og 13 Oktbr. Kram. **Kolind,** 11 Jan., 12 April, 12 Juli og 13 Septbr. Kreaturer. **Maarupvad,** 8 Febr., 14 Juni, 9 Aug. og 8 Novbr. Kreaturer. **Mariager,** Torvedag hver Torsdag. 1 Marts og 11 Juli Kreaturer; 5 Oktbr. Kvæg og Faar; 8 Novbr. Kreaturer. **Nimtofte,** 7 Febr. Heste og Kvæg; 21 Novbr. Kreaturer. **Ny-Løgten,** første Onsdag i hver Maaned Kreaturer. **Odder,** 23 Febr. og 30 Marts Heste og Kvæg; 28 April Kreaturer; 18 Septbr. Heste, Kvæg og Faar; 14 Novbr. Kreaturer. **Randers,** Torvedag hver Onsdag og Lørdag, sidste Dag med Kreaturer. 4 og 5 Jan. Heste; 2 til 4 Febr. Kram og ophører Lørdag Eftm. Kl. 2; 8 og 9 samt 25 Febr., 4, 18 og 25 Marts Heste; 1 April Heste og Kvæg; 6 Maj Kvæg; 19 og 20 Juni Uld; 7 og 8 Juli Heste; 6 Septbr. Heste, Kvæg og Faar; 27 Septbr. Kvæg og Faar; 12 til 14 Oktbr. Kram og ophører Lørdag Eftm. Kl 2; 28 Oktbr. Kvæg, Faar og Uld; 11 Novbr. Kreaturer. **Ry,** 29 April Heste, Kvæg og Kram; 13 Novbr. Kreaturer og Kram. **Roude,** 17 Marts og 12 Maj Kreaturer; 19 Septbr. og 16 Oktbr. Kvæg og Faar; 22 Novbr. Kreaturer. **Salten,** 11 Juli Heste, Kvæg og Kram. **Silkeborg,** Torvedag hver Lørdag. 20 Febr. Heste og Kvæg; 18 Marts Heste, Kvæg og Kram; 8 April Kreaturer; 10 Juni Heste, Kvæg og Kram; 27 Septbr. og 23 Oktbr. Kvæg, Faar og Kram. **Sjelbro,** 3 Marts, 20 April og 17 Maj Kreaturer; 26 Oktbr. Kvæg og Faar. **Skanderborg,** Torvedag hver Tirsdag. Første Tirsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. 11, 21 og 28 Febr., 14, 21 og 28 Marts Heste; 16 Maj Heste, Kvæg og Kram; 12 Juni Heste; 28 Juli Kram; 8 Septbr. Kvæg, Faar og Kram; 28 Sept. Kvæg og Faar; 24 Oktbr. Kvæg, Faar og Kram. **Sporring,** 24 Marts og 21 April Kreaturer; 12 Oktbr. Kvæg og Faar. **Thirstrup,** 8 Marts, 10 Maj, 11 Oktbr. og 13 Decbr. Kreaturer. **Trust,** 26 Maj Kreaturer og Kram; 24 Novbr. Kreaturer. **Vejlby,** 31 Marts og 11 Maj Kreaturer; 27 Oktbr. Kvæg og Faar. **Olstvad,** 7 Septbr. Heste, Kvæg og Faar.

Asfing, 3 Oktbr. Kram. **Brande,** 29 Juli Kvæg; 23 Septbr. Kvæg og Faar. **Bække,** 15 Septbr. Heste, Kvæg og Faar. **Bækmarksbro,** 11 Oktbr. Kvæg og Faar. **Christianshede,** 31 Oktbr. Lærred, Havevarer og Avlingsprodukter. **Dalager,** 8 April Heste og Kvæg; 30 og 31 Avg. Kvæg, Faar og Kram. **Esbjærg,** første Tirsdag i hver Maaned Fedekvæg. **Foldingbro,** 26 April, 15 Maj og 18 Oktbr. Kreaturer. **Fredericia,** Torvedag hver Mandag og Torsdag. 15 Febr. Heste; 11 Marts Heste og Kvæg; 25 Marts Kreaturer; 1 April Heste og Kvæg; 4 Maj Kreaturer; 12 Juli Heste og Kvæg; 6 Oktbr. Kvæg; 27 Oktbr. Kvæg og Faar; 17 Novbr. Kreaturer og Kram. **Give,** 28 April Kreaturer; 25 Septbr. og 26 Oktbr. Kvæg og Faar; 18 Novbr. Kreaturer. **Grindsted,** 9 Septbr. Kvæg og Faar. **Herning,** 11 April Kreaturer; 12 Maj Kreaturer og Kram; 1 og 2 Septbr. Kvæg, Faar og Kram; 14 Oktbr. Kvæg og Faar. **Holstebro,** Torvedag hver Tirsdag. 2 Jan. Heste; 13 Febr. Heste, Kvæg og Kram; 9 Marts Heste og Kvæg; 22 April Kreaturer; 6 Maj Kreaturer og Kram; 12 Juni Heste og Faar; 27 Juli Kvæg, Faar og Kram; 11 Septbr. Kvæg og Faar; 12 og 13 Oktbr. Kvæg, Faar og Kram; 20 Novbr. Kreaturer. **Holsted,** 7 Jan. Trævarer og hvad Bonden behøver til sin Avlings Drift; 14 April og 14 Novbr. Kreaturer. **Jellinge,** 15 Maj Kreaturer; 26 Septbr. Kvæg og Faar. **Kolding,** Torvedag hver Tirsdag. 10 Jan. Heste; 17 Febr. Heste og Kram; 24 Febr., 3, 17, 24 og 31 Marts Heste; 15 og 28 April, 6 Maj Kreaturer; 12 Maj Kreaturer og Kram; 25 Juli Kram; 16 Septbr. Heste, Kvæg og Faar; 6 Oktbr. Kvæg og Kram; 13 og 20 Oktbr. Kvæg; 28 Oktbr. Kvæg og Faar; 3 og 10 Novbr. Kvæg. **Kollemorten,** 6 Maj og 17 Novbr. Kreaturer. **Lemvig,** Torvedag hver Lørdag. 11 Febr. Heste; 20 April Kreaturer; 10 Juni Heste og Faar; 26 Juli og 10 Oktbr. Kvæg, Faar og Kram; 18 Novbr. Kreaturer og Kram. **Lunderskov,** 11, 17 og 24 April, 1 og 8 Maj, 23 og 30 Oktbr., 6 og 13 Novbr. Kreaturer. **Nørre Snede,** 12 April og 31 Oktbr. Kreaturer. **Randbøl,** 27 April Kreaturer. **Ribe,** 16 Febr. og 11 Marts Heste og Kvæg; 18 og 25 April Kreaturer; 2 Maj Kreaturer og Kram; 9 og 16 Maj Kreaturer; 14 Juni Heste, Faar og Kram; 1 Avg. Kvæg og Faar; 1 Sept. Kvæg; 4 Oktbr. Kram; 3, 10, 17, 24 og 31 Oktbr. samt 7 Novbr. Kvæg og Faar. **Ringkjøbing,** Torvedag fra Paaske til Mikkelsdag Lørdag, ellers Onsdag. 14 Febr. Heste og Kvæg; 27 April Kreaturer; 15 Juni og 6 Oktbr. Kram; 23 Oktbr. Kvæg, Faar og Kram. **Sønderomme,** 26 April Kreaturer; 24 Oktbr. Kvæg og Faar. **Tarm,** 28 April Kreaturer; 10 Maj Kreaturer og Kram; 12 Septbr. Heste, Kvæg, Faar og Kram. **Thim,** 21 Oktbr. Kvæg og Faar. **Ulfkjær,** 26 April Kreaturer; 29 Avg. Kvæg og Faar. **Varde,** Torvedag hver Torsdag. 15 Febr. Heste og Kvæg; 10 Marts Heste, Kvæg og Kram; 24 April og 8 Maj Kreaturer; 13 Juni Heste og Faar; 27 og 28 Juni Kram; 31 Juli Kvæg og Faar; 13 og 14 Septbr. Heste, Kvæg og Faar; 28 og 29 Septbr. Kram; 25 og 26 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar; 19 Decbr. Kram. **Vejen,** 20 Juni Heste og Kvæg. **Vejle,** Torvedag hver Onsdag. 9 Jan., 14 og 23 Febr., 2, 16, 23 og 30 Marts Heste; 15 April Kreaturer; 2 Maj Kreaturer og Kram; 30 Septbr. Kvæg og Faar; 11 Oktbr. Kram; 27 Oktbr. Kvæg og Faar. **Videbæk,** 20 Oktbr. Kvæg og Faar. **Vinderup,** 11 Oktbr. Kvæg og Faar. **Vorbasse,** 13 April Kreaturer; 2 og 3 Avg. Kvæg og Faar.

Viborg Stift.

Aabro (Ulstrup Jærnbanestation), 30 Maj Kreaturer. **Aars,** 28 Febr. Kreaturer; 5 Septbr. Kvæg og Faar; 5 Oktbr. Kreaturer. **Bjerringbro,** 5 Septbr. Kvæg og Faar. **Binderup,** 2 Febr. Kvæg; 4 April Kreaturer; 19 Septbr. Kvæg og Faar. **Hvalpsund,** 11 Maj Kreaturer; 6 Oktbr. Kvæg og Faar. **Hojsley** Jærnbanestation 15 Maj og 22 Septbr. Kvæg og Faar. **Fur,** 26 Septbr. Kreaturer. **Logstor,** 30 Jan. Kvæg; 1 April og 1 Juli Kreaturer; 16 Septbr. og 4 Oktbr. Kvæg, Faar og Kram. **Nibe,** 27 Febr. Kreaturer; 27 og 28 April samt 19 Septbr. Kram; 17 Oktbr. Kvæg og Faar; 6 Novbr Kreaturer. **Sjorup,** 7 Juni Kreaturer og Kram; 7 Oktbr. Kvæg og Faar. **Skals,** (Holmgaard), 25 Maj Kreaturer; 23 Septbr. Kvæg og Faar. **Skive,** 3 Jan. Heste og Kram; 6 Febr. og 8 Marts Heste og Kvæg; 21 April og 4 Maj Kreaturer; 9 Juni Heste og Kram; 24 og 25 Juli Heste, Kvæg, Faar og Kram; 9 Septbr. Heste, Kvæg og Faar; 27 Septbr. Rug; 9 Oktbr. Kvæg og Faar; 17 Novbr. Kreaturer. **Ulstrup** (i Aars Herred), 31 Jan. Kvæg; 3 April Kreaturer; 3 Juli Heste, Kvæg og Kram; 18 Septbr. Kvæg og Faar. **Viborg,** sidste Lørdag i hver Maaned og fra Mikkelsdag til Jul hver Lørdag Torvedag med levende Kreaturer. 7 Febr. og 3 Marts Heste og Kvæg; 15 og 29 April, 13 og 27 Maj Kreaturer; 23 og 24 Juni Kram; 6 Juli Heste og Kvæg; 25 og 26 Septbr. Kvæg, Faar og Kram; 21 Oktbr. og 25 Novbr. Kreaturer.

Hertugdømmet Slesvig *).

Paa Kvægmarkederne maa falholdes Heste og andre Husdyr.

F betyder Faar, H betyder Heste, K betyder Kvæg, Km betyder Kram, Kt betyder Kreaturer, S betyder Svin, Træv betyder Trævarer.

Aabenraa, 21 Febr., 7 Marts, 3 Mai og 20 Juli K; 17–19 Juli Km; 17 Okt K; 26—28 Okt Km; 7 Nov og 18 Dec K. **Arnæs** 13 Juni K; 14—15 Juni Km. **Arnum** 1 Mai og 2 Okt KTræv. **Augustenborg** 18 Mai Km; 17 Mai K. **Bollerslev** 29 Apr og 6 Nov KKKm. **Bredsted** 22—24 Febr. Km; 23 Febr., 19, 26 Apr, 3 og 10 Mai K; 22—23 Juni Km; hver Fred. f. 20 Okt til 10 Nov K; 7—8 Dec Km. **Broager** 19 og 20 Mai Km; 19 Mai K; 2 Nov K; 3 Nov Km 2 Dage. **Bromolle** 30 Mai K. **Burg** (p. F.) 26 Juni HSko; 18—21 Okt Km. **Dyunevit** 14 Juli K. **Eggebæk** 3 Mai og 2 Okt K. **Ekernforde** 20 Febr K; 20 Febr (3) Km; 29 Apr og 19 Juni K; 19—21 Juni Km; 2 Okt K; 2—5 Okt Km. **Fjolde** 15 Apr og 13 Sep KKm. **Flensborg** 6 Febr og 9—10 Marts K; 19 Marts (8 D.) Km; hver Fred. i Apr og Mai K; 14 Juli og 11 Sep K; 9 Okt (8 D.) Km; 20 og 26 Okt, 2 og 9 Nov K. **Frederiksstad** 19 Mai Km; 22 Juli K; 22 Juli (2) Km; 8 Sep Km; 2 Okt KKm **Garding** 9—11 Febr Km; 28 Febr K; 22 Juni (3) Km; 19 Sep, 17, 24, 31 Okt og 7 Nov K. **Graasten** 11 Mai og 5 Okt K; **Gram** 10 Mai og 21 Okt KTræv. **Hadersley** 5 Jan og hver Mand. i Fasten til Palmes. K; 16 Marts K; 17 Apr (3D.) Km; hver Lørd. fra 15 Apr til

*) Denne Fort. over Marked. i Hertugd. optages her til Underr. for de Beboere i Kongeriget, for hvem disse Marketer kunne have Interesse.

Pintse K; 19 Juni K; 25—27 Juli Km Fisk; 25 Sep (3) KKm; hver Mand. i de første 7 Uger e. Mikkelsd. K. **Hanved** 1 Mai og 29 Sep KKm. **Husum** hver Torsd. fra 1 Adv. til Hansd. og i 3. til inkl. 7. Uge e. Mikkelsd. (dersom Festd., Onsd. forud), samt hver Onsd. fra Hansd. til Adv. K; 27 Marts, 30 Mai (3) og 18 Sep K; 4 Juni (8 D) KmUld; 21 Sep (8 D) Km. **Højer** 4 Mai, 19 og 26 Okt KTræv. **Kappel** 10 Marts K; 3 Mai (2) Km; 18—19 Okt Km. **Klipley** 11 Apr og 9 Sep K. **Krop** 23 Okt K. **Langhorn** 17 Apr KKm; 19—20 Aug KKm; 19 Aug K. **Lyksborg** 20 Juni K; 20—21 Juni Km; 25—26 Sep Km. **Læk** hver Tirsd. fra Fastel. t. Udg. af Juli, samt fra Mikkelsd. t. Jul K; 15 Mai (2) K; 15—17 Mai Km; 30 Aug og 4 Okt K; 4—6 Okt Km. **Løgumkloster** 7 og 13 Marts K; 19—21 Apr Km; 20 Apr og 2 Mai K; 15 Juni og 18 Juli K; 15—16 Aug Km; 16 Aug og 3 Okt K. **Niblum** 1 og 2 Marts K. **Nordborg** 3 Febr K; 1—2 Mai Km; 2 Mai K; 19—20 Sep Km; 31 Okt K. **Nybøl** 30 Jan K; 30 Jan (3) Km; 24 Apr, 1 Mai og 19 Juni K; 19—21 Juni Km; 23 Okt og 6 Nov K. **Oldenswort** 11 Juli, 8 Aug, 12 Sep og 10 Okt K. **Rapsted** 12 Apr og 7 Okt K. **Rendsborg** 10 Jan H; 5—9 Marts Km; 6 Marts HK; 28—29 Apr HK; 25 (5) Juni Km; 26 Juni HK; 24 (5) Sep Km; 25 Sep og 24 Okt (2) HK. **Satrup** 24 Apr og 15 Sep K. **Skjærbæk** 26 Apr og 18 Okt KTræv. **Slesvig** 10 Jan K; 20 Feb (10 D.) Km; 16 Marts, 25 Apr, 2 og 9 Mai K; 1 Sep (8 D.) Km; 5—6 Sep, 20, 27 Okt. og 3 Nov K. **Süderstapel** 21—22 Apr og 6—7 Okt KKm. **Svabsted** 4 Okt KKm. **Sønderborg** 16 Marts K; 30 Marts KKm; 8—9 Juni Km; 30 Sep (2 D.) Km; 20 Okt K. **Sønderbrarup** 31 Juli (2) K; 31 Juli (3) Km; 14 Okt K. **Toftlund** 6 Marts og 15 Aug KTræv. o.s.v. **Treia** 14 Apr og 28 Sep K. **Tønder** 9 Jan, 24 Febr K; hver Fred. (naar Festd., Lørd.) fra 3 Marts t. 30 Juni K; 8 Juni (4) Km Uld; hver Fred. fra 1 Juli t. Mikkelsdag K; 4 Aug (2) og 4 Sep K; 29 Sep (3 D.) Km Humle; hver Fred. fra Mikkelsd. t. midt i Dec K. **Tønning** 21 Mai (4 D.) Km; hver Onsd. fra Udg. af Juni t. midt i Nov K; 21 Aug KKm; 16, 23 og 30 Okt, 5 Nov K. **Ullerup** 31 Marts og 26 Okt K. **Vyk** 2 Mai (4 D.) Km; 18 Okt K; 18 Okt (4 D.) Km. **Osterlogum** 5 Mai og 13 Okt K.

Hertugdømmet Holsten.

Ahrensburg 9 Mai og 4 Okt HKKm. **Altona** 27 Marts, 19 Juni, 11 Sept og 11 Dec Km i 3 Dage; 15 Dec (12D.) Km. Hver Mand., Onsd. og Fred. K. **Altrahlstedt** 18 Sept HKKm. **Bargteheide** 8 Juni og 16 Nov HKKm. **Barmstedt** 27 Marts, 7 Juni, 15 Aug og 30 Okt HKKm. **Beidenfleth** 22 Mai Km. **Bergstedt** 3 Juli og 30 Okt HKKm. **Bornhoved** 19 Juli Km; 23 Okt HK. **Bovenau** 3 Okt Km. **Bramstedt** 25—26 Apr KKm; 26—27 Okt HKKm. **Brügge** 24 Juni Km. **Brunsbüttel** 29 (2) Juni Km. **Burg** 13 Juni og 2 Okt HKKm. **Delve** 30 Marts og 1 Nov HKKm. **Eichede** 16 Okt HKKm. **Elmshorn** 2 Marts HKm; 12 Juni og 30 Sept Km; 1 Nov KKm. **Glückstadt** 7 Mai, 16 Juli og 22 Okt Km. i 3 D. **Grömitz** 30 Marts og 3 Juli Km. **Grube** 22 Mai og 18 Dec Km. **Hademarschen** 21 Apr HK; 20—21 Okt HKKm. **Hamberge** 29 Sept Km. **Haselau** 22 Mai Km. **Haseldorf** 23 Okt Km. **Heide** 13 Feb HKm; 26 Apr K; 6—8 Juli H; 7—8 Juli Km; 24 Sep K; 29 Dec

H. **Heiligenhafen** 10 Juli og 14 Dec Km. **Hennstedt** 17 Apr, 20 Sep og 6 Dec HKKm. **Herzhorn** 15 Mai og 31 Juli Km. **Hörnerkirchen** 28 Apr og 14 Okt HKKm. **Hohenwestedt** 31 Marts HKKm; 27 Aug H; 2 Okt HKKm. **Horst** 19 Apr og 16 Okt HKKm. **Itzehoe** 9 Marts H; 19 Marts Km i 4 D; 17 Apr K; 1 Sept H; 7 Sept K; 10—13 Sept Km; 27 Okt K. **Kaltenkirchen** 9—10 Okt KKm. **Kellinghusen** 1 Mai KKm Træv.; 24 Juni og 1 Aug H; 8 Aug Km. **Kiel** 6 Jan (13 D.) og 26 Febr (4 D.) Km; 26—27 Febr H; 26 Apr K; 2 Juli (4 D.) Km; 2 Juli (2 D.) H; 8 Okt (4 D.) Km; 8—9 Okt H. **Kirchnüchel** 8 Mai og 8 Sept Km. **Krempe** 15—17 Marts og 25 Okt (3 D.) HKKm. **Leezen** 17 Juli KKm. **Lunden** 12 Apr HK; 12 (2) Apr Km; 4 Okt HK; 4 (2) Okt Km. **Lütjenburg** 14 Marts HKKm; 24 Apr K; 24 Juli HKm; 2 Nov KKm. **St. Margarethen** 16 Juli (4) Km. **Marne** 27—28 Apr Km; 27 Apr K; hver Onsd. f. 4 Mai t. 18 Mai K; 9 Okt K; 9—10 Okt Km; hver Onsd f. 12 Okt t. 9 Nov K; 28 Dec H. **Meldorf** 20 Marts H; 20 Marts (2) Km; hver Fred. f. 1 Apr t. 27 Mai K; 11 Sept H; 11 (2) Sept Km; hver Fred. f. 7 Okt t. 25 Nov K. **Michaelis-Donn** 1, 4 og 11 Mai K; 31 Mai Km Træv.; 15, 19 og 26 Okt. K. **Neuenbrock** 12 Jan og 29 Juli H. **Neumünster** 27 Apr (2) Km; 27 Apr og 21 Aug HK; 21—22 Aug Km; 20—22 Okt K; 20—21 Okt Km; 20 Okt H. **Neustadt** 16 Feb (2 D.) Km; 5 Juni HKm; 26 Sep HK; 28 Okt (3) Km. **Niendorf** 22 Mai og 4 Okt KKm. **Nienstädten** 12 Juni og 25 Sept KKm. **Nortorf** 20 Apr og 13 Nov HKKm. **Oldenburg** 13 Feb H Klover; 6—8 Marts Km; 13—15 Juli HKm; 23—25 Okt Km; 3—4 Nov K. **Oldesloe** 31 Marts, 26 Juni og 11 Sept HKKm; 7 Nov K. **Ottensen** 26 Juni og 21 Aug KKm. **Pinneberg** 28 Marts HKKm; 23 Okt KKm. **Plön** 6—7 Marts Km; 6 Marts H; 12 (3) Juni Km; 12 Juni H; 4—5 Sept Km; 4 Sept H; 6—9 Nov Km; 6 Nov HK. **Poppenbüttel** 13 Sept HKKm. **Preetz** 13 Feb HKKm; 20 Marts HK; 23 Mai HKKm; 16 Okt HK. **Quickborn** 20 Marts, 27 Juni og 24 Okt KKm. **Reinfeld** 8 Mai og 13 Nov HKKm. **Rellingen** 20 Juni og 10 Okt Km. **Sande** 1 Mai K; 4 Sept KKm. **Schenefeld** 3 Mai HK; 11 Okt HKKm. **Schlamersdorf** 14 Juni HKKm. **Schönberg** 1 Mai og 23 Okt Km. **Segeberg** 2 Febr H; 1—3 Mai, 23—25 Aug og 1—3 Nov HKKm. **Siek** 30 Marts og 6 Dec HKKm. **Steinbeck** 15 Mai og 2 Okt HKKm. **Sülfeld** 21 Juni Km; 1 Nov K. **Tellingstedt** 1 Mai og 25 Okt HKKm. **Trittau** 22 Mai og 23 Okt KKm. **Uetersen** 20 Apr HKKm; 9 Juni Km; 26 Juli og 20 Okt KKm. **Wandsbeck** 17 Apr, 5 Juni, 28 Aug og 9 Okt HKKm. **Wedel** 7 Febr Km; 14 Apr og 25 Mai KKm; 26 Okt KKm Hor. **Kl. Wesenberg** 2 Okt Km. **Wesselburen** 25 Apr og 2 Okt HKKm. **Wilster** 4 Jan H; 26 Apr HK; 31 Juli H; 24 Aug (8 D.) Km; 18 og 25 Okt K.

Hertugdømmet Lauenborg.

Basthorst 6 Marts og 3 Nov Km. **Büchen** 28 Marts Km; 10 Okt HKKm. **Glüsing** 27 Juni HKKm. **Gr.-Grönau** 24 Apr og 9 Okt KKm. **Lauenborg** 28 Febr. K; 13—14 Apr KKm; 31 Mai K; 5—6 Okt KKm; 30 Okt K. **Mölln** 26 Apr K; 14 Juni K; 14 (2) Juni Km;

18 Okt K; 14—16 Nov Km. **Ratzeburg** 13 Marts (3) Km; 22 Marts og 29 Juni K; 17 Juli (3) Km; 25 Okt K. **Sandesneben** 17 Marts Km; 13 Okt Km. **Schiphorst** 9 Mai og 20 Okt Km. **Schwarzenbeck** 21 Apr og 3 Okt K. **Siebenbäumen** 17 Juni og 24 Okt Km. **Zecher** 4 Sept Km.

Ved Plakaten af 5te August 1831 er anordnet: at Den, som gjør Indgreb i det Universitetet i Kjøbenhavn forundte Privilegium paa at forsyne Kongeriget med Almanakker, være sig ved her i Riget at indføre og forhandle fremmede Almanakker, eller ved uden Universitetets Tilladelse at trykke nogen Almanak, skal udrede en Mulkt af 40 til 400 Kr., hvorhos de Exemplarer, hvormed den Paagjældende antræffes, blive at konfiskere, og han endvidere at anse med en Tillægsmulkt af 50 Øre for hvert saadant Exemplar; og det skal paaligge samtlige Politi-Øvrigheder at have noie Tilsyn med, at der ei gjøres Indgreb i foranførte Privilegium. Ved Kongelig Resolution af 23de Decbr. 1831 bestemmes endvidere, at saadanne videnskabelige, æsthetiske og andre Skrifter, i hvilke en Almanak eller Kalender findes aftrykt, maa herefter fra fremmede Steder indføres og sælges, saafremt det findes, at den i Skriftet indeholdte Almanak eller Kalender udgjør den mindst betydelige eller væsentlige Del af Skriftet; og at det, i Tilfælde af Tvivl om saadan Skriftets Beskaffenhed, skal tilkomme den Kongelige Direktion for Universitetet og de lærde Skoler — altsaa nu Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet — at afgjøre, hvorvidt der kan være Grund til at lade Skriftet anholde og at anlægge Søgsmaal mod Vedkommende eller ikke.

Om de nyfødtes Øjenbetændelse.

(Fra det kgl. Blindeinstitut i Kjøbenhavn.)

Da der blandt de Børn, som optages i det herværende Blindeinstitut findes ikke faa, hvis Ulykke skriver sig fra deres Livs første Dage, og da den Sygdom, de nyfødtes Øjenbetændelse, som har berøvet dem Synet, i de allerfleste Tilfælde er helbredelig, henledes Almenhedens Opmærksomhed paa denne Sag.

Grunden til, at hidtil saa mange er blevne et Offer for denne Sygdom, er nemlig især at søge i en utilgivelig Ligegyldighed fra Barnets nærmeste Omgivelsers, navnlig fra enkelte Jordemødres Side, som til Trods for de Advarsler, deres Lærebøger, og de Paabud, deres Instruxer giver dem, i mangfoldige Tilfælde forhindre Tilkaldelsen af sagkyndig Hjælp, for selv at behandle de syge Øjne med allehaande Husraad, saa længe til det er for silde.

Sygdommen kan nemlig i enkelte Tilfælde optræde under en saa mild Form, at den uden nogen Behandling eller endog trodsende uhensigtsmæssige Midler kan forløbe med heldigt Udfald; men i de fleste Tilfælde antager den en alvorligere Karakter, og kan da, overladt til sig selv, udvikle sig med en saa rivende Hurtighed, at allerede i Løbet af et Par Dage Tilstanden kan være haabløs.

Om selve Sygdommen maa det her være nok at bemærke, at nyfødte Børn overhovedet sjældent angribes af nogen anden Øjensygdom, og at dens første Optræden er let kjendelig derved, at Øjelaagenes indvendige Hinde bliver meget rød og svullen og begynder at afsondre en hvidgul Slim. Hovedsagen er, at Enhver mindes om, at den ellers saa farlige og ødelæggende Sygdom i de allerfleste Tilfælde kan helbredes, naar man strax ved de første Tegn paa en saadan Øjelaagbetændelse søger Lægehjælp. Indtil denne kan faas, er der ikke andet at gjøre end saa hyppig, som det behøves, at rense det angrebne Øje for den omtalte slimagtige Afsondring, og at anvende stadig Kulde paa Øjet.

Rensningen foretages bedst med smaa bløde Svampe eller i Mangel deraf med bløde linnede Lapper, i det man forsigtig halvaabner Øjelaagene og sagte trykker den vaade Svamp imod dem. Anvendelsen af Kulde sker ved af blødt Linned, 6—8 Gange dobbelt lagt, at danne saakaldte Kompresser af omtrent et Tokronestykkes Størrelse, dyppe disse i meget koldt Vand, trykke dem af mellem tørt Linned, saa at de kun er fugtige, og derpaa lægge dem paa Øjet for at udsætte dette for en stadig Afkøling. Kompressen maa ikke blive varm, hvilket hyppigt allerede sker inden et Minuts Forløb, og da denne Afkøling af Øjet ikke taaler nogen Afbrydelse, heller ikke om Natten, er det nok en besværlig Tjeneste, der fordres; men af den Nøjagtighed og Omhu, hvormed den udføres, er det spæde Barns Fremtids Lys eller Mørke afhængigt.

Da den fra det angrebne Øje afsondrede slimagtige Vædske er i høj Grad smitsom, maa det Vand, som benyttes til Svampene og de linnede Kompresser, idelig fornyes; og da meget ofte først det ene Øje angribes, og der er en Mulighed for, at det andet kan gaa frit, maa man vel vogte sig for at benytte samme Svamp eller Linned til det andet Øje, og med Hensyn til ens egne Øine iagttage al mulig Forsigtighed. At der i det hele maa sørges for jævn Temperatur og frisk Luft i Sygeværelset, og at Barnets Øje ikke maa udsættes for stærkt Lys, behøver næppe særlig at tilføjes.

af økonomiske Anmærkninger fra det kongelige Danske Landhusholdningsselskab, Landbefolkningen især til Tjeneste.

Om Landhestens Opdræt.

„Den Gren maa tidlig krøges, som god Krog skal vorde," siger et gammelt Ord, og der menes hermed, at det er i den unge Alder, at Grunden skal lægges til hele det senere Liv. Dette gjælder for alt levende og finder ogsaa i fuldt Maal Anvendelse paa Hestens Opdræt. Thi det er i den Tid, da Føllet og Plagen voxer, at den Arbejdsevne skal grundlægges, som senere kræves af Hesten. Men Hestens Værdi afhænger af dens Arbejdsevne. Og alt eftersom Grunden derfor bliver godt eller slet lagt under Opdrættet, bliver Hestens Værdi ogsaa stor eller ringe. Grunden til Hestens senere Liv lægges nu ganske vist for en Del allerede ved Valget af Tillægsdyr, men ogsaa kun for en Del. Thi Afkommet af de bedste Forældre kan forkvakles under Opvæxten, og paa den anden Side kan et rigtig ledet Opdræt bøde paa mangen en Ufuldkommenhed, som er arvet fra Faderen eller Moderen. Skjønt Valget af gode Tillægsdyr er saa særdeles vigtigt, saa maa vi dog ogsaa tillægge Opdrættet en meget stor Betydning i Hesteavlen. „Grenen skal krøges, medens den er grøn:" Fejlene, som vore Heste har, skal især modarbejdes og rettes i Følle- og Plagealderen. Men vor Landhest har nu særlig en svag Side, hvorfra ikke alene en meget stor Mængde Fejl og maaske de hyppigst forekommende Fejl udspringer, men som i og for sig i høj Grad formindsker Hestens Værdi. Og denne svage Side hos Landhesten er dens Slaphed og Blødhed i Muskler (i Kjødet) og i Sener, hvoraf følger et Brist paa Livlighed, Kraft og Udholdenhed. Det modsatte af det slappe og bløde er det sejge, tætte og faste. De slappe og bløde Muskler og Sener forholder sig til de sejge og tætte paa samme Maade, som et Reb, der er snoet af Blaar, forholder sig til et andet Reb, der er snoet af god Hamp; selv om begge Reb er lige tykke og lige fyldige, saa holder de dog ikke lige længe, naar de udsættes for det samme Slid. Og paa samme Maade medfører Slapheden og Blødheden af Muskler og Sener, at disse slides for hurtig. Det er ogsaa netop en Fejl hos vor Landhest, at den bliver for tidlig opslidt. Men endnu længe førend Hesten er opslidt, lider den af de Ulæmper og Fejl, der følger med Slapheden. Som Følge af, at Senerne er bløde, træder Hesten for stærkt igjennem Koderne. Dette medfører for det første, at en Del af Kraften gaaer tabt under Bevægelsen, saa at den Styrke og

Kraft, som Hesten efter sin Størrelse og Form maatte kunne lægge i Selen, ikke kan helt udfoldes, men lider et Afbræk for hvert Skridt, Hesten gjør. Paa Grund heraf trættes Hesten for hurtig under strængere Arbejde, hvortil ogsaa Slapheden i hele Legemsbygningen for øvrigt bidrager, og Hesten kan derfor ikke udføre et saa stort Dagsarbejde, som den skulde. Den dernæst bliver de bløde Sener let overanstrængte. Heraf følger igjen Ømhed, Betændelse, Hævelse, Galle osv. Den slappe Legemsbygning medfører endvidere Anlæg til Albuesvamp („Staalsvamp") Pærehas, Vandspat, Raspe, sprødt og daarligt Horn, Koller osv. Det ses altsaa, at den slappe Legemsbygning er den almene Aarsag, ikke alene til en ligefrem mindre Arbejdsdygtighed og mindre Værdi af Hesten, men ogsaa til mangfoldige Sygdomme og Fejl. Det er under Opdrættet, at alle disse Ulæmper og Fejl skal modarbejdes eller undgaas ved, at man bibringer Plagen en bred og dyb Krop, en tættere og sejgere Beskaffenhed af Legemet og derved en større Livlighed, Kraft og Udholdenhed.

Hesten voxer, indtil den er omtrent 5 Aar gammel. Men i de første 2 a 2½ Aar fuldender Brystets og Krydsets Knokler saa godt som helt deres Vext. Derimod fortsætter Lemmernes Knokler samt Knoklerne i Halsen og Ryggen deres Vext indtil 5te à 6te Aar. Men af Brystets og Krydsets Udvikling afhænger Kroppens Bredde og Dybde og for en stor Del tillige Hestens Kraft og Udholdenhed. Det ligger saaledes lige for Haanden, at vi kun kan bibringe Hesten disse Egenskaber ved en god Ernæring netop i de to første Aar af dens Liv. Hvis man forsømmer Plagens Ernæring i denne Tid og derefter, naar den begynder at arbejde, ernærer den rigelig — en fejlagtig Fremgangsmaade, som ikke er ualmindelig — saa opnaar man kun derved, at Hesten bliver smal, ja ofte opløben og lang af Ryg.

Derfor er **rigelig og god Føde i de to første Aar** saa overordentlig vigtig. Hvor meget man skal give Plagen af Havre og Hø, som er dens bedste Vinternæring, afhænger af dens Alder, Størrelse samt Havrens, Høets og Halmens Godhed. Rettesnoren er, at Føllet og Plagen stadig skal holdes i god Fremgang og jævnt godt Huld. Man kan allerede begynde at give Føllet lidt fint Hø og lidt Havre, naar det er 2 a 3 Maaneder gammelt; det styrker meget og letter Afvænningen. Nogle Steder, ogsaa her til Lands, giver man endogsaa Føllet lidt Mælk, efter at det er fravænnet. Naar det er et halvt Aar gammelt, til 4 a 5 Pund Havre foruden Hø være passende dagligt Foder, og efterhaanden som Føllet voxer, er det oftest rigtigt at øge Havregivten lidt. Det beror selvfølgelig paa Græsgangens Beskaffenhed, om det er nødvendigt at give Plagen lidt Havre paa Græs eller ej. Græsset paa vaade, sure Enge er slet ikke tjenligt for Plagen.

Jo bedre Føden er, jo bedre Græsset og Høet er, og jo vægtigere Havren er, jo fastere og sejgere vil ogsaa Plagens Muskler og Sener og hele Legemet blive. Den hele og tunge Havre giver større Sejghed end den knuste eller malede; opblødt Foder passer ikke for Plagen. Kun ved Opdræt af meget svære Heste tyer man nogle Steder til malet Sæd; men det kommer da an paa, om Sommerernæringen svarer til Ernæringen om Vinteren, og det maa heller ikke glemmes, at jo mere malet eller endog opblødt Sæd, man bruger, desto vanskeligere er det at undgaa det slappe Præg hos Hesten. — Plagen skal have rent, blødt Vand. Det urene Vand, som findes i Moser og ofte tillige i Gadekjæret, gjør Plagen saa vel som den udvoxne Hest flov og slap.

Men er Fødens Mængde og Godhed af stor Betydning, saa er den Behandling, som for øvrigt bliver Plagen til Del, ikke mindre vigtig. Ja den bedste Næring er delvis spildt, hvis den øvrige Behandling ikke svarer dertil. I Almindelighed kan Hovedmangelen ved Plagens Behandling udtrykkes ved, at den altfor meget ligner den Behandling, som Fedekvæget faar. Ved Fededyrets Hold tilsigter man paa billigste Maade at frembringe den størst mulige Masse af slapt og mørt Kjød og Fedt Derfor fodres et saadant Dyr med rigeligt, malet eller opblødt Foder; man stiller det ind paa en varm Baas helst i dæmpet Lys og sørger fremfor alt for, at det kan staa i Ro; det maa ikke have det køligt, og det maa ikke bevæges. Men er dette ikke omtrent den samme Behandling, som Plagen mange Steder faar, og kan man da undres over, at det Kjød (de Muskler), der danner sig under saadanne Forhold, bliver slapt og kraftesløst og Senerne bløde og uholdbare. Men Plagen skal opdrættes til udholdende Arbejde, til at føre et livligere, kraftigere og højere Liv end et Fededyr, og hertil kræves foruden en god Næring fremfor alt ren Luft, Lys og Bevægelse.

Luften skal være frisk og ren. Virkningen af en uren Luft er i Løbet af en kort Tid saa ringe, at man ofte fra Dag til anden ikke kan mærke nogen kjendelig Indflydelse deraf paa Dyret, og saa skjænker man det ikke videre Opmærksomhed. Men kan man da se, at Græsset groer, eller at Plagen voxer fra Dag til Dag? Nej, og dog er det denne usynlige Vext, hvorved Græsset modnes i nogle faa Maaneder, og Føllet i nogle faa Aar bliver en udvoxen Hest. Netop saaledes forholder det sig med Luftens Virkning paa Dyret. Indenfor en meget kort Tid er den umærkelig, men i Løbet af nogen Tid viser den en alt gjennemtrængende Virkning. Den urene Luft avler Dorskhed, Slaphed og Tunghed; den friske, rene Luft giver Friskhed, Livlighed samt Fasthed og Sejghed. Man er især bange for, at Plagen skal faa det for koldt, og derfor tror man, at man er rigtig god ved den, naar man binder

den i det lumeste Hjørne af Stalden, holder Døre og Vinduer godt lukkede, og saa lader den døse Dagen hen i en varm, uren og ubehagelig Luft. Men ved lidt Eftertanke ved man dog nok, at vi selv ingenlunde faar den bedste Varme ved at krybe til Kakkelovnen, og de fleste kjender af Erfaring, f. Ex. fra Soldaternes Vagtstue, hvor umuligt det er at blive behagelig varm, selv i en høj Varme, naar Værelset er fuldt af Dampe og Dunster, og sidder man selv paa en varm Sommeraften ved en Mose, saa bevirker Moseluften, at man som bekjendt endog kan faa Kuldegysninger, ja Koldfeber, men netop en lignende Luft findes i de uventilerede Stalde. Den ubehagelige Følelse, man selv har under slige Forhold, er netop den, som Plagen viser os ved sit purrede Haarlag og dorske, sløve Udseende, saaledes som vi saa hyppig træffer den om Vinteren paa vore Stalde. Men hvem kan vente, at et kraftigt og udholdende Legeme kan udvikles under saadanne Forhold. Nej, enhver ved, at Velbefindende og en behagelig Varme, som begge er nødvendige for en sund Vext og et kraftigt Liv, faas bedst ved at arbejde eller ved at gaa en dygtig Tur i en ren Luft. Og hvorfor skulde man da ikke unde sin Plag det samme gode, som er saa let at opnaa. Og man behøver ikke at være bange for, at Plagen skal fryse, thi naar man vænner den til Kølighed, saa skal Haarlaget blive tæt nok til at beskytte den, og naar man giver Plagen Frihed, saa skal den nok selv sørge for Varmen. Paa koldere Dage er det jo forøvrigt let at beskytte den. — Hvad der her er sagt om Luften, kan ogsaa anvendes paa Lyset. Følle- og Plagestalden skal være lys, og dette har tillige den Nytte, at Plagen og Stalden da ogsaa bedre kan holdes rene.

Men en meget vigtig Ting er det, at den Næring, som Plagen faar, kommer den til fuld Nytte. Det er ødselt at fodre Plagen godt, naar man ikke samtidig sørger for, at Næringen anvendes paa rette Maade i dens Legeme, til at dygtiggjøre den til dens fremtidige Brug. Plagen skal opdrættes til Arbejde, derfor skal dens Bryst udvikles, og derfor skal Næringen ledes hen til de Legemsdele, til Knokler, Muskler og Sener, som skal udføre Arbejdet. Men det er en almindelig Lov for Dyr som for Mennesker, at en Legemsdel kun udvikles ved, at den bruges. Derfor skal Føllet og Plagen have Bevægelse, thi kun derved kommer den i Aande og udvider sit Bryst, og kun derved faar Knokler, Muskler og Sener fuld Gavn af Føden. Uden Bevægelse kan Plagen nok blive fed og fyldig, men den bliver slap og savner Sejghed, Kraft og Udholdenhed. Derfor er Stillestaaen Plagens værste Fjende.

Det er nu langtfra nok at give Plagen lidt Bevægelse i Ny og Næ, som Lejligheden kan falde; Plagen skal røres daglig. Her møder

man under almindelige Forhold den Indvending, at man ikke har Tid til at røre Plagen hver Dag, det er for bekosteligt. Imidlertid kan Øjemedet let naas uden Bekostning, nemlig simpelt hen derved, at man lader Plagen selv besørge Arbejdet ved at bevæge sig i ren Luft. Først senere hen imod den Tid, da den skal vænnes til egentligt Arbejde, skal den have en mere regelmæssig Dressur. Men for at Plagen skal kunne „røre sig selv," maa den have let ved at komme ud og ind, og tillige maa der være et Sted, hvor den kan løbe. Der kræves derfor, at Plageſtalden ſkal ſkilles fra Arbejdsheſtenes Stald, og dernæst skal den være indrettet saaledes, at Plagen kan have fri Adgang til Gaardspladſen eller en anden lignende Plads eller en Løbegaard. Vore nuværende Stalde lægger i disse Retninger saa store Hindringer i Vejen for et hensigtsmæssigt Hesteopdræt, at der nødvendigvis maa foretages en Forandring med dem. Man undskylder sig med, at man ikke har Tid eller Lejlighed til at røre Plagen hver Dag, og saa bygger man netop sin Stald saaledes, at man enten skal „spilde" Tid, som man siger, med at røre Plagen, eller ogsaa skal man lade den staa rolig som et andet Fededyr uden at faa tilstrækkelig Bevægelse. Det er saa bagvendt som vel muligt. Der burde ikke bygges nogen Hesteſtald for Fremtiden, uden at man tager tilbørligt Hensyn hertil; i de fleste Tilfælde vil man da tilmed have den Fordel, at man kan bygge billigere. Og ligeledes maa det alvorlig tilraades enhver Hesteopdrætter saa vidt muligt at ændre sin Stald paa den her anbydede Maade.

Skal vor Hesteavl faa nogen Fremgang, og skal den danske Hest vedvarende blive søgt af Udlandets Opkjøbere samtidig med, at vort eget Agerbrug faar den størst mulige Nytte af den, saa er det nødvendigt, at Opdrætterne lægger Vægt paa at bibringe den en større Kraft og Udholdenhed. Thi Udlandet opdrætter selv en Hest, som vi i Længden kun kan konkurere med ved selv at opdrætte paa bedste Maade, og vort Agerbrug kræver ligeledes mer og mer et hværere Arbejde og en stærkere Hest. At opdrætte en god Hest betaler sig derfor al Tid bedst, hvad enten man saa vil sælge den eller selv vil bruge den. Men det er da ogsaa nødvendigt, at man med Omhu og Eftertanke sætter sig ind i, hvorledes Plagen skal behandles, og kan det i saa Henseende meget anbefales at læse en lille billig Bog om Landhestens Behandling af Professor V. Prosch.

Lyngby, i Marts 1880.

P. Jessen.

Almennyttigt for Landmanden.

Efterhaanden som det viste sig, at Prisen paa Tækkerør, paa Grund af at Dyrkningen stadigt tog af, steg til en uforholdsmæssig Høide, og Landbruget ved den stærkere Fodring fik forøget Brug for Halm, blev Opmærksomheden henledet paa Brugen af andre Tækningsmaterialer til Landbrugsbygninger, Materialer, som ogsaa vilde vise sig mindre brandfarlige og mindre ødelæggende ved opstaaet Ildsvaade. — Tagpap, der i en længere Aarrække har været benyttet i Tydskland og Sverrig paa Landbrugsbygninger, kom først frem, men vandt paa Grund af tilfældige Omstændigheder, hvoraf navnlig den, at de opstaaende Fabrikker i Begyndelsen samlede sig frem ved Oplægningen, og derved begik nu og da væsentlige Feil, ikke den Fremgang, det fortjente, og saa fremstod Tagspaanraseriet, der har kostet og endnu i endel Aar vil koste Landet mange Penge, idet det har vist sig, at Størstedelen af de benyttede Tagspaan ikke egner sig til at bruges i vort Klima, og Holdbarheden deraf har vist sig at staa langt tilbage for hvad der var lovet og de Forventninger der stilledes til dette Tagtækningsmateriale. — Virkningen heraf er ikke udebleven, og som det i Almindelighed gaar i saadanne Tilfælde, er Tilliden til Tagspaan fuldstændig rokket, og en stærk Mistillid er traadt istedetfor. Spørgsmaalet om, hvad der skal bruges til at tække Landbrugsbygninger med, er endnu brændende, det ene Materiale foreslaas efter det andet, selv det kostbare Skifer er foreslaaet, men naar Spørgsmaalet stilles op, kan det let besvares med kun dette: Brug Tagpap! Tagpappen tilfredsstiller alle de Fordringer, der stilles til et godt og varigt Tag, og iblandt de Fordele, som Tækning med dette Materiale frembyde, ville vi her fremhæve dets Ildfasthed, der er konstateret ved mange Leiligheder og ved de Prøver, der fra forskjellige Sider ere foretagne dermed. Mod Ildens Paavirkning udvendig fra yder den den kraftigste Modstand, da det næsten er umuligt for selv stærk Ild at paavirke Tagfladen, og Slukning er overordentlig let. Paa Grund af Tagets fuldkomne Tæthed yder Tagpaptaget ogsaa Garanti mod Ildens Paavirkning indenfra, og navnlig ere Tage, tækkede med Tagpap et Værn i Ildebrandstilfælde og afgive for Slukningsmandskabet en Sikkerhed, som hverken Tegl eller Skifer give. — Et Bevis for Tagpaptagets Ildfasthed ligger deri, at alle udenlandske og indenlandske

Brandassuranceselskaber (Landbygningernes Brandforsikkring og Kjøbstædernes Brandforsikkring indbefattet) i deres Tarif have ansat Tagpaptage som første Klasse. — Man sikkrer sig altsaa ved Brugen af Tagpap den billigste Assurancepræmie. — Vandtæthed. Naar Tage tækkes med Tagpap efter vor Anvisning og gives en passende Vedligeholdelse, vil dette Tag vise sig fuldkomment vandtæt, og naar dertil kommer, at mulige forekommende Reparationer ere overordentligt lette at foretage af Enhversomhelst, er et Tag, tækket med Tagpap et af de varigste Tage der existerer. — Lethed. Da Tagpappen er det letteste Tagtækningsmiddel og kan lægges lige saa godt paa flade som paa steile Tage, fordrer det en saa let Tagkonstruktion, at det foruden ved sin Lethed ogsaa udmærker sig ved sin Billighed, der, sammenlignet med andre Tagbeklædninger, vil staa sin Prøve. — Udseendet af Tage, tækkede med Tagpap, kan ikke være bedre, og da Tagene kunne hvidtes eller males over, altsaa kunne faa omtrent en hvilkensomhelst Farve man ønsker at give det, vil den sorte Farve rent kunne undgaas, og foruden sit gode Udseende vil Taget tillige blive en daarlig Varmeleder og afgive et køligt Tag. Det er derfor passende brugt til Oplagssteder for flygtige Olier, Isshuse, Meierier o. s. v. — Paa Grund af Tagpappens Bøielighed kan den ogsaa bruges paa alle de Steder, hvortil andre Tagbeklædninger ikke egne sig, og da den modstaar lige saa godt Frost og Kulde som stærk Varme og Regn, egner den sig ypperlig til Brug i vort foranderlige Klima; men der er dog den Ting at bemærke ved Brugen af Tagpap, at Oplægningen og Behandlingen deraf i de første Aar er af saa stor Vigtighed, at man ikke noksom maa paalægge Forbrugerne at henvende sig i den Anledning til de heri Landet værende Fabrikker, der alle udføre denne Sags Arbeider, fremfor at lade Arbeidet udføre af lokale med dette Arbeide ubekjendte Haandværkere. — Her at fremkomme med en Brugsanvisning vilde føre os for langt bort fra vor Tanke kun at henlede Opmærksomheden paa dette varige, billige og fortrinlige Tagtækningsmateriale, saameget mere som Enhver blot ved Henvendelse til en af de heri Landet værende Fabrikker vil kunne faa en saadan tilsendt, og Handelen dermed er allerede saa udbredt, at de fleste Tømmerhandlere og Kjøbmænd i Byerne og paa Landet stedse føre Lager deraf eller staa i Forbindelse med en eller anden af de heri Landet værende Tagpapfabrikker, men vi ville blot her bemærke, at der alle-

rede i „Landmandsblade" har staaet en god Beskrivelse deraf fra Hr. Murmester N. Povlsen paa Rødkilde og at Landbobladene nu og da have indeholdt Artikler, der alle rosende omtale Tagpap som et varigt, vandtæt og billigt Tagtækningsmateriale.

I Forbindelse hermed ville vi blot anbefale Landmænd Brugen af Asfalt mod Fugtighed, navnlig i Stalde o. s. v. Naar man, navnlig om Vinteren, betragter en Landeiendom, vil man med Lethed paa den udvendige Side af Muren kunne se, hvor Kostalden er, derved, at Fugtigheden slaar igjennem og viser sig som store vaade Pletter. — Det er indlysende, at dette maa virke meget ødelæggende paa Murværket, og kan denne Feil let forhindres ved Brugen af Asfalt, der paastryges Muren indvendigt. — Oplysninger om denne Sag kan ogsaa Enhver let kunne skaffe sig ved Henvendelse til en af de heri Landet værende Tagpap- og Asfaltfabrikker, og bemærke vi kun her, at Arbeidets Udførelse ikke er vanskeligere, end at Enhver med nogen Forsigtighed kan udføre det. — Vi have troet at tjene Landmændene ved at henlede deres Opmærksomhed paa disse Sager og tvivle ikke om, at de ville vise sig at være af Interesse for dem.

Lidt om Saasæden.

Det er vel saa temmelig almindelig anerkjendt, idetmindste blandt alle dygtigere Landmænd, at det er fordelagtigst at saa god Sæd, og at vi kun derved ere istand at sikre os gode Afgrøder; thi omend Jorden behandles aldrig saa godt, men Saasæden er af mindre god Beskaffenhed eller uren, da vil Afgrøden aldrig blive det, den kunde og burde være.

Spørges der nu, hvad der hører til, for at Saasæden kan kaldes god, da maa Svaret blive: først og fornemmelig, at den er fuldkommen spiredygtig og af den bedst mulige Sort, eller den Sort, Erfaringen har lært os passer bedst for de stedlige Jordbunds- og Klimatforhold; dernæst, at den bestaar af fuldt modne og godt udviklede Frøkorn; endelig, at den er fuldkommen ren for Ukrudtsfrø og har været opbevaret paa en passende Maade indtil Saaningstiden. Baade Jordbunden og de forskjellige Egne i Landet, stille hyppigt forskjellige Fordringer til netop denne eller hin særlige Afart, eller Afarter af de Sædsorter der dyrkes.

Fuldmodne og vel udviklede Frøkorn ville stedse frembringe kraftigere, sundere og bedre Planter, end svage og mere eller mindre golde Korn, samt tillige langt bedre modstaa Veirligets Indflydelse under Planternes tidligste Vækst, dersom dette maatte blive ugunstigt.

Det er vistnok de fleste bekjendt, at næsten alle vore dyrkede Planter ere tilbøielige til at udarte eller blive ringere, hvad der yderligere fremmes ved skjødesløs eller upassende Kultur, ligeledes kunne de ogsaa forbedres eller forædles, enten i den ene eller anden Retning, ved en god og omhyggelig Dyrkning. Udvalg af godt Saakorn har i Særdeleshed en betydelig Indflydelse herpaa. En stor Mængde af de almindeligere dyrkede Planter levere Exempler nok herpaa, vi skulle kun henvise til Hvidkaalen, med dens tit et fast Hoved sammenvoxede Blade, eller Guleroden, med dens saftige, kjødfulde Rod; begge disse Planter, foruden mange andre, ere ved omhyggelig Dyrkning bragte til i en saa høi Grad at overgaa deres vildtvoxende Stammefædre, at Ligheden i mange Tilfælde neppe er til at kjende. Exempler paa at Planter ved slet Kultur kunne forringes, behøve vel neppe at paavises, saa meget mindre som det ikke er dette Maal vor Plantedyrkning i Almindelighed bør stræbe efter.

Fuldkomment udviklet, velmodent Frø, lader med største Sikkerhed vente en fuldkommen Afgrøde, hvorimod mindre vel udviklet Frø allerede i en vis Henseende staar paa et lavere Trin, lettere udarte og give et ringere Udbytte. Ingen fornuftig Landmand vil saa uren Sæd, Sæd, der er blandet med Ukrudtsfrø, thi det der høstes, bliver da naturligvis ligeledes urent, og da Ukrudtsplanterne stedse formere sig stærkest, vil Afgrøden Aar for Aar blive slettere.

Hvad Saasædens gode Opbevaring indtil Saatiden angaar, da er derved endvidere adskilligt at bemærke. De almindelige Regler for Frøkorns Opbevaring ere: fuldkommen Tørhed, en lav, ensformig Temperatur, og at Luftens Adgang til Frøet saa vidt muligt udelukkes; disse Regler gjælde særligt Frøsorter, hvis Spireevne ønskes opbevaret længst muligt, undertiden endog i flere Aar. Enhver vil let indse, at stærk Varme, hvorved Frøet indtørres, ikke kan være gavnlig, selv om den ikke stiger saa høit, at Spireevnen aldeles ødelægges; ligesaa skadelig er Fugtighed, hvorved enten Spiren fremlokkes allerede under Opbevaringen, eller der fremkommer Muggenhed og Skimmeldannelser, hvilket stedse har en mere eller mindre skadelig Indflydelse paa Spiredygtigheden. Det vil fremdeles være let forstaaeligt, at Luftens umiddelbare Indvirkning paa Frøet maa være skadelig; da Luften snart er fugtig, snart tør, maa Frøkornene undergaa de samme Forandringer, udsatte for Luftens direkte Tilstrømning, selv om de ikke ligefrem ere udsatte for det vexlende Veirligs Indflydelse.

Kunne vi end vanskeligt ved Synet overtyde os om den fugtige Lufts Indflydelse paa Frøkornene, er denne dog saa stor, at den let ved Vægten lader sig paavise, hvad vist mange, der sælge Sæd efter Vægt, have havt Leilighed til at overbevise sig om. For at undgaa adskillige af de paapegede Ulemper ved Sædekorneis Opbevaring, er det ikke ualmindeligt, at Byg og Havre, der agtes benyttet til Udsaaning, først tærskes hen ad Foraaret, ligeledes at f. Ex. Vikker, Hørfrø m. fl. opbevares i Axerne og først renses henimod den Tid det skal benyttes til Saaning, og der kan vel under almindelige Forhold neppe paavises bedre og mere praktiske Midler, baade til at udelukke Luftens Indflydelse saameget som muligt og tillige holde Frøet passende tørt samt hindre Muggenhed.

At Bygget kjørnes stærkt, skader i høi Grad Spiredygtigheden, da mange Kjærner derved beskadiges og aldeles ikke kunne spire, eller i ethvert Fald kun frembringe svage Planter, dersom Beskadigelsen er ringere.

Saasædens Henliggen i flere Maaneder paa et Loft eller lignende

Sted kan, naar den skal benyttes til Saasæd, i Henhold til det foranførte aldrig anses for gavnlig, selv om der end ikke altid deraf bemærkes nogen skadelig Virkning.

Hvorledes forskaffer man sig da god Saasæd?

Sædvanligst vil den vel være at faa tilkjøbs; men hvad vore almindelige Sædarter angaa, tro vi at kunne tilraade ikke at hente Saasæden for langt borte, samt hellere at overføre Sæd fra lettere til sværere Jord, end omvendt, og saavidt muligt byde den endnu gunstigere Betingelser for dens Udvikling, end der fandtes der, hvorfra den blev hentet; at hente Saasæd fra Steder hvor Klimatforholdene ere meget forskjellige fra det Sted, hvor den igjen skal udsaas, vil som oftest være uheldigt.

Landmanden har dernæst selv et Middel til, om end med nogen Uleilighed, at skaffe sig god og ren Saasæd, af en Beskaffenhed, der under de forskjellige Forhold vil være passende. Ved nemlig nøie at efterse en Sædemark, naar Axene ere udviklede, ville vi som oftest bemærke større eller mindre Forskjellighed hos de derværende Planter, baade med Hensyn til Kjærnernes Form og Størrelse, tyndere eller tykkere Skal, Axenes Længde m. m.; ndsøge vi da deraf de Ax, som bedst tilfredsstille de Fordringer vi stille til denne eller hin Sædart, indsamle disse nøiagtigt og aftærske dem for sig selv, samt atter næste Aar udsaa dem under gunstige Forhold, hver for sig, behøves der kun faa Aar for at opelske en Saasæd af bedst mulige Kvalitet, der tillige vil passe paa bedste Maade for vore stedlige Jordbunds og Klimatforhold; ved nøie at vaage over sammes Renhed, og stedse ved god Behandling af Jorden at byde den de gunstigste Betingelser for dens Udvikling, vil den sædvanlig langt mindre være udsat for at udarte eller forringes, end en nok saa smuk og god Saasæd, naar samme hentes andetsteds fra.

C. T. Nyegaard.

Tryllekvadrat for 1882.

325	800	212	545
618	367	500	397
476	374	641	391
463	341	529	549

Enten man tæller Tallene i den her staaende Tryllekvadrat sammen paa langs, paa tvers eller fra Hjørne til Hjørne, saa udkommer stedse Aarstallet **1882.**

Tæller man de fire midterste Ruder sammen udkommer ogsaa **1882.**

Udregnet af Skoledreng Anders Jakobsen, Sønderby ved Asfens.

En arithmetisk Kuriositet. Naar man vender et Tal om og subtraherer det mindre Tal fra det større, vil Resten altid kunne deles med 9 uden at der bliver noget tilovers. T. Ex. 1840 — 0481 = 1359 divideret med 9 giver Kvotienten 151. 1880 — 0881 = 999, divideret med 9 = 111. 987654321 — 123456789 = 864197532, divideret med 9 = 96021948.

Da nu intet er tilfældigt i Mathematiken, saa vil denne Ejendommelighed vistnok kunne bevises videnskabelig, hvis en Fagmand vilde paatage sig at løse denne Opgave.

Den mystiske Betydning, som er bleven tillagt Tallet 9 er bekjendt nok; mindre bekjendt turde derimod de arithmetiske Egenskaber være, ved hvis Ejendommeligheder det udmærker sig i Talsystemet. Den bekjendte franske Filosof Fontenelle, som i Parenthes sagt, blev 99 Aar gammel, var den Første, der i sin Traité d'opinion de Legendre (4de Oplag. Paris 1758) har gjort opmærksom paa, at de Tal, der danne ethvert Produkt af Tallet 9, naar de blive adderede, igjen udgjøre dette Tal eller et Produkt af samme; t. Ex.:

$2 \times 9 = 18.\quad 1 + 8 = 9$
$3 \times 9 = 27.\quad 2 + 7 = 9$
$4 \times 9 = 36.\quad 3 + 6 = 9$
$5 \times 9 = 45.\quad 4 + 5 = 9$
$6 \times 9 = 54.\quad 5 + 4 = 9$
$7 \times 9 = 63.\quad 6 + 3 = 9$
$8 \times 9 = 72.\quad 7 + 2 = 9$
$9 \times 9 = 81.\quad 8 + 1 = 9$
$10 \times 9 = 90.\quad 9 + 0 = 9$ o. s. fr. i det uendelige.

Tallet 37 multipliceret med 3 eller med et Produkt af 3 indtil 27, har den Egenskab altid at give et Tal med 3 ensartede Taltegn som Produkt, saa at man altid kun behøver at multiplicere de første Taltegn af Multiplikator og Multiplikandus for at faa det hele Produkt rigtig, naar man skriver det ved den første Multiplikation udregnede Taltegn tre Gange. Desuden vil Summen af de Taltegn, der udgjøre Produktet, stedse udvise Multiplikator. Nedenstaaende Oversigt vil forklare det sagde:

37	×	3	=	111.	1	+	1	+	1	= 3
37	×	6	=	222.	2	+	2	+	2	= 6
37	×	9	=	333.	3	+	3	+	3	= 9
37	×	12	=	444.	4	+	4	+	4	= 12
37	×	15	=	555.	5	+	5	+	5	= 15
37	×	18	=	666.	6	+	6	+	6	= 18
37	×	21	=	777.	7	+	7	+	7	= 21
37	×	24	=	888.	8	+	8	+	8	= 24
37	×	27	=	999.	9	+	9	+	9	= 27

Søvandets Sølvholdighed. Foruden sin væsentligste Bestanddel, Vandet, indeholder Søvandet en Mængde Blandinger i flydende Form. Til disse høre navnlig Kjøkkensaltet og Bittersaltet. Den førstnævnte Substants har Søvandet at takke for sin salte — den sidstnævnte for sin modbydelige bittre Smag. Desuden findes der ogsaa Gips og Kridt i opløst Tilstand. I den nyere Tid har man foruden de her anførte Bestanddele ogsaa opdaget Spor af en Mængde Mineralier, saasom Kobber, Bly, Jod, Brom og Arsenik. Ja, der skal endogsaa findes Sølv deri. De franske Kemikere Malaguti og Derocher, der hovedsagelig beskjæftige sig med slige Undersøgelser, opdagede, ved at lade et betydeligt Kvantum Søvand fordampe, Sølv i den tilbageblevne Rest. Begge disse Lærde have beregnet, at Verdenshavet i Følge deres Undersøgelser indeholder 200 Millioner Tønder Sølv à 2000 Pund, et Kvantum, hvis Værdi vilde repræsentere en Sum af 3 Billioner Kroner. — Ogsaa Amerikaneren Tuli har befattet sig med denne Undersøgelse. Efter hans Beregning vilde, hvis Havets Sølvholdighed blev fordelt blandt Jordens Beboere, ethvert Menneske kunne faa en Sum af 2,133⅓ Kroner. Kun Skade, at denne uhyre Skat aldrig vil blive hævet.

Ved Aarsskiftet

Et Aar igjen for Skranken staar —
Hvad har det der at haabe?
Dets sidste Nat forgjæves slaar
Om det sin tætte Kaabe,
Formaar ej skjule hine Spor,
Det trindt har efterladt paa Jord. —
Er nu kun Englen rede,
som tjener Herrens Vrede?

O nej; thi Naaden vinder Bugt
Med Retfærds strenge Skrupel,
Som Stjernen bryder Mulmet smukt,
Der slører Himlens Kuppel;
Den tindrer gjennem Skyens Lag,
Paa Nat alt følger nyfødt Dag —
Dog hvisker Nat, som viger:
„Glem ej, dit Ansvar stiger!"

Velkommen da, Du nye Aar,
Som Herren lod oprinde!
Du nærme dig vor Moders Gaard
Som venlig Tjenerinde;
I Hytte som i Kongeslot
Du give Vext alt Smukt og Godt;
Send hver en Ager Grøde,
Til Ingen savner Føde!

Hint Tegn for frelse Mænd, vort Flag,
Du stoltelig lad vaje —
Gud folder det vel ud en Dag
Som alle Danskes Eje! —
Lad sandes, Enighed gjør stærk,
Og frem saa hvert et ædelt Værk,
Der giver Ry paa Jorden,
Det lille Folk i Norden! —

Lyst klinger, mens Du drager ud,
Nu Haabets Nytaarssalme,
Ja, Haabet er din skjønne Brud —
Lad hendes Pynt ej falme!
Da fanger Du som Løn de Kaar,
At, naar Du selv for Skranken staar,
Det lyder: „Gak til Hvile,
Hvor Mindets Stjerner smile!"

Carl Andersen.

En høitstaaende Medbejler

Fortælling af Andreas Beiter.

~~~~

I det gode gamle Nürnberg raader Uregelmæssighedens maleriske Lov. Side om Side staar den pragtfulde Stenbygning og den lave, underligt formede Bolig af Bindingsværk. Men godt og solidt er alt bygget; den Dag i Dag ser Byen ud, som for Aarhundreder siden.

Lad os gaa tilbage til det sextende Aarhundrede.

Der laa ved Thiergärtnerthor, midt i Gaden, en stor, smuk Bygning; Caspar Cruciger hed Manden, som ejede den, og han var Guldsmed og en af Byens rigeste Mænd.

I Huset lige over for, Bindingsværkshytten med de smaa Vinduer og blyindfattede Ruder, boede Snedkermester Sachs. Han var ikke rig, men fattig var han ejheller, thi kun den er fattig, som ikke kan ernære sig selv ved sin Virksomhed. — Rig og fattig — hvad forstaas egentlig derved? Mon ikke den er rigest, som er tilfreds med sin Stilling, om den end er ringe og uanselig? — „Gudsfrygt med Nøisomhed er en stor Vinding."

Der var Børn baade i det store og det lille Hus; forskjellig syntes deres Stilling i Livet bestemt fra Fødselen af. Men det forstod Børnene ikke.

Guldsmedens lille Kunigunde var sex Aar og Snedkerens Hans otte. Drengen gik i Latinskolen, thi Faderen var en Mand, som forstod at skatte Kundskaben. „Min Hans skal lære noget, saa meget som muligt," sagde han, „thi Kundskab er Magt; den er let at bære og bringer frem i Verden."

Og den lille Hans var en opvakt Dreng og lærenem.
~~~~

Sans for Lærdom havde han, dog mere for hvad der var smukt, hvad der tiltalte Skjønhedssansen.

Tidlig følte han sig hendraget til den friske Natur, dens Skjønhedsaabenbaring fyldte ham med Anelser og lyse Drømme. Den gamle By's rige Billedværker og Kunstskatte glædede ham, ligesom ogsaa hans livlige Fantasi fandt Næring ved Jagttagelsen af det brogede, muntre Liv, som rørte sig i Staden. Men blandt alt det skjønne og interessante var der noget, som han fandt skjønnere end alt andet, et Billede, hvormed intet andet kunde sammenlignes.

„Se!" sagde Faderen en Dag, „hvad er det for en nydelig lille Missekat?" — Den laa mellem Høvlspaanerne i Værkstedet og gjorde tusende muntre Spring efter Spaanerne, som trillede fra Høvlen.

„Mis!" raabte i det Samme en lille Pige, som stod i den aabne Dør. „Fy, slemme Missekat, skal Du saadan løbe væk fra mig!"

Og hun løb hen og fangede Killingen.

Hans havde siddet henne ved Vinduet, fordybet i Læsning, men tabte nu pludselig Bogen af Haanden, idet han fik Øje paa den lille seksaars Glut, som saa uventet havde vist sig i Værelset og nu stod og kjærtegnede Katten.

Det forekom Hans, at han aldrig før havde set noget saa smukt og yndefuldt. Mørkebrune Lokker laa omkring den lille Piges friske, barnlige Ansigt, de brune Øjne straalede og om Munden laa et Smil, Barnealderens det lykkelige, sorgløse Udtryk,

„Her har jeg aldrig været før," sagde den lille, „men jeg kunde se, at Missekatten løb herover, og saa kom jeg."

„Hvad hedder Du?" spurgte Hans.

„Jeg hedder Kunigunde," svarede Barnet, „min Fader boer derovre!" og hun pegede paa den rige Guldsmeds stadselige Bygning.

Hans stod som fortryllet, idet han betragtede den lille Pige, der muntert vedblev at pludre løs og at spørge ham om et og andet, medens hun hoppede omkring mellem Høvlspaanerne med sin Killing i Favnen. Det var en nydelig lille graa, sortplettet Mis med hvidt Bryst og hvide Poter; den havde et rødt Halsbaand med blanke, hvide Knapper.

„Det Halsbaand har jeg selv syet til Mis," sagde den lille, „er det ikke pænt? Ja, Du holder nok af at se pæn ud, Missekat, hvad?"

Mis lod en velbehagelig Smurren høre, medens den kjælen strøg sit Hoved mod Barnets runde, bløde Kind.

Hans havde først med stor Undseelse nærmet sig den lille, men blev snart mere modig, eftersom han reves med af hendes Munterhed, og snart var Børnene i fuld Leg med hinanden.

Kunigunde syntes godt om den ny Legekammerat, og da hun et Par Dage efter fik Øje paa ham over Gaden fra det aabne Vindue, skyndte hun sig ned og kom snart efter over

til Snedkerens.

„Jeg skal læse paa min Lektie," sagde hun, „men det holder jeg slet ikke af. Den stygge Jomfru Barbara, hun plager mig altid saa meget!"

„Det maa Du ikke sige," sagde Hans, „for Du har godt af at lære noget."

„Skal Du ogsaa lære Lektier?" spurgte den lille.

„Ja, det skal jeg rigtignok. Jeg gaar i en stor Skole

og har mange Lektier for hver Dag, baade Tysk og Latin, men det siger Fader, at jeg har godt af."

„Har Du ogsaa en Bog med store Billeder i?" spurgte Kunigunde, „for det har jeg, og den holder jeg nok af at se i. Kom, saa skal jeg vise Dig den!" Og hun tog ham ved Haanden og trak ham med sig. Noget modstræbende fulgte Hans den lille Vildkat, og før han ret vidste af det, stod de i Hr. Crucigers Dagligstue.

Hans blev meget forlegen og bange ved at se det kostbare og rigt udstyrede Værelse, men endnu mere bange blev han, da den rige Guldsmed rejste sig fra sin Stol henne ved Bordet og forundret betragtede ham. Drengen havde ofte set Mester Cruciger, med Peltskappe og Baret, gravitetisk skride hen ad Gaden med sin sølvknappede Stok i Haanden, for at begive sig til Raadhuset, og nu stod denne mægtige Mand lige for ham.

Hans turde næppe vove at se op, og ønskede sig vel ude af Stuen. Men i denne Knibe kom hans lille Legesøster ham til Hjælp. „Se, Fader!" raabte hun, „det er Hans af Snedkerens, som skal have min store Billedbog at se. Det er saadan en rar Dreng at lege med."

Mester Cruciger var aabenbart tilbøjelig til at sætte en gnaven Mine op, men den lille Datter havde Magten over ham, og hans Ansigt blev lysere, da han saa hendes Glæde.

„Kunigunde, Du maa ikke være saa vild," sagde han, „Du ved nok, at Du ikke maa løbe ud paa Gaden alene. Er Du en Søn af Snedkeren derovre?" henvendte han sig til Drengen.

„Ja, Mester Cruciger," og Drengen saa frimodig ind i de strænge graa Øjne.

Guldsmeden betragtede den velklædte Dreng med et velvilligt Blik. „Jeg har hørt Tale om din Fader," sagde han, „det er en flittig og strøbsom Mand. Du er altsaa den Søn, som han trods sin ringe Evne holder i Latinskolen. Det er godt og priseligt, men det kan vel falde haardt nok for din Fader med Bekostningen, ej sandt?"

„Jo," svarede Hans, „men Fader siger, at jeg har Gavn af Lærdommen og at den kan bringe mig frem i Verden."

„Det var Ret, min Søn!" sagde Mester Cruciger, „jeg ser, at Du er en god Dreng og vil gjøre din Fader Ære."

Hans blev betydelig lettere om Hjærtet ved denne venlige Tiltale. Men nu kom den lille Pige slæbende med sin store Billedbog, og Hans maatte sætte sig hos hende ved Bordet for at se i den. Her var Drengen rigtig i sit Es, thi han

kjendte Billedernes Betydning fra Historien, og gav sig til at forklare sin lille Veninde hvad de forestillede. Mester Cruciger hørte opmærksomt efter, og hans Ansigt blev stedse velvilligere. Selv havde han ikke megen Lærdom, men han nærede stor Respekt for Videnskaben og navnlig for hvad der hed Latin. Det forekom ham ikke at være saa daarlig en Legekammerat, hans lille Pige havde faaet, og han tillod gjærne Børnene at være i hinandens Selskab.

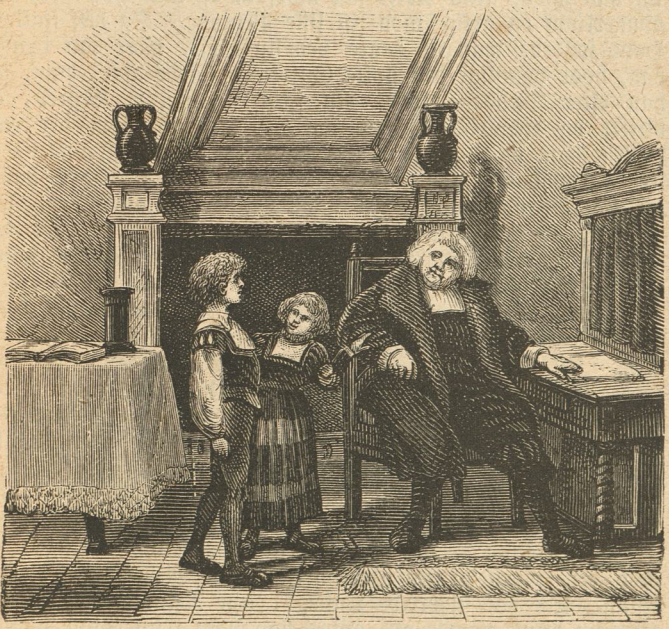

Der hengik et Aarstid paa denne Maade. Men saa hændte der noget, som forstyrrede det gode Forhold mellem Mester Cruciger og Hans Sachs.

Det blev vistnok Snedkeren for dyrt i Længden at lade Sønnen nyde den kostbare Undervisning, og desuden har han maaske tænkt: et godt Haandværk er dog det bedste, det kan altid føde sin Mand, men Gud ved, hvad Lærdommen vil bringe. Man ved ikke med Visshed, hvad der bestemte Snedker Sachs til at tage sin Søn ud af Skolen, men det vides derimod,

at han satte ham i Skomagerlære. I den Tid var Børnene vant til ubetinget Lydighed mod deres Forældre, og Hans fandt sig som en god Søn i den Bestemmelse, Faderen havde taget.

Da Mester Cruciger hørte dette, mistede han aldeles sin Interesse for Drengen. Han forbød sin Datter strængelig at lege med „Skomagerdrengen" og hindrede Børnene i at komme sammen. Det var et haardt Slag for dem. Den lille Kunigunde græd, da Hans ikke længer maatte komme og lege med hende, thi han havde altid været saa morsom og underholdende, saa opmærksom og artig mod sin lille Veninde. Og den stakkels Hans fældede mangen Taare ved sin Læst, naar han tænkte paa, hvor haanligt den stolte Guldsmed havde afvist ham, da han efter Sædvane kom. Nu først fik han et Begreb, et bittert og krænkende Begreb om den Afstand, som der var mellem ham og Legesøsteren. Men den haarde Afvisning vakte Trods hos ham, Modgangen, den første betydelige i hans lykkelige Barndomstid, vakte hans Energi og kaldte Længsler og Forhaabninger til Live, som hidtil ikke havde rørt sig. Han vilde frem, Magt og Ære drømte han om, og hans Planer var højtflyvende.

Hans Faders gamle Ven, Væveren Leonhard Nunnenbeck, holdt meget af den livlige Dreng og underholdt sig ofte med ham. Til ham tyede Hans ofte, naar han fandt det for svært at sidde paa Skomagerstolen, og den gamle forstod da altid at bringe Ro i det oprørte Sind ved at foreholde Drengen, hvad han maatte anse for sin Pligt. „Du skal ikke ringeagte Arbejdet," sagde Væveren, „det har en rig Velsignelse i sig, og det er godt, som en Vismand siger, at forbinde et Haandværk med fine Studier." Og det kunde den brave Nunnenbeck sige med Sandhed, thi han fyldestgjorde selv Fordringen og drev ved Siden af sin Profession tillige Mestersangens ædle Kunst. Da han mærkede Anlæg i den Retning hos Hans, eftersom denne voxede op, optog han ham i sin Skole blandt de tolv Elever, som han uddannede og lod ham i sin Fritid øve sig i Sang og i at slynge Mestersangens sirlige, kunstfulde Rim. Hans Sachs havde en udmærket fuldtonende Stemme, og snart udmærkede han sig fremfor nogen af de øvrige Elever.

Det hændte sig en Gang imellem, at han fik sin lille Veninde at se, og et saadant Gjensyn glædede dem begge i lange Tider. Han fortalte da Kunigunde, at han vilde blive en stor Mand, en berømt Mestersanger, og saa vilde han komme og bejle til hende. I Ungdommen ser man alting fra

den lyse Side, Hindringerne synes saa smaa og Maalet saa nært. Held Ungdommen, som er fuld af Drømme og stolte Forhaabninger, thi om end en Del af Luftslottene brister, saa skal dog nok det friske Mod bringe vidt frem og sætte Kraft i Farten, saa der virkelig naaes noget! Daadløst bliver Livet, bæres det ej frem af Ungdommens Drømme.

Og Kunigunde havde Tro til Hans, hun saa ham allerede som den store Mand, den lavrbærkransede Sanger, og lovede med sit barnlige Hjærtes hele Varme og Inderlighed, at hun vilde være hans lille Kjæreste og vente paa ham.

Men det gik jo langsomt med Drømmens Virkeliggjørelse. Da Hans havde udstaaet sin Læretid, maatte han efter gammel Skik paa Vandring. Vide foer han om i forskjellige Lande og hentede sig mangen Erfaring, heller ikke glemte han at besøge Sangskolerne i de fremmede Stæder. Overalt hvor han kom, led man ham godt, thi han var en glad og frejdig Ungersvend, der altid havde et muntert Ord og en lystig Skjæmt paa rede Haand. Derfor nikkede de agtbare Borgermænd ogsaa venligt til ham og drak gjærne et Krus Øl i hans Selskab, og i mangen blomstrende Ungmø's friske Kinder steg Purpurrødmen ved Synet af ham og mangt et Hjærte slog ham længselsfuldt imøde. Men saa han end ingenlunde surt til de smukke Piger, saa saa han dog heller ikke for mildt til dem, thi Billedet af hans Barndomsveninde stod for ham med levende Træk, og aldrig fandt han, at nogen kunde sammenlignes med hende. Hun var hans Tankers Midtpunkt, Pulsslaget i hans Liv og hans Virken.

Tiden, han levede i, var svanger med store Begivenheder, thi Luther havde nylig begyndt sit Kæmpeværk, og alt som Hans Sachs fik Øjnene op for Tidens Krav, udvidedes hans aandelige Omraade stedse mere. Med Liv og Sjæl sluttede han sig til den store Frihedsbevægelse og hilste med begejstret Sang „den wittenbergske Nattergal", hvis Stemmes Klang bragte Pavens ældgamle Trone til at ryste og bæve. Ogsaa Hans Sachs havde en Stemme, der kunde lyde med i Koret; han blev sig efterhaanden den Evne bevidst, som Forsynet havde givet ham i Vuggegave, og snart strømmede Sangen tonende og kraftig fra hans Læber, saa Fædrelandet begyndte at lytte dertil. Om Kjærlighed sang han, om alt det skjønne, hvorom han havde drømt og om den Skjønhed, han fandt i Livet. I et kraftigt og kjærnefuldt Sprog og med kostelig Humor skildrede han Folkelivet, saa Tiden kjendte sit eget Billede deri, og han nævntes en ægte folkelig Sanger. Hans Navn begyndte

at blive bekjendt, og blandt den ædle Mesterſangs Dyrkere blev det iſær agtet højt.

Saa vendte Hans Sachs da hjem fra ſin Rejſe ſom en toogtyveaarig Yngling, beriget med Erfaringer og fuld af Haab og Mod. Det var vel ikke gaaet ſaa glat ſom i Barndommens Drømme, men aldrig ſvigtede Modet ham, og bag hvert Haab i det fjærne ſtod Billedet af hans ſkjønne Barndomsveninde og kaldte ham til at gaa frem.

Men at være Mesterſanger, var en temmelig brødløs Kunſt, Skomagerhaandværket var ſolidere til at leve af. Han nedſatte ſig derfor ſom Skomagermeſter i det gamle Nürnberg.

En Dag fik han i Kirken ſin Legeſøſter at ſe. Hun var voxet op til en fager Jomfru, ſkjønnere end nogen Sinde før, og Hans Sachs følte ved Synet af hende Kjærligheden blusſe op i al ſin Styrke. Han tænkte kun paa at faa hende i Tale, men det var ikke nogen let Sag.

Da Gudstjenesten var forbi, ſtillede han ſig udenfor Kirken og agtede med ſpændt Opmærkſomhed paa hver, ſom kom ud. Endelig ſaa han Jomfruen, ledſaget af ſin Fader og en ſvær Herre i Ridderdragt, med Guldſporer og vajende Fjærbuſk. Han hørte Folk mumle om den rige Guldſmeddatter, ſom ſkulde giftes med en adelig Herre, og Skinſygens fule Dæmon begyndte at melde ſig hos den ſtakkels Mesterſanger. Engſtelig, med bankende Hjærte, ſtirrede han paa Kunigunde, ſom venligt hilſende Mængden fred frem ved ſin Faders Side. Hendes Blik faldt tilfældigvis paa ham og han ſaa, at hun ſtudſede ved Synet, ſkjønt det var klart, at hun i første Øjeblik ikke gjenkjendte ſin Barndomsven i den høje, kraftige Ungersvend. Men hans brændende Blik havde mødt hendes, og ſom under Indflydelſen deraf vendte hun ſig kort efter om. Det ſkete ſom tilfældigt, og de vexlede da atter et Blik, men nu viſte en let Rødme paa Jomfruens fine Kinder, at hun havde ſet, hvem han var. Hans Hjærte begyndte atter at opfyldes af Haab.

Kjærligheden har mange Veje og mange Midler til ſin Raadighed. Det varede ikke længe, før Hans Sachs havde overbeviſt ſig om, at Kunigunde elſkede ham, og fra det Øjeblik af frygtede han ikke længer Medbejleren.

Men denne var dog ikke ſaa ganſke let at faa Bugt med. Den ſtolte Caspar Cruciger havde nemlig faaet den Ide, at kun en adelig Bejler ſkulde føre hans Datter til Alteret. En ſaadan indfandt ſig da ogſaa, og underligt er det at ſe, hvortil dumt Hovmod kan føre: den rige Guldſmed

valgte til sin Datters Ægtefælle en Mand, der vel beklædte en indflydelsesrig Stilling og hørte til en gammel adelig Slægt, men i Øvrigt var foragtet af enhver, som kjendte ham. Thi var end den Stilling i Samfundet, som Hr. Krebsblut von Wirbelrad indtog, hæderlig og indflydelsesrig — han selv var det visselig ikke. Det eneste, Hr. Wirbelrad

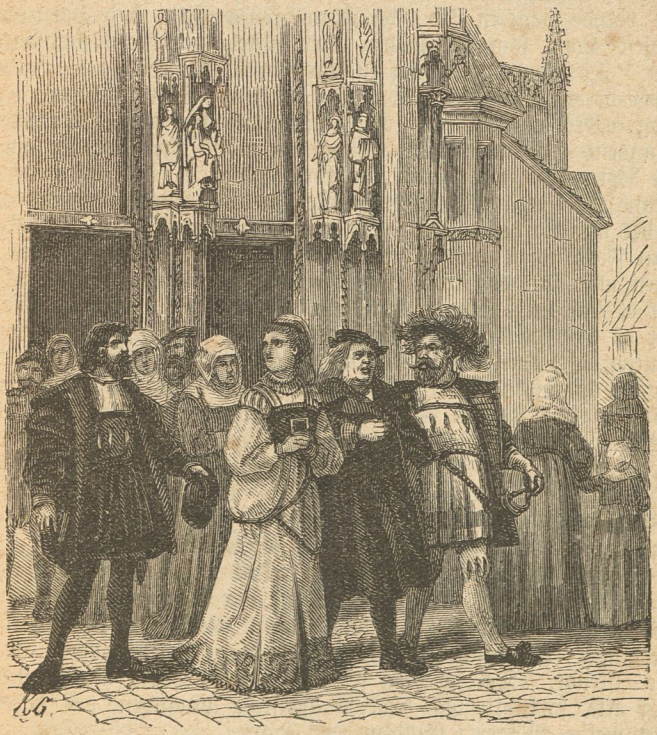

forstod til Gavns, var at drikke, men i denne Kunst havde han da ogsaa drevet det til den størst mulige Fuldkommenhed. Derom vidnede hans røde Næse, der i Nødsfald vel kunde gjøre Tjeneste som Lygte, naar han om Aftenen passerede Gaden. Led og grim som et Utyske var han, og dum som en Hest, men indbildsk og hovmodig i Forhold dertil, det vil sige: over al Maade, thi Indbildskhed er en Egenskab, man

altid finder mest udviklet hos tomme Hoveder. Dette er ikke saa underligt, thi den kjære Moder Natur kan aldrig lide noget vacuum, og fylder altid det „tomme" Rum med Luft eller — Vind.

Man skulde ikke tro, at en saadan Bejler kunde være farlig for Mestersangeren, og dog var han det, thi han havde Mester Cruciger paa sin Side, hvilket ganske vist havde noget at betyde paa en Tid, da Forældrenes Vilje var Børnenes højeste Lov, som de sjælden eller aldrig vovede at modsætte sig. De gamle troede sig fuldstændig berettigede til at raade over deres Børns Fremtid. Ja den gode Doktor Luther, der dog ellers var en saa ivrig Talsmand for al Frihed paa Aandens Omraade, gaar endog saa vidt i sin Fordring om, at Børn skal vise deres Forældre Lydighed, at han mener, man selv i Ægteskabssager ganske bør lade Forældrene raade, i det mindste hellere end at modsætte sig deres Vilje. Maaske kan Fordringen under visse Omstændigheder være berettiget, men man kan dog ikke ret vel forlange eller opstille som Regel, at et Par unge Hjærter skal opsætte deres gjensidige Tilstaaelse, til de har faaet spurgt om Forlov. Og naar saa Pagten er sluttet, ofte kun ved et Blik, der vexles og hvori Sjælene flyder over i hinanden — et Billede paa den Lysbro, der forbinder Himlen med Jorden —, har saa nogen dødelig Magt Ret til at skille ad, hvad Kjærlighedens Gud har sammenføjet? Men det forstaar sig: Kjærlighed og Kjærlighed er ofte to Ting. Og hvor megen lidenskabelig Elskov — brusende Ungdomslyst, der bærer Navn af hin ædle Følelse — ja, derom kan utallige ophævede Forlovelser og ulykkelige Ægteskaber vidne!

Hr. Borgmester Wirbelrad vilde derfor sandsynligvis have naaet sit Maal, hvis der ikke var kommen en Mand i Vejen med en Slæde, som man siger, eller rettere: hvis ikke Forsynet, der beskytter trofast Kjærlighed, havde vaaget over de elskende. Det saa dog fort nok ud for dem, men de lod sig ikke forknytte og trøstede gjensidig hinanden ved deres hemmelige Møder i Guldsmedens Have.

En Dag tog Hans Sachs Mod til sig, iførte sig sin bedste Dragt og gik op til Mester Cruciger. Den stolte Mand betragtede i Begyndelsen med kjendelig Velvilje det smukke unge Menneske, der ved sin Figur og hele sit dannede, ridderlige Væsen gjorde et gunstigt Indtryk. Hr. Wirbelrad var til Stede, og Sangeren bad derfor om at maatte faa Lov til en Samtale under fire Øjne med Guldsmeden. Denne førte ham ind i et tilstødende Værelse og lod ham fremføre sit Ærende.

Først da han nævnede sit Navn, gjenkjendte Guldsmeden ham, men da han derefter forebragte sin Begjæring og paa Spørgsmaalet om, hvilken Stilling han indtog, svarede: Skomager, trak Mester Crucigers Pande sig i Rynker og Frieren fik et kort Afslag. Havde han kunnet nævne en Stilling, som havde Anseelse i Videnskaben, saa kunde det maaske have gaaet bedre, men Skomager, nej det var dog for galt! Og hvad Mestersangen angik, da var Hans Sachs's Ry i saa Henseende jo nok naaet til Guldsmedens Øre, men Poesi var noget, han ikke i mindste Maade interesserede sig for, og en Digter var i hans Øjne en Prakker, især naar han ikke ejede en klækkelig Mængde af det gule Metal, som kan skaffe Tiggeren Misundere og den ærefløse Anseelse, naar det tilfældigvis falder i hans Hat. Desuden var Sangeren jo ikke adelig, ejede ikke hin prunkende Glimmerblomst, som Mester Crucigers Svigersøn nødvendigvis maatte have. Nej, en slig Bejler kunde pakke sig.

Mestersangeren gik, i Forbigaaende vexlende et Blik med Hr. Wirbelrad. Det var utvivlsomt, at denne vidste Besked, thi hans Øjekast udtrykte et tydeligt Had til Medbejleren, og havde Blikket været dræbende som Basiliskens, vilde Sangeren ikke være kommen levende ud af Guldsmedens Hus. Dog havde Borgmesterens lurende Øre ikke kunnet opfange saa meget af Samtalen, at han fik Medbejlerens Navn og Stand at vide, og paa Spørgsmaalet derom svarede Mester Cruciger undvigende.

Men Borgmesteren vidste nok til at kunne blive opfyldt af Skinsyge og et rasende Had, thi han havde en Følelse af, at han gjærne kunde falde igjennem, hvis han og den smukke fremmede skulde stedes til Examen hos Jomfruen. Han vidste meget godt, at han ikke havde nogen høj Stjærne hos den skjønne Pige, i hvis Øjne det gamle Adelsskab ikke havde det mindste at betyde.

Nu hændte det sig, at den tykke Borgmester en Dag kom spankulerende gjennem Lambertusgaden, hvor Hans Sachs boede. Med sin vraltende Gang, sit røde Ansigt, de vide Pludderhoser og Baretten med de spraglede Fjær lignede Hr. Wirbelrad paafaldende en kalkunsk Hane, og mangen forbigaaende morede sig ved Synet af den latterlige Skikkelse, hvad den værdige Herre selvfølgelig ikke havde Spor af Ide om.

Men just som han kom i Nærheden af Skomagerboden, mærkede han, at en Sløjfe paa en af Skoene var gaaet løs,

og han begav sig da strax ind i Værkstedet for at lade den sy fast.

Ja, der sad Mesteren paa sin Stol ved det aabent staaende Vindue ud til Gaarden. Havens frodige Ranker slyngede deres lange Stængler og saftige grønne Blade ind til ham, medens en stærk Duft fra Blomsterne opfyldte Luften med Vellugt. Paa Bordet, mellem forskjellige Stykker Værktøj. laa en Strimmel Papir, hvorpaa der nylig var skrevet, medens et lille Bord ved Siden af var bedækket med Bøger og Manuskripter.

Ved Synet af den indtrædende reiste Mestersangeren sig og lagde Støvlen, han netop var i Færd med at slaa Pløkker i. Han var, som allerede bemærket, en smuk Mand. Et skjønt, mørkebrunt Haar omgav den høje Pande med det aabne, ærlige Ansigt og faldt i tykke Lokker ned over de kraftige Skuldre. Stærke, buede Øjenbryn, fyrige, sjælfulde Øjne, Munden med det bestemte, selvbevidste Udtryk og det mørke, krusede Skjæg — ja hvad hjælper vel den nøjagtigste Beskrivelse, den lader dog aldrig Billedet fremtræde med tilstrækkelig Tydelighed. Blot et Par Ord om Dragten. Den aabne Skjortekrave lod en velformet Hals og en Del af det brede, hvælvede Bryst til Syne; over Underdragten en Slags Vest, der over Brystet sammenholdtes af et Spænde, en kort, vid Bluse, Knæbuxer og Skjødskind — saadan var han klædt.

Med synlig Forvirring saa Mesteren paa den indtrædende Raadsherre, der endnu ikke havde gjenkjendt ham, men sagde, idet han strakte Foden frem: „Kan I sy mig den Sløjfe fast.“ I det samme fik imidlertid den værdige Herre at se, hvem han havde for sig.

„Ah!“ sagde han pludselig, med den højeste Overraskelse malet i sit blussende Ansigt, „I — I — er altsaa min Medbejler! — Det er dog for galt!“

„Hvorfor det?“ spurgte Hans Sachs stolt, idet han maalte Hr. Wirbelrad med et roligt, overlegent Blik.

„Hvorfor?“ gjentog Raadsherren, saa rød i Kammen, som han kunde blive, „men ved alle Helgene, Mand, er I da galen? I vil være den rige Mester Crucigers Svigersøn, I vil kappes med mig, og saa er I ikke andet end en usel Skomagerpjalt!“

Hans Sachs følte sit Blod koge, men betvang sin Hidsighed og sagde med rolig Værdighed: „Var I ikke en saa ubetydelig Person, som I er, Hr. Wirbelrad, saa skulde I staa mig til Regnskab for det, I siger. Mit Haandværk be-

høver jeg ikke at skamme mig ved, men ved I desuden saa nøje, hvem jeg er, eller om mit Navn ikke vejer lige saa meget som Eders?"

„Det vil vi faa at se!" hoverede Hr. Wirbelrad, „jeg ved nok, hvad Eders Navn vejer paa Mester Crucigers Vægtskaal!"

„Men hos hans Datter vejer det mere!" sagde Mestersangeren, „det ved I maaske ikke? Jomfru Kunigunde er min og skal aldrig blive Eders. Husk paa det!"

„Jeg skal huske Jer!" skreg Raadmanden rasende, „I skal komme til at trække det korteste Straa. Guds Død og Pine! saadan en Sko—ma—ger—pjalt!"

Under disse Ord havde den ædle Raadmand klogelig trukket sig tilbage og brølte det sidste ind ad Døren til Medhjeleren. Men uheldigvis saa han sig ikke ret for under denne Baglændsmanøvre og fik sin ene Spore haget ind i en Rendestensfordybning, hvilket havde til Følge, at han faldt saa lang han var paa den just ikke altfor rene og heller ikke bløde Stenbro. Bandende arbejdede han sig op igjen og for derefter afsted saa hurtigt, som hans vraltende Ben kunde bære ham.

Efter hans Bortgang sad Mestersangeren et Øjeblik i en grublende Stilling, derpaa sprang han op, kastede Skjødskindet og slog en Kappe over Skuldrene, hvorefter han begav sig hen i Guldsmedens Have, i Haab om at træffe Jomfruen. Heldigvis var hun derude, men det var ikke godt Nyt, hun havde at melde ham. Faderen var nylig bleven yderligere opirret af Hr. Wirbelrad, der havde fortalt om sit Besøg i Værkstedet, og nu var Borgmesteren inde hos den gamle for at gjøre Aftale om Bryllupet. Den stakkels Pige foreslog sin Elsker at opgive Haandværket, for saa maaske at kunne stemme Faderen blidere, men det vilde Hans Sachs ikke høre noget om; nu var han en Gang Skomager, og den Stilling mente han at kunne være bekjendt. Men de elskendes Samtale blev nu pludselig afbrudt, Løvhyttens Grene bøjedes til Side, og den gamle Cruciger stod for dem. Bag ved ham saas Hr. Wirbelrads hoverende Ansigt.

Den gamle var vred for Alvor, han befalede sin Datter at holde sig parat til Bryllup med Borgmesteren den næste Dag og bruste saa løs mod den stakkels Sanger med de foragteligste, haanligste Skjældsord, ja løftede endog Haanden for at slaa ham, saa Mestersangeren, glødende af Harme over den tilføjede Krænkelse, skyndte sig bort, af Frygt for at Vreden skulde løbe af med ham. Han begav sig strax hen til sin Ven og Lærer Nunnenbeck og omfavnede ham til Afsked, idet han forsikrede, at han vilde forlade Nürnberg og aldrig mere sætte sin Fod inden for Byens Mure, thi nu var alt Haab ude for ham, selv hans elskede begyndte at vakle og skammede sig ved at være ham bekjendt. Forgjæves gjorde den gamle ham indtrængende Forestillinger og vilde tale ham til Rette, — Mestersangeren samlede i en Fart sine Værdisager og begav sig strax paa Rejsen.

„Han kommer nok tilbage!" tænkte den gamle Væver, „han er saa hidsig. Ak, den Ungdom! Men hvad om Ungdommen aldrig gjorde dumme Streger — det var endda værre!"

Hans Sachs havde imidlertid kastet et sidste Blik paa Nürnberg og fortsatte sin Gang ud i den vide Verden. Men lidt efter lidt blev han roligere i Sindet, fortrød sin ilsindede Beslutning og vendte til sidst om med det faste Forsæt, at ville sætte Himmel og Jord i Bevægelse for at forhindre Bryllupet. Hvorledes dette skulde lade sig udføre, havde han ikke noget klart Begreb om, „men," tænkte han „er den saakaldte Lykkes lunefulde Gudinde end ej Poeten huld — paa Amor kan han dog stole, og han vil ej heller denne Gang unddrage mig sin Gunst."

Som han nu gik i disse Tanker og skyndte sig hjemad med bevingede Skridt, kom der pludselig en høj, fornemt udseende Mand gaaende gjennem en Sidealle i Skoven, hvori Hans Sachs netop befandt sig. Den fremmede tiltalte Sangeren, sagde, at han havde forvildet sig og var kommen bort fra sit Selskab og bad ham vise sig Vejen til Nürnberg. Det passede jo godt, da Sangeren skulde samme Vej, og efter et Par Minuters Gang var de kommen ud af Skoven og naaede Jødebyen Fürth, hvorfra Synet af den gamle, prægtige Stad Nürnberg begyndte at vise sig i tydelige Omrids af de øverste Taarne og Tinder.

Medens de tvende vandrede frem paa Vejen, der snor sig gjennem den hvide, sandige, hist og her skovbevoxede Slette, i hvis Midte Nürnberg ligger, udspandt der sig en livlig Samtale imellem dem. Den fremmede erkyndigede sig med stor Interesse om den berømte Mester Dürer, som boede i Nürnberg, samt om flere andre Kunstnere og lod til at være en varm Beundrer af Poesi og Kunst. Han vandt derfor ganske Mestersangerens Hjærte, saa denne endog for en Stund glemte sin Nød og fordybede sig i den interessante Underholdning med sin Ledsager. Tiden svandt hurtigt, alt som Vejen tilbagelagdes, og snart havde de naaet Nürnberg, hvor de indhentedes af det beredne Følge, statelige Riddere og Svende, der hilste ærbødigt paa den fremmede ved Mestersangerens Side.

„Sig mig dog Eders Navn?" sagde den høje Mand, som havde undret sig over at finde en saa behagelig Ledsager i den ensomme Vandrer. „Hvem er I?"

„Jeg hedder Hans Sachs," svarede Mestersangeren.

„Hvorledes!" udbrød den fremmede, glad overrasket, „I er altsaa den berømte Nürnberger Mestersanger, om hvem jeg har hørt saa meget. Hvor forunderligt, at jeg paa en saadan Maade skulde gjøre Eders Bekjendtskab. Jeg har ofte læst

Eders smukke Sange og lystige Skuespil. Sig, kan jeg gjøre noget for Eder til Gjengjæld? Mit Navn er Max — — —"

„Kejseren!" udbrød Hans Sachs, fuld af Forundring og Bestyrtelse, idet der pludselig gik et Lys op for ham, „min Kejser! — O, tilgiv, Eders Naade, at jeg har talt saa frit til Eder!"

„Siger intet, min vakre Hans Sachs!" svarede Kejser Max, thi ham var det, „I kjendte mig jo ikke, og desuden — er min Magt end stor og udstrakt — Eders er dog endnu større, thi den er ubegrænset. I er visselig selv en Fyrste, og jeg maa være glad, om mit Navn kan mindes saa længe som Eders."

„Eders kejserlige Naade'" indvendte Mestersangeren, idet han fæstede et frimodigt Blik paa Monarken, „det er for meget sagt."

„Ti stille, kjære Mester!" sagde Kejseren, „jeg ved nok hvad jeg siger. Men lad mig nu høre, hvormed jeg kan være Eder til Nytte?"

Hans Sachs erindrede sig nu atter, i hvilken sørgelig Stilling han befandt sig og fortalte Kejseren det hele, idet han intet Øjeblik tvivlede om, at Kejserens Mellemkomst vilde bringe Sagen i Orden.

„Nu, den Guldsmed vil vi tale et Ord med," sagde Kejseren. Han besteg den fyrige Ganger, som en Rideknægt holdt parat, og efter at være kommen i Sadlen, vedblev han: „Vil I indfinde Eder hos mig i Morgen tidlig paa Slottet, saa skal vi se, hvad der kan gjøres. Vær kun ved godt Mod, kjære Mester!" Og Kejseren slog op med Haanden til Afsked, idet han med sit Følge red ind ad Byporten.

Den næste Dag indfandt Mestersangeren sig paa Borgen og modtoges i de høje Sale med Venlighed af sin fornemme bekjendt. Denne bød Sangeren træde om bag et Skjærmbræt, saa snart der kom nogen, og ikke komme frem, før han kaldte. Kort efter meldte Tjeneren Mester Cruciger og Jomfru Kunigunde.

Guldsmeden var lutter Smil og Ærbødighed, medens han samtidig grundede over, hvad der vel havde bevæget Kejseren til at kalde ham. Det maatte sandsynligvis være i en vigtig Anledning, maaske der ventede en Æresbevisning for mangeaarig Tjeneste i Nürnbergs Raad.

„I er Mester Caspar Cruciger?" sagde Kejseren, fæstende et skarpt og prøvende Blik paa Manden.

„Ja, Eders kejserlige Naade!" Guldsmeden følte sig en

Smule usikker under Indflydelsen af Monarkens hvasse Øjekast, og bukkede derfor om muligt endnu dybere, end han ellers vilde have gjort.

„Man har sagt mig, at I har en Datter, som er god og smuk," vedblev Kejseren, „og jeg ser, at det er sandt." Han fæstede et velvilligt Blik paa den unge Pige, der blussende af Undseelse stod for ham. Hendes Øjne var ophovnede og røde af Graad og et smertefuldt Udtryk viste sig i det skjønne Ansyn. Kejseren saa dette, og med en deltagende, faderlig Mine nærmede han sig Jomfruen og greb hendes Haand.

„I ser mig saa sørgmodig ud, Jomfru Kunigunde," sagde Kejseren, „hvad monne det være for en Sorg, som tynger Eders unge Hjærte?"

Guldsmeden begyndte nu at vise Tegn til Uro. Han syntes aabenbart ikke om den Vending, Sagerne begyndte at tage. „Det er Børnesorger og Børnestreger, Majestæt," begyndte han, men Kejseren afbrød ham strængt:

„Jeg spurgte ikke Eder, Mester Cruciger!"

Undselig hævede den unge Pige sit taarefyldte Blik op til Kejseren. Der laa et saa usigeligt bedende Udtryk deri.

„Mester Cruciger," sagde Monarken, „jeg ønsker at bejle til Eders Datter for en af mine bedste Undersaatter. Er hendes Haand fri?"

Det gav et Sæt i Guldsmeden ved dette aldeles uformodede Spørgsmaal. „Eders Naade beviser mig en stor Ære," stammede han, „men Borgmester Wirbelrad har allerede mit Ord, og en slig højtstaaende Mand — — —"

Et foragteligt Smil krusede Kejserens Læber. „Jeg kjender Hr. Wirbelrad," afbrød han, „det er kun en daarlig Bejler at byde en saa fager Jomfru. Men desuden, Mester Cruciger, den Bejler, i hvis Navn jeg taler, er en af mit Lands bedste Mænd, han er ogsaa *højtstaaende* og vil fuldt vel kunne tilfredsstille Eders Ærgjerrighed. Her er han!"

Og paa et aftalt Tegn traadte Hans Sachs frem fra Skjærmbrættet.

De to unges Blik søgte strax hinanden, og Kejseren bemærkede med Fryd, hvorledes Jomfruens Ansigt opklaredes ved Synet af den elskede.

„Hør nu, min gode Mester Cruciger!" sagde Kejseren til den forbavsede Guldsmed, „de to unge Mennesker holder af hinanden, og derfor bør de ikke skilles ad. Men Eders Svigersøn er Eder ogsaa værdig; I vil en Gang indse, at han er, som jeg har sagt Eder, en stor Mand, hvis Navn vil

kjendes, naar Aarhundreder forlængst er gaaet hen over vort Støv. Jeg har altsaa Eders Samtykke til Forbindelsen!"

Mester Cruciger vovede ikke at indvende noget, men Kejserens Naade kastede ogsaa en hidtil ukjendt Glans over Hans Sachs og Guldsmeden faldt derfor til Føje. Kejseren tog nu Afsked med dem, efter at have modtaget de unge Folks hjærtelige Taknemlighedsytringer, men paa Bryllupsdagen

kort efter erindrede han dem med en Hilsen og prægtige Gaver.

Guldsmeden blev snart som rent forvandlet og var næppe til at kjende igjen. Han angrede sin forrige Haardhed og glædede sig over sine Børns Lykke. Men hvem der ærgrede sig, var Hr. Wirbelrad; dog til al Lykke for denne Herre var der noget, som hed Vin og Vinhuse, de maatte

holde ham skadesløs for Tabet af Bruden. Og godt var det, at de formaaede at yde ham en slig Erstatning, han kunde ellers let have taget sin Død derover og derved berøvet Nürnbergs Raad et uerstatteligt Medlem.

Sagn og Eventyr har vævet Hans Sachs en gaadefuld Dragt. Meget af hvad der berettes om ham, vides ikke med Visshed, dog er det sikkert, at han levede og døde som Skomager i Nürnberg. Det klareste Begreb om hans Personlighed faar man af hans kjærnefulde Digtning, som aldrig vil tabe sit Værd. Men skjønnest lyder dog hans Sang om hende, der begejstrede ham til hans første Digtning og hvem han ogsaa efter hendes Død med Sorg har besunget: hans kjære Hustru Kunigunde „Sächsinn."

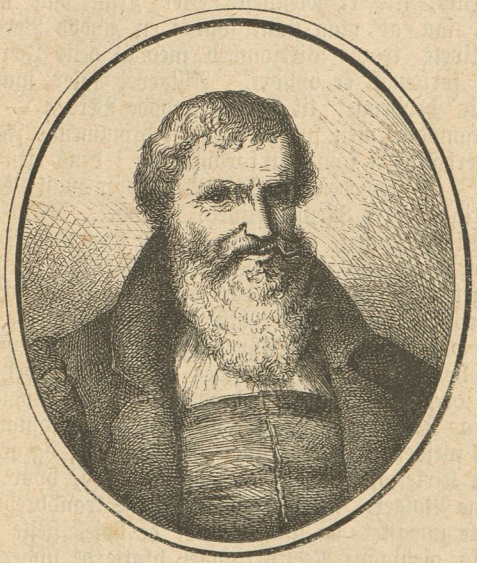

Hans Sachs, f. 1494, d. 1576.

Jyllands Nordvestkyst.

Af C. Jagd.

Naar man forlader Jyllands smukke Østkyst med dens frodige Marker, skovklædte Bakker, Fjorde, Havne, Jærnbaner og Landeveje, hvor Færdsel, Liv og Virksomhed rører sig overalt, — og derfra drager over til Nordvestkysten, da skifter Landskabet saa fuldstændig Karakter, at man er som hensat i en anden Verden og næppe kan forstaa, at man befinder sig i det samme Land og under det samme Himmelstrøg. Det første Syn af Nordvestkysten fremkalder et overvældende Indtryk af Øde og Ensomhed. Man ser en for Øjet ubegrændset Sandørken med nøgne, hvide, sønderrevne Klitbakker eller ensformige, flade udstrakte Lavklitter, — ikke et Træ, ikke et Hus, ikke et Menneske eller Tegn paa menneskelig Gjerning, saa at man staar som i en uddød Verden, hvor Menneskelivets travle Virksomhed med al dens Færdsel, Uro og Larm forlængst er ophørt. Alligevel føler man sig ofte forunderlig hendraget til denne uddøde Verden — ikke ved nogen sørgmodig, men snarere ved en drømmende Følelse, der voxer, efterhaanden som man fordyber sig i dens ejendommelige Natur. I Ensomheden og Stilheden hører man Røster, som man aldrig hører i Menneskelivets Tummel. Man hører den svageste Vinds Susen, naar den stryger hen over Sletten, — man hører Bølgernes sagte Mumlen fjernt ude fra Havet og Vingeslaget af Trækfuglene, der oppe i Luften svæve forbi. Af det nøgne Sand opdukker hist og her Minder fra Fortiden, der tale om Tider, da Skove og Offerlunde kastede deres Skygge, hvor nu Solen brænder paa det glødende Sand; — om Tider, da Vikingeskibe lagde til Kysten, blodige Kampe leveredes og Kjæmpehøje rejstes, hvor nu den ensomme Vandrer forgjæves spejder efter en menneskelig Vaaning; og om nærmere Tider, da Kirkeklokkerne og Salmesangen lød, hvor nu Havet vælter sine Bølger. Vandrer man paa Strandbredden, hvor Havet har udvasket og underskaaret de høje, stejle Skrænter, hvis idelig gjentagne Nedstyrtninger blotte de under hinanden liggende Jordlag, lige fra Skrentens høje Brink ned til dens Fod, da vil man alle Vegne under Sandet finde Jordlag, der vidne om en tidligere ganske anden Natur og Karakter af Vestkysten. Paa sine Steder vil man finde dybe Lag af Skovmuld, hvori der endnu tydelig spores Levninger af Grene

og Blade, og stundom kan der endog komme hele Træstammer frem. Andre Steder finder man dybe Lag af frugtbar Agerjord eller af en formuldet, tidligere, yppig Vegetation. Det kan og hændes, at Ligkister og Menneskeben kan stikke frem af Skrænten, hvilket var Tilfældet, da Agger Kirke og Kirkegaard for næppe en Menneskealder siden forsvandt i Havet. Man kan gjøre lignende Jagttagelser i de bratte Skrænter paa Siden af Bækkeløbene og ligeledes ved Brøndgravning eller andre dybe Gjennembrydninger af Jordlagene. Rester af Urokser, Hjorte, Vildsvin, Fortidsvaaben, baade fra Oldtiden og fra Middelalderen, ere ved saadanne Lejligheder komne frem for Dagen og vidne tilligemed en Mængde Kjæmpehøje, Stendysser og gamle Voldsteder, om at en talrig Befolkning en Gang har boet, jaget og kjæmpet mod Fjender og mod vilde Dyr paa den Jord, som nu dækkes af Sandet eller af de store Indsøer, der støde op til Klitterne. Med Kanalen fra Sjørringsø gjennemskar jeg Jordlagene til en Dybde af over 40 Fod og stødte da paa 5 à 6 under hinanden liggende Flyvesandslag, som adskiltes ved smallere mørkebrune Striber, der bestode af organiske Rester af en tidligere Vegetation, som godtgjorde, at der havde været forskjellige Sandflugtsperioder med lange Mellemrum, hvori Klitterne vare bevoxede med Lyng og andre Hedeplanter. Allernederst under disse Sandlag fandt vi en forhen frugtbar Madjord med Levninger af svundne Tiders Planter og Frø, og ved at følge denne fandt vi en Snes Fod under den nuværende lyngbegroede Hede tydelige Spor af en tidligere Vanddam, hvorover der hældede en fortørret Stamme af et Egetræ, hvis blaaforte Ved Aartusender havde skjørnet, uagtet det laa saa dybt gjemt i Jordens Skjød. Ved Foden af denne Eg fandt vi en Stenøxe, der indsendtes til det oldnordiske Museum, og som peger tilbage paa den fjerneste Oldtid.

Sjørringsøes Vestende er omgivet af Klitterne, og ved sammes Udtørring fandt vi 8 Fod under Vandets Overflade paa Toppen af en Høj i Søbunden en Urne med brændte Ben, der viser, at hin Holm i fordums Tid har været oven Vande og befærdet af Datidens Mennesker. I samme Dybde fandt vi ligeledes Gangsten, som man i gamle Dage benyttede som Bro over lave Vandløb, og øst for Rostrupholm fandt vi en halv Snes Fod under Vandets Overflade Rester af en tidligere Skov, hvis oversavede Træstubbe holdt flere Fod i Tvermaal. Hele Vestkysten har i de forløbne Aartusender været underkastet store Naturomvæltninger. Paa sine Steder,

navnlig i Thy og Vendsyssel, ved Grundens langsomme, for almindelige Jagttagelser umærkelige Hævning, hvorved Strækninger, der tidligere stode i Forbindelse med Havet, enten som Indvige, hvor Fortidens Vikinger og Søfarende havde deres Tilflugt, eller som havomflydte Øer, saasom Østholmen, Hanstholm og Thyholm, nu ere blevne højtliggende Partier af Halvøen, der ved Klitterne ere adskilte fra Havet, skjøndt baade gamle Folkesagn og opgravede Muslingeskaller og andre Havprodukter vidne om deres tidligere Tilstand. Paa Bulbjerg har man allerede i Menneskealdre iagttaget et mærkværdigt Vidnesbyrd om denne Kystens gradvise Hævning, i det Rejsende, der have besøgt dette interessante Sted, have brugt fra Havstokken at indridse Aarstallet og deres Navn paa Kalkbjergets lodrette mod Havet vendte Side. Det øverste Aarstal var 1727; men det stod langt højere oppe paa Bjærgvæggen, end noget Menneske i umindelige Tider har kunnet naa fra Havstokken, og de øvrige Aarstal kom bestandig længere nede i Forhold til den mellemliggende Tid. Paa andre Steder, navnlig i den sydvestlige Del af Halvøen, har Grunden derimod sænket sig, saa at man ude i Havet finder Rester af undergangne Skove og Moser, der tidligere have hørt til Halvøens Fastland. Der kan næppe være Tvivl om, at de store Oversvømmelser, hvorved Slesvigs Vestkyst i de nærmest forløbne Aarhundreder er blevet berøvet udstrakte Arealer af sin frugtbareste Jord, er ikke alene fremkaldte ved mangelfuld Tilsyn med Digerne, men ogsaa derved at man ikke har paagtet Jordens langsomme Sænkning, hvorved den Digehøjde, der tidligere var stor nok til at værne mod Stormflodernes Oversvømmelser, efterhaanden sank ned under sammes Omraade, saa at man overraskedes ved at se Havet overstige Digerne og ofte opsluge Snese Tusender af Mennesker og Kvæg. En anden medvirkende Aarsag til Landets Formindskelse, som uafbrudt har arbejdet og røvet fra Kysten, baade hvor den hævede sig og hvor den sænkede sig, er Bølgebrydningen mod Kysten og den derved bortskyllede Jordmasse, der har langt større Betydning, end man almindelig forestiller sig. Jeg har selv efter en Storm forvisset mig om, at Havet i 24 Timer har røvet en flere Favne bred Strimmel af Højklitten; — jeg har ejet strandede Jærnskibe, der af Stormen og Bølgerne vare satte saa højt op paa Kysten, at de ved Dagligvande stode næsten paa tør Grund, men som nu, uagtet Skibenes Rester ligge paa samme Plet, befinde sig temmelig langt ude i Havet. Ved denne gjennem Aartusender fortsatte Bort-

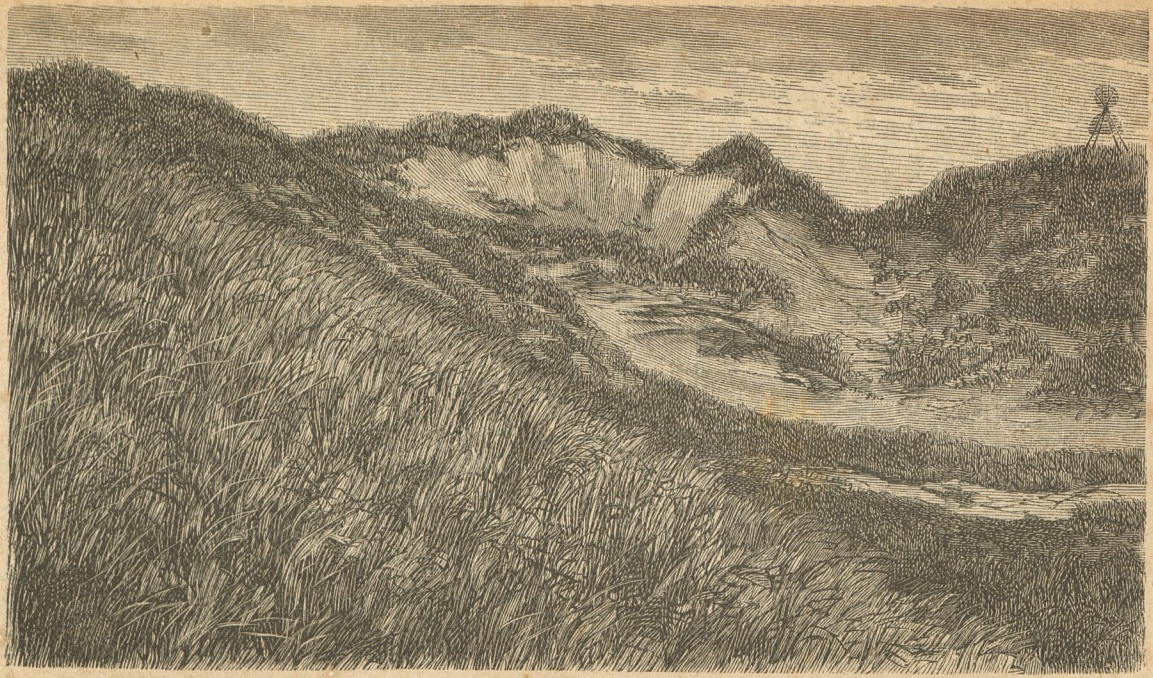

Sømærket ved „Bogsted Rende."

skjæren af Kysten, nedstyrter dens høje Skrænter paa Strandbredden, hvor Bølgerne udvaske deres opløselige Bestanddele, saa at kun det rene Sand bliver tilbage og danner den ofte meget brede, flere Alen høje Forstrand, som ved almindelige Vejrforhold ikke naaes af Bølgerne. Sandet tørrer da og føres med Paalandsstorm ind over Landet, hvor der vilde være en evigvarende Sandflugt, hvis ikke Klitvegetationen fangede Sandet, og naar den ikke er tilstrækkelig dertil, da understøttedes ved menneskelig Hjælp, saaledes at de aabne Sandstrækninger hurtigst muligt bringes i Ro ved Plantning af Klittag, Dækning med Lyng eller andre Dæmpningsmaterialier. Derved voxer Højklitten uafbrudt, Sandlag lægger sig ovenpaa Sandlag, og Stormen, der brydes imod den høje Kyst og tumler omkring mellem dens uregelmæssige Kløfter og Bakker, driver Sandet op i de mest fantastiske Former, hvis vilde Uregelmæssighed intet Bjerglandskab kan gjengive. Men i tidligere Tider blev der ikke fra Befolkningens eller Administrationens Side draget behørig Omsorg for Sandflugtens Dæmpning ude i Havklitterne, og der har da været Perioder, da den frit har kunnet fare ind over det frugtbare Land og har huseret forfærdelig paa de rigeste Strækninger af Jyllands Nordvestkyst. Navnlig naar der i tørre Sommere pludselig er opstaaet en Paalandsstorm; da kunde Folk i de frugtbareste udenfor Klitterne liggende Sogne vaagne om Natten og med Forfærdelse høre deres Dødsfjende, Sandet, pidske paa Vinduerne, og naar Stormen var forbi, laa deres Marker bedækkede med Flyvesand, saa at hele deres frugtbare Ejendom var ødelagt, og der var ikke andet for dem at gjøre, end at forlade alt og forsøge andetsteds at skabe sig et nyt Hjem og en ny Fremtid. Tvorup Sogn, hvor jeg har boet en Snes Aar, laa tidligere nordvest for Sjørringsø, hvor nu alt er øde Klit, og Ruinen af Sognets Kirke staar paa en af de højeste Bakker som det sidste Minde om det undergangne Sogn, hvis Beboere nu ere indlemmede i Vang Sogn. Den til sidstnævnte Sogn hørende Gaard, Nystrup, der en Gang var Sædet for en anset Adelsslægt, er ligesom Nabosognets en Gang berømte Herregaard Nebel, som i Valdemar Atterdags Tid tilhørte Ebbe Strangesen og i det 16de Aarhundrede Familien Krabbe, — flere Gange bleven ødelagt af Sandflugt og flyttet langt østpaa til Udmarkerne, saa at begge nu kun ere ubetydelige Smaagaarde. Saaledes ere talrige Landsbyer og Herregaarde forsvundne paa Vestkysten, og man ser nu vældige Sandbjerge med dybe

Dale og Kløfter, hvor der tidligere laa frugtbare Marker og Enge med Flokke af Heste og Kvæg. Ogsaa andre storartede Naturomvæltninger ere fremkaldte ved Sandflugten og den derved dannede Højklit langs hele Vestkystens Rand. Herved er saaledes næsten alle Vandafløbene fra Halvøens Indre til Havet blevne afspærrede fra deres tidligere Udløb, og det indelukte Tilløbsvand har da samlet sig i store Søer paa Østsiden af Klitterne, indtil Vandstanden i disse Søer har naaet en saadan Højde, at den selv har banet sig Vej igjennem de lavere Klitstrøg til Havet. Saaledes har der langs med Jyllands Vestkyst dannet sig en Række af store Indsøer med flere Miles Omkreds, foruden utallige mindre Søer, der ligge skjulte omkring i Klitterne, og som hverken staa paa Landkortet eller kjendes af Geograferne, men kun af de vilde Fugle, der her finde den søgte Ensomhed og Fred. Afskaarne fra deres tidligere Udløb have disse opstemmede Søer dog ikke alle Vegne kunnet finde Vej til Havet, men have søgt ad andre — ofte vidunderlige Veje, at skaffe sig Afløb. Den temmelig store, højtliggende Sø i Thy, Norssø, har saaledes ligesom Cirknitzersøen den mærkelige Ejendommelighed, at naar Søens Vandstand i vandrige Aarstider har naaet sin Maximumshøjde, da forsvinder Vandet pludselig igjennem underjordiske Kanaler, indtil Vandstanden er sunken til sit Minimum. Det har været en almindelig Folkemening i Thy, at disse underjordiske Kanaler udmundede i den et Par Mil sydligere beliggende Sjørringsø, og der gaar iblandt Almuen mange vidunderlige Sagn om Gjenstande, der ere tabte i Norssø og senere ere fundne i Sjørringsø. Om Paalideligheden af disse Sagn skal jeg ikke ytre mig, men jeg kan konstatere, at der i Sjørringsø udmunder saadanne underjordiske Kanaler, hvoraf nogle holde flere Fod i Tvermaal. Da jeg havde sænket Søens Vandstand 16 til 18 Fod, kom en af mine Folk en Dag løbende med den Melding, at han midt under Arbejdet var bleven overrasket ved en ejendommelig Larm og bemærkede da, at en Vandstraale af flere Alens Diameter brød op af Jorden og hævede sig til en ikke ubetydelig Højde. Jeg gik strax til Stedet og saa da, at det under et stærkt Tryk voldsomt udstrømmende Vand allerede dannede et bredt Strømløb ned til den lavere Del af Søen. Disse underjordiske Kanaler bane sig i Almindelighed Vej mellem Kalkmassen, som danner Undergrunden i det nordlige Thy, og den ovenpaa liggende løsere Jord. De komme ofte temmelig nær til Jordens Overflade, hvorved der opstaar de saakaldte Jordfaldshuller, idet den ovenpaa liggende Jord styrter ned i

Kanalen. Dette skete saaledes en Dag under min Nærværelse paa en Nabogaard, da man uden at vide det pløjede hen over en saadan Kanal, og den ene Pløjehest pludselig sank tilligemed et lille Stykke af Pløjejorden ned i Kanalen. Jeg har ogsaa set, at en større Vandstrøm, som løb over en saadan Kanal, har gjennembrudt den mellemliggende Jordskorpe og banet sig Vej til Kanalen, saa at Vandstrømmen styrtede ned i Jorden og forsvandt uden synlig Afløb.

Vestkystens Natur antager et mere storslaaet Præg, naar man nærmer sig Havet, skjøndt den ogsaa der har en høist afvexlende Skikkelse. Paa sine Steder kan den være forholdsvis flad og nøgen, medens den paa andre Steder overraskes ved sine vilde Former, mægtige Sandbjærge, der stundom ende i en høj stejl Aas, — stundom i sønderrevne pyramide- eller kegledannede Toppe, og stundom med et højt liggende Plateau, afbrudt ved dybe langstrakte Kløfter eller kraterformede dybe indelukte Dale, men overalt vexlende i det Uendelige, saa at man kan vandre hele Dage milevide Strækninger i bestandig nye Omgivelser. Dette sidste er navnlig Tilfældet i Thy og den Del af Vendsyssel, hvor Sandflugten har huseret værst, og hvor Klitterne derfor have den største Højde og Udstrækning. Her bidrager ogsaa andre Naturforhold til at give Landskabet en Skjønhed og Afvexling, som det ikke har paa den sydlige Del af Vestkysten, idet Landet oprindelig har været fuldt af Dale og Bakker, der endnu strækker sig under Klitterne ud mod Havet, hvor f. Ex. Hjortebjærg paa Hanstholm knejser 200 Fod og Bulbjærg efter Sigende endog 350 Fod over Havet, der beskyller dets Fod. En Vandring langs Havbredden i stille Vejr kan derfor være i høj Grad fængslende. Der hviler en ejendommelig Romantik over Landskabet; overalt ser man stejle Skrænter og fremspringende Pynter, der skjule det foran liggende Land, indtil man drejer om Pynten og ser et nyt Kystparti udbredt for Øjet. Oftest er det et vildt Klitparti, hvor Skrænterne vise deres evigvexlende Former med sønderrevne Toppe, dybe Indskjæringer, Bugter og Huler; men det kan ogsaa være en meget lang fortløbende stejl Lerskrænt, der med de ovenpaa liggende Jordlag give et Farvespil af gule, sorte, graablaa og undertiden blodrøde Schatteringer, ikke ulig en Fjeldvæg. Endnu mere imponerende ere dog de flere hundrede Fod høje Kridtbjærge, navnlig Bulbjærg, der gaar med sin lodrette Side lige ned til Havstokken, og udenfor i det dybe Hav staar Skareklit som en vældig Kalkstøtte, der rager 60 Fod op over Havspejlet.

Kystens største Skjønhed er dog Havet, hvad enten det pidskes af en forrygende Storm, eller det kun i majestætisk Ro ruller sin Dønning ind mod Stranden. Synet af Vesterhavet fremkalder et ganske andet Indtryk end det, man modtager ved Synet af Kattegattet, Belterne eller Østersøen. Der kan Indtrykket være forfriskende, oplivende, venligt og skjønt, men man har ej som ved Vesterhavet den umiddelbare Følelse af det evige og uendelige, det store og fjærne, der saa mægtigt paavirker Stemningen, selv naar man en venlig Sommerdag spadserer ved Kysten og hører Dønningen med regelmæssige Mellemrum ligesom Aandedræt pladske mod Stranden. Man finder Resten af en Kokosnød eller af andre tropiske Planter, som Golfstrømmen fra det fjærne har henskyllet paa Bredden. Man ser tusender af Sten, hvis haarde, oprindelig kantede og ru Overflade de evigt rullende Bølger have slebet saa runde, glatte og blanke som Marmorkugler, og som stænkede af Havskummet spille i Sollyset med saa glimrende Farver, at de se ud som Dynger af Ædelstene. Man ser ubekjendte Havplanter og Knokler af store Havdyr, som fra Oceanets Dyb ere opkastede paa Stranden. Man ser Vragstumper af mægtige Skibe rage op af Havet eller som Splinter, brudte Planker og Bjælkestumper henslængte paa Kysten og faar uvilkaarlig en Følelse af, at man har forladt den menneskelige Virksomheds Omraade og betraadt en Grund, hvor kun Naturens mægtige Aander færdes. De bringe Hilsener fra Tropernes pragtfulde Natur, fra Nordpolens Isregioner, fra Oceanets hemmelighedsfulde Dyb og fra de ukjendte Sømænd, der i forgjæves Kamp mod Elementerne her have fundet deres Grav.

Naar den stormfulde Efteraarstid nærmer sig, og Trækfuglene fra det fjærne Nord ty til varmere Lande, for der at tilbringe Vinteren, bliver der stundom et ejendommeligt Liv paa Kysten og i Klitterne. I disse ensomme, menneskefattige Egne ville Fuglene helst holde Rast paa deres lange Vandring, og man kan da undertiden overraske Snese tusender af saadanne Trækfugle, der have lejret sig der. En tidlig Efteraarsmorgen i Aaret 1860, da jeg fra en Fiskerhytte paa Røn kastede det første Blik ud over Stranden, var denne saa blændende hvid, at jeg et Øjeblik troede, at det havde snet, men snart opdagede, at det var vilde Svaner, der i umaadeligt Antal bedækkede Kysten. Jeg tog min Bøsse for at liste mig indenfor Skudvidde, men forinden jeg naaede saavidt, hørte jeg en Brusen som af et mægtigt Vandfald, der stærkere og stærkere rullede langs Kysten, og saa hele Luften foran mig opfyldt med hine prægtige Fugle, der under deres Opsving med Vejviseren i Spidsen ordnede sig i de regelmæssige Linier, hvori de altid drage paa Vandring. I hine Dage var Vestkysten overordentlig rig paa vilde Fugle. Mangfoldige Arter af Svømmefugle, Vildænder, Vildgæs, Svaner, Maager, Terner, — Brokfugle, Viber og en Mængde Sump- og Vadefugle, fandtes da i tusendvis foruden enkeltvis og i mindre Flokke utallige andre Arter, saasom den store Skovdue, Strandskaden, Brushønen, Regnspoven, Staalsneppen, Rødbenen, Rylen og en Mængde andre Strandløbere. Ørnen, Vandrefalken, Taarnfalken og forskjellige Slags Ugler hørte ligeledes til de hjemlige Gjæster. Paa Øerne i de større Søer byggede mange af disse Fugle deres Reder, og jeg har ofte betraadt saadanne Øer af 10—20 Tønder Lands Fladerum saa besatte med Fuglereder, at man næsten ikke kunde flytte sin Fod, uden at træde paa Fugleæg, og den Sky af Fugle, der omsværmede disse Øer, gjorde ofte en saa bedøvende Larm, at man næppe kan gjøre sig en Forestilling derom. Det var et livligt, ofte endog et komisk Skuespil, at se disse Fuglesværmes Virksomhed paa Bøndernes Pløjemarker; navnlig Blaaternen og Hættemaagen fløj stedse tæt bag efter Ploven for at gribe Ormene i den vendte Fure, forinden de fik Tid til at trække sig tilbage i Jorden, og i deres Iver og Kappelyst bleve de ofte saa nærgaaende, at Bonden næppe kunde gaa fri ved Siden af Ploven, og Marken gjenlød af deres Skrig. I de senere Aar er imidlertid indtraadt en stor Forandring, — ej alene de hjemmehørende Fugles Antal er aftagen i en foruroligende Grad, men ogsaa Trækfuglenes,

som nu kun i forholdsvis smaa, spredte Flokke drage forbi Kysten. Dette gjør et lignende vemodigt Indtryk, som naar man læser om Resterne af de en Gang saa mægtige, nordamerikanske Indianerstammer. Her som der synes den tiltagende Civilisation at gaa Haand i Haand med Udryddelseskrigen mod Naturlivets Skabninger og næsten at have fuldført sit Værk; thi hvor man før traf uoverskuelige Fuglefloklke lejrede paa Kyster og Heder, ser man nu kun smaa Flokke højt oppe i Luften drage ilsomt mod Syd, omhyggelig undgaaende enhver Nærmelse af Menneskets. Kun naar de paa Rejsen blive overraskede af Uvejret, navnlig under vedholdende Snestorme, tvinger Nøden dem til at søge nærmeste Ly, og jeg har under saadanne Forhold undertiden truffen enkelte af dem søgende Læ ved min Gaard, der laa tæt op til Klitterne.

De fleste tænke sig Vesterhavet en hel Del anderledes, end det virkelig ser ud, og føle sig i det første Øjeblik skuffede, naar de i en Storm ikke se Bølger saa høje som Kirketaarne, hvilket man i poetisk Overdrivelse undertiden fortæller dem. Kan Virkeligheden i denne Retning end ikke maale sig med Fantasiens Billeder, saa overgaar den derimod vist langt disse i Omfanget af de Ødelæggelser, som Havet kan anrette. Naar man i en jævn Storm ser Bølgerne brydes mod Kysten, vil man næppe kunne forestille sig, at enhver Baad og ethvert Menneskeliv, der befinder sig indenfor deres Omraade, er som oftest redningsløst. Kun Kystbeboerne vide det af sørgelig Erfaring, og i den mig nærmeste Fiskerby var der faa Familier, der ikke til den ene eller anden Tid havde løbet langs Kysten for at gribe en Nærpaarørendes Lig, naar Bølgen ophørte med sin vilde Leg og overleverede det til Slægtningerne. Jeg kjendte Enker, hvis Mænd, Brødre og nærmeste, mandlige Paarørende alle efterhaanden havde fundet deres Grav i Bølgerne, og har selv oplevet i Rapshøstens rolige Sommertid, da jeg stedse brugte en Del af disse raske Havgutter til Rapstærskere, at jeg næste Søndag har set en Række sorte Kister kjøre til Kirkegaarden med mine unge, kraftige Rapstærskere, der paa en Fisketur have tilsat Livet. Og dog gaa Havboerne aldrig paa Fiskeri uden med Fralandsvind eller i stille Vejr; men Vinden kan dreje sig, medens de ligge med deres Fiskeredskaber et Par Mil udenfor Kysten, og det er da Livet om at gjøre, at de naa Kysten, forinden den forandrede Vind har rejst Brændingen paa denne, hvorved de fleste Ulykker afstedkommes. Man ser dem da komme

roende ilsomt ind mod Revlerne, hvor de hvile et Øjeblik paa Aarerne, afventende den nærmeste store Bølge, der ruller hen under dem, hvorpaa de med den yderste Kraftanstrængelse fare med Baaden bag efter Bølgen for at naa Kysten, forinden den næste store Bølge naar dem; thi da gjælder det Livet. Jeg havde i mange Aar 4 udmærket raske og dygtige Sømænd i min Tjeneste, og en Dag gik de med min Baad tilsøs samtidig med 3 Fiskerbaade. Lidt efter drejede Vinden sig og blev mere vestlig, og jeg stod da oppe paa Strandklitten tilligemed de uddragne Fiskeres Familier for at se, om det lykkedes Baadene at naa Land. Den modige og dygtige Sømand, der styrede min Baad, havde imidlertid opdaget, at det var for sildigt, og satte derfor Kursen ud mod det aabne Hav, fulgt af de tvende Fiskerbaade, der alle snart tabtes af Syne bag de stigende Søer, men dog senere, efterat Vinden havde lagt sig, kom frelste tilbage. Den fjerde Baad havde derimod ikke Mod til at vove sig saavidt ud paa Havet, men forsøgte om den endnu ikke kunde naa Kysten, og vi ilede nu alle til for at yde den Hjælp. Den naaede ogsaa næsten ind til den faste Højstrand; — da indhentedes den af en stor Bølge, der løftede den paa sin Kam, og i det Braadsøen styrtede ned paa Stranden, slog den Baad og Mennesker saa haardt imod denne, at skjøndt det temmelig hurtigt lykkedes os at faa Fiskerne grebne og slæbte i Land, saa vare de 2 af dem dog uden Spor af Livstegn, saa at ethvert Oplivningsforsøg var forgjæves.

Slige Scener forefalde jævnlig paa Vestkysten under almindelige Vejrforhold; — dens Brændinger ere stedse farlige Legekammerater, selv naar de, betragtede fra den sikre Højstrand, kun frembyde et livligt, tiltalende Skuespil. Men naar Stormen farer hen over Havet, — naar istedetfor Smaabølger mægtige Søer vælte sig ind mod Kysten, hvor de paa Revlerne og den opadgaaende Strand hæve sig lodrette i Vejret og styrte sønderknusende og ødelæggende ned over alt, hvad der befinder sig indenfor deres Omraade, da fremstaar først det Billede af Vestkysten, hvorunder den er bedst kjendt i det fjærne, fordi det — engang set — aldrig glemmes.

(En Skildring af saadanne Storme meddeles i Almanakkens større Udgave.)

Storme paa Jyllands Vestkyst.

Af C. Jagd.

Aaret 1860 strandede paa Thyborøn det store engelske Dampskib „The Northsea", der kun var 4 Aar gammelt og et af de solideste byggede Jærnskibe, som jeg har haft Lejlighed til nærmere at undersøge. De engelske Assurancselskabers Agent laa i nogle Maaneder og anvendte efter Sigende over 60,000 Kr. paa storartede, men spildte Anstrengelser for at sætte Dampskibet ud; men kjønt det hele Tiden havde været stille Vejr og Skibet endnu var helt og tæt, nødsagedes man dog til at opgive alle Redningsforsøg og sælge Skibet ved offentlig Auktion til Ophugning. Jeg kjøbte det til en forholdsvis lav Pris, der ej en Gang udgjorde 1 Procent af dets Værdi, hvis det havde svømmet paa

Havet, og da jeg gik omkring i de pragtfulde Saloner og betragtede de storartede med saa megen Flid og Omhu, Snilde og Dygtighed foretagne Indretninger, de kæmpemæssige Maskiner og den i enhver Retning saa fuldstændige Udstyring, kunde jeg ikke uden Sørgmodighed tænke mig, at alt dette var indviet til Undergang. 4 Dage efter kom jeg tilbage fra en lille Rejse, hvorunder vi havde haft den første Efteraarsstorm, og da vare Odelæggelsens Magter i fuld Virksomhed. Brændingen havde sønderslaaet den prægtige Agtersalon; hvis forgyldte Lister og marmorhvide Paneler laa i knuste Splinter og drev paa Stranden. Det massive Dæk var paa flere Steder sønderslaaet og Jærndæksbjælker af 14 Tommers Tykkelse paa Højkant vare snoede som Proptrækkere. En svær Ankerkjætting, hvormed jeg havde befæstet et mod Havet vendende større Parti af Overbygningen, var sprængt og Størstedelen af Skibets Overbygning var knust, splintret eller forsvunden med Undtagelse af et meget massivt bygget, højt staaende Jærnaflukke, der som et firkantet Skilderhus eller Udkigshus stod midt paa Skibet med Jærnskydedøre til begge Sider. Skibet selv var med et tordnende Brag, som hørtes langt ind over Kysten, brudt midt over, saa at begge Sider havde en gabende Revne fra Dækket til Kjølen. Dog var Skibet endnu ikke fældet med Dækket ud efter mod Havet, da man for at forhindre dette havde spændt et stærkt Jærntov fra Stormastens Saling til det største Skibsanker inde paa Kysten. Jeg fik Lyst til at se, hvorledes Havet havde huseret med Skibet indeni, og anmodede et Par Fiskere om at sætte mig derud, hvortil de dog ikke vare meget beredvillige, eftersom Havet atter begyndte at blive urolig. Da Skibets Afstand fra Kysten imidlertid var saa kort, og Fiskerne vare gamle Bekjendte, saa formaaede jeg Dem ved en god Dusør til at bringe mig om Bord. Her blev jeg overrasket ved at se, hvorledes det oprørte Hav tumlede sig midt i Brændingen, som Faa have Lejlighed til at iagttage, hvor det ikke gjælder Liv eller Død. Fiskerne holdt imidlertid ikke af dette Syn, og skjønt de i Læ af Skibet kunde i mindre end to Minutter naa Kysten, saa erklærede de dog, at da Vejret og Brændingen tiltog, saa vilde de ikke tøve et Minut, om jeg saa gav dem nok saa høj en Belønning derfor. Da jeg imidlertid fandt den hele Situation for interessant og spændende til strax at opgive den, saa lod jeg Fiskerne drage bort og blev tilbage i det omtalte Udkigshus paa Skibet. Stormen steg, og Brændingerne begyndte deres vilde Leg omkring Skibet

paa en Maade, hvorom jeg aldrig havde gjort mig nogen Forestilling ved at betragte dem inde fra den faste Kyst. Med bedøvende Larm sloge de mod Skibets høje Sider, rullede tilbage, mødte den næste frembrydende Bølge, tørnede mod denne, saa at begge rejste sig lodrette i Vejret, kastende deres fraadende Kam ud til begge Sider som en storartet Kaskade. Andre Søer brøde igjen ude fra eller fra Siderne imod den sammenstyrtende Kaskade, dannende nye Skikkelser og springende Vandstøtter, indtil alle som efter en fælles Aftale styrtede sig over Skibet forfra, bagfra og fra Siden, tørnede atter der mod hinanden, larmende, fraadende, springende i Vejret og stundom kastende deres Vandmasser ovenfra ned gjennem den høje Skorsten, hvorfra de rumlende og buldrende plaskede ned i det vandfyldte Maskinrum. Jeg stod med Haanden paa Skydedøren, saa at jeg, hver Gang en Sø styrtede ind mod Skibet, kunde betimelig skyde Jærndøren til og lade denne tage mod Slaget. Jeg var mig vel bevidst, at min Stilling ikke var uden alvorlig Fare, og at det var fornuftigst hurtigst muligt at søge Forbindelsen med Kysten; men der var noget forunderligt dæmonisk fængslende ved dette Skuespil, der fastholdt mit Blik og lammede min Fod, saa at jeg uvilkaarlig kom til at tænke paa Digtet om Fiskeren og Havfruen:

„Hun kaldte ham med sælsom Sang
„Til sig paa Bølgen blaa;
„Halv trak hun ham, halv selv han sprang;
„Man aldrig mer ham saa.

Brændingen steg med Stormen, — de vilde Skikkelsers Dans om Skibet blev mere og mere truende. Højere og højere sprang de i Vejret, som om de vilde udspejde Skibets Indre, og deres tordnende Slag mod Skibets Sider tiltog i Voldsomhed, som om de rasende fordrede at indlades. Saa sagtnede det et Øieblik; de truende Skikkelser sank med ildevarslende Stilhed i Dybet, og en mægtig kommende Bølge rullede nu uhindret ind mod Skibet, hvor den rejste sin lodrette Braadsø som en uoverskuelig høj, grøn Mur og styrtede over Skibet med en saa forfærdelig Larm og knusende Magt, at Skibet sitrede til Kjølen, Masterne og Dampskorstenen ravede, og højt igjennem Larmen lød et skrattende Rabalder som af et Mitrailleuseskud, idet en tilbageværende Rest af Skandsens Jærnside sprængtes fra Skibet. Mit lille Jærnaflukke gav et voldsomt Sæt, som om det vilde styrte afsted med Braadsøen, og Muligheden heraf blev altfor indlysende,

til at jeg ikke maatte løsrive mig fra det fængslende Skuespil og tænke paa Hjemrejsen. Vanterne op til Stormastens Saling vare endnu ubeskadigede og ved at benytte Lejligheden, efter at en Bølge havde brudt sig over Skibet, til hurtig at springe op ad Vanterne, forinden den næste Bølge kom, lykkedes det mig at naa Salingen og derpaa at entre paa det fastspændte Jærntov ind til Stranden, hvor Fiskerne endnu stode i ængstelig Spænding, afventende Udfaldet af mit Besøg om Bord. Hvor interessant dette end havde været, bør jeg dog tilføje, at det langtfra havde været nogen forrygende Storm; thi da vilde ethvert Ophold om Bord have været umuligt; men ogsaa en forrygende Storm fik jeg Lejlighed til at se, en Storm, hvis Lige man i Menneskealdre ikke har kjendt paa denne Kyst, og jeg skal give en kort Skildring af samme.

Det var den 3dje Oktober 1860; — jeg havde i de mellemliggende Uger gjort storartede Forberedelser paa Kysten til at udtage de kostbare Maskiner, Kjedler og andre værdifulde Bestanddele af Skibet. Af Overbygningens Jærnplader, Døre og Luger havde jeg paa Klitbakkens mod Havet vendende Skraaning bygget mig en stor Smedie, hvor vi foretoge de under Bjærgningsarbejdet nødvendige Reparationer. Ved Valget af sammes Beliggenhed havde jeg nøje udspurgt Kystbeboerne, om hvor højt Bølgerne under den værste Paalandsstorm kunde naa op paa Klitbakken, og havde lagt Smedien et godt Stykke højere end den højeste Angivelse. Om Morgenen den 3dje havde vi kun en jævn Kuling fra sydost, men Vinden drejede sig med stigende Magt igjennem syd til sydvest, og da jeg vidste, at vi den kommende Nat vilde faa Springflod, saa befrygtede jeg, at Havet skulde naa op paa Højstranden, hvor mine Maskiner og Redskaber vare opstillede eller henlagte, og gav derfor Ordre til at bjærge disse op paa Højklitten. Vi vare netop i Begreb med at slæbe min Storbaad om i Læ af Smedien, da Fiskerne kom kjørende med en ny, meget stor 12 Aares Fiskerbaad, som de hensatte paa Stranden, klar til at tage i Brug. Jeg advarede dem for i dette Øjeblik at føre den til Stranden, henvisende til min egen i Sikkerhed bragte Storbaad; men de troede ikke, at Faren var saa stor og skjæmtede lidt med mine overdrevne Forsigtighedsforanstaltninger. Da Aftenen faldt paa, vare vi endnu ikke fuldstændig færdige med dette Arbejde; Vinden var stegen til en alvorlig Storm, vældige Søer brøde ind over Kysten og Højstranden, og af og til rullede

en mægtig Bølge op ad Foden paa Højklitten. Trætte af Anstrængelserne sade en Del af Fiskerne og jeg inde i den rummelige Smedie, hvor en lystig Ild flammede i Essen, og 4 raske Svende svingede deres Forhamre mod en svær glødende Maskinaxe, som var under Arbejde. Jeg havde ladet Dørene og Jærnlugerne for Vinduerne omhyggelig lukke, for at Ilden fra Essen ikke skulde ses ud over Havet og fejlagtig antages for et Fyr, og havde netop spurgt nogle af Fiskerne, om de ogsaa vare sikre paa, at Havet ikke kunde naa op til Smedien, og de gjentoge deres tidligere Forsikring, at derfor turde de dristig indestaa. Forsikringen var imidlertid neppe givet, forinden vi hører et tordnende Rabalder imod Smediens Ydervægge, og Vandet styrtede voldsomt ind af alle Utæthederne ved Luger, Døre, Tagskjæg, ja endog ned ad Skorstenen, saa at inden Bølgen rullede tilbage, stod vi i Vand til midt paa Livet, Ilden paa Essen var slukket og Arbejdet færdigt for denne Gang. Vi havde ikke Lyst til at vente, indtil næste Sø kom, men skyndte os at laase Døren og ile over Bakkerne til Thyborøn, hvor jeg havde mit Nattekvarter. Her laa jeg hele Natten og lyttede til den stigende Storm og Havets bedøvende Larm, og saasnart det gryede ad Dagen den 4de Oktober, ilede jeg med min Assistent til Kysten. Stormen var imidlertid voxet til en forfærdelig Voldsomhed, saa at man næsten ikke kunde arbejde sig frem imod den; Sandet piskede smertelig mod Hænder og Kinder, og skjønt Himlen var klar, var Luften saa fuld af Skumsnug fra Havet, at det ofte hemmede Udsigten. Paa Vejen til Havet mødte jeg min Smed tilligemed mit øvrige Mandskab, der erklærede, at det var umuligt at naa Havet, da dette imellem Thyborøn og Harbøre var brudt igjennem Højklitten og dannede en bred Strøm imellem os og Kysten Jeg bød dem imidlertid at vende om, da vi maatte og skulde til Havet for at de strandede Skibe ikke skulde savne enhver Hjælp. Da jeg kom til den af Smeden omtalte Strøm, saa jeg at min mindre Baad, som vi havde ladet tilbage paa den anden Side af Højklitten i Nærheden af Storbaaden, laa nu og drev i Strømmen.

„Hvor i al Verden er den kommen her," spurgte jeg forundret.

„„Stormen har kastet den over som en Hat,"" svarede Smeden.

„Det er umuligt!"

„„Umuligt, hvad siger Kaptainen da til, at den store ny

Fiskerbaad, som 6 Heste og 30 Mand næppe kunde slæbe til Kysten i Gaar, ligger nu knust paa denne Side af Klitbakken, efterat have gjort samme Luftsejlads som Jollen?"'

Jeg kunde næppe tro mine egne Øjne, da jeg saa den knuste Fiskerbaad, men naaede dog efter en Del Besværligheder og Anstrængelser til Ryggen af Højklitten, hvor jeg efterhaanden samledes med mine Folk. Synet af Havet var ikke saa malerisk som under mangen en mindre Storm; thi man saa næsten intet andet af Brændingen end et Hav af Fraade, der væltede frem og tilbage, fløj med en fremstormende Bølge op ad Højklitten, blev greben af Stormen og hvirvlet i store Masser op i Luften, hvor den sønderrevnes i Fnug og fløj ind over Landet. Men under Fraaden hørtes en saa rædselsfuld Larm, at man næsten ikke var istand til at blive forstaaet, naar man raabte hinanden ind i Øret. Af mit Dampskib var intet andet at se end For- og Agterstavnen, der undertiden stak op af Søerne, og af Skibe paa Havet var der ingen at opdage med det blotte Øje. Ved Hjælp af en god Rejsekiggert kunde jeg dog fra mit høje Standpunkt af og til, naar Luften klaredes, se langt borte nogle mørke Punkter, der med en ængstelig Hurtighed voxede i Størrelse. Snart antoge de Skikkelser af Skibe, der med de faa Sejl, som Stormen tillod dem at føre, søgte at klare Kysten, men forgjæves, paa Grund af den store Afdrift, som Stormens Tryk paa Skroget foranledigede. Forrest saa vi en stor Bark, der under et Pres af Sejl, som syntes at true med en Kuldsejling, søgte at modarbejde Afdriften, og det var tydeligt, at en modig og dygtig Styrmand førte Barken; thi alle de øvrige Skibe, der kom indenfor Synsvidde, fulgte efterhaanden dens Manøvre med den instinktmæssige Tillid, som de mindre behjærtede altid i Farens Stund vise overfor den behjærtede Fører. Strandfogden med Raketapparatet og dertil hørende Redskaber og Mandskab var imidlertid ogsaa ankommet til Højklitten, og vi stode nu alle i taus Spænding og iagttog de sig hurtig nærmende Skibe, hvis forestaaende Stranding var uundgaaelig. Selv et stort Dampskib, der endnu kun var synlig ved Røgsøjlen fjærnt ude paa Havet, erklæredes for redningsløst i denne Storm, hvilket destoværre ogsaa stadfæstede sig. Barken drev hurtig nærmere, og under et Udbrud af Beundring fra de tilstedeværende Søfolk saa vi den pludselig sætte Stævn mod Land, samtidig med at Agtermasten ifølge forud trufne Forberedelser gik over Bord, saa at kun de forreste Master og Sejl fangedes

af Stormen, der førte Barken i et Nu igjennem Brændingen ind paa Kysten. Strax efter saa vi de øvrige Skibe følge Barkens Exempel og sætte Stævn mod Land, uden dog at udføre denne Manøvre paa en saa sikker og heldig Maade. Vi ilede først til Barken, og Raketten blev heldig udkastet, saa at Linen faldt tværs over Skibet, hvor den med beundringsværdig Hurtighed blev halet ind tilligemed Redningstovet, som blev fastgjort i Salingen, hvorpaa Redningsstolen haledes om Bord og strax efter haledes tilbage med en frelst Mand. Søen gik imidlertid saa højt, at skjønt et halv Hundrede Havboer med al deres Kraft spændte Redningstovet, saa naaede Brændingernes Toppe undertiden Redningsstolen, saa at denne med sin Passager syntes at forsvinde i Havet, hvorefter han fik saadan en Forskrækkelse for dette, at lige saa snart hans Fod berørte den faste Grund, sprang han ud af Stolen og løb uden at sige hverken „Goddag" eller „Farvel" i panisk Skræk ind ad Landet. Det samme gjorde hans efterfølgende Kammerater indtil den 11te Passager, som var den smukke, gamle, hvidhaarede Kaptain paa Barken, og endelig den 12te, den flinke Styrmand, der saa koldblodig havde ledet hele Manøvren og nu med samme uforstyrrede Ro traadte ud af Redningsstolen, takkede for god Assistance og tilbød sin Hjælp ved Redningen af Mandskabet paa de andre Skibe. Vi ilede nu til det nærmeste af disse, en fransk Skonnert, hvor det ogsaa lykkedes at faa Raketlinen om Bord; men enten kjendte Mandskabet ikke dens Brug, eller de vare saa forstyrrede af Dødsangsten og det oprørte Hav, der alle Vegne brød ind over Skibet, at de ikke rigtig kunde samle deres Tanker; thi det varede noget, forinden de forstode vore Tegn og Gebærder og fik den tykke Trosse (Redningstovet) halet om Bord og fastgjort i Salingen. Saasnart Kystboerne derpaa havde spændt Trossen, saa vi at det skibbrudne Mandskab i Stedet for at give sig Tid og afvente Redningsstolen strax i sin Angst vilde søge Frelse ved at entre paa Trossen i Land. En Mand var allerede entret et godt Stykke henad Trossen, men hvad enten Modet eller hans physiske Kraft svigtede ham, saa slap han pludselig og forsvandt under Brændingens Fraade uden nogensinde mere at komme til Syne. Det øvrige Mandskab maa derved være kommen til Besindelse; thi det benyttede nu Redningsstolen og alle kom frelste i Land. Vi ilede nu til det tredie Skib, en svensk Skonnert eller Brig, men Raketlinen var bleven saa vaad, at dens Tyngde hemmede dens Fart saaledes, at Linen sprang, og en Reserve-

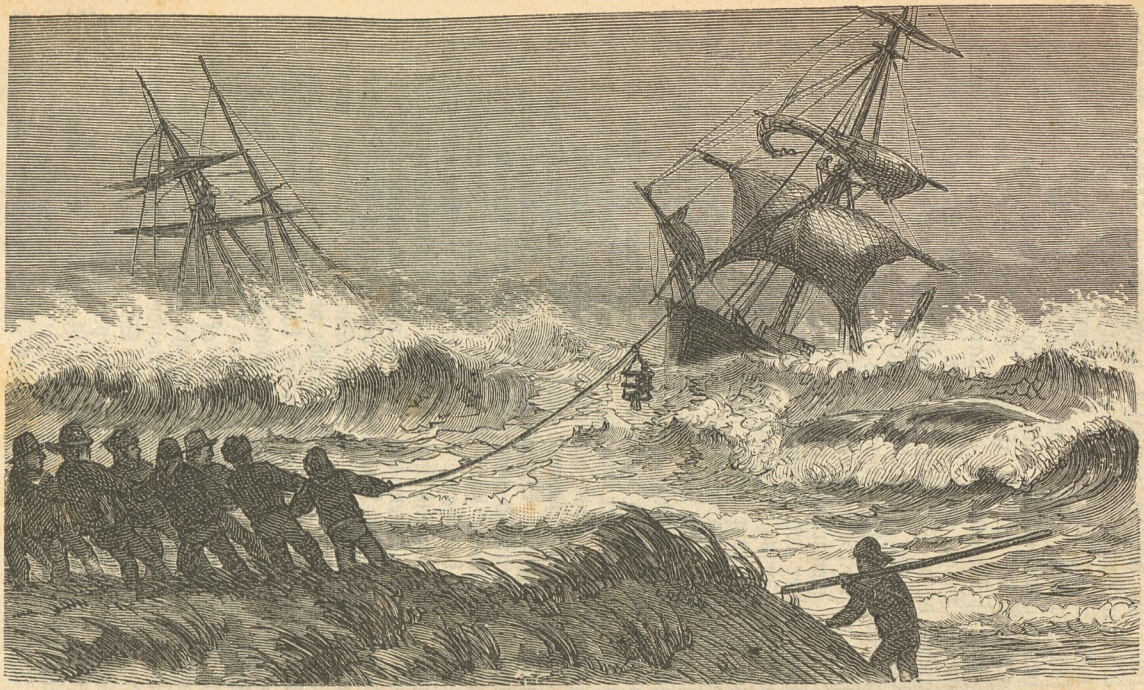

line, som dereſter forſøgtes, havde samme Skæbne. Vi manglede nu Apparater, hvormed vi kunde sætte os i Forbindelse med Skibet, hvorfra vi hørte fortvivlede Raab om Hjælp og saa Folkene udkaste det ene Bræt efter det andet, hvortil var knyttet smækre Liner, i Haab om at Stormen og Bølgerne skulde føre et af disse Brædder ind til os paa Kysten. Flere af dem naaede ogsaa saavidt, at vi haabede den kommende Bølge vilde kaste dem ind paa Stranden, men saa grebes de af Ilvandet, der under en saadan Paalandsstorm løber med en forfærdelig Fart langs Kysten nordpaa, hvor Brædderne snart forsvandt os af Syne. Medens vi saaledes stode raadvilde, opfyldte af Bekymring for de Ulykkelige paa Skibet, fremtraadte en ung, behjærtet Smed, der var ansat som Dykker ved Harboøre Dykkerselskab, og tilbød dristigt at vove et Forsøg, hvorved hans eget Liv utvivlsomt sattes paa Spil, men som ogsaa syntes den eneste Udvej til at frelse Mandskabet. Om Livet paa sig knyttede han et Stykke stærkt Reb, hvis modsatte Ende vi Andre fastholdt, og derpaa stod han koldblodig med en kortskaftet Jernkrog i Haanden og afventede den næste kommende Bølge, der førte et af de udkastede Brædder med sig. Bølgen styrtede ind mod den opgaaende Kyst, hvor den rejste sin lodrette Braadsø; da sprang Smeden hurtig henimod den, medens ethvert Aandedræt standsede i ængstelig Spænding. Vi saa Braadsøen truende bøje sin Kam henimod ham; og med et dumpt Rabalder styrte ned paa Stranden, hvor Smeden forsvandt i Brændingen, der lukkede sig bag ham, og vi gav ham nu henimod et Minut slap Line, medens han tumlede sig i Brændingen. Da vi atter halede Linen ind, grebes vi af en isnende Følelse; thi Linen var slap, som om den var frigjort fra Smeden, og mange Tanker fare igjennem Sindet i saadanne ængstende Sekunder. Strax efter mærkede vi dog, at der var noget at hale i, enkelte Dele af Smeden kom frem af Brændingen, og et Øjeblik efter stod Smeden paa Stranden med sin Jernkrog fasthugget i Brædtet, hvis Line derpaa blev knyttet til Redningstrossen. Denne blev nu af Svenskerne halet om Bord, og ligesom Mørket faldt paa, stod hele Mandskabet frelst paa Kysten. Medens vi saaledes havde været beskjæftiget med det svenske Skib, kom et lille russisk Skib (Skonnertkuffen „Louise" af Liebau) drivende klods ind paa Vraget af mit Dampskib, hvis fremragende Forstavn og Agterstavn af Russeren vistnok antoges for to Havnemoler, da det lavere liggende Mellemskib var dækket af Brændingen. Imidlertid stode min Assistent

og nogle Fiskere heldigvis paa Kysten, og det lykkedes dem at faa Russeren saa betimelig advaret, at han gled forbi Forstavnen af Vraget, og paa Grund af sit Skibs mindre Dybgaaende kom han noget indenfor i Læ af Vraget. Redningsapparaterne vare imidlertid engagerede andetsteds, saa at de stakkels Mennesker forgjæves raabte om Hjælp. Dette fandt min Assistent for haardt at høre paa, hvorfor han opfordrede de tilstedeværende Fiskere til i Forening med 3 af mine egne tilstedeværende Søfolk at bemande min Storbaad og gjøre et Redningsforsøg. Fiskerne erklærede dette for Vanvid i et Vejr, da ej en Gang Redningsbaaden turde vove sig ud. Assistenten forsøgte saa med mine Folk, om de ikke ved egne Kræfter kunde sætte Baaden ud; men saa fremstod min Vært, den gamle brave 74aarige Lods, „Peer Krøn", og erklærede, at det aldrig skulde ske i hans Nærværelse, at fremmede Folk vovede Livet for at frelse Skibbrudne, uden at han vilde dele Faren med dem. Et Par andre behjærtede Fiskere fulgte nu hans Exempel, og vistnok hovedsagelig ved den gamle Lodses Erfaring og Koldblodighed lykkedes det dem at benytte de ved Havets Brydning mod Vraget fremkaldte ejendommelige Forhold i Brændingen indenfor, saaledes at man naaede ud til Russeren og frelste Mandskabet, der ej turde vove at søge Frelse i egen Baad. Allerede længe før dette skete, havde vi langt ude i Havet set Dampskibet „Arctic" kæmpe forgjæves mod Stormen, der stadig satte det længere og længere ind mod Kysten. Snart saa vi Røgskyen fra Skorstenen ophøre, efterat Søerne havde knust Taget over Maskinrummet og slukket Ilden under Kjedlerne. Dampskibet var nu prisgivet Stormen og fløj for denne ind mod Kysten, indtil vi pludselig hørte alle Søfolkene raabe: „Han er redningsløs, — han har lagt sig for Anker paa Revlen." Et Øjeblik efter saa vi Dampskibet synke, saa at kun Salingen med Mastetoppene ragede op af Brændingens Stænk og Skum. Mørket var imidlertid faldet paa; Dampskibet laa henimod en halv Mil syd for os, og det var ej en Gang muligt i Mørket og Brændingernes Larm at komme til Kundskab om, hvorvidt Nogen endnu var i Live og havde søgt Tilflugt i Mastetoppene, da de ellers allerede maatte være druknede. Vi søgte altsaa med det frelste Mandskab til Fiskerbyen Thyborøn for at afvente Morgenens Komme; men det var ikke muligt at finde nogen Hvile denne Nat. Stormens vedblivende Larm, Erindringen om Dagens Hændelser og Tanken om det forulykkede Dampskib, hvis Mandskab jeg stadig tænkte mig hængende i

Mastetoppene, gjennempisket af den bidende kolde Storm og Brænding, holdt Søvnen borte, hvor haardt man end trængte til den. I Dagningen ankom Strandfogden og meldte mig, at Storm og Hav endnu var saa voldsomt, at Redningsbaadsmandskabet havde nægtet at gaa med Baaden ud til Dampskibet, hvor en Snes Mennesker endnu saas at hænge i Mastetoppene; men at Chefen for Redningsvæsenet havde sendt Ilbud langs Kysten, om Ingen frivillig vilde bemande Baaden. Mine egne 3 raske Sømænd vare strax beredvillige til at følge mig, og vi ilede nu til Huset, hvor den norske Barks Mandskab var indlogeret, for der at faa fude Forstærkning, navnlig af den raske Styrmand. Denne var imidlertid ikke tilstede, men Baadsmanden og Skibstømmermanden vare villige til at følge os, saa at vi nu kun manglede 3—4 Mand til Baadens Betjening. Vi skyndte os derfor til Strandingsstedet, men havde ogsaa den Dag vore Besværligheder ved at naa Kysten. Navnlig skulde vi passere det Sted, hvor Havet i et bredt Belte var brudt over Klitten, og hvor vi vadende igjennem Strømmen og kæmpende imod Stormen, hvert Øjeblik blev indhentet og slaaet over Ende af en frembrydende Bølge, uden dog paa den flade Grund at tage anden Skade end en Gjennemblødning. Endelig naaede vi da Kysten en halv Fjerdingvej fra Strandingsstedet; men saa da, at man var i Begreb med at sætte Redningsbaaden ud, og da vi kom til Stedet, arbejdede den sig igjennem Brændingen, styret af vor brave norske Styrmand, der havde erklæret sig øvet i og beredvillig til at bære Ansvaret for Styret af Redningsbaaden, og ved sin behjærtede Optræden ikke lidet bidrog til, at denne nu blev fuldt bemandet med andre Frivillige, deriblandt den engelske Ingeniør Mr. Earle og den daværende Assistent, men nuværende Chef for Redningsvæsenet. Efter store Anstrengelser kæmpede Baaden sig frem til det sunkne Dampskib og vendte tilbage med en halv Snes frelste Mennesker. Men et ligesaa stort Antal hang endnu ude paa Masterne, og da mit Tilbud om i Forening med mine Folk at afløse nogle af Baadens frivillige Bemanding til næste Tur, blev venlig afslaaet med den Bemærkning, at det gamle Mandskab helst vilde følges ad og blive ved, medens de vare godt i Gang, saa hjalp vi Redningsbaaden ud igjennem Brændingen. Dette Arbejde var vidtløftigere og besværligere, end man skulde tro. Medens vi maatte løfte den svære Baad med dens Besætning og samtidig modtage Slaget af den fremrullende Bølge, kom der undertiden saa vældige Søer, at de løftede baade Baaden og os i

Vejret og slyngede os ind mod Kysten, udsatte for at blive knuste af den tunge Baad. Endelig fik vi dog denne flot, og den arbejdede sig nu atter gjennem Brændingen ud til Dampskibet og var heldig nok til at frelse Resten af de Skibbrudne, som ikke i Løbet af Natten vare druknede. Ifølge min Anskuelse havde man imidlertid begaaet en Fejl ved at holde Baaden i Forbindelse med Kysten ved en stærk Rebline, hvormed man fra Kysten halede Baaden i Land, saasnart den havde indtaget sin Fragt. Herved blev Mandskabet i Baaden ikke Herre over dens Bevægelser, saaledes at det kunde afvente det gunstige Øjeblik for Landgangen. Jeg har tidligere bemærket, at naar vore dristige Fiskere under en opkommende Storm maa søge Land gjennem Brændingen, da afvente de udenfor den yderste Revle den nærmeste Storbølge, som de lade rulle hen under sig til Kysten og fare da med den største Energi bag efter Bølgen for at naa Kysten, forinden den næste Storbølge kommer. Dette kunde Redningsbaadsmandskabet ikke her udføre. Det haledes ustandselig i Land fra Kysten, hvor man ikke saa skarpt kunde iagttage Søerne udenfor, og en mægtig Bølge kom rullende bag efter Redningsbaaden og indhentede denne, ligesom den nærmede sig Kysten, hvor Bølgen rejste sin Braadsø og styrtede tilligemed Redningsbaaden ned paa Stranden, hvor saavel Baad som Mandskab overskylledes af den fremvæltende Sø. Vi ilede alle til for at gribe Folkene, forinden den tilbagerullende Sø drog dem bort med sig, og jeg med nogle Andre fik fat i den engelske Ingeniør Mr. Earle, som vi slæbte op paa Kysten; men han var stendød, og alle Oplivelsesforsøg, hvormed vi i over en halv Time tumlede med ham, viste sig forgjæves. En anden af Mandskabet omkom ligeledes, men alle de øvrige fik man temmelig hurtig frelst undtagen den norske Styrmand, som den tilbagerullende Sø tog med sig, og som førtes af Ilvandet med rasende Fart nordefter, hvor man saa Brændingen tumle saaledes med ham, at uagtet han havde Redningsbæltet paa og var en dygtig Svømmer, saa stak snart Hovedet, snart Benene i Vejret. Heldigvis havde hans to af mig medbragte Kammerater, Baadsmanden og Tømmermanden, faaet Øje paa deres Styrmand og bekymrede sig ikke om de Andre. De løb langs med Kysten, stadig holdende Skridt med Styrmanden, og da Bølgen en Gang førte denne temmelig nær mod Stranden, sprang den ene af dem med et Reb om Livet i Brændingen og greb Styrmanden, hvorpaa den anden halede begge i Land, saa at ogsaa Styrmanden tilsidst blev heldig frelst.

Jeg har forsøgt at give en meget kort og flygtig Fremstilling, af hvad jeg selv har oplevet hin Stormdag paa en Strækning af Vestkysten af lidt over en halv Mils Længde, og man vil deraf kunne gjøre sig en Forestilling, om hvilket storartet Drama Stormen opførte paa hele den jyske Kyst, hvor der hin 4de Oktober strandede 107 Skibe, det største Antal der vides at være strandet paa denne Kyst nogen Dag i dette Aarhundrede. For saa vidt var altsaa denne store Forestilling eneståaende; men hvad selve Scenerne ved de enkelte Skibbrud angaar, da vare disse kun en Gjentagelse, af hvad jeg før og senere har oplevet, ofte med endnu sørgeligere Udfald, selv i den milde Sommertid i forholdsvis gunstigt Vejr. Jeg mindes saaledes, at jeg en Dag ved Oddesund hentede en Gjæst, der efter et bevæget Liv i fjærne Verdensdele nu var vendt tilbage til sit Fædreland og havde modtaget min Indbydelse til et lille Besøg i Klitterne. Vi fulgte Vejen over Vestervig, og i Nærheden af Agger bemærkede jeg over de lave, vestlige Klitbakker Masterne af et Skib, der syntes at være i en foruroligende Nærhed af Kysten. Det havde stormet lidt de foregaaende Dage, saa at Havet endnu var noget uroligt, men Stormen var løjet saa stærkt af, at den langtfra kunde give Anledning til Stranding, naar ej Skibet forud havde taget saadan Skade, at Landsætning af denne Grund blev nødvendig. Pludselig gav det et Sæt i Masterne, hvoraf jeg saa, at Skibet havde stødt paa Grunden, hvorfor vi øjeblikkeligt ilede til Kysten for om muligt at yde Hjælp. Forinden vi kom op over Klitbakken, vare Masterne forsvundne, og da vi havde overskredet Bakken og betraadte Kysten, var der intet andet Spor af Skibet at se end nogle Vragstykker, der omtumledes af Søerne. Kun en mindre Gjenstand, som snart opdagedes at være et menneskeligt Legeme, befandt sig i Nærheden af Kysten og blev hurtigt opfisket, og det viste sig da at være en ung Kvinde, som Skibsbesætningen med særlig Omsorg havde søgt at frelse, og som ogsaa længe før nogen anden af Besætningen naaede Land. Det var Kaptainens Datter, en smuk Pige paa 16—18 Aar, med sort Haar og mørke Øjne, hvoraf dog Glansen var udslukt, skjøndt Legemet endnu var varmt og bevægeligt, saa at vi længe haabede ved Anvendelsen af forskjellige Oplivelsesmidler at kalde Livet tilbage; men alt var forgjæves. Hvorledes hun saa hurtigt var naaet i Land kunde ikke opdages; — maaske havde hun været en flink Svømmer; thi man havde givet hende Sømandsbenklæder paa og med en om Næsen sammenbøjet Haarnaal

tillukket denne Adgang for Vandet til Lungerne. Der var noget rystende i Synet af dette paa Stranden henliggende blege Lig med de blide, barnlige Træk, der saa nylig havde straalet af Liv og Sundhed, at de endnu ikke havde faaet det Udtryk af Dødens mørke Alvor, som i Reglen præger sig i de druknedes Ansigter. Skibet var ulykkeligvis under Landsætningen stødt paa de svære Kampesten af Agger Kirkegaards Stendige, som efter at Havet havde opslugt Kirken og Kirkegaarden, nu laa temmelig langt ude i Havet, hvoraf man forklarede sig, at Skibet saa hurtig søndersloges, forinden der kunde træffes Foranstaltninger til Besætningens Frelse. Ligene af denne kom først langt senere i Land, saa at den unge Pige laa flere Timer alene paa Kysten, ventende paa sin Fader og sine Rejsefæller, indtil hun atter samledes med dem. For min Ledsager og mig var intet at udrette, hvorfor vi i en mørk og nedslaaet Stemning fortsatte Rejsen til vort Natteherberge. Storme og Strandinger, Dødskampe og rystende Scener kunne paa Vestkysten ofte pludselig stille os midt i Menneskelivets fortvivlede Kampe, saa at man selv under Søvnen omtumles af den ophidsede Fantasis Billeder; men naar Natten er ovre, synes ofte alt kun at have været en forvirret Drøm. Da den næste Morgen gryede, var Stormen fuldstændig ophørt, Luften var mild og stille, og den dybeste Fred hvilede over hele Landskabet, saa at vi i en ganske anden Stemning tiltraadte Rejsen til mit Hjem, hvor vi udhvilede os til den paatænkte Udflugt til Klitterne næste Dag. Denne frembrød endnu skjønnere end den foregaaende; Himlen var klar, ikke en Vind rørte sig, og den for hine Egne karakteristiske Stilhed og oplivende Friskhed i Luften, som man ellers kun kjender paa høje Bjærge, kaldte os hurtig fra de lumre Værelser ud at indaande den friske Morgenluft. — Efter faa Minutters Vandring befandt vi os ved Foden af de Sandbjærge, der danne den østlige Rand af Klitterne og i Almindelighed kaldes Landklitten i Modsætning til de mægtigere langs Havet liggende Sandbjærge, der kaldes Havklitten og i Almindelighed er adskilt fra Landklitten ved øde, udstrakte Flader, de saakaldte Lavklitter, hvori der hist og her hæver sig enten isolerede Højklitter eller fra Havklitten udløbende Sidegrene, der undertiden kan lig en Bjærgkjæde gjennemskære Lavklitten fra Vest til Øst og danne afsluttede indelukte Partier af samme. Vi bestege det højeste Punkt af Landklitten, hvorfra vi kastede det sidste Afskedsblik ud over det mod Øst liggende beboede Land, og drog derpaa i modsat Retning ind i Klitterne. Efter at have

overskredet forskjellige større og mindre Bakker med mellemliggende Dale og Kløfter naaede vi endelig Havklitten, paa hvis anden Side i omtrent en halv Mils Afstand den høje hvide Havklit, der var Maalet for vor Vandring, hævede sig i Vejret. Efter at have gjennemvandret Havklitten, passeret forskjellige Smaasøer og isolerede Bakker, naaede vi endelig en imod Øst fremspringende Pynt af Havklitten. Et vældigt Sandbjærg hævede sig her med stejle Sidevægge op til den høje Aas, der strakte sig fjærnt ud mod Havet, hvor den tabte sig i en uregelmæssig Samling af forskjellig formede Klitbjærge. Op til dette Sandbjærg stødte andre af større og mindre Højde, saa at vi ikke kunde komme videre uden at foretage det besværlige Arbejde, at overskride nogle af dem. En lille Kløft aabnede os dog en nogenlunde let fremkommelig Vej, og ad denne naaede vi endelig ind i Havklitten, hvor vi standsede et Øjeblik, medens min Ledsager, overrasket af Landskabets vilde Storhed og Øde, forsøgte at gribe Billedet i et samlet Indtryk. Overalt saa han Sandbjærge taarne sig ovenpaa Sandbjærge, uden at dog det ene lignede det andet, og efterhaanden som vi skred frem, veksledе Billederne, naar enten en Aabning mellem Bakkerne eller en langstrakt Dal eller Kløft gav Øjet Adgang til nye Udsigter. Vi traadte ind i et Parti af Klitten, hvortil Klitbestyrelsens Omsorg for Sandflugtens Dæmpning endnu ikke var naaet, og hvor derfor den foregaaende Tids Storme havde huseret og tumlet med ubunden Frihed. Dybe Huler vare hvirvlede ud af de tidligere tilgroede Bakker, og ud over Hulernes Rand nedhang de løsnede Planter af det tidligere Plantedække som vildt slyngede Guirlander, medens Graapilens sorte, favnelange Rødder snoede sig som Slanger hen ad Sidevæggene. Det bortblæste Sand havde aflejret sig paa Skraaninger og Bakkekamme, hvor Vinden havde hvirvlet det sammen i de mest afvexlende Former. Blændende hvide tilbagekastede de fra alle Sider Solens hede Straaler, saa at man befandt sig som i en Bageroven, og den møjsommelige Gang i det løse Sand blev saa trættende, at vi søgte ud af Havklitten igjen for at faa et Øjebliks Hvile og Køligheд. Vi stege ned i en stor, indelukket, næsten regelmæssig oval Dal, der paa alle Sider var omgiven af en høj Bakkekam og vistnok tidligere har været en Sø, men nu lignede en mægtig ved Kunst dannet Dansesal Efter at have gjennemvandret denne fandt vi i den sydøstre Ende Indgangen til en lille Kløft, der førte os ud af Havklitten, hvorefter vi stode ved Bredderne af en af disse venlige Klitsøer, som man

Søen „Gru Vande."

saa ofte træffer paa den østre Side af Højklitten. Nogle Smaaholme i Søen vare omsværmede af vilde Fugle, og paa den anden Side af Søen laa en udstrakt Lavklit, oven over hvilken vi langt borte øjnede den fjærne Landklit. Vi kastede os ned paa en hyggelig Plet i Nærheden af Søen for der at udhvile os og nyde en lille Forfriskning. Grunden, hvorpaa vi laa, var som gammel Lavklit bedækket med en frodig Klitvegetation, og medens min Ledsager efter Maaltidet morede sig med at stirre ned i denne, overraskedes han ved at se nogle nydelige Smaatræer af næppe en Fods Højde, over hvis knudrede Stamme og til alle Sider udløbende Grene der hvælvede sig et tæt Løvdække, under hvilket der hang Klokke ved Klokke af smaa, dejlige, marmorhvide Blomster, der ved Hjærtet gik over i den fineste Rosafarve. Fra Grunden under disse Træer snoede sig nogle fine Slyngplanter med myrthelignende Blade og fint formede Blomster med karmosinrøde nedhængende Kroner og opad bøjede Bægerblade, der hang som smaa Guirlander over Grunden imellem Træerne. Han spurgte mig forbauset om Navnet paa disse pragtfulde Smaaplanter; det var Blaabærbusken og Tranebærplanten, og blandede med dem eller i sammenhængende Masser stod den smukke Klokkelyng, hvis rosenrøde Blomster næsten dækkede Grunden, saa vidt Øjet naaede. Han kunde ikke blive træt af at stirre ind under Kronerne af denne pragtfulde lille Skov, hvor man saa utallige Insekter og Smaadyr løbe travlt omkring som Herrer i Skoven, klavre op ad Stammerne og suge af Blomsterbægerne, saa at der rørte sig et Liv i den øde Klit, hvorom han ved den første flygtige Beskuelse ikke havde haft nogen Anelse. Vi forlode Bredderne af Søen og fulgte i nogen Tid Foden af Højklitten, medens vi morede os med at se paa den Mængde af røde, hvide, gule og blaa Blomster, der bedækkede Bunden, indtil vi bemærkede, at min Jagthund stod for en Agerhøne. Da Hunden ikke vilde lystre Ordren til at avancere, sparkede jeg ind i Lyngen efter Agerhønen, men saa da til min Forundring, at denne var død, og at en Hugorm slap Fuglens Ben, idet jeg stødte til den. Hugormen maa have overrasket og bidt Hønen, da denne stod stille for Hunden, og Døden være indtraadt øjeblikkelig, da Hønen ellers vilde være flygtet. Efter at have overstredet forskjellige Bakker og Dale naaede vi den høje Aas af en Bakke, der strakte sig langt ind i Klitten, og vandrede nu en Tid lang hen ad denne Aas, hvorfra vi havde en vid Udsigt baade over Lavklitten imod Øst til Bakkerne ved Hundborg og

Bækken „Bøgsted Rende."

Jannerup Kirke og over det vildt formede Klitlandskab, der udstrakte sig under vore Fødder. Endelig forlode vi Aasen for at følge et Bækkeløb, der fra en af de fjærne Søer havde banet sig Vej igjennem Klitten.

I Begyndelsen gik denne Vej meget jævnt; — idet Bækken slyngede sig om de fra begge Sider fremspringende Pynter, førte den os kun fra den ene Dal til den anden. Men snart blev Terrænet mere kuperet; høje, stejle Skrænter gik med deres Fod saa tæt ned til Bækkeløbet, at vi kun med Møje kunde liste os frem paa den sivbegroede Rand af dette. Omsider slap vi da ud af denne Snævring og stode nu i en venlig, overalt med høje Klitter omgiven Dal, igjennem hvilken Bækken snoede sig, dannende en Mængde smaa Vandfald, hvis Plasken var den eneste Lyd, der afbrød Stedets ensomme, næsten højtidelige Stilhed. Her besluttede vi at tage nogle Timers Hvile, og, da det var langt ud paa Eftermiddagen, tillige vort Hovedmaaltid, medens vi nøde Synet af den storslaaede Natur omkring os. De til Dalen stødende Klitbakker vare bedækkede med en temmelig tæt Vegetation; — de ældre med Lyng, Rævlinger, Blaabær, Graapil og en Mængde andre Klitplanter; de yngre Dannelser med et Tæppe af Stedmoderblomster og den smukke, violetblomstrende Musevikke, hist og her iblandet enkelte Buske af den mærkelig smukke Strandtidsel med store christtjørnformede Blade, hvis snehvide Farve spiller i blaalige og karmosinrøde Schatteringer. Kun fjærnt i Baggrunden hævede sig oven over de øvrige Bakker en af Stormen noget sønderrevet Klit, paa hvis højeste Punkt der stod et Sømærke. (Se det første Billede: „Sømærket ved Bøgsted Rende"). Endelig brøde vi da op og følgende Bækkens Udløb af Dalen kom vi atter ind i et vildsomt Klitparti, hvorfra vi traadte ind i et af Bækken dannet snævert Gjennembrud med næsten lodrette Vægge, der tildels vare fæstnede ved de fra Skrænten nedhængende Planter, der havde slaaet Rod i Siderne. Ved at træde ud af denne Snævring stode vi overraskede pludselig ved Bredden af Vesterhavet. Solen var ved at gaa ned, og Havet laa i sin uendelige Storhed saa blikstille, at ikke en Vind krusede dets blanke Spejl, skjøndt man langt borte i Horisonten saa et Sejlskib med alle sine Sejl udspændte for at opfange det sidste Pust af Aftenvinden. Der hvilede en forunderlig Højhed og Ro over hele Landskabet, over det udstrakte Hav som over den menneskefomme Klit, der gjorde et mægtigt og gribende Indtryk. Ikke en Lyd fra det travle Verdensliv hørtes paa den ensomme Kyst, hvor

hele Naturen syntes at slumre i stille Fred. Solen sank ned bag Havets Rand, og Aftenskyerne begyndte efterhaanden at rødme i Kanten; — Sky dannede sig paa Sky med Bræmmer af Guld, og lidt efter lidt fremstod paa Himlen et fantastisk Landskab af Skove, Bjærge og østerlandske Paladser, med Kupler af Guld og Purpur, der straalede i en næsten overjordisk Glans. Men ude paa Verdenshavet laa den fremmede Sejler, der ligesom bragte en Hilsen fra det fjærne og ukjendte, der saa mægtigt drager os — fra det fredelige Samliv med Naturen bort til Livets Kampe og Æventyr.

Stambogsblad.

Naar der er Lys og Jubel i dit Hus,
Og alle kappes dig i Favn at trykke,
Forglem det aldrig midt i Glædens Rus,
At Sorgen lurer bag hver jordisk Lykke.

Men naar dit Hoved dybt du bøje maa
Af Verdens Modgang træt og vundeslagen,
Tor og Forjættelsen du lide paa:
Bag Sorgens Nat det dæmrer op til Dagen.

Martin Kok.

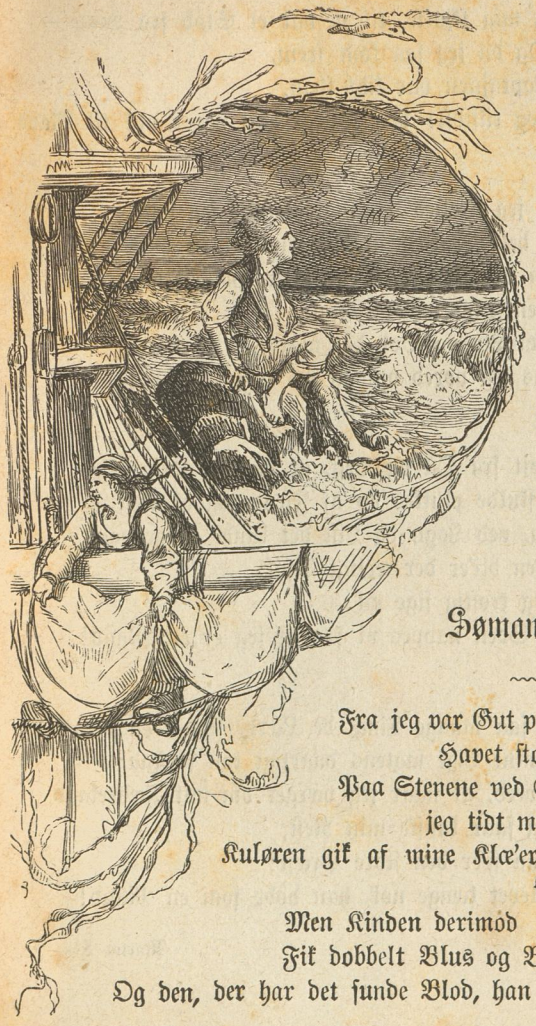

Sømandssang.

Fra jeg var Gut paa fire Aar til
Havet stod min Hu,
Paa Stenene ved Stranden skar
jeg tidt min Fod itu,
Kuløren gik af mine Klæ'er ved alt det
salte Vand,
Men Kinden derimod
Fik dobbelt Blus og Blod,
Og den, der har det sunde Blod, han voxer nok til
Mand!

Og da jeg vel var konfirmert, blev Lysten mig for stor,
En Aften listed jeg mig paa en Engelskmand ombord;

I Lasten jeg mig skjulte, til vi var et Stød fra Land —
Og da jeg saa kom frem,
Kaptajnen var lidt slem,
Men sagde dog tilsidst: den Knægt han voxer nok til Mand

Og viden om jeg strejfed da, snart levede jeg højt,
Og snart det hele Traktement blev kun til en Biskøjt;
Med Stormen Livtag tog jeg, medens Bølgen viste Tand,
Den Dyst var bittersalt,
Om Liv og Død det gjaldt,
Men alt imens jeg voxed op, og nu er jeg en Mand!

Det raabes højt fra Øst og Vest, at vi faar Krig igjen,
At Danmark skulde plukkes op af Fjende og af Ven,
Kan hænde sig, ved Løgn og List det kunde fanges an,
Men bli'er der ærligt Spil,
Jeg trøstig sige vil:
Nej stop, paa Søen nappes vi saavist jeg er en Mand!

Thi der er jo saa mange Ting, de Lærde finder paa,
Som jeg og mine Lige sagtens daarligt kan forstaa;
Men det jeg veed, at naar jeg værger om mit Fædreland
Og faar kanske min Rest,
Saa si'er den store Præst:
Den Gut fik levet længe nok, han døde som en Mand!

Martin Kok.

Tetele.

En Fortælling af Henning Fox.

ortællingens Sted er Odense Mellem Overgade og Torvet, omtrent der, hvor nu Torvestræde baner sig en snever Vej mellem Husene, laa i Frederik den andens Dage en større firkantet Plads kaldet Bytinget. Mod Øst begrænsedes denne Plads af en stor toloftet Stenbygning, Herrehuset, hvor den fynske Adel om Vinteren plejede „med stor Banket at holde en venlig og glædelig Omgængelse nogle Dage". Paa den anden Side Pladsen løb en lang Ringmur, over hvilken en Del gamle mørke Kastanier og Linde hævede deres brede Toppe; de skyggede over Helliggejstkirkens Ruiner og de sunkne Grave omkring den.

En mørk Tøvejrsaften i Midten af Januar lød Klangen af Piber og Trommeter blandet med en jævn taktmaalt Dundren og nu og da Latter og Raab af glade Menneskerøster ud

fra den store Sal, der indtog hele det øverste Stokværk af Herrehuset. Alle de smaa Vinduer baade oppe og nede vare fuldt belyste, og alle de smaa Vandpytter paa Torv og Gade opfangede Skjæret og gav det efter Evne tilbage som yderste Ring i den Glorie, der omgav Huset, omgav hver „ærlig og velbyrdig" Mand og Kvinde, der denne Aften traadte Dansen paa de brede Liljer.

Turde vi i Følge med en enlig Fodgænger, der med sin Lygte i venstre og sit Spyd i højre Haand sjasker ned ad den følede Gade efter „Skjolden" vove os uden for Glorien, ville vi i Herrehusets umiddelbare Nærhed snart befinde os foran et lille Hus, der ved sit udhængte Skilt bekjender sig at tilhøre et Medlem af Stadens agtbare Skomagerlav. Lygtens lysegule Hornskive vender sig søgende mod Døren under Bislaget og aabenbarer omsider en mægtig Jernring i snirklede Omgivelser paa dennes øverste Halvdel. Gjæsten klapper paa og lades ind; Lygteskjæret strejfer en toppet Nathue og en grøn Skærm over et gammelt graaskægget Ansigt. Det var Ejeren selv, der lod sig til Syne: Suder Jakob Jensen i Sildeboderne.

„Hille Kors! Er det Dig selv, Kasper!" udbrød gamle Jakob, medens et bredt Smil strøg igjennem de graa Mundtotter, da han ret blev den indtrædende vaer. „Det var vel gjort af Dig, at Du titter ind til mig i Aften; jeg sidder her mutters ene og kjedes; Svendene ere gangne til Lavshus, og Ellen er næst herved oppe paa den store Sal, saa vi faa nok oven i Kjøbet en sen Nattero. — Gak nu ind i Varmen!"

„Hvad gjør hun der?" spurgte Gjæsten og gik ind i den rummelige Dagligstue. Til højre for Døren lyste muntre Arneflammer, længere tilbage traadte de blommede Spærlagen omkring den brede Himmelseng dunkelt frem, og under Vinduerne stod det massive Egebord med Bænke langs Væggen.

„Hvad hun gjør der. Jo ser Du, naar der saadan som disse Dage er stor Kollats paa Huset, plejer Christen Vintappers at skikke Bud til Ellen og andre hendes Lige her omkring, for at de kunne gaa dem til Haande med Opvartning og sligt, og Tøsene ere da hjertensglade ved saaledes at komme med til Stadsen og ved at se, hvorledes den Slags Folk handtere Kniv og Ske. Ikke just fordi jeg er saa glad ved den Kompanje, men Næringen, det er den, vi skal leve af, og ser Du — vi har jo god Søgning fra de Herrer."

„Vist saa, vist saa!" svarede den fremmede, slukkede Lygten og satte sit Spyd hen i Krogen. Jakob Jensen

ramlede i Bordskuffen mellem Spiddelysene, men Gjæsten mente det højst ufornødent at tænde og frabad sig saadan Høflighed. Saa nøjedes Jakob med at lægge nogle Pinde og Spaaner paa Ilden for at gjøre lyst paa anden Maade; derefter tappede han friskt Øl i Kanden og bød frem for sin Gjæst, der imidlertid havde sat sig om paa Bænken. Selv tog han Plads for Bordenden.

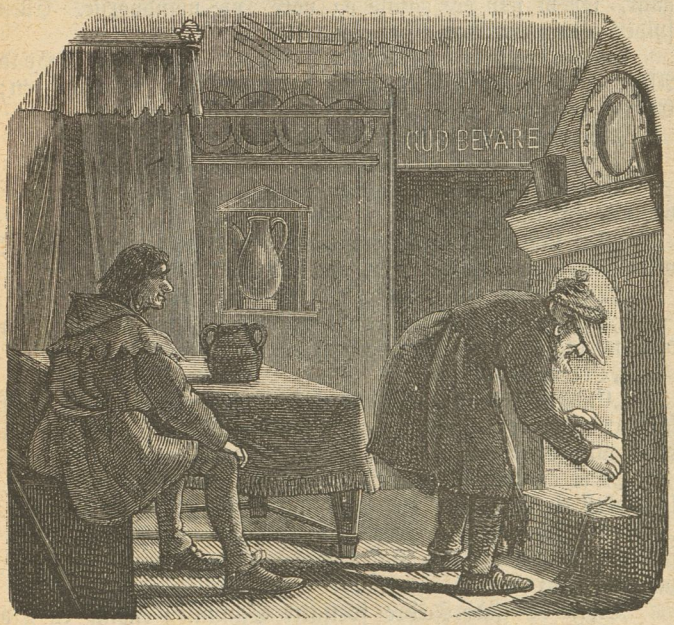

Samtalen mellem de to „fornumstige" Borgermænd drejede sig en Tid om saare ligegyldige Ting. Endelig sagde den fremmede:

„Det var ellers mit Ærende i Aften, Jakob, at tale med Dig om min Søn Erik. Han har nu gjort sin Mestergjerning, som Du veed, og jeg tør vel uden at forklejne nogen sige, at han forstaar sit Embede. Derfor vilde jeg og gjerne, at han saae sig om efter en Kone, og sagde jeg saa til hannem forleden saadan halvt i Skjerts: Enten tykkes Du nu bedst om Morten Holses Karen eller Jakobs Ellen i Sildeboderne,

og se dertil svarede han uden lang Overvejelse, at han tyktes bedst om Ellen. Ved jeg saa intet, hvad Du siger dertil."

„Til den Bejler giver jeg gladelig mit Ja, Kasper. Erik er just en Svend efter mit Hoved: stilfærdig og arbejdstro, brav i alle Maader, det jeg ved."

„Og Du har intet lovet Ellen bort til nogen anden?"

„Paa ingen Vis. Jeg har endnu ej lært, at Ellen er andet end Barn, for vi mærke intet, hvor lænteling Tiden gaar, før vi selv ere gamle og vore Tøse mandvorne. Ellen fylder alt fytten Aar til Bodilsmisse."

Kasper regnede en Stund i Stilhed og sagde saa: „Hvad Alder og Aar anbelanger, passe de altsaa godt til hinanden; Erik er moxen ni Aar ældre."

„Sex og tyve", mumlede Jakob.

„Hvordan skulle vi sætte dem i Gang, tykkes Du?"

Derpaa grundede Jakob en Stund, men det var Kasper der paa ny tog Ordet:

„Du skilles vel nødig fra Ellen, kan jeg tænke, og Erik vilde intet gaa Dig for nær, om han kom her ned."

„Det venter jeg heller ej."

„Du fik det mindre brydsomt paa mange Maader, og den ene tog da intet Næringen fra den anden."

„Det er sandt nok."

„End tykkes mig og, at jeg er for vel ved Magt til helt at give op; desuden har jeg Niels tilbage; han kan da blive min Eftermand."

„Det er altsammen godt og vel, Kasper. — Hille Kors", lo Jakob i Skjægget og gned sig fornøjet paa Knæerne. „Hvor Pigebarnet vil gjøre Øjne, naar jeg i Morgen aarle fortæller hende, at hun skal trolovet. Hun tænker næppelig paa noget af den Slags end."

Begge de gode Fædre fortsatte Samtalen endnu en Tid lang og vare saa optagne af deres Æmne, at de uden at mærke det omsider sad i Bælgmørke; kun nogle kullede Pinde rødnede endnu paa Arnen. Da begyndte Vagtklokken at ringe.

„Vat Dyvel!" raabte Kasper og sprang op fra Bænken; „Klokken alt ni slagen; da er det høje Tid at tænke paa Sengen, om jeg intet vil have Bysvendene efter mig og lange frit Herberg i Raadstuekjælderen i Nat. — Hav nu Farvel og Tak, Jakob! og sig Ellen mange gode Nætter."

„Fortøv en Kjende, til jeg finder min Kabuds. Jeg gaar da med hen ad Gaden og henter Ellen hjem med det

samme. For Byfvendene har det næppelig stor Fare i Aften· jeg tænker, Christen Vintapper har dem i sin Varetægt."

Jakob fandt sin Kabuds paa Kisten, men Kasper søgte forgjæves at puste Liv i Gløderne for at faa sin Lygte tændt.

„Lad det være," sagde Jakob og lagde nyt Brændsel til; „Du maa heller gaa med ind hos Christen og faa tændt der. Han har baade Ild og Lys i Overflødighed."

De fulgtes ad. Da de kom ud under Vislaget hørte de Vognene kjøre frem oppe i Gaden, og i det samme rullede en dem forbi, ned ad Overgade, ud ad St. Jørgen til, en stor tung Karosse, lig en Himmelseng paa Hjul, lukket med guldfrynsede Spærlagen og trukken af fire stærke Skimler. I klaprende Trav dundrede Toget forbi med Driver og Løber, med Lygter og Forridere, medens Vandet sprøjtede i Pølene og alle Gadens Blyruder klirrede.

„Det er de Daaer fra Fraugde", sagde Jakob Suder og traadte foran sin Gjæst ud paa Fortoget. Hr. Oluf selv var i Dag inde i Boden og fik Maal af et Par gule Ryslæder=støvler, som han med to blanke Joachimsdalere betalte. — De snøvlende Daaer kalder Folk dem."

„Det er en lang Vej til Fraugdegaard at kjøre ved Nattetid," sagde Kasper og skuttede sig.

„Ej hvad, de lakker derud paa et Par Timer eller tre og sidde lunt og godt i deres hængende Karm, som Du selv saae. Den er jo et Kammers lig. Men nu komme vi til at varte et lidet Øjeblik her uden for. Frammersæt er fuldt af Folk, der skulle til at drage af; det skikker sig da bedst, at vi holde os noget tilbage. — Der ser Du ellers en af de ny ungerske Vogne, som de adelige Herrer snart alle kjører i; den, der rullede op ad Gaden nu, var Niels Hendriksens omme i Skulkenborg; Du kan endnu se den syvoddede Guld=stjerne i blaat Felt paa Ruffet, og bi lidt", vedblev den gamle Suder, der var kommen ind paa sit Yndlingsthema og aldrig lod nogen Lejlighed unyttet til at blære sig med sit Kjendskab til adelige Slægter og Vaabenmærker; — „den, der nu kjører frem: tvende Blade i Sølv og rødt — det er Frillerne, der bo over for St. Hans. Det er nok første Gang efter Faderens Død, de er med til Landemode. Han var den sidste af Slægten; men der siges, at den ældste af Jomfruerne skal troloves med en af Limbekkerne. — Se saa, der kommer vore egne med den gamle Borgermester i Spidsen, Christen Friis, som Du nok kjender, og der har vi Niels Oluffen Bang. Hans Vogn holder her bagest. Vil

Du se! han har ogsaa faaet sig Kuskvogn og sit brogede Vaaben med Roser, Maaner og Stjerner paa. Der kommer Hans Kotte og Knud Mikkelsen af de Akelejer; de er dog med, om end de maa finde sig i at gaa sidst overalt, — men Adelskabet er ogsaa ungt endnu.

Gak ind, Kasper! saa faa vi den Lygte tændt med det samme."

Paa Gangen stod Dørsvenden med sin lange Hellebard. Jakob henvendte sig til ham, men i det samme kom Værten, en lille tyndbenet Springfyr, ud fra Skjænkestuen og bød dem med mange artige Fagter at træde ind. „Dusind Dyvel!" peb han op og klaskede hver især i Næven; „det er nyt at se Dig, Kasper, i vor Byende. Kom indenfor og smag paa mit Øl! Futværs, Jakob Sjuster! immer futværs! Din lille Ellen kommer gelik. Det er sagtens hende, Du kaager efter."

„Hvad tusind Syger!" udbrød den gamle og stampede over Tærskelen, „de spiller jo op paany, tykkes mig."

„Ker Dig intet derom, Farlille!" svarede Værten. „Det er ikkuns de unge, som have fundet paa at give Forgangspigerne en lille Svingom til Afslus udi al Orden og Ærbarhed. — Vær saa beskeden!"

Oppe paa Salen strøg Spillemændene en lystig Polskdans og de nette Borgerdøtre traadte af Hjertenslyst Dansen med de unge Adelsmænd. Forrest dansede den statelige Gabriel Knudsen af de Akelejers Slægt i røde Silkehoser og sort Fløjels Paltsrok; det var med Jakob Suders Ellen, han dansede.

„Du bruger Benene bandsat, Ellen," sagde Gabriel og tog hende fastere om Livet. „Hvo har været Din Dansemester?"

„Gaar det slet, tykkes J?"

„Derpaa vil jeg intet svare Dig, men til Gjengjæld spørge: Kommer Du her i Morgen atter?"

— —

„Du skal svare, Ellen! Ja eller nej?" og for at give sine Ord mere Vægt klemte han hendes Fingre lidt med det samme.

„Ja da!" sagde hun og lo glad op til ham.

„Men saa maa Du intet lade Dig fange af nogen anden?"

„Aa det har ingen Nød."

„Lover Du?"

„Hvad lover jeg?"

„Intet at lade Dig fange."

„Nej", lo hun drillende. „Hvor kan jeg love det?"

Han bøjede sig ned; hans Aande strejfede hendes Kind.

„Tykkes Du godt om Lars Nielsen?"

„Hvem er det?"

„Ham den gule med de lange Ben — Rosenvinge."

Ellen smaaklukkede.

„Han har et godt Øje til Dig; det var med Nød og næppe, jeg kom ham i Forkjøbet. Men lad ham i Morgen djærves til at komme Dig nær, Ellen! jeg slaar ham i Gulvet. Nu veed Du det."

„For Himlens Skyld," udbrød Ellen forfærdet. „I vil dog intet for min Skyld . . ."

Jeg vil eventyre en Del for Din Skyld, lille Ellen! Det stole Du paa."

„Tak for Dansen," hviskede hun og drog sig ud af hans Arm; „vi ere mutters ene paa Gulvet."

Alle de andre vare halvt i Løb halvt i Dans paa Vej op til Salens øverste Ende, hvor Skjænkebordet stod. De raabte, sang og støjede i Munden paa hverandre; de vilde drikke et Bæger med Forgangspigerne, det skulde være Forgangspigernes Skaal, de vilde følge dem hjem og tusende andre Ting. Ellen løb til den modsatte Side, hvor Døren til Forstuen var. Gabriel Knudsen havde hende ved Haanden og løb med.

„Vil Du ikke drikke et Bæger?"

„Saa mange Tak! Jeg skal hjem nu. Fader venter vist alt dernede."

„Men at klinke engang, tager intet lang Tid.

„Nej, nej. Nu have I Godnat og Tak."

De vare komne ud ved Trappen, Forstuen var tom, en nedbrændt Lysestump flagrede i en Klov paa Væggen, det trak koldt op nede fra.

„Godnat, lille Ellen! og selv Tak!"

Han slog sin Arm om hende og var paa Nippet til at røve et Kys, da hun i yderste Øjeblik afværgede det ved at slaa begge sine Hænder op for hans Mund. Han drog hende tættere ind til sig med begge Arme, og saaledes stod de et Par Sekunder, hun med de varme Smaahænder paa hans Ansigt. — Nu kom der nogen i Salsdøren. Han slap, drejede sig brat paa Hælen og gik tilbage til Stuen; hun ilede hurtigt ned ad Trappen.

Det var hendes Veninde, Morten Holses Karen, der afbrød dem. Hun naaede Ellen neden for Trappen.

„Hvad tog I Jer for?“ hviskede hun nysigent. „Ellen, hvor Du er rød i Dit Ansigt!“

„Mon Du intet er det“, svarede Ellen knapt; „eller har Du kanske intet danset?“

„Det har jeg dog; men jeg lod mig intet følge ud paa Trappen.“

Ellen svarede ikke noget dertil, men trykkede Bagen af sine Hænder mod de hede Kinder og rettede paa sit Livstykke.

„Hvad tror Du, Kaspers Erik vilde have sagt, om det var ham, der var kommen i Stedet for mig?“

„Kaspers Erik skjænker jeg Dig. Du har rendt længe nok efter ham,“ og inden Karen kunde besvare denne grove

Salve, var Ellen inde i Skjænkestuen, hvor hun saae sin Fader sidde med nogle andre af Byens Mænd. Hun hilste paa Kasper Suder og spurgte sin Fader, om han var rede til at gaa med hjem. Det var han da, og saa fulgtes de ad Fader og Datter uden at mange Ord vexledes dem imellem; de vare begge optagne af deres egne Tanker.

Skraas overfor Bytinget og foran Albani gamle Kirkegaard laa i de Dage Elende Gildes Gaard, hvor Landstinget holdtes. Der blev Dagen efter det her fortalte paa Landemodets sidste Dag tilskjødet Knud Mikkelsen Akeleje det gamle Krængerup*) med Møller og Huse, Skove, Agre og alle Herligheder; om Aftenen blev der drukket et Lidkjøb paa Herrehuset, der dannede en værdig Afslutning paa den store Vinterfest, og sluttelig gav Sønnen af den nye Ejer nogle Kander Franskvin til Kammeraterne, da alle „de gamle" vare rejste af.

Salen var dragen med rødt Klæde. Paa den nedre Gavlvæg stod Piberbænken med Døren tilvenstre og et lidet Aflukke tilhøjre, taget fra Forstuen og tjenlig Lejlighed for et Par Vin- og Olfade, hvorved der smildelig blev bødet paa den lange Vej til Kjælderen. Jøvrigt var alt Bohavet fjernet undtagen Højbordet, der strakte sig langs den øvre Gavlvæg med guldfryndset Silkehimmel, spraglede Tæpper og blanke Stole; midt foran samme stod Gabriel Knudsen med Bæger i Haand omgiven af en halv Snes jævnaldrende, der ved de sidste Lysestumper drak Franskvinens sidste Slumper. Nede paa Piberbænken sad de søvnige Spillemænd, gabede og strakte sig uden ret at vide, om de turde blive eller gaa, og ind ad Døren stak Christen Vintapper sit redebonne Smil for at være ved Haanden, hvis Kanderne atter skulde fyldes.

„Nu til Slutning en rask Bederdans," raabte Gabriel og satte det tomme Bæger haardt imod Bordpladen. „Hej, Christen! Skaf saa hid Dine vakre Snutter. Har Du en til hver, er det godt, hvis intet — —"

„Jeg vil varhaftig bekjende," faldt den vimse Vært i Talen og løb ærbødigt lyttende frem i Salen, „at deslige Smaapiger, som Eders Velbyrdighed lyster, er her intet mange af: ejn, svej, drej, fire. Men jeg skal uforsømmeligen,

---

*) Nu Frederikslund.

om Eders Velbyrdighed vil have Gedult, ikkuns mens jeg springer ned ad Trappen — —"

„For al Landsens Ulykke! stat nu intet der og forspild den kostelige Tid med Prat og Skvalder, men kom hid med dem, her er! — Hej Spillemænd! stem op til Bederdans! — Lars Nielsen og Morten Jensen faar staa i Jomfrukjæden. Skub Jer — —"

„Er Du katolsk, Gabriel!" raabte den lange Rosenvinge, „tror Du jeg vil staa i Jomfrukjæden — —"

„Skub Jer nu, og lad os komme ud og tage mod Tøsene.

O, Jomfru, maatte jeg være det værd,
Jeg maatte Eders Sorg forvende,
Eder vil jeg til Tjeneste være,
Indtil Livsens Ende.

Der har vi alle de fagre Glutter. Nu lystig!"

Gabriel søgte Ellen. Hun holdt sig længst tilbage og var saare bleg; det saa hartad ud, som havde hun grædt, men da hun saae Gabriel komme sig i Møde, blev hendes Kinder feberrøde. Han tog hende ved Haanden og førte hende frem, Piber og Trommeter spillede op, Trommen dundrede Takten — saa begyndte det. Men midt under Dansen tog Gabriel sin bredskyggede Hat af og gjorde Tegn til Rosenvinge og et Par andre.

„Maa jeg?" sagde han til Ellen og viftede frem og tilbage med Hatten.

„Hvad maa J?" spurgte hun.

I det samme slog han stærkt op med den mod nærmeste Kjerte og slukkede den. Rosenvinge væltede den store Armstage paa Skjænkebordet, og i næste Øjeblik var der bælgmørkt i Salen. Pigerne skreg og flygtede, Musikken forstummede, man hørte kun en forvirret Traven, Skrigen og Fnisen. Gabriel slog Armen om Ellens Liv og drog hende med sig.

„Slip mig! Hvad vil J? Hvad har J for?"

„Ja nu ser Du. Dette er det første, jeg eventyrer for Din Skyld: at Du vredes paa mig. Nødigst af alt vilde jeg det."

Hun gjorde Modstand og vilde løs; han drog hende end tættere op til sig, hen imod det lidet Faderum. De slap derind; lydløst gled Døren i efter dem.

„Du skylder mig noget, lille Ellen."

„Jeg skylder Eder intet," sagde hun urolig. „Lad mig gaa!"

„Blot et Kys," bad han med Ansigtet mod hendes Kind.

„Skam Eder, Gabriel Knudsen!"

„Om trende Dage rejser jeg udenvelts og bliver borte i Aaringer. Kan Du nægte mig noget saa lidet?"

„Om trende Dage skal jeg trolovet med Suder Erik Kaspersen i Vestergade," svarede Ellen og tog sig op. „Maa jeg saa gaa!"

„Den lange?" — —

„Ja ham," indrømmede Ellen spagere.

„Han er jo skrutrygget, Du."

Ellen tav.

„Og stammer. Tetete ... kalder de ham. Kan Du komme til at holde af ham, stakkels Ellen?"

„Kasper var i Aftes hos Fader og fik det afgjort," hvikkede Ellen. „Det kan vel intet vorde anderledes."

„Ved min Ære! det skal vorde anderledes," svarede han beskyttende og strøg hende blideligt om Kinden. De tav begge en Stund. Pludselig følte hun hans varme Læber paa sin Mund; en ny, ubegribelig Følelse gjennemrislede hende, en Blusel, der løftede i Stedet for at knuge, vældede i hede

Strømme over hende; hun vidste i første Aandefang næppe, om det var Salighed eller Fortabelse, — blot det vidste hun, at hun var hans for hele Livet.

„Vil I frelse mig?" hviskede hun og lagde sin Arm om hans Hals.

Nye Kysse var Svaret. Kunde hun da tvivle derom!

* * *

Fem Aar ere forløbne. Gamle Jakob Jensen i Sildeboderne er forlængst udbaaren til Graabrødre Kirkegaard, og paa hans Treben i Værkstedet sidder en stor fortsmudset, noget skrutrygget Suder og haandterer Sylen med Flid og Troskab. Svende og Kjendedrenge er der tillige, som kunne vidne om, at Søgningen ikke er gaaet bort med den gamle; det store Oplag i Boden af færdige Sko og Støvler fortæller os, at Markedstiden stunder til.

I fem Aar har nu Erik Kaspersen styret dette Værksted; i fem Aar har Ellen været hans Hustru. De har tre Børn: en Søn, der bærer Navn efter Morfaderen, og tvende Smaapiger, af hvilke den ældste er fyldt tre Aar; men hun er lille af sin Alder og skrøbelig af Helbred. Maaske er det derfor, at Faderen især har kastet sin Kjærlighed paa hende; hun sidder som oftest inde paa Forhøjningen hos ham og leger stille med de farvede Læderstumper ved hans Fødder; naturligvis tilbringer ogsaa Jakob sin meste Tid paa Værkstedet; han har alt længe havt sin egen lille Skammel, sin egen lille Syl og stikker og syer det bedste, han formaar, fra Morgen til Aften. Men Ellen har endnu som for fem Aar siden de friske røde Kinder, de smukke klare Øjne, og den store skrutryggede Suder undres hver Dag over, hvor dejlig hun er, saa der er ikke den Ting, hun peger paa, at han jo saa gjerne giver hende den, naar ikkun det staar i hans Magt. Han finder det ogsaa i sin Orden, at Ellen er glad ved Stads og Smykker, thi stigt klæder hende som ingen anden, og hvor naturligt er det ikke, at hun med Liv og Lyst deltager i alle de Gilder, der holdes paa Lavshus baade Vinter og Sommer. Kun vilde han selv saa gjerne blive hjemme; thi naar han en Stund har siddet i Krogen og undret sig over, at hans lille Ellen saadan kan holde ud at bruge Benene og kan være saa glad derved, saa rinder det ham altid i Hu, hvor meget Arbejde der nu bliver forsømt hjemme, og hvor utilfredsstillende den yngste af Læredrengene er som Barnevogter. Men Ellen kan ikke gaa ene til Lavshus; at

blive hjemme var det samme som at nægte hende den Moro, og det nænner han ikke. Saa koster det ogsaa nogle Penge at holde Tjenestemø; men han maatte give Ellen Ret i, at Børn og Mand og Svende og Drenge og Hus og Have er mange Ting at tage vare; det kunde egentlig ikke undre ham, at det som oftest blev sent med Davren, at Grøden gjerne var sveden, at Børnene for det meste saae saa hullede og snavsede ud. Altsaa fæstede de dem en, hvad han siden af andre maatte høre ilde for, især af Karen Mortensdatter, som for et Par Aar siden var bleven gift med hans Broder Niels, der havde Værkstedet i Vestergade. Det var vel sandt, hvad hun sagde, at Embedsfolk i de Tider ikke havde for Skik at holde Tjenestemø, at deres Kjendedrenge jo ogsaa maatte gjøre Nytte; men Karen havde altid Lyst til at stikle paa Ellen; det var bedst ikke at agte for meget paa, hvad hun sagde. Værst var det, at Ellen ikke endda blev tilfreds, altid var det saadan simple Tøse, de kom i Lav med, saa de gjorde næsten mere Skade end Gavn. — Ifølge alt dette mærkede Erik paa den senere Tid, at trods alt, hvad han arbejdede, vilde det ikke ret forslaa, at trods Smykker og Gilder og Tjenestemø var det ikke ganske, som det burde være. Og med hver Dag bleve Bekymringerne mere dristige, mere hyppige; de lode sig ikke længer jage bort ved rastløs Flid, ved et Smil af den lille Pige, der smykkede hans Tøffel med de røde og gule Skindlapper, men rugede over ham Dagen lang. En Forandring maatte der ske, kun vidste han ikke hvorledes. Men medens han grublede haabløs derover, kom den — anderledes dog, end han havde ventet.

En Dag ud paa Efteraaret hændte det, at en Synder iført „spansk Kappe" blev trukken op igjennem Adelgade*). Lyden af de vedhængte Bjælder lokkede Folk til Døre og Karnapper; ogsaa Ellen løb med sin lille Søn ud i Døren for at se Optoget, der havde en lang Hale af Byens Drenge efter sig. Da det endelig var passeret, gik Ellen igjen tilbage til sin Stue, og med et: „kom saa Jakob!" lod hun Døren til Frammersæt aaben efter sig. Men i Stedet for at agte paa denne Opfordring vovede Jakob sig ud paa Fortovet; han havde nok Lyst til at overvære Skuespillet saa længe, der var noget at se, og vilde nok

*) nu Korsgade og det tilgrænsende Stykke af Overgade. — Den „spanske Kappe" (en omvendt Tønde med Halshul i Bunden at hænge over Skulderen til Spot) havde sin Plads i Nedergade.

forlyste sig ved Bjældeklangen til det sidste. Mellem Skomagerens Hus og Hjørnebygningen paa „Skjolden" var et gammelt Gærde, der skilte en Mødding med tilhørende Svinesti fra Gaden. Pludselig brød en stor Gris knagende igjennem Stænget og galopperede ud paa Fortovet henimod det Sted, Jakob stod; men nu var der ingen Ting i Verden, Jakob havde en saa uovervindelig Rædsel for som for store Grise; udreven af den stille Fortabelse, hvori han var hensunken, ved den pludseligste Dødsangst foer han med et højt Skrig ud paa Gaden og styrtede i blind Skræk lige mod en forbikjørende Vogn, og inden det kunde lykkes Driveren at standse, var Barnet kastet omkuld og laa hjælpeløs under de dansende Hestehove. Den i Vognen siddende Mand var i samme Øjeblik nede paa Jorden, hvor han saae Drengen ligge blødende under Forhjulene, uden at disse dog havde berørt ham. Med Lempe trak han ham frem, fik ham paa sine Arme og vilde just til at

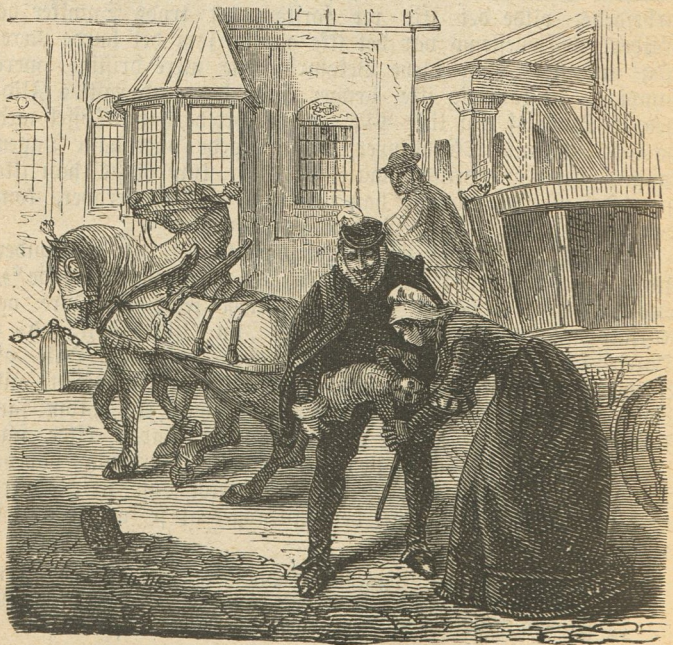

rejse sig med ham, da en Kvinde kastede sig ned ved Siden af ham og greb efter Drengen.

„Mit stakkels lille Barn", raabte hun klagende. „O Gud, o Gud!"

„Jeg tror han er sluppen lideligere, end det var at vente", sagde Manden og lagde det bevidstløse Barn i Moderens Arme. Ellen saae fra Barnet op paa den fremmede, forvirret sænkede hun atter Blikket — det var Gabriel Knudsen, hvem hun siden hin Aften i Herrehuset ikke havde set.

Han rejste sig, befalede sin Løber at hente Mester Cornelius*) og lod saa Vognen kjøre videre. Imidlertid gik Ellen ind med Drengen og lagde ham i den store Himmelseng; Gabriel fulgte tæt bag efter. Ellen hentede Vand i en Skaal og en linned Klud; Gabriel tog selv Kluden og vaskede det blødende Ansigt.

„Hvor er Din Husbond, Ellen?" spurgte han roligt og ligefrem.

„Til Marked — i Assens," svarede hun og tørrede sine Øjne.

„Jeg er saare dru over denne Hændelse. Men den lille kom saa raskelig, saa uformodet, skræmmet som det lod til af en stor Gris — — jeg tror intet, min Driver havde nogen Skyld."

„Nu faar I Tak for Eders Bistand, Gabriel Knudsen", sagde Ellen og tog Kluden af hans Haand. Den lille slog Øjnene op og vaandede sig; Ellen satte sig paa Sengefjælen og gav sig til at græde paa ny.

„Jeg tænkte at bie, til Apothekeren kom," svarede han og traadte tilbage fra Sengen.

Ellen tav stille dertil; hun bandt et Tørklæde om det saarede Hoved, satte sig atter og stirrede ufravendt ind i det blege Barneansigt, som om ingen var tilstede. Men den unge Adelsmand stod med Ryggen mod Lyset, lænet til Bordet og betragtede hende opmærksomt fra Siden. „For Gud," tænkte han ved sig selv; „hun er dejlig end. Kanske skulde jeg intet have angret, om jeg hin Dag var gaaet til gamle Jakob Suder og havde bejlet til hans Datter." Ellen følte sig trykket af hans Nærværelse; men hendes Bekymring for Barnet var dog saa stor, at hun ikke ret agtede det. Endelig kom Mester Cornelius; han erklærede Lemmerne for hele, lagde

*) C. v. d. Hamsfort, første Apotheker i Odense, † 1580.

Plaster paa Saarene og gik atter bort. Gabriel Knudsen fulgte ham.

Noget efter raslede en Vogn ind i Gaarden; det var Erik, der kom hjem.

„Tetete ... Hvordan staar det til?" spurgte han stammende og traadte nærmere.

Ellen fortalte det dæmpet og blev uforandret siddende med Blikket fæstet paa Barnets Ansigt. Erik bøjede sig over Sengen og lagde varsomt sin Haand paa Dækket.

„Gege ... gjør det meget ondt, lille Jakob?" spurgte han med blød Stemme.

Medens han lyttede efter Svar, lod Ellen sit Blik glide lønligt hen over den grove knoglede Haand, over det sortsmudsede langnæsede Ansigt, det uplejede Skjæg, den opskudte Ryg og sammenlignede Billedet med Gabriel Knudsens statelige fløjelsklædte Skikkelse, som han stod der nys paa samme Plet, og den hvide Haand med de blinkende Ringe badede Drengens Pande. Og hun tænkte paa sin korte berusende Ungdomsdrøm, paa de lange tomme Aar, der fulgte efter, og vidste i sit Hjerte ikke, hvo af disse to Mænd, der havde mest Skyld i hendes store Forlis.

Om Natten havde Drengen stærk Feber, men henad Morgenstunden blev det bedre med ham. Erik var aarle paa Færde, thi den følgende Dag skulde der være Marked i Svendborg, og derfra agtede han sig videre til Smaaøerne: han vilde blive borte i flere Dage.

„Du kunde dog fortøve hos os denne ene Dag, Erik", bad Ellen; „vi vide endnu saa lidt, hvad der kan ske."

Han søgte, saa godt han kunde faa det fremstammet, at forklare hende, hvor vanskeligt det lod sig gjøre. Markedet i Svendborg var jo det vigtigste af dem alle, og for Drengens Skyld troede han ikke et saadant Pengeoffer fornødent; han havde dog sin Moder hos sig.

„Du higer naturligvis ikkun efter at komme herfra," sagde Ellen bittert. „At sidde hjemme hos to kranke Børn er heller intet nogen Moro."

Det var ej heller nogen Moro, mente Erik, at kjøre de sex Mil til Svendborg i Blæst og Slud og staa Dagen lang paa det sølede Torv i en utæt Bod.

„Men saa er Du da paa Din egen Boldgade og mellem Stalbrødre. I finde vel nok paa Moro."

„Tetete ... det kan Du intet mene, lille Ellen," sagde Erik smerteligt. „Dedede . . Du kan skjønne — —"

„Jeg kan skjønne, at det altid skal se ud, som om jeg slaffede om til alskens Lystighed og forøder, hvad Du mødsommeligt erhverver, medens Du ingen Sinde kommer udenfor en Dør med Din gode Vilje, det har baade Din Moder og Karen tit nok ladet mig vide. Men det ses nu, hvad Du kan gjøre for mig og Børnene, naar det endelig en Gang kommer dertil."

Og da det kom dertil, blev Erik hjemme; men Ellen var lavs og mut den ganske Formiddag, saa Erik fandt det lideligst paa Værkstedet. Den lille Pige sad paa Forhøjningen hos ham og legede efter Sædvane; siden blev ogsaa Vuggen flyttet derind med det mindste Barn, for at Jakob kunde have Ro Moderen veg ikke fra hans Side.

Det var bleven hen imod Middag. Døren til Stegerset blev lukket op, og Ellen hørte nogen træde ind i Stuen; men hun gav ikke videre Agt derpaa, thi hun troede, det var Pigen.

„Guds Fred herinde!" sagde en kjendt Stemme. Ellen foer sammen ved dens Klang og vendte Hovedet brat. Det var Gabriel Knudsen. Hun vilde rejse sig; men Gabriel lagde afværgende en Haand paa hendes Skulder.

„Jeg var herinde paa Herrehuset", forklarede han, „og opdagede da den liden Smutvej over Eders Gaard. Hvorledes har han det?"

„Han var saare urolig i Nat", svarede Ellen og stod alligevel op, saa han nødtes til at lade Haanden fare. „Men nu er det dog noget bedre."

„Gud have Lov derfor! Jeg haaber saa, vi ere slupne med Skrækken for denne Sinde."

Ellen tav og pillede forlegent ved Frynserne paa Spærlagenet; Gabriel legede med Guldkjæden, han bar over Brystet, og saae ind paa den sovende Dreng.

„Det er en kjøn Dreng, Ellen", sagde han dæmpet. „Hvor mange Børn har I?"

„Tre," hviskede Ellen.

Der blev tyst en Stund; saa drejede han sig brat om imod hende, lagde atter sin Haand paa hendes Skulder og spurgte lokkende:

„Er Du vred paa mig, Ellen?"

„Paa Eder?" stammede hun og blev mørkerød.

„Du havde Synd af at være det, Ellen. Skjæbnen var mig gram; jeg kom brat af Gaarde og har været udenvælts siden, indtil jeg først nu i Sommer er kommen tilbage igjen.

Vide har jeg faret om, men Dit Billede, Ellen, fulgte mig troligen, og indtil denne Dag fæstede jeg mig ingen anden Brud."

„Vær mig god, og gak Eders Vej!" sagde Ellen med Øjnene blanke af Taarer og Graaden bævende paa Læberne. „Erik er næst herved."

„Du har aldrig elsket ham, Ellen. Du har kun elsket mig, som jeg alene ste har elsket Dig."

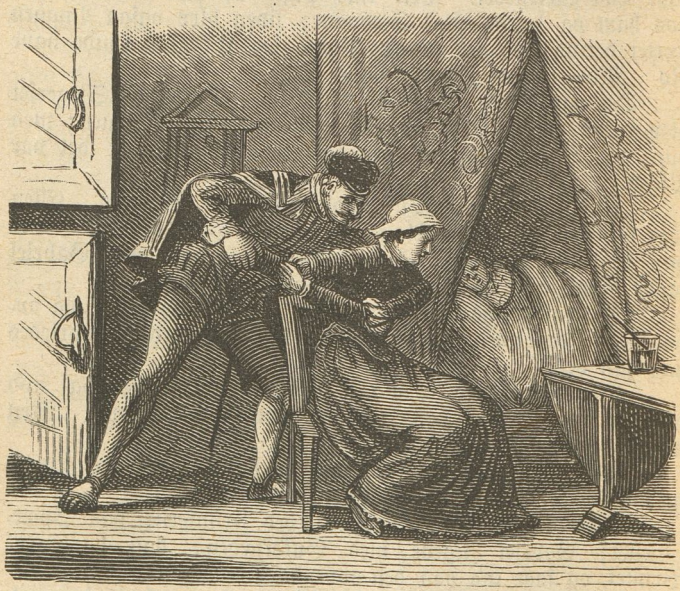

Han slyngede sine Arme om hende og drog hende tæt op til sig.

„Gud forlade Eder," hulkede hun. „Vil I styrte mig i evig Ulykke?"

Han svarede intet dertil, men løftede hendes Ansigt op og kysfede hende mange Gange.

„Min Gud, Drengen!" hviskede hun angest og vilde rive sig løs.

„Han sover", sagde Gabriel, men løsnede dog det ophæftede Omhæng, saa det gled for og skjulte dem. Og nu

fortalte han udførligere om den umilde Skjæbne, der havde skilt dem, og Ellen inddrak begjærligt hvert hans Ord; hendes forfængelige Hjerte vilde saa nødig tro sig forsmaaet, og der var en vis Lyst i den overvættes Smerte, at kun et ringe ydre Tilfælde havde røvet hende et helt Livs Lykke og Hæder; det var Retfærdiggjørelse for hende selv, naar stundom en indre Røst hviskede noget om, at hun ikke var i sit Hjem, for sin Ægtefælle og sine Børn, hvad hun kunde og burde være; endelig gav det hende ogsaa en vis Ret til at give efter for Hjertets hede Attraa, at give sig hen til den Mand, hun ene elskede.

„Saa! gak nu herfra, og kom her aldrig mere!“ hviskede hun under ny Uro. „Jeg ræddes for Følgerne.“

„Vil Du saa love at møde mig paa Søndag Aften i den lille Løvbod inde i Elende Gildes Have. Der er en Laage fra den gamle Kirkegaard ind til Haven; den er ulaaset; jeg skal vente Dig der.“

„Jeg tør ej.“

„Du skal! Vi maa tales nærmere ved, finde paa Raad. Dette Liv holder Du intet ud, Hjerte Ellen. Du kan intet forblive i denne usle Rede.“

Hun drog et dybt Suk.

I det samme blev der taget haardt i Klinken paa Frammersdøren; Ellen foer skræmmet hen til Sengen og hæftede Spærlagnet op.

„Naar sex er slagen,“ hviskede Gabriel og lavede sig til at gaa.

Det var Karen Mortensdatter, der traadte ind. Hun var iført en stortærnet Hvergarnskaabe; den skindforede Hætte sluttede tæt om et lidet blegt Ansigt med rødsprængte Kinder og smaa skarpe Øjne. Hun knixede dybt for den velbyrdige Gjæst og blev beskedent staaende ved Døren, da hun saae, at denne var i Færd med at byde Farvel. Da han var ude, hilste hun paa Ellen, kyssede Drengen, der var vaagnet ved hendes Indtrædelse, skjændte saa over, at man ikke havde sendt hende Bud om Ulykken, men at hun skulde høre sligt af fremmede først, og fik derefter en nøje Beretning om, hvorledes alt var gaaet til. Erik, der fra Værkstedet havde set hende komme og Gabriel Knudsen gaa bort, traadte nu ind.

„Hvad er det?“ udbrød Karen; „er Du intet kjørt endnu? Jeg mente at det var i Morgen, der skulde være Marked i Svendborg; Niels er kjørt for mange Timer siden.“

Erik stammede i det.

„Du vilde vel intet, han skulde tage fra Huset, naar vi næppe vide, om det bliver til Liv eller Død med Drengen", svarede Ellen skarpt.

„Gud fri os vel! Drengen er jo sluppen heldigt efter Omstændigheberne. Hvormange skulle I være til at sidde og hænge over ham? Det kan intet nytte altid at ville føre sig op som Herremænd, naar vi ikkun ere Embedsfolk."

„Du kan allenfals skjøtte Dig selv," svarede Ellen, idet Vreden skjød op i hende. „I hvordan vi end føre os op, Hovmester holde vi intet endnu og tiltrænge ingen."

„Det kan dog lade," ansvarede Karen med et spidst Smil. „Imidlertid veed jeg intet, hvor syg Drengen i Morges var; men hvad der nu skulde opholde Dig, Erik, skjønner jeg intet. Du kan endnu komme i Herberg inden Sengetid, og Niels hjælper Dig nok i Morgen aarle med at faa Boden slaaet op."

„Dede . . . det er fornumstig talet," sagde Erik lettet og kastede et spørgende Blik til Ellen. „Meme . . . mener Du intet ogsaa?"

„Min Mening skal Du intet kere Dig om", svarede hans Hustru koldt. „Gjør som Dig lyster."

„Tete . . . saa vil jeg uden Opsæt se at komme afsted," sagde Erik, i det han lod, som om han overhørte Brodden i Ellens Svar og skyndte sig bort. Ellen gik ud i Stegerset og slog Døren noget haardt i efter sig.

Saa var Karen alene. Hun gjorde et Par Vendinger over Gulvet og saae sig om i Krogene.

„Idag er her da intet fejet ud," mumlede hun. „Gud skal saa og vide, naar her sidst blev skuret. Men han var jo saa elleskudt i hende, at han slet intet vilde se til den Side, andre var; hun var jo ogsaa Byens fejreste Ungmø, sagde man, og der var intet hendes Lige i lang Omkreds. Jo, jo! Det var rigtignok et vakkert Stykke Indbo!"

„Hvem var det, her var inde nys?" spurgte Drengen henne i Sengen.

„Kjendte Du intet ham, Sønneke? Det var jo den slemme Mand, der kjørte Dig ned igaar,"

„Men han gjorde det intet med Forsæt."

„Det kunne alle Skjelmer sige; han skulde intet fare saa galt afsted. Og det skulde Du ej heller. Hvad havde Du paa Gaden at gjøre?"

„Der kom en stor, stor Gris, Karen."

„Ja Du er et stort, stort Barn. Skal Du være ræd for en Gris?"

„Er Du vred paa ham?"

„Paa Grisen?"

„Nej paa den fine Mand?"

„Nej, det er jeg vel intet," svarede Karen noget uvis. „Hvi spørger Du derom?"

„Jo, for det er da ingen slem Mand. Han kysfede Moder saa mange Gange."

„Gud skytte og fri og frelse os, Dreng! Hvad er det Du siger?" sagde Karen og sank forfærdet ned paa Sengefjælen. „Du har drømt."

„Nej, for jeg vaagnede justement, og saa var Omhænget falden frem, men jeg kunde se Ruderne igjennem det og Moder og den fremmede Mand, og jeg hørte det da ogsaa mange, mange Sinde, og saa sagde den fremmede Mand til Moder, at hun skulde komme ud til ham i Løvboden paa Søndag Aften, men saa lukkede jeg mine Øjne og var lige ved at sove igjen, men saa kom Du, og saa vaagnede jeg igjen."

„Hvad var det for en Løvbod, lille Jakob?"

„Det veed jeg intet."

„Tænk Dig vel om, Sønneke!"

„Der var en Laage ud til den gamle Kirkegaard; den var ulaaset sagde han."

„Var det omme ved Krageborg, tror Du?"

„Det veed jeg intet."

„Eller Elende Gilde?"

Ja det er rigtigt, Karen. Det sagde han, ligesom jeg lukkede mine Øjne."

„Gud skytte og fri og frelse os! Det er dog hartad — — men hun skal — — har noget levende Menneske kjendt Mage! — — Hør, min allerkjæreste Dreng! Lad mig se, Du intet siger det til nogen, hverken til Din Moder eller til Bodil eller til hvem som helst, for det er bare noget slemt, Du har drømt. Vi drømmer altid saa slemt, naar vi falder og slaar os, og saa veed vi hverken, enten vi er vaagne eller ej, for vi kan ogsaa drømme, at vi er vaagne. Mange, mange Sinde — — og saa paa Søndag — — Du mildeste Gud og Herre! Men det skal blive noget andet end Kys og Klap, Din dravels Kvind! det sværger jeg Dig til."

Ind i Stuen hørte Karen, at Vognen raslede bort med Erik og hans Markedskram; kort efter vaagnede den lille i Vuggen og begyndte at smaagræde. Karen løftede Dækket og lagde ham tilrette. „Gud veed, hvordan Du bliver plejet, Dit søde Skind!" Saa begyndte hun at vugge og

nynne. Ellen kom ind og sagde formildende: „Du skal nu intet sidde der og vugge. Bodil kommer strax."

„Da er jeg saamænd intet for fin til at sidde ved en Vugge. For den Sags Skyld kunde Bodil gjerne være hundrede Mile borte."

„Ja der er hun intet mig til nogen Nytte," svarede Ellen med lidt Dirren i Stemmen og greb fat i Vuggen.

Bodil viste sig i Døren.

„Tag ved, og lad os faa Vuggen ud i Stegerset. Du kan se lidt efter den lille, mens Du rører i Gryden."

„For min Skyld skal den intet flyttes," sagde Karen og reiste sig. „For nu gaar jeg."

Og saa gik Karen Niels Suders uden at sige Farvel enten til den ene eller den anden.

Otte Dage efter kom Niels hjem fra sin Markedsreisse. Karen sad i Stuen ved sin Ten, da han traadte ind.

„Kom hen og sæt Dig," sagde hun; „jeg har noget vigtigt at sige Dig."

„Jeg skal først ud og have Varerne i Hus, saa kommer jeg."

„Dette gaar forud. Kom her!"

„Hvad er hændet? Moder er dog vel aldrig — —"

„Sig mig først: er Erik kommen?"

„Nej, men han maa snart være her. Vi have fulgtes ad den meste Vej."

„Det er en vakker Hustru han har."

„Du har aldrig kunnet lide hende. Hvad har hun nu gjort?"

„Ja nu kan Du høre. Samme Dag, som Du var dragen bort, kom Maren Niels Remmesniders herind og fortalte, hvordan lille Jakob var kjørt over — — naa ja det veed Du vel fra Erik, at jeg var der nede for at høre, hvordan det stod til, og at jeg fik ham afsted med det samme.

„Det fortalte han."

„Godt. Denne Gabriel Knudsen, som besørgede Ulykken, gik justement bort, da jeg kom. Du tror vel, han var der for at se til Drengen." Det troede jeg ogsaa, nej han kom for at se til Ellen. Gammel Kjærlighed ruster intet, veed Du, og de bluedes ej ved at drage Spærlagnet for og saa staa der og kysses og klappes og sætte hinanden Stævne.

De troede, at Drengen sov og trøstede dem allenfals med, at han intet kunde se noget gjennem Gardinet; men han baade saae og hørte, og siden efter fortalte han mig det hele."

„For en Ulykke! Det er onde Tidender. Hvad gjorde Du?"

„Jeg stækkede naturligvis deres Møde, saa det intet blev saa langt eller lykkeligt, som de havde ment. For da Søndag kom, og det var bleven mørkt, tog jeg efter Aftale Niels Remmesnider og Jeppe Bysvend med til Mødestedet — det var en liden Løvbod i Elende Gildes Have. Den samme Laage, Ellen skulde nytte, nyttede og vi, men vi passede at komme først. Og da vi havde staaet og vartet en Stund, kom ogsaa ganske rigtig Parret og gik ind i Boden; men vi tre stod bagved op til Muren og gav ikke en Lyd fra os. „Min Hjerte Ellen", sagde han saa. „Nu skal Du intet være ræd; ingen kan her se eller høre os, og aldrig skal nogen Hund gø ad dette vort Møde, naar ikkun vi selv holde Tand for Tunge." — „Det kan Du bilde Dig ind," tænkte jeg og lo listeligt ved mig selv, men stod dog saa stille som Taarnet paa St. Knud. De begyndte nu at hviske og kysses og hviske igjen; men vi kunde intet høre, hvad Ord der faldt dem imellem; kanske var de ej heller saa høvifke; det veed jeg intet. Saa omsider sagde Ellen, saa vi hørte det: „Farvel, min trofaste Ven! nu maa vi skilles. Jeg tør intet dvæle her længer." — „Du har og dvælet længe nok," raabte saa jeg, thi jeg kunde intet styre mig længer. Hun gav et hvinende Skrig fra sig, og vi saae, de foer afsted op efter Gaarden, alt hvad de kunde, og han forrest. Vi gik nu helt sindigt efter for at se, hvor de bleve af, thi det var klart Maaneskin. Han løb som om alle Helvedes Puker var i Hælene paa ham, sprang saa over det lidet Plankeværk og var med det samme forsvunden. Men da hun saae, at han ikkun skjøttede sig selv, holdt hun op at løbe, svarrede rundt og gik imod os. Der stod vi alle tre, da hun kom. „Naa Du kunde nok intet hoppe saa højt," sagde jeg. „Ja Du faar at orsage os, at vi forstyrrede Eders skjønne Lag." — „Hvad vil I mig?" hvæsede hun helt forvildt. „Vil I slaa mig ihjel? Gjør det ikkun! Jeg ønsker intet heller end at dø." — „Nej paa ingen Vis," svarede jeg. „Men binde Dig til Kagen, ville vi, — lade Mestermanden piske Dig, ville vi, og det paa alfar Torv, at Du en anden Gang maa blive hjemme og passe Dit Hus, Din lede Taske og Almindskvinde." — Dertil svarede hun intet Ord, men gik os stum forbi. „Ja gak kun Du, hvorhen Du vil", raabte jeg efter hende; „vi skulle nok

finde Dig —" og jeg skal ogsaa holde Ord. Hun skal komme til at sprælle ved Pælen, det kan hun stole paa, om ellers jeg kjender Byloven. — Er det intet ret?" —

„Erik bliver lidet glad ved det, Du der har gjort."

„Erik! Gud hjælpe ham, den sølle Mand! Men vi maa nu se til at faa ham fat, naar han ager her forbi, at han intet skal komme uforberedt til Huse — —"

„Han havde vist heller set, Du intet var faret slig frem," mener jeg. „Hvad skulde og Bysvenden og den anden til?"

„Hvad bruger man Vidner til? Det var og et Spørgsmaal!"

„Det er vel intet Din Agt, at vi skulle føre Tingsag med Akelejerne og miste Næringen af de samme gode Mænd, vi har?"

„Jeg kærer mig lidet om Akelejerne og alle gode Mænd. Han løb jo desuden fort, og naar vi intet tale til ham, han skal vist nok tie kvær. — Nej hende er det — hun skal revses, paa Døren skal hun, det er hendes fortjente Løn, og nu sætter Du Mod i Erik! Han skal intet tage hende til Naade, om hun saa paa sine Knæ tigger og trygler derom baade Nat og Dag. Det er bedst, Du fortæller ham det alt, naar han kommer; jeg gaar da ud saa længe, og I kunne være ene her inde. Siden følger Du hen med ham, naar han skal søge Skilsmisse. Lad hende ikkun sejle sin egen Sø! det er det Raad, Du skal give Erik, og det skal Du staa fast paa — det tjener ham og os alle bedst, og vel er det, at det er sket nu, inden hun helt har faaet bragt ham til Bettelstaven — — der er han! Nu flux ud og faa ham herind!"

Erik var saare hvid i sit Ansigt, da han noget efter atter kom ud fra sin Broders Hus; han satte sig tavs til Vogns igjen og saae end mere duknakket ud end ellers, da han med sin Markedsvogn kjørte ned ad Gaden. Saa snart han var kommen hjem og var bleven færdig i Gaarden, tyede han ind paa Værkstedet, hilste kort og med et usikkert, skulende Blik paa Folkene, hvorefter han satte sig paa sin Plads og tog fat at arbejde. Jakob, der nu atter var fuldkommen karsk, kom ind med sin lille blege Søster ved Haanden; de saae mere forsømte ud end ellers, men deres smaa Ansigter skinnede og straalede af Glæde ved Synet af Faderen, som de nu i saa mange Dage ikke havde set. Han kastede Læderet fra sig, tog en paa hvert Knæ, knugede dem tæt ind til sig og sad længe med dem. I Tavshed lod han sit Blik glide fra den ene til den anden, medens de afbrudt og i Munden

paa hinanden fortalte ham alle deres smaa Hændelser. Han vovede ikke at spørge om deres Moder, og dog vilde han saa gjerne vide, hvor hun var, og hvordan hun nu saae ud. Omsider satte han dem ned paa Gulvet og fulgte dem ind — han havde saa det til Ærende.

Ellen sad ved Vuggen med Hænderne i Skjødet; han tilkastede hende et sky Blik, stammede et lavmælt Godaften og saae da, at hun var bleg som en død. Intet Svar kom over hendes Læber, men hun vendte sig hastigt, lagde sig ned ved Vuggen og begyndte at smaasynge over Barnet, medens Erik henne ved den store Klædekiste søgte at sætte de andre to i Gang med hvad Legetøj, der var for Haanden. Han vidste slet ikke, hvorledes han skulde tage det overfor hende, thi han følte sig ikke blot krænket af hende, oprevet i sit inderste, en Gjenstand for alles Spot og Ynkesmil; men han følte tillige, hvor dybt hun var fastgroet til hans Hjerte og fremfor alt skar det ham med ætsende Kval i Sjælen, at han kun havde været hende en Angel om Foden, som hun vel havde fundet sig i at bære, men dog hver Stund ønskede at vorde kvit. Saa kunde han paa den anden Side heller ikke slippe det Strejfbillede af Tanker, han i et flygtigt Blik havde optaget af hende, som hun sad der, da han aabnede Døren: saa stum, saa hvid, saa lammet; var det Blusel, Trods, Fortvivlelse, der havde bleget denne friske Kind? ihvad det end var: kom hun i denne Stund og bad om Forladelse, vilde hans „Tetete" snarere have indledet et Tilgivelsens end et Forstødelsens Ord, det følte han godt, som han stod der med Ryggen vendt imod hende og mekanisk fyslede med Børnenes Legetøj, og han ventede hvert Øjeblik at mærke hende bag sig; det var umuligt andet, mente han, end at hun maatte komme. Men hun kom ikke. „Hun værdiger mig ikke det," tænkte han. „Hun hader mig." Det gav ham nogen Selvfølelse tilbage.

Da Pigen kom ind, rejste han sig fra Børnene.

„Tetete ... Du kan gjøre Sengen i Stand i Bagstuen," sagde han haardt. „Jeje ... jeg ligger der i Nat."

„Maa jeg saa ligge hos Dig, Fader?" spurgte lille Jakob.

„Og jeg?" sagde Søsteren.

„Dede ... det maa J, Bebe ... begge to, maa J."

De smaa ilede jublende hen til Moderen. „Vi maa ligge hos Fader i Nat inde i Bagstuen. Vi maa Moder!"

Hun svarede ikke, men stødte Jakob ublidt tilbage. Det

dæmpede paa Glæden; lidt spagfærdige listede de tilbage til Erik.

„Gaar Du snart i Seng, Fader?“ hviskede den lille Pige.

„Dede . . . det er for tidligt.“

„Skal vi saa intet ud paa Værkstedet?“ spurgte Jakob.

„Tetete . . . lad os det, Børn.“

— Da Døren havde lukket sig efter dem, sprang Ellen op.

„O Gud vær mig naadig,“ stønnede hun, lagde begge Hænder om Hovedet og gik frem og tilbage i Vaande. „Lad mig dø! Lad mig dø! jeg arme ulykkelige! Ser Du intet, hvor ene, hvor grænseløs ene og forladt jeg er. Ingen paa den vide Jord bekymrer sig om mig, intet mine egne Børn, intet han, der daarede mig. Salverede han sig intet selv for om gjørligt at vorde ukjendt og slippe strafløs bort, slog han sig intet fra mig og lod mig i deres Vold! Lagde han

Haanden paa sit Fæste eller gjorde ikkun en Mine til mit Forsvar! Men af mig peger den ganske By Fingre, o Gud! Lad mig dø; tag mig bort! Jeg kan intet udholde at leve."

Hun slog en Kaabe om sig, trak Hætten langt frem og ilede ud, hen forbi „Skjolden", gjennem Nedergade og længer frem. Nær Møglebroen sagtnede hun sine Skridt. Der var lidet bebygget i denne Udkant af Byen, ensom og ubefærdet strakte Gaden sig frem imod Broen med øde Haver og skumle Gærder langs Siderne. Det var mørk Aften, thi Maanen var endnu ikke staaet op og Himlen var overtrukken. Sort og uudgrundelig som Døden krummede den blanke Aa sig hen under de bladløse ludende Piletoppe; Blæsten hvislede i Sivene. Hun stod paa den lange Plankebro, midt paa den, støttende sig til Rækværket og bøjede sig ud over det. „Et eneste Plump — saa er alt dette forbi — og Du, o Gud! vilde Du intet være mig naadig? Om ogsaa mit stakkels Lig skulde blive fisket op og kjørt ud paa Marken for der at vorde nedgravet uden Sang og Klokkelyd — — Du vilde vist være mig naadig. Se alle er jeg til Byrde og Vanære; det var bedst for dem alle, om jeg var borte, for ham, for Børnene; det kan dog aldrig mere blive godt, da maatte der ske et Underværk — — ak Gud! det tykkes mig, at selv et saadant vilde intet her slaa til." Hun lukkede Øjnene og hældede sig længer

frem. „Nej, nej!“ udbrød hun og trak sig gysende tilbage. „Jeg tør intet. Aa jeg har jo ogsaa Synd nok i Forvejen, og al denne Jammer — ogsaa den faar jo engang Ende. Men hvor skal jeg hen? Hvor, hvor paa den vide Jord?“

Hun gik længer bort, over Marker, ad Stier, kom ind i Byen ad en anden Kant og vaklede træt og syg hjemad. Oppe i Gaden mødte hun Erik. Han kjendte hende, thi han standsede et Nu, som om han vilde tiltale hende; men hun gik ham stivt forbi, og han fortsatte sin Vej. Han skulde vel op til Broderen og have Raad, hvordan han ydermere skulde pine hende fra den sidste Gnist af Vid. Det skulde han vel.

Da hun kom hjem, gik hun op i Bagstuen for at se om Børnene vare komne til Ro. Hun samlede sig frem til Sengen, lyttede til deres Aandedræt og kysséde de sovende smaa. Næppe var hun kommen tilbage til Stuen, før hun hørte Erik komme. Hun krøb om bag Spærlagenet og ønskede blot, at han ikke vilde tænde Lys, saa han skulde faa hende at se. Det Ønske fik hun opfyldt; han gik lige gjennem Stuen op til Børnene. Hun hørte ham klæde sig af og gaa i Seng; saa begyndte hun lydløst det samme. Da hun havde lagt sig, trak hun Skindfelden højt op over Skulderen og krøb kuldskjær sammen paa det kolde Læderdække; hvor var den dog tom og bred, den store skumle Seng! Hun kom til at tænke paa, at det var første Gang, hun laa ene i den, første Gang i sit Liv maaske, hun laa ene i en Seng — det var jo i de Tider, da een Seng ansaas for tilstrækkeligt for en hel Familie — og det var som om denne simple Omstændighed gav hende et nyt Maal paa Dybden af hendes Ulykke, saa hun næsten i Skræk greb Barnet ud af Vuggen og tog det op til sig. Det havde de dog endnu ikke taget fra hende. — Næste Morgen, da Erik gik igjennem Stuen, lagde hun Mærke til, at han var smykket. Kort efter forlod han Huset. „Hvor gik Fader hen, lille Jakob?“ spurgte hun, da Drengen kom ind; men han vidste det ikke.

Om Eftermiddagen kom Præsten; det var den lærde Hr. Jørgen*). Han havde tidligere været Lektor der i Byen og havde da med Nidkjærhed og Dygtighed svunget saavel det aandelige som legemlige Tugtens Ris over Peblingerne i Skolen; her lod han sig vel nøje med at anvende det første; men desto eftertrykkeligere brugte han det, og lang og fyndig var den Tordentale, der buldrede om Ørerne paa den stakkels blege

*) Mag. Jørgen Simonsen, † 1602.

Synderinde. Omsider faldt dog hans Ord noget mildere, da han ret fik at se hendes stumme Kvide; tilsidst vovede han endog at betro hende, at Erik den samme Formiddag havde været hos ham for at faa det hele dysset hen og bede hende fritaget for Straf. „Hvad nu den verdslige Straf angaar", vedblev Præsten, „da kan dette vel tilstedes, efterdi Din gode Husbond selv beder for Dig, og efterdi Du saa skinbarligen angrer Din Overtrædelse; men da Din Synd er vitterlig og kjendt af den ganske Menighed, bør det ogsaa denne at skue Din Anger, og derfor paalægger jeg Dig som Pønitentse, at Du næstkommende Søndag udi vor Sognekirke fremstiller Dig ved Højmessetid at stande aabenbare Skrifte, ydmygende begjærendes den benedidede Kirkes naadefulde Afløsning. Dog først og fremmest, at Du maa fremstille Dig med det rette Sindelag, anraabe Du aarle og silde Gud Herren om Tilgivelse og mindes vel hans Ord i Evangeliet: „Gak bort i Fred, men synd intet oftere!" i lige Maade forlige Du Dig med Din dybt krænkede, sorrigfulde Husbonde; han er Dig visselig end god og vil intet forstøde Dig."

Præsten gik; men for Ellen sneg Dage og Nætter sig kvalfulde hen. Hun forlod ikke Huset, aabnede næppe sin Mund til et Ord og tog sig af intet uden det mindste Barn. En stivnende Kulde, en Dødsens Bleghed laa over hendes Træk, og ingen Taare fandt Vej til Øjet at lette den Bjergevægt, der knugede hendes Sjæl.

Endelig randt Søndagen op; Ellen følte sig næsten mindre tung om Hjerte ved at den forsmædelige Stund omsider var naaet, og hun selv kunde gaa den i Møde. Iført en grov mørkfarvet Kjole med Kaaben tæt om sig og Hovedet højet gik hun alene til Kirken. Albani Menighed, hvortil hun hørte, havde paa denne Tid forlængst opgivet sin gamle Kirke — den blev nogle Aar efter fuldstændig nedrevet og dens Kirkegaard forvandlet til Torveplads — men Kongen havde i det Sted skjænket Menigheden det nedlagte Graabrødreklosters store, prægtige Kirke; til denne var det altsaa, Ellen styrede sin Gang. Da hun traadte ind ad Døren, og Klokkerne just i det samme begyndte at ringe til Højmesse, havde hun en Fornemmelse af, at hun skulde levende begraves; hun blev staaende ved Fattigblokken; der kom mange Folk og gik hende forbi, men hun vovede ikke at løfte Øjnene i Vejret; de vidste jo alle, hvo hun var, og hvorfor hun stod der. Nogle hørte hun hviske derom, medens de gik op ad Gangen til deres Stolestader, andre talede halvhøjt derom. Endelig begyndte

de brummende dybe Toner fra Orgelet over hendes Hoved, Præsten sang sit „Herren være med Eder", Peblingene i Koret istemte deres Halleluja og derefter lød fra den ganske Menighed Psalmen: „Nu lader os alle takke Gud vor Herre." Ellen var saare træt, og Prædiken synes aldrig at ville tage Ende; et Par Gange blaanede det for hendes Øjne, saa at hun maatte støtte sig til Blokken for ikke at falde. Hvad der blev talt og sunget gled hende uforstaaet forbi, af Bønnen samlede hun ikkun de sidste Ord: „Men fri os fra det onde." Da Litanierne efter de Tiders Skik vare sungne, hviskede en hende i Øret: „Nu skal Du gaa." Det gik som et Sting gjennem Hjertet, men Fødderne flyttede sig mekanisk, indtil hun naaede op foran Alterskranken; der blev hun staaende, løftede Blikket til hun blev de nederste Folder af Præstens Dragt vaer foran sig og sænkede det saa atter. Da tyktes hun, der blev en sær Uro nede i Kirken; hun hørte langsomme Skridt nærme sig: saa sagde Præsten med høj Stemme til nogen ved hendes Side:

„Din Plads er i denne Stund intet her. Gak ned i Stolen!"

„Tetete . . . vi faa bære det sammen," lød Svaret, trohjertet og besluttet.

Da var det, som om en piblende Strøm af noget usigelig simpelt og dog usigelig stort fyldte hende fra Isse til Fod; hun samlede frem under Kaaben, greb i Feberhast en kold Mandshaand ved Siden af sig og knugede den saa krampagtig fast som den skibbrudne i Dødsangest den frelsende Planke. Det bruste og bølgede i hendes Sjæl, som skulde hun sønderslides i Brændingen, stærke Rørelser tumlede med det bristefærdige Hjerte, og der var ikkun denne forsmaaede Haand til at holde oppe; men den holdt usvigelig fast, og imidlertid lød Afløsningens Ord fra Præstens Læber:

„Saa sagde den Herre Jesus til sine Disciple: Hvem som helst paa Jorden I forlade deres Synder, dem ere de forladne, og hvem som helst paa Jorden I beholde deres Synder, dem ere de beholdne, og haver han denne apostolske Myndighed sin christne Kirke overdraget indtil Verdens Ende. Efterdi vi da have her for os denne aabenbare bodfærdige Synderinde Ellen Jakobsdatter, som saaledes bekjender at have ilde og grovelig forsyet sig mod det sjette Bud og den Troskab, hun skylder sin Ægtehusbond, men og tillige denne sin Overtrædelse med Hjertens Fortrydelse angrer og begræder,

dertil for denne Menighed anlover herefter at fly saadan Last og Vederstyggelighed — — af Guds Naade lover Du det"

„Ja."

„Da efter saadan Din Hjertens Bekjendelse med christelig Tilsagn og Forsæt tilsiger jeg Dig Ellen Jakobsdatter med Haandspaalæggelse al Din Synds Forladelse i Navnet Gud Faders, Gud Søns og Gud den Helligaands. Amen. Gak bort i Fred! Den almægtige Gud styrke og bevare Dig dertil ved sin Aand for Jesu Christi vor Herres Skyld. Amen"

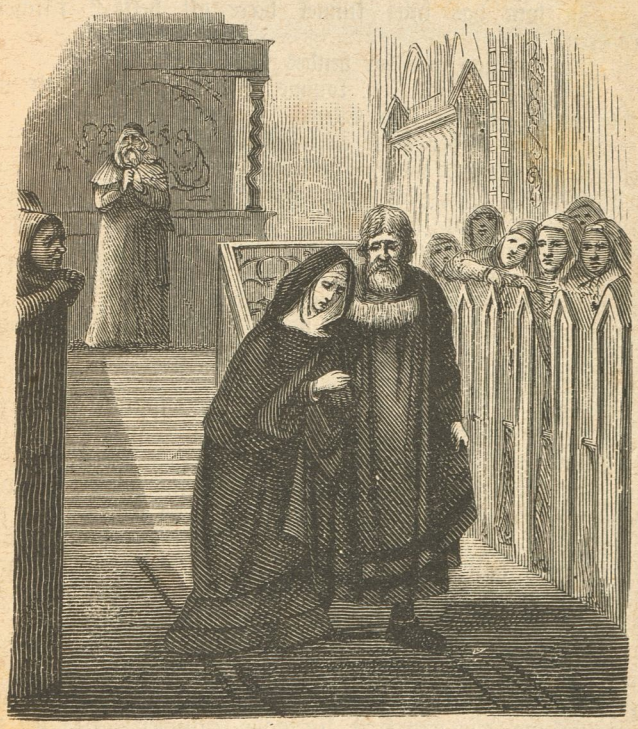

Erik og Ellen gik sammen ned fra Alteret; hun holdt fast paa hans Haand. Uden at se op blev hun ved at gaa, og uden ret at sanse fulgte han med. Først da de kom i

Vaabenhuset, randt det Erik i Sinde, at han manglede sit Hovedtøj; han tænkte paa at sige noget derom, da i det samme Karens Stemme bagfra kaldte ham dæmpet ved Navn. Straxt slap Ellen hans Haand og fortsatte ene sin Gang ud af Kirken; han vendte sig og blev standset af Broderen og Karen.

„Du gaar vel med os hjem og fortøver en Stund i Eftermiddag?" sagde hun.

Broderen rakte ham Kabuds og Psalmebog; de havde siddet i Stolen sammen.

„Din Moder har ligget i to Dage," vedblev Karen.

„Ja hun har intet kunnet bære alt dette," tilføjede Broderen.

„Du skal gaa med for hendes Skyld."

„Jeje . . . jeg skal . . . komme senere," svarede Erik og sendte lønligt et Blik efter Ellen.

„En god Moder staar en nærmere end en ond Husfru," sagde Karen skarpt, medens de langsomt fulgtes ad ud paa Kirkegaarden. „Jeg veed intet, hvad denne Forestilling nys skulde til; det var hartad som ræddedes Du for, at vi ej vakte Opsigt nok desuden."

Erik svarede intet dertil, men drejede tavs af tilhøjre, saa snart de vare komne udenfor Kirkegaardsporten for ad Grønnegade Sti eller, som man alt da begyndte at nævne det, Staalstræde at gaa hjem ad. De andre skulde lige ud ad Graabrødrestræde.

„Gaar Du saa intet med os, Erik?" spurgte Broderen.

„Tetete . . . det kan være til i Aften," svarede han og gik stilfærdigt sin Gang uden at standse.

Da Erik traadte ind i Dagligstuen, sad Ellen paa Bænken i Arnekrogen, endnu med Kaabe og Kyse. Han tog sin Kjole af og lagde den ned i Kisten, skiftede saa og Sko, alt imedens han ventede paa, at Ellen skulde komme ham i Møde. Han havde tydet som noget godt det lange faste Haandtryk, hun gav ham for Alteret; han havde deri set noget af en nys tændt Lue; derfor higede han efter at komme hjem, thi han ængstedes for at den kunde slukkes i samme Nu, den var tændt, om han atter slap Grebet. Men hun kom ikke, og dog gav Erik sig gode Stunder. Ak, det var alt dødt og koldt igjen, ikkun et Tag i det første det bedste, da Nøden var størst. Saa gik han atter ud af Stuen, ind paa Værkstedet, hvor de blankslidte Treben stode tomme paa Rad. Han satte sig paa sin vante Plads, støttede Haand

mod Kind og stirrede ind paa de smaa hvidfrosne Ruder. Et koldt, graat Dagslys laa over alt derinde, og det lugtede af Klister og Læder; han hørte Børnene tumle i Stegerset og Pigen at skjænde paa dem; det mindste var ogsaa derude; det begyndte at græde. „O Gud, hvad skal dette blive til?“ Taarerne traadte frem i de sløvt henstirrende Øjne; han vidste ikke længer nogen Redning. — —

Da gik Døren op. Ellen traadte ind, langsomt, dvælende. Hun havde afført sig Overtøjet; den mørke snevre Kjole laa fast om den runde Midje, om de veldannede Arme og Skuldre, medens den lille Hue med Øresnipperne skjulte Haaret og dannede lig en sort Fløjelsramme om det fine marmelblege Ansigt. Erik blev uforandret siddende, glippede kort og hastigt med de vaade Øjne for at trænge Taaren tilbage; men den rev sig alligevel løs og rullede draabeklar ned over den lange, magre Kind. I samme Stund var Ellen ved hans Side; hun kastede sig ned for hans Fødder og lagde sit Hoved mod hans Knæ. Sløvt og dødt flyttede han Blikket nedad; nogle Sekunder hæftede det sig ved den lille sorte Huepul og vilde ikke længer, saa gled det atter nogle Tommer; der fik det se, hvor Skuldrene løftede og sænkede sig med korte stedse hurtigere Kipninger, medens Brystet arbejdede haardt, som skulde det sprænges. Han lagde Haanden blidt paa hendes Hoved, strøg den langsomt ned over Nakken; han vidste slet ikke, hvad han skulde gjøre. Men atter fandt Hjertet paa Raad; han greb med en stor Haand varsomt ind under hver Arm, løftede hende op til sig og lagde hende tæt ind til sit Bryst.

„Om Forladelse,“ hviskede hun, og Graaden trængte paa, som skulde en Verdens Synd og Smerte grædes ud, som skulde den aldrig mere standse.

„Kan Du tilgive mig, Erik? Maa jeg være Din som aldrig før?“ kom det brudt og hulkende frem, „tilhøre Dig helt og holdent? O, Erik, Du skal aldrig, aldrig fortryde det. Aa, jeg har lidt saa saare i disse Dage, været saa forladt som ingen anden paa Jord, og saa da alt svimlede for mig, og en Afgrund af Vanvid aabnede sig for mig, saa stod Du ved min Side, saa var Din Haand rede til at gribe mig. Aldrig skal jeg glemme den Stund, først da blev jeg rettelig viet til Din Hustru. Men jeg har saa meget at afbede, saa meget at bekjende,“ vedblev hun og lagde sit Hoved tæt ind til hans Kind, medens han drog hende bedre til Hvile paa sit Skjød. „Jeg havde denne anden kjær, før

vi bleve trolovede, Erik, og det tykkes mig en krank Lykke at faa Dig for ham. I de fem Aar vi have levet sammen, har jeg intet vidst noget om Dig; jeg mente, at mit Liv var lagt øde; det havde intet Værd for mig eller nogen, saa maatte det slides paa lideligste Vis. Derfor har jeg været Dig en daarlig Hustru, Erik, og jeg har været en daarlig Moder — ak dette tykkes mig hartad værre end det sidste med ham. Men hvor kunde jeg heller andet end falde, da

jeg intet havde at støtte mig til, hverken Dig eller Hjem eller Børn — intet uden en daarlig Ungdomsdrøm, der ikkun hjalp til at drage mig fra Ære og Pligt, da han kom og saae, paa hvor svage Fødder jeg stod. — O min trofaste Husbond!" og hun slyngede heftigt sine Arme om hans Hals, „maa jeg ene alene være Din? Du har jo vist i Dag, at Du intet blues ved Din utro Kjæreste."

Længe forblev Mand og Hustru sammen; stille og stor

lad Erik og holdt sin Hustru i Favn, som han syntes det ret for første Gang, medens hun blev ved at tale. Hver lønlig Tanke og Følelse blev søgt op og maatte frem for Lyset; hun vidste ikke selv, hvilke Byrder, hun bar, før hun en efter anden fik dem læsset af; men hvor stilnede ikke Uroen, hvor voxede der ikke en Fred og Lyksalighed ud af dette Skriftemaal, hvor drog det ikke Hjerte til Hjerte!

Ikke uden Møje bekjendte omsider Erik, at han havde lovet at se op til sin Moder. Ellens Blik mørknedes, Karen randt hende i Hu; hun spurgte, hvad hun havde sagt. „Nej, nej!“ afbrød hun sig selv; „Du skal intet skrifte, kun jeg, kun jeg. Hun havde intet godt at sige om mig; jeg vil intet høre det. Men lov mig at komme igjen, gode Erik, det handerste Du kan. Jeg har været ene saa længe.“

Og Erik kom snart igjen. Men da han traadte ind ad Døren til Dagligstuen, tykkes alt der inde ham lysere og skjønnere end tilforn. Det begyndte at skumre i Krogene, men paa Arnen brændte Ilden lyst og klart under den sorte Madgryde. Gulvet var strøet med friske Kviste, Bordet stod dækket med frynset Dug som til Højtid, og nysvaskede smykkede Børn løb jublende deres Fader i Møde. Bag ved stod Ellen med sit „lidet Nap“ paa Armen, og Erik traadte ind i et Billede, saa skjønt og livsaligt, som han kun i sine lyseste Ynglingedrømme havde set det. Saa rakte hun ham Glutten, løb hen til Arnen med travl Syssel og satte den dampende Kaal frem. Erik tog Plads for Bordenden, og Ellen satte sig ved hans Side; saa kom ogsaa Pigen ind og de af Folkene, som vare hjemme. Og Bordverset lød:

Velsign vort Maaltid, Herre kjær!
Velsign os alle, hver især!
Og lad i Ve og Vel os finde.
At Du har lyst Din Fred herinde!

Kaffen og Kaffetræet.

Efter forskjellige Kilder, ved A. P. E. Toepfer.

I Verden der findes saa mangen Madam
Med Visdom og Ynde og andre Dyder,
Lidt bistre er nogle, men andre som Lam
Er blide og fromme og uden Lyder.
Hvor Øjet jeg vender,
Dog ingen jeg kjender,
Der tæller saa mange gode Venner,
Som „Madam Brun".

Hun har sig en Trone i hver en Vraa,
Hun ildner Sindet og opliver Tanken,
Hun kan de mørke Griller forslaa,
Ja, hun kan endog give Hjærtebanken;
Hun løser Tungen,
Naar den lidt tvungen
Vil gjemme hvad Tiden for os har sungen
Om Dit og Dat.

Læserne ville uden Tvivl strax gjætte, at den „Madam Brun", der oven for er gjort til Gjenstand for en saa stærk Lovprisning, er Kaffen, denne liflige brune Drik, som tæller saa mange Velyndere baade blandt høje og lave, rige og fattige, dog især blandt det smukke Kjøn, fra hvis Forkjærlighed til Kaffen jo ogsaa Navnet „Kaffesøster" hidrører. Man tillægger ganske vist med mere eller mindre Ret Kvindekjønnet en vis Forkjærlighed til Kaffen, men det samme kan jo ogsaa, om end maaske i en ringere Grad siges om Mændene, der heller ikke kaste Vrag paa denne Drik, men sætte større eller mindre Pris paa den enten i ublandet Tilstand eller med Tilsætning af Rom som en „Kaffeknægt". Da Kaffen altsaa baade er en almindelig og yndet Drik, kan det maaske interessere Læserne at høre lidt om dens Oprindelse og Udbredelse, som vi ville gjøre til Gjenstand for denne lille Skildring. Vi ville da begynde med Oprindelsen til Brugen af denne Drik, om hvilken en gammel Fortælling meddeler følgende:

„For mange Aarhundreder levede der en from Mand, som var Forstander for et Maronitkloster i Abyssinien. Munkene i dette Kloster voldte hans fromme Iver mange Vergrelser, da de i Almindelighed foretrak at sove om Natten i Steden for at være aarvaagne under de natlige Andagtsøvelser. Hans Formaninger frugtede intet, men omsider hjalp en tilfældig Opdagelse ham ud af hans Forlegenhed med Hensyn til de

søvndrukne Munke. Denne Opdagelse kom han til at gjøre ved at iagttage de Geder, som hørte til Klosteret. Det havde nemlig ofte været ham paafaldende, at medens Gederne i Almindelighed strax lagde sig til Ro og forholdt sig stille, naar de kom hjem i deres Stald om Aftenen, vare de undertiden saa livlige og aarvaagne, at han kunde høre dem bræge og støje hele Natten igjennem. Da han ikke kunde forstaa Grunden til denne Aarvaagenhed, besluttede han at iagttage dem om Dagen. Han opdagede da, at hver Gang Gederne havde ædt Bladene eller Frugterne af en Plante, som voxede vildt der i Egnen, men som han tidligere ikke havde lagt Mærke til, bleve de altid livlige og aarvaagne om Natten. Han sluttede sig derfor til, at disse Dyrs paafaldende Livlighed og Aarvaagenhed maatte hidrøre fra denne Æde, og han besluttede strax at drage Nytte af denne Opdagelse. Han lavede sig nemlig en Drik af denne Plantes Frugter, og da Drikken havde en oplivende Virkning paa ham selv, lod han hver Aften de Munke, som skulde vaage om Natten, faa en god Portion af den, og fra den Tid af havde han aldrig mere nogen Vanskelighed ved at holde dem aarvaagne." Saaledes fortæller en gammel Beretning hos de abyssiniske Kristne Oprindelsen til denne Drik. Muhamedanerne have en lignende Fortælling, efter hvilken en af deres Trosfæller skal have holdt sine Dervischer (saaledes kaldes de muhamedanske Munke) aarvaagne ved at give dem denne Drik. Vi ere ikke i Stand til at afgjøre, om disse Fortællinger ere sande eller opdigtede, men saa meget er imidlertid sandt og almindelig bekjendt, at man baade bliver livlig og aarvaagen ved at drikke Kaffe; thi naar man drikker stærk Kaffe sent om Aftenen, falder man ikke let i Søvn om Natten.

Brugen af denne Drik gaar meget langt tilbage i Tiden, thi det vides med Bestemthed, at man i Kaffetræets Hjemstavn Abyssinien fra Arilds Tid af har lavet en Drik af denne Plantes Frugter. Fra Abyssinien skal Brugen af denne Drik først være kommen til Persien, hvorfra den snart udbredte sig til de tilgrænsende Lande, og dens gode Egenskaber skaffede den mange Velyndere. I Midten af det 16de Aarhundrede skal den være bleven indført i Konstantinopel, hvor de to første Kaffehuse bleve aabnede 1554, og da Ejerne af disse gjorde glimrende Forretninger, blev der snart oprettet mange flere. Folk af alle Stænder søgte til Kaffehusene, der vare udstyrede med alle mulige orientalske Bekvemmeligheder, hvor man spillede Skak, politiserede og fremfor alt drak

megen Kaffe, som der ligesom overalt i Østerlandene nydes uden Tilsætning af Sukker og Fløde. Fra først af havde de muhamedanske Præster været Kaffens mest ivrige Udbredere og Velyndere, men det varede ikke længe, før de begyndte at nære Betænkeligheder mod Brugen af denne ny Drik. Præsterne i Konstantinopel gjorde nemlig den ubehagelige Opdagelse, at Kaffehusene udøvede en langt stærkere Tiltrækning paa de sande troende end Moskeerne eller de muhamedanske Kirker; thi medens Kaffehusene stedse kunde glæde sig ved en stærk Søgning, vare Moskeerne næsten aldeles tomme. De begyndte derfor nu af alle Kræfter at ivre mod Brugen af Kaffen, men dette hjalp ikke det mindste. De indbildte da Regeringen, at Brugen af Kaffen stred mod Muhamedanernes hellige Bog Koranen og fik den derfor til at udstede et Forbud mod Brugen af den samt til at lukke Kaffehusene Følgerne af dette Forbud bekræftede imidlertid blot Sandheden af det gamle Ordsprog „forbuden Frugt smager bedst." Den offentlige Brug af Kaffen ophørte vel, men der blev da drukken saa meget desto mere af den i Smug. Da Regeringen opdagede, at Kaffen gik af med Sejren i denne Strid, gav den snart efter for den offentlige Mening, men benyttede tillige Lejligheden til at skaffe sig en ny Indtægt. Kaffehusene bleve nemlig atter aabnede, men der maatte nu betales en stor Afgift af dem til Regeringen. Fra Tyrkiet udbredte Brugen af Kaffen sig efterhaanden til flere andre Lande i Evropa, hvor den allerede skal være drukken i Venedig i Aaret 1615. Den tyrkiske Gesandt Soliman Aga, som var en stor Elsker af Kaffe, skal have indført den i Frankrig under Ludvig den 14des Regering, og da den fandt stor Yndest ved Hoffet, blev den snart ogsaa almindelig blandt Folket. I Aaret 1672 aabnede en Armenier det første Kaffehus i Paris, og Kaffen fik hurtig her saa mange Velyndere, at der allerede under Ludvig den 14de fandtes over 600 Kaffehuse i denne By. Paa den Tid skal Kaffen have kostet omtrent 170 Kr. Pundet i Frankrig, men da en Kop Kaffe dog ikke skal have kostet mere end 8 Øre, kan man heraf slutte, at den maa have været grumme tynd. I England blev Kaffen indført noget tidligere, og i London aabnede en Græker det første Kaffehus allerede i Aaret 1652. Fra England og Frankrig udbredte Brugen af Kaffen sig efterhaanden til de andre Lande i Evropa. Omtrent i Midten af forrige Aarhundrede blev den indført her i Landet, men den var i lang Tid en Drik, som kun de rige havde Raad til at nyde af og til. Siden den

Tid er Brugen af Kaffen imidlertid efterhaanden tiltagen saa stærkt, at der nu hvert Aar indføres over 20 Millioner Pund Kaffebønner her i Landet. Kaffen er næsten en daglig Livsfornødenhed for alle, baade rige og fattige, Kaffekjedlen damper nu daglig i enhver Hytte, og „Madam Brun" vinder stedse flere og flere Velyndere.

Kaffen har imidlertid ogsaa haft sine Modstandere. Saaledes indgav en Mængde Husmødre i London 1674 et Andragende til Regeringen mod Brugen af Kaffen, og 1672 lod Karl den 2den af England Kaffehusene lukke, da han betragtede disse som revolutionære Arnesteder, hvor man stiftede Anslag mod Regeringen. Kaffen maa i det hele taget have haft en ikke ringe Del Modstandere i England paa den Tid, thi engelske Smædeviser kaldte den „Kønrøgsirup", „sort Tyrkerblod" og „et Afkog paa gamle Sko og Støvler". I det forrige Aarhundrede var det især Lægerne, der ivrede mod Brugen af Kaffen, da de betragtede den som Kilden til en Mængde Sygdomme. Dette gav den franske Forfatter Fontenelle, som var bekjendt for sine vittige Svar, Lejlighed til en Gang at bemærke til en Læge, der gik saa vidt, at han endog erklærede Kaffen for giftig: „De maa dog indrømme, at Kaffen er en meget langsom virkende Gift, thi jeg har drukket flere Kopper daglig af den i henved 80 Aar." Trods den Modstand, som Brugen af Kaffen mødte i flere Lande, formaaede dog intet i Længden at kunne standse denne ny Drik paa dens Triumftog gjennem hele Verden.

(Kaffetræet Coffeæ arabica), af hvilket medfølgende Billede fremstiller en Gren med Blomster og Frugter, hører til Krapfamilien (Rubiaceæ), der kun tæller nogle faa Arter her i Landet. Den bedst kjendte af disse Arter er

Skovmærke (Asperula odorata) ogsaa kaldet Bukar eller Myske, en meget almindelig Skovplante, der kommer frem tidlig om Foraaret og bruges til at lave de bekjendte vellugtende grønne Kranse af. Det vildtvoxende Kaffetræ, der, som før nævnt, oprindelig har hjemme i Abyssinien, bliver omtrent 40 Fod højt og er en smuk Plante med stedsegrønne Blade, som har en ikke ringe Lighed med Lavrbærblade. Blomsterne er hvide og har en stærk Lugt, som minder meget om Jasminens Duft. Det blomstrer mindst de otte Maaneder af Aaret, og da det paa samme Tid baade bærer Blomster samt umodne, grønne Frugter og modne purpurrøde Frugter, frembyder en Skov af vildtvoxende Kaffetræer eller en Kaffeplantage altid et særdeles smukt Syn. De hvide Blomster, mellem hvilke hist og her grønne eller røde Frugter stikke frem, hænge i Klynger fra Toppen af Grenene, saa at det ser ud, som om Træerne vare bedækkede med nyfalden Sne. Hver Frugt, som i Størrelse og Form ligner et Kirsebær, indeholder to Frø, de saakaldte Kaffebønner, der ere hvælvede paa den ene og flade paa den anden Side samt omgivne af en kjødagtig Masse, som har en sødlig, vammel Smag.

Naar man vil anlægge en Kaffeplantage, maa man først bearbejde Jorden omhyggelig, derpaa planter man de unge Planter i regelmæssige Rækker med 4 Fods Afstand mellem hver Række og 8 Fod mellem hver Plante. Efter Udplantningen maa man blot sørge for tilstrækkelig Vanding og luge alt Ukrudt bort, men ellers fordre Planterne ingen videre Pasning. I det tredie Aar plejer man at beskære Planterne stærkt, saa at de blive til Buske i Steden for Træer. Man opnaar herved nemlig den dobbelte Fordel, at hver Plante kommer til at bære flere Frugter, og at Indsamlingen af disse lettes. Naar Kaffeplanten er to Aar gammel, begynder den allerede at bære Frugter, men Høsten plejer først at begynde med det tredje eller fjerde Aar, i hvilken Alder et Træ aarlig kan give omtrent 2 Pund Kaffebønner. Da For- og Efteraarstiden er Plantens rigeste Blomstringstid, er det ogsaa især paa disse to Aarstider, at Indsamlingen af Frugterne finder Sted. Strax efter Indsamlingen fjærner man det Kjød, som omgiver Frøene, enten ved at bløddgjøre Frugterne i Vand eller ved Hjælp af en Valse. I mange Kaffelande bruger man nu en særegen Mølle, Ginga, til at løsne Kjødet fra Frøene. Denne Mølle bestaaer af en Kasse, som er stillet noget til Vejrs; gjennem en Aabning i denne ryster man Frugterne ned paa en Valse, der er beslaaet med en

riflet Kobberbeklædning. Valsen drejer sig inden i en Halvcylinder, hvis indvendige Flade ligeledes har en riflet Metalbeklædning. Naar Frugternes kjødede Del er bleven knust, røres Massen ud med Vand og bearbejdes med Hænderne, indtil Bønnerne ere fuldstændigt udskilte. De udsættes derpaa i flere Uger til Tørring i Solen, skydes om Aftenen sammen i Dynger og bedækkes med Bananblade til Beskyttelse mod Natteduggen, hvorpaa de til Slutning ved Valsning eller Stødning befries fra de pergamentlignende Hylstre, som endnu omgive dem. I mange Plantager blive Bønnerne ogsaa sorterede; de smaa runde Bønner, den saakaldte Perlekaffe, anses for de bedste.

I raa Tilstand mangle Kaffebønnerne baade den Vellugt og Velsmag, der bringer os til at sætte saa megen Pris paa Kaffen; disse Egenskaber fremkommer nemlig først ved Ristningen. Denne maa foretages med Omhu og helst i et lukket Kar over en svag Ild, indtil Bønnerne er blevne brune. Hvis Ilden er for stærk, blive Bønnerne nemlig let brændte i Steden for ristede; de miste da aldeles den fine Vellugt, der udmærker Kaffen og som skyldes en flygtig Olje i Bønnerne. Drikken faar da en ubehagelig, bitter Smag, som hidrører fra en Syre, Garversyren, der fremkommer ved Brændingen ligesom den flygtige Olje ved Ristningen. Naar Bønnerne ere malede, maa de afkøles saa hurtigt som muligt, og man maa helst hver Gang kun riste og male saa mange Bønner, som man vil bruge samme Dag, da en stor Del af deres Vellugt og fine Smag gaar tabt, naar de gjemmes i længere Tid.

I Almindelighed bruger man kun Frugterne til at lave Kaffe af, men paa de indiske Øer og i flere andre Kaffelande bruger man ogsaa de unge Kviste, der tilligemed de paa disse siddende Blade ristes over en svag Ild. Bladene samt den af disse Kviste afskrællede Bark bruges til at lave en Drik af, der skal være meget nærende og oplivende. Disse Egenskaber skyldes især et særegent Stof „Kaffein", der ogsaa findes i de ristede og malede Bønner. Kaffen indeholder desuden ogsaa omtrent 13 pCt. af et andet nærende Stof, Glutin, som dog ikke fuldt kommer os til Gode, da det kogende Vand kun er i Stand til at uddrage en ringe Del af det. Det meste bliver tilbage i Kaffegrumset, der i Almindelighed kastes bort. Hvis man vil drage den fulde Nytte af Kaffens nærende Stoffer, maa man derfor drikke Grumset tilligemed Afkoget af Bønnerne, hvilket i Almindelighed sker i Orienten. Det var derfor ikke saa underligt, at Tyrkerne en Gang pryglede en

. Franskmand, der havde nedsat sig som Kaffeskjænker i Konstantinopel, fordi han tillavede Kaffen der paa samme Maade, som han var vant til i sin Hjemstavn, og altsaa gav dem Afkoget af Bønnerne, medens han beholdt Kaffegrumset tilbage, der efter deres Mening er den bedste Del af Kaffen. En fransk Kemiker ved Navn Doyen har beregnet, at man ved at bortkaste Grumset spilder 80 pCt. af den kostbare Kaffe. For at undgaa dette Tab foreslaar Doyen, at man skal male Kaffebønnerne til et meget fint Mel, der skal blandes med Sukker og formes i Kager ligesom Chokoladekager, eller som Kager blandede med Kakaosmør. Man kan da efter Behag tillave disse Kaffekager med Vand eller Mælk og nyde den helt og holden, saa at intet af Kaffens nærende Stoffer gaa tabt. Naar man kommer lidt tvekulsurt Natron paa de brændte og malede Bønner, inden man helder kogende Vand paa disse og derpaa lader Kaffen staa en kort Tid paa Gløder, sætter man Vandet i Stand til bedre at uddrage Kraften af Bønnerne. Bønnerne bør helst være saa fint malede som muligt, thi desto bedre og stærkere bliver Kaffen. For at kunne faa en velsmagende Kaffe af gode Bønner maa man ogsaa have godt Vand. Det udmærkede Brøndvand, som findes i Vichy, Carlsbad og flere andre Steder, bidrager meget til, at man der faar en særdeles velsmagende Kaffe.

Den Forfalskning, som mange af vore Næringsstoffer ere udsatte for, har Kaffen heller ikke kunnet undgaa. I den senere Tid har man endogsaa dreven det saa vidt i denne Retning i Tyskland, at man har anlagt særegne Fabriker, dels for at farve Kaffebønner, hvorved de ringere Sorter faa en Farve, som giver dem en skuffende Lighed med de bedste Sorter, og dels for af Ler og Brøddejg at lave en Slags kunstige Bønner, der skuffende ligner ægte Kaffebønner. De Farvestoffer, som man bruger til Farvning af Bønnerne, er undertiden af en saadan Beskaffenhed, at man føler et Ildebefindende efter Nydelsen af en Kop Kaffe, der er lavet af saadanne farvede Bønner. For at forebygge al kunstig Farvning, behøver man naturligvis blot at kjøbe raa Bønner og selv brænde dem. Naar man forud vasker Bønnerne i koldt Vand, faar man ikke alene disse rensede fra muligt Farvestof, men man kan da ogsaa let opdage, om der findes kunstige Bønner indblandet mellem de ægte. De kunstige Bønner ville nemlig opløses og hensmuldre i Vandet, medens dette ingen opløsende Virkning har paa de ægte Bønner. Hvis man foretrækker at kjøbe brændt og malet Kaffe, kan man ogsaa

let skaffe sig Vished om denne er ren eller blandet med andre Stoffer. Naar man nemlig kaster en halv Teskefuld oven i et Glas koldt Vand, og Kaffen da, efter længe at have svømmet oven paa, langsomt søger Bunden, og Vandet kun farves gult, er dette Bevis paa, at Kaffen er uforfalsket. Sikorie og andre Kaffetilsætninger ville derimod strax søge Bunden og farve Vandet brunt. Man kan ogsaa gjøre en anden Prøve ved blot at trykke den malede Kaffe sammen i Haanden; den ægte Kaffe lader sig nemlig ikke trykke sammen til en fast Klump, hvilket derimod let kan gjøres, naar der er fremmede Indblandinger i den, da der i disse findes et Klæbestof, som den uforfalskede Kaffe ikke har.

Da den Kaffe, som laves af rene, ublandede Bønner, ikke er saa ganske billig, søge mindre bemidlede Folk, som ikke ville give Afkald paa denne kjære Drik, at gjøre den billigere ved at blande Kaffebønnerne med forskjellige andre Stoffer, af hvilke man nu kjender og bruger en Mængde. Hos os og i flere andre nordlige Lande bruger man især de ristede Frø af forskjellige Planter, f. Ex. Rug, Byg, Ærter o. s. v. samt Rødderne af enkelte Planter, f. Ex. Løvetand og Sikorie som Tilsætning til Kaffen. Da det især er de to sidstnævnte Planter, som bruges mest hos os, skulle vi omtale dem i al Korthed her. De høre begge til Kurveblomsternes store Familie og ere meget almindelige Ukrudsplanter hos os, som vistnok ville være alle Læserne vel bekjendte. Løvetanden (Taraxacum officinale), der er bedst kjendt under Navn af „Fandens Kjærnemælk" eller „Fandens Mælkebøtte", har gule Blomster og blomstrer fra tidlig om Foraaret til ud paa Efteraaret. Sikorien (Cichorium Intybus) har lyseblaa Blomster og blomstrer først i Juli Maaned. Disse Planter ere i andre Lande Gjenstand for en vigtig Kultur, og Dyrkningen af dem i Forbindelse med deres videre Behandling i særegne Fabriker, hvor deres Rødder blive skaarne i Stykker, tørrede, ristede og malede, giver Arbejde og Fortjeneste for en Mængde Mennesker. Dyrkningen af disse Planter drives derimod saa godt som slet ikke her, uagtet mangen en Jordbruger derved kunde skaffe sig en ikke ringe Indtægt, og vore Fabriker maa derfor indføre Rødderne fra Udlandet.

Kaffetræets oprindelige Hjemstavn er, som tidligere nævnt, det abyssiniske Højland, hvorfra det omtrent i Midten af det femtende Aarhundrede blev overført til Arabien, som man tidligere troede var dets egentlige Hjem. Den stedse tiltagende Brug af Kaffen udvidede ogsaa Omraadet for dets Dyrkning

baade mod Øst og Vest. Hollænderne overførte det saaledes allerede 1690 fra Mokka til Forindien og flere af de indiske Øer, hvor man med Held anlagde store Kaffeplantager. Senere blev Kaffetræet overført til Vestindien og Brasilien, hvor der nu findes meget store Kaffeplantager. Overførelsen af denne Plante til Steder, som ligge langt borte fra dens oprindelige Hjem, har været forbunden med en ikke ringe Vanskelighed. Man kunde nemlig ikke indskrænke sig til blot at medtage en Del Frø til det fjærntliggende Sted, hvor man vilde anlægge en Kaffeplantage, og saa Frøene her. Kaffetræets Frø tabe nemlig allerede deres Spireevne et Par Uger efter at Frugten er bleven moden og maa derfor saas kort efter Frugtens Modning. Af denne Grund maatte man først opelske unge Planter af Frø og sætte disse i Potter, som derpaa bleve førte til de Steder, hvor man vilde anlægge Plantager. De Kaffetræer, som nu voxe i Vestindien, skulle saaledes oprindelig stamme fra Stiklinger af et Kaffetræ i et af Drivhusene i Jardin des Plantes i Paris. Ludvig den 14de fik dette Kaffetræ forærende som en sjælden og kostbar Gave fra den botaniske Have i Amsterdam. Ved den store Omhu, som der blev anvendt paa denne Plante, lykkedes det ogsaa at faa den til at voxe og trives i Drivhuset i den botaniske Have i Paris. Opmuntret af det Held, som Hollænderne havde haft med de Kaffeplantager, de havde anlagt i Ostindien, faldt den berømte franske Botaniker Antoine Jussieu paa den Tanke, at det maaske ogsaa kunde lykkes at overføre Kaffetræet til Vestindien. Han besluttede at gjøre et Forsøg, og i denne Hensigt plantede han tre Stiklinger af Kaffetræet i den botaniske Have i Paris i Potter. Han fik derpaa en Ven, den franske Fregatkapitain Desclieux, til at tage disse Planter med sig paa en Tur til Vestindien. Trods al Omhu lykkedes det dog kun Desclieux at holde Liv i den ene af disse. Paa Grund af Modvind trak Rejsen nemlig saa længe ud, at man kom til at lide af Vandmangel om Bord paa Skibet; to af Planterne gik derfor ud, og han kunde kun bevare den tredje ved at dele sin egen knappe Rancon af Vand med den. Da Skibet omsider i Aaret 1720 naaede den franske Ø Martinique i Vestindien, blev denne Plante strax udplantet her, som Jussieu havde bestemt. Den trivedes saa godt i dette Klima, at den snart voxede op til et kraftigt Træ, der senere blev Stammefader til alle de Kaffetræer, som nu findes i stor Mængde i Vestindien, og

gjennem disse blev det ogsaa Stammefader til Kaffetræerne, der senere overførtes fra Vestindien til Amerikas Fastland.

Den bedste Kaffe faar man fra Arabien, hvor især den saakaldte Mokka-Kaffe er berømt for sin Velsmag og Vellugt. Fra Øerne Java i Østindien og St. Domingo i Vestindien faar man ligeledes en særdeles god Kaffe. I Brasilien findes de største Kaffeplantager, og herfra udføres det meste af den Kaffe, som gaar i Handelen. Kaffebønnerne fra Brasilien have imidlertid ikke noget godt Navn, da de kun give en simpel Kaffe. Naar de lagres 12—14 Aar paa et tørt Sted, skulle de i den Grad kunne forædles og vinde i Velsmag, at de endog kunne maale sig med Kaffebønnerne fra Arabien.

Til Slutning skulle vi blot bemærke, at Ordet Kaffe kommer af „kawali", der er ensbetydende med „makli", et arabisk Ord, der betyder „ristet paa Ovnen"; som bekjendt tørrer man nemlig i Orienten Kaffen paa en Ovn. Denne Oplysning skyldes den lærde Orientalist, Franskmanden Silvestre de Sacy.

Tankesprog.

En Elskerinde elsker mest, en Hustru bedst, og en Moder altid.

En Moder kan ernære syv Børn; men syv Børn neppe nok en Moder.

Mærkantil Erotik.

aa Hjørnet boede Madam Smidt
Og handlede med Smør og Fedt,
Med Skinke, Steg og meget Mer,
Som i en Høkers Bod man ser.
Og ene hun i Verden stod
Som Høkerenke i sin Bod,
Ej ganske ung, dog rød og rund,
Med smørret Smil omkring sin Mund.
Ak Ensomheden, den var drøj,
Og derfor hendes Tanker fløj
Saatidt med længselsfulde Blik
Til hendes Gjenboes ny Butik,
Hvor Urtekræmmeren Hr. Frisk
Stod majestætisk bag sin Disk.
Han var som hun ej ganske ung,
Hans Pung saa let som hendes tung.

Han var lidt skaldet og lidt før,
Altid i ypperligt Humør.
Blandt Oste, Sukker, Vin og Sild
Han tumled sig med Lyst og Ild.
Hans mørke Øjne skinned ret
Som Svedsker under hans Kasket
Og gjorde mangen en Visit
Hos Høkerenken, Madam Smidt.
Da dette Øjenverleri
Med al dets rige Poesi
Nu havde varet ved en Tid,
Anstrengte Frisk sit hele Vid.
Og da mod Jul det lakked, han
Sit Frieri fik bragt i Stand.
Ejdammerosten hen han bar
Paa Disken og den over skar.
Dens mindste Halvdel blev bragt hen
Til Høkerenken af hans Svend.
Dermed et Brev han følge lod,
Hvor Følgende at læse stod:
„En halv Ost er vist meget lidt
Som Julegave, Madam Smidt;
Sin bedre Halvdel har den tabt,
Just derfor er for Dem den skabt.
Hvis jeg med Resten komme maa.
Giv mig et Svar, jeg kan forstaa!"
En Morgenstund hun Brevet fik,
Som Spejlæg straaled hendes Blik;
Saa smurred rundt den runde Krop,
Hun pynted Høkervindvet op.
Mod Aften længselsfuld og varm
Han saa mod Gjenbovindvets Karm.
Omkring dets Rand var lagt en Krands
Af Gran i Gassens fulde Glands.
Man kunde midt i Vindvet se
En Fjerding Fidt, saa hvidt som Sne.
Han foer derover, og hvad sker?
Som mer og mer han ser og ser,
Hans Hjærte banked voldsomt paa
Hans Vest; thi midt i Fedtet saa
Han tegnet med en varsom Haand
Et „Ja," der løftede hans Aand,
Og bag den skjønne Fjerding Fedt

Med aabne Arme Madam Smidt.
Det vil jo være ganske klart,

At hel blev Osten i en Fart,
Og klart det er, de satte Bo,
Saa klart som: En og En er To!

Christopher Boeck.

Vifferts Skimmel.

Der gik en smal Vej gjennem Skoven. Det var Sommer og klart Solskin, men Løvet hvælvede sig saa tæt foroven, at kun en enkelt Solstraale blinkede gjennem Dæmringen, men naaede aldrig ned til den fugtige Skovbund, hvor Bregner og Brombær bredte sig yppigt og tæt.

Hen ad Vejen red en ung Mand paa en prægtig Skimmel. Han lod Tømmen hænge løst om Dyrets Hals og red i Skridtgang, hvad Vejens dybe Huller og Grenene, som ofte strejfede ham, gjorde fornødent. Det brune, krøllede Haar, der bedækkedes af en mørk Fløjelsbaret med nedhængende hvid Fjer, betegnede hans gode Byrd, medens Sølvsporen paa de korte Kravestøvler betegnede ham som Væbner. Et aabent, ærligt Blik, kjønne mandige Træk, som dog mere tydede paa Dristighed til at udføre en Plan end paa Snille til at lægge den, en middelhøj, bredskuldret

Skikkelse, der sad som fastvoxet til den ædle Ganger, som hævede sit stolte Hoved og spidsede Øren, hver Gang det raslede inde i Krattet.

Dog intet Levende saaes, gjennem den ensomme Stilhed hørtes kun Spættens Hamren, Skovduens Kurren, af og til det skarpe Skrig af en Høg eller Glente.

Snart begyndte Vejen at blive lysere og for Enden af den, der hvor Træerne endte, saaes en Sø, som glittrede i Solen og hvoraf en gammel Herreborg hævede sine brunrøde Mure og spidse Taarne. Den tilhørte Hr. Mandrup Pedersen af de Høgers Slægt, men delte siden Skjæbne med flere gamle sjællandske Gaarde, som ødelagdes i Grevefejden, og kun et Voldsted og nogle Murrester betegner Stedet, hvor de laa.

Men i Stedet for at ride mod Søen og Gaarden, bøjede Hesten af egen Drift ind paa en smal Sidevej til venstre og kommet et hundrede Skridt frem gjorde den Holdt.

Rytteren havde hidtil siddet fordybet i Tanker. Da Hesten standsede, foer han op og sprang af. Derpaa førte han Skimmelen ved Bidslet dybere ind i Skoven, hvor han bandt den til et Træ.

Hesten vendte Hovedet om mod dens Herre og vrinskede.

„Du minder mig om min Skyld, Claus. Jeg glemmer Dig ikke," sagde han og fremtog af sin Kofte et Stykke Grovbrød, som han brød itu og lod den æde af sin Haand.

„Hold nu Vagt til jeg kommer igjen. Det bliver troligvis sidste Gang Du faaer vente her!" udbrød han, klappede dens bløde Mule og begav sig tilbage til den Sti han havde forladt og som vel sjeldent betraadtes, thi den var overgroet med Græs og Skræpper og Buskene paa begge Sider rørte hinanden, saa han maatte drage Grenene til Side for at bane Vej.

Endelig standsedes han af en høj Mur, hvori var anbragt en lav jærnbeslagen Bjælkeport med svære forrustede Hængsler og yderligere beskyttet af et forsvarligt Faldgitter. Den førte ind til en Urtegaard, hvis Grene bredte sig ud over Murkanten.

Væbneren saa op mod Solen, som var sin Nedgang nær og bredte et luende Skjær over Træerne og farvede Himlen.

„Hun maa snart komme!" udbrød han og tog Plads paa en Vindfælde, støttende Hovedet i sin Haand.

Solen dalede alt mer og mer og Skjæret blegnede, af og til løftede han Hovedet og lyttede, men lod det atter modfaldent synke.

„Hvis hun ikke kom!"

Hans Træk opklaredes, han lyttede spændt . . . udenfor hørtes lette Trin, som nærmede sig.

„Viffert!" raabte en klar Kvindestemme inde fra Haven.

Han sprang op og gik hen til Porten.

„Berete!" svarede han, „fast tvivlede jeg paa at Du var kommen."

„Der kom Gjæster i Gaarde, Ejler Lykke og Jesper Munk. Først nu saa jeg Lejlighed til at ile herned."

„Ak, Berete! Var jeg dog blot en liden Fugl, paa det jeg kunde flyve over den høje Mur og sætte mig paa din Haand. Jeg har saa meget at sige Dig."

„Saa tal da, Viffert!"

„Jeg udholder ikke længer at leve skilt fra Dig."

„Vi mødes dog hver Aften og tale sammen."

„Jeg hører din Stemme, men seer Dig ikke. Hvor let og frit end Talen gaaer, naar man sidder Haand i Haand ved hinandens Side, den forstummer brat, naar man er skilt ved saa højt et Gjærde . . ."

„Du har Ret" svarede Berete.

„Og i stadig Frygt for at blive røbede."

„Ja, Viffert!"

„En Aften kommer jeg hid, jeg kalder, Du svarer ikke, da er Frygten bleven til Virkelighed. . . . Den Tanke gjorde mig mod i Hu, jeg besluttede det skulde have en Ende. . . . Det maatte saa bære eller briste."

„Hvad gjorde Du saa?"

„I Morges gik jeg til din Fader!"

„Du gik til Fader!"

„Jeg fortalte ham hvor kjær jeg havde Dig, at mit Liv, min Lykke gjaldt intet Dig foruden."

„Han svarede?"

„Du skal høre hans Ord, jeg husker dem kun altfor grant. — At I holder af min Datter, kan jeg vel forstaa, sagde han. Det gjør fleer end I . . . Saa nævnte han Ejler Prip . . ."

„Med den lange Næse og det evindelige Smil!" tilføjede Berete.

„— Og Palle Krag!"

„Den røde Ræv!"

„— Jeg har sagt Nej til dem alle, vedblev din Fader. Det har jo ingen Hast. Berete er mit eneste Barn, naar jeg ligger under Mulde, vil jeg vide hende i gode Hænder."

„I veed, hvem jeg er, Mandrup Høg, svarede jeg, jeg skal værne og frede om hende, hun skal aldrig finde bedre Husbond. — Eders Vilje er god, Viffert Tagesøn, sagde han, men Eders Evne kun ringe. Jeg veed ej andet end Godt om Jer, men I har ingen Ting; det er en slemme Fejl. See Jer om efter en anden Brud, saa handler I klogt. Berete faaer I ikke. Saa taler vi ikke mere om den Ting!"

„Hvad svarede Du dertil?" spurgte Berete.

„Hvad skulde jeg svare. Hans Ord vare jo tydelige nok. Men jeg tog en Beslutning."

„En Beslutning?"

„Ja! Kongen behøver Mænd, de kriges ovre i Sverrig, jeg tilbyder min Tjeneste. Enten vinder jeg Guldsporen og Ret til at anholde om din Haand, eller en ærefuld Død. Skjænk mig da en venlig Tanke, saavist som min sidste Tanke skal gjælde Dig."

„Lad ikke Modet fare," sagde Berete.

„Hvor det gjælder Klinge mod Klinge, der fattes mig visselig ikke Mod, men Sværd bryder ikke din Faders Ord."

„Hvad Sværdet ikke kan, det mægter stundom Listen."

„Hvad mener du?"

„Hvis der fandtes en Vej."

„Jeg ser ingen."

„Men det gjør jeg."

„Du, Berete!"

„Der findes en, som kan føre til Maalet, om Du vil følge den."

„Om jeg vil! Gik den end gjennem lutter Troldtøj, jeg viger ikke tilbage."

„Den gaar til Søholm."

„Til Morbroder?"

„Just til ham. Iver Bryske er Faders Ungdomsven. Gaa til Hr. Iver og betro ham vor Sag. Han har ogsaa en Gang været ung og hans Hjærte er neppelig af Sten. Han vil føle Deltagelse, naar Du siger, at hele vor Velfærd beroer paa ham."

„Og hvis han siger Ja?"

„Saa bed ham tale din Sag. Gjør han det, da nægter Fader ikke sit Samtykke . . . Du er jo hans nærmeste Arving?"

„Saafremt han ikke gifter sig."

„En Mand paa over de trende Snese gifter sig neppe. Eftersom Du dog skal arve ham, saa bed ham alt nu tilskjøde Dig sin Gaard."

„Det gjør Morbroder ikke, kjender jeg ham ret."

„Kun paa Skrømt, ikke andet. Ere vi først Mand og Hustru, da giver vi ham Forskrivningen tilbage og indeslutte ham i vore Bønner. Guds Moder vil tilgive vort fromme Bedrag."

„Berete, Berete, Du aabner mig Himmeriges Port. Før holdt jeg af Dig, nu holder jeg af Dig, dobbelt mod før, saa kløgtig og snarraadig Du er. . . . Det var aldrig faldet mig ind," og Viffert slog sig for Panden.

„Mandslist er vel behænde, men Kvindelist er uden Ende. Mærk Dig det. Tidt løftede Kvinden den Sten, Manden lod ligge," udbrød Berete leende. „Men nu maa jeg gaa, ellers savner de mig deroppe. Gjør nu som jeg har sagt og Sankte Karen staa os bi."

Dermed skiltes de. Viffert opsøgte sin Hest og red hjem til sin Gaard, lettere om Hjertet end da han drog ud.

Den følgende Morgen lod Viffert Skimmelen sadle og begav sig paa Vej til Søholm, hvor han ankom lidt før Middag og traf Morbroderen ude paa Ridebanen, hvor en Hest blev trukken i Line. Iver Bryske sad paa en Sten og knaldede med sin Pisk. Det var en svær Mand med et rødt fregnet Ansigt, han havde for Skik at klemme det ene Øje til, naar han talte; det samme gjorde han nu da Viffert bød Goddag.

„Er det Dig, Søstersøn," udbrød han og vendte sig om. „Det var kjønt at Du seer til din gamle Morbroder, fast Du har opsat det noget længe . . . Naa, hvad Ærind bringer Dig hid? For Du kommer neppelig for min Skyld."

„Jeg har en Bøn til Jer," sagde Viffert.

„Tænkte jeg det ikke nok," udbrød Iver Bryske. „Følg med ind, saa kunne vi tales ved. Men det siger jeg Dig forud, gjælder det Penge, saa har jeg ingen."

„Det er ikke Penge," sagde Viffert.

„Det er en anden Sag, raad saa over mig."

Imidlertid vare de komne ind i Hallen, havde taget Sæde og drukket Velkomst.

„Hvad var det saa?" spurgte Iver.

„Jeg er betænkt paa at gifte mig," sagde Viffert.

„Gifte Dig. Ja saa. Med hvem?"

„Med Mandrup Høgs Datter, Jomfru Berete."

„Du kunde have valgt slettere. Sidst jeg saae hende var hun en liden Tøs, hun maa være voxet siden."

„Hun er bleven smuk og god tillige."

„Og hun faaer mange Penge," tilføjede Iver med en kort, hæs Latter, „dem kan Du bruge ... Naa, det er hende Du har udseet til Hustru. ... Til Lykke, Søstersøn ... Du kommer kanske for at byde mig til Bryllup?"

„Saavidt er det nu ikke," svarede Viffert med et Suk.

„Der er saalunde en Hindring ... Berete kanske?"

„Berete holder af mig, som jeg af hende, men Mandrup Høg siger Nej."

„Han tykkes kanske ikke Du er rig nok?"

„Derfor kommer jeg til Eder, Morbroder."

„Naa derfor!" nikkede Iver.

„I er Mandrups gode Ven ..."

„Du mener, hvis jeg talte din Sag."

„Hvis I blot vilde. Jer gav han intet Afflag.

„Det kan være," sagde Hr. Iver.

„Morbroder!“ udbrød Viffert; „I holder min Velfærd i Eders Haand, hjælp os, I kan det og jeg skal velsigne Jer alle mine Levedage. For mig gives ingen Lykke Berete foruden.“

„Saalunde taler I Unge altid; det tager af med Aarene ... Men kan det fornøje Dig, skal jeg gjerne tale din Sag.“

„Tak for det, Morbroder. Men der er et endnu!“ tilføjede Viffert tøvende.

„Du har mer paa Hjærte. Lad høre.“

„Eders Godhed giver mig Mod. ... Hvis I gav mig en Forskrivning, at jeg skulde have Gaarden her efter Eders Død, da nægtede Mandrup Høg sikkert ikke sit Ja.“

„Han regner paa min Død, den rare Søstersøn,“ tænkte Iver Bryske. „Jeg skulde forskrive Dig min Gaard?“ sagde han.

„Hvis I vilde!“

„Vi kan jo tænke over det. ... Men jeg kan leve i mange Aar,“ tilføjede han og skjævede hen til Viffert.

„Gid I maa leve os alle over! ... Min Tanke staaer hverken til Arv eller Gaard; naar Berete og jeg ere forenede give vi Jer Forskrivningen tilbage og takke dertil.“

„Naa saadan! ... Nu forstaar jeg Dig.“

„Og lover ...?“

„At jeg i Morgen den Dag skal ride til Mandrup Høg. Er Du saa tilfreds?“

Viffert greb Morbroderens Haand og der lyste en saa oprigtig Tak ud af hans ærlige Blik. Iver Bryske smilede derved. —

Den Dag over blev Viffert hos Morbroderen, der førte ham om paa sin Ejendom, viste ham hele sin Rigdom og lod Viffert beundre den.

„See Dig kun om,“ sagde Iver Bryske, „siden det er Dig som skal arve det Hele.“

„Det tænker vi ikke paa,“ sagde Viffert.

„Men det gjør jeg,“ sagde Morbroderen med sit svedne Smil. Hr. Iver var lutter Venlighed og Viffert takkede i sit Hjærte Berete for hendes kløgtige Raad, hvis Udfald langt overgik hans Forventning.

Dagen efter begav de sig paa Vej. Taagen hvilede endnu over Skoven, Duggen blinkede i Græsset, Hækroserne langs Vejen duftede og Lærken sang i den lyse Morgen.

Vifferts Tanker vare hos Berete. Nu behøvede han ikke

mere som før at opsøge hende i Løndom og tale med hende gjennem en høj Mur. Hvor mørkt laa Fremtiden ikke nys for ham og i Dag red han mod sin Lykke. Tanken derom lyste ud af hans Ansigt.

„Der rider han nu og smiler saa lønligt," tænkte Hr. Iver og skottede til Viffert ... „han griner bestemt ad sin gamle Morbroder, der var saa redebon til at drage hans Arind og forskrive ham sin Gaard ... Nu er det rare Morbroder baade først og sidst og tusind Velsignelser ... De koste saa lidt og smøre dog Tosser om Munden ... siden venter den rare Dreng paa den Dag da de bærer hans kjære Morbroder ud med Benene forrest ..."

„Jeg haabede saa lidt af Morbroders Vilje," tænkte Viffert imens. „Jeg gjorde ham Uret. Han er brav og god ..."

„Ja vist, skeler han ikke til mig ... Jeg har gode Øjne, Viffert, mig narrer man ikke saa let ... Guds hellige Pine, jeg er rask og rørig og kan leve i mange Herrens Aar ... om jeg nu tog en Hustru til Tidkort i min Ensomhed ... jeg kunde klæde hende i Fløjel og Sindal og hænge Guldkjæder om hendes Hals ... Det holder De af, de Smaa ... det vejer nok op mod en arme Junker med et glat Ansigt og Smalhans til Steger ..."

Og han fortsatte sine Betragtninger, medens de red gjennem Skoven og følte sig forynget ved Tanken. Viffert levede intet andende i Fremtiden og dens Lykke.

Hvor Vejen bøjede af til Vifferts Gaard, toge de Afsked.

„Alle mine Levedage vil jeg takke Jer for Jert venlige Sind," sagde Viffert og trykkede Morbroderens Haand.

„Lad os først høre hvad Mandrup siger?"

„Naar I taler vor Sag da er den vunden," udbrød Viffert.

„Vi faaer se!" sagde Hr. Iver smilende.

Dermed skiltes de.

Medens Viffert tillidsfuldt afventede Udfaldet af Morbroderens Sendelse, ankom denne til Mandrup Høgs Gaard og blev modtaget paa det bedste af sin Ungdomsven, hvem han traf siddende i en højrygget Armstol med Benene indsvøbte i et Tæppe, eftersom han led af Værk. Det var en høj mager Mand med skarpe, furede Træk, tykke buskede Bryn, brune Øjne, som endnu spillede med ungdommeligt Liv og af hvilke en urokkelig Vilje lyste frem. Det forhen rødbrune Haar var nu stærkt graasprængt, ligesom det spidse Skjæg,

der naaede ham langt ned paa Bryſtet, hvor i en ſvær Guldkjæde hang en Skuemønt med Billedet af Chriſtian den Første, hvis Søn nu ſad paa Danmarks Throne.

Kjælderſvenden frembar de fyldte Kander af ſværtdrevet Sølv og Berete kredentſede Hr. Ivers Bæger og rakte ham det med ſit venligſte Smil. Han var jo kommen ſom en Hjælper i Nøden. Det mente hun i det mindſte.

Iver Bryſke var endnu modtagelig for kvindelig Skjønhed og hans graa Øjne hvilede med Velbehag paa den unge Kvindes kraftige og dog ſlanke Skikkelſe, ſtore, kløgtige Øjne og bløde, barnlige Træk.

„Hvor venlig hun ler til mig, den lille Berete," tænkte han og ſtrøg ſig om Hagen, „Guds hellige Pine, ſlig en unger Mø kunde gjøre En ung paany."

Berete forlod dem for at varetage sine Sysler i Fadebur og Stegers, hvor hun siden Moderens Død raadede som uindskrænket Herskerinde. Hendes Hjærte bankede i Dag stærkere end ellers, men det voldte Forventningens Uro; Iver Bryskes Komme gav hende det bedste Haab.

Imens sad de Gamle ved de fyldte Krus og opfriskede Mindet om svundne Dage, Ungdommens og Handlingens Tid.

„Det var et Leben," udbrød Iver Brysk.

„Nu minder Aarene En med Værk og anden Brøst!"

„Den Tid faldt Dagen En aldrig lang."

„Desmere nu!"

„Bandsat!" bekræftede Iver. „Sær jeg i min enlige Stand."

„Hvi gjorde I ikke som jeg og tog en Hustru?" henkastede Mandrup.

„Jeg tøvede forlænge mens det var Tid," svarede Iver med et Skuldertræk, „der var for mange at vælge imellem. . . Nu er det forsilde."

„Saa har I heller ingen at savne."

„Men I har Berete!

„Det har jeg!"

„Hende beholder I troligen ikke længe."

„Hvorfor?"

„Hun vil næppe leve som enlig Mø," lo Iver.

„Berete er saa ung endnu, nys fyldte hun sexten Somre."

„Det skorter hende neppelig paa Bejlere?"

„Men ingen jeg skjøtter om. Hun har Tid til at vente."

„Det mener I . . . men Berete?"

„Hun lyder sin Fader," sagde Mandrup kort.

Iver Brysk tog en dygtig Slurk af Kruset, smadskede, rømmede sig og sad en Stund taus.

Mandrup saa forskende paa ham.

„Jeg fortryder lige godt, at jeg ikke giftede mig," tog Hr. Iver endelig til Orde.

„Det kan jo ske endnu."

Stundom har jeg tænkt derpaa," sagde Iver, medens han skjød sit Krus frem og tilbage paa Bordet. „Men det er Galmands Tanker."

„Hvi saa?" spurgte Mandrup.

„Fordi Ungdom søger Ungdom . . . Og hvo kan fortænke den heri."

„Ungdommen spørger sjælden sin Forstand."

„Men den spørger sit Hjærte." — Iver skjød Kruset fra

sig og saa op. „Hvad tror I Berete vilde svare, hvis jeg bejlede til hendes Haand?“

„Hun vilde svare som sin Fader.“

„Og I?“ — Iver skottede fra Siden hen til Mandrup.

„Jeg vilde slaa til. I er en hæderlig og erfaren Mand og sidder i en god Bedrift.“

„Det vilde I svare. Hvis jeg nu tog Jer paa Ordet!“

„Taler I Alvor?“ spurgte Mandrup.

„Om jeg taler Alvor? . . . I raadede mig til at tage en Husfru. Nu følger jeg Raadet.“

„Jeg mister hende visselig nødig,“ udbrød Mandrup tankefuld.

„Det behøver I ikke heller.“

„Hvordan?“ spurgte Mandrup hastig.

„Jeg forskriver Jer hele min Eje, drager til Jer, holder Jer med Selskab, boer og bygger hos Jer.“

„Det er et Ord,“ udbrød Mandrup. „Mit Samtykke har I!“

„Derpaa drikke vi et Bæger,“ sagde Iver og skjænkede i.

„Mindst havde jeg tænkt, at I skulde blive min Dattermand,“ udbrød Mandrup. „Held og Lykke, Iver Bryske!“

Bægrene stødtes sammen. Overenskomsten var beseglet.

„Lad os høre hvad lille Berete siger,“ sagde Iver betænksomt. Han var ikke sikker paa at Berete var saa tilfreds med ham som hendes Fader.

„Som I vil,“ sagde Mandrup, idet han bankede i Bordet og bød den tililende Svend at hente Datteren hid. Lidt efter traadte hun ind med bankende Hjærte.

„I kaldte, Fader?“ sagde hun.

„Formedelst jeg havde noget at sige Dig,“ udbrød Mandrup og lænede sig tilbage i Stolen.

Berete saa først hen paa Iver Bryske, der smilende betragtede den unge Pige, skjøndt Smilet var lidt forlegent, dernæst paa Faderens alvorlige, bestemte Træk.

„I gjør mig nysigen, Fader!“ sagde hun.

„Der er kommet en Bejler til Dig.“

„En Bejler!“ udbrød Berete med blussende Kind.

„Hr. Iver Bryske, min sær gode Ven begjærer Dig til Ægte.“

Rødmen forsvandt fra Beretes Kind.

„Hr. Iver!“ udbrød hun blegnende. „Er det sandt?“

„Visselig er det sandt!“ bekræftede hendes Fader.

„Jeg lover at blive Jer en god og kjærlig Husbond i alle Maader," tilføjede Hr. Iver.

„Berete søgte hen til sin Fader, greb hans Haand og hæftede Blikket paa ham, ømt, bedende.

„Fader!" udbrød hun skjælvende, „jeg er saa ung endnu, lad mig forblive hos Eder."

„Det skal Du ogsaa, Beretelille," sagde hendes Fader og klappede hendes Kind, „eftersom Hr. Iver drager hid til os."

„Vist gjør jeg det," udbrød Iver Bryske smilende. „Derover skal det lille Hjærte ikke sørge."

„Hvad svarer Du saa," spurgte Mandrup.

„I er min Fader," sagde Berete stolt, skjøndt hendes Stemme dirrede. „I raader over min Skjæbne, siden I fordrer det, saa faaer jeg lyde.

Hun bøjede Hovedet mod Faderen og forlod dem, idet hun tilkastede Iver Bryske et Blik saa fuldt af stolt Foragt, at han forvirret stirrede efter hende.

„Hun tyktes just ej at glædes ved den Tidende," udbrød han med en betænkelig Mine.

„Det kom saa uventet," sagde Mandrup.

„Det kan være," sagde Iver. Han sad lidt taus. „Jeg sidder og tænker paa, om det ikke var bedst at lade de Tanker fare," udbrød han endelig.

„Nu er det min Vilje," erklærede Mandrup bestemt.

Hr. Iver saa hen paa ham, han var ingenlunde byggelig til Mode. —

Berete havde søgt op paa sit Kammer; der sad hun med Hænderne knuget for Ansigtet og gav Taarerne frit Løb. — I hine Dage spurgtes kun lidt om Tilbøjelighed, Ægteskabet var en Handel, et Mageskifte, Forældrene valgte og Børnene bøjede sig for deres Vilje, taus, hengiven. Der randt stundom nogle Taarer, siden lærte Livet dem Resignation og de øvede samme Tvang mod deres Børn, som de selv havde lidt under.

Først lod hun sig helt rive hen af sin Sorg, blandet med bittert Nag til Iver Bryske, formedelst hans troløse Færd, og ønskede sig Døden. Men snart fik hendes sunde Natur Overtaget og lod et Haab dæmre for hende. Hun knælede ned og bad til Sankte Karen med Hjulet, alle elskendes Beskytterinde, en inderlig, tillidsfuld Bøn. Den gjød Lise i hendes Sjæl; hun spejdede efter Frelse. Men hvor var denne at finde ... et Smil lyste over hendes Aasyn ... Viffert! ... ham vilde hun opsøge.

Hvor længtes hun efter at Skumringen skulde falde paa. Da de ringede Sol ned ovre i Klosteret hinsides Søen søgte hun ned i Abildgaarden og ilede hen til Porten. Hun kaldte, lyttede aandeløs; Ingen svarede; ventede i Uro, kaldte igjen, men hørte kun sin egen Stemme. Da følte hun sig atter forladt og elendig, atter brød Sorgen ind over hende og gav hende en Nat, uden Fred, med angstfulde Drømme.

Havde Iver Bryske ventet længe med at søge sig en Hustru, hastede han nu desto mer med Brylluppet, maaske frygtede han en Tøven kunde koste ham den Brud, som var vundet ved Svig. Den Betænkelighed han en Stund havde næret, neddysedes snart af Attraaen efter den rige Binding. Var Berete først hans Hustru, trøstede han sig med at hun nok skulde give Kjøb. Trolovelsen var fastsat til tredie Dagen

efter hans Komme og eftersom denne skulde fejres paa Søholm, red han allerede anden Dagen forud for at berede alt til Beretes Modtagelse, medens der gik Bud til de omliggende Gaarde, for at indbyde Mandrups og Ivers gamle Venner og Frænder til Trolovelsen.

Paa Mandrup Høgs Gaard, hvor Dagene ellers sled sig hen i søvnig Ensformighed, udfoldedes en travl Virksomhed til Gjæsternes Modtagelse.

Oppe i Højenloftet, som siden salig Fruens Hedengang stod unyttet og kun tjente til Opbevaringssted for Løg og tørrede Urter og hvor den indestængte Luft var kvalm og tung, blev der luftet ud. Over Egetræesbordet, som næsten indtog hele Hallens Længde, bredtes fryndsede Duge, kunstigt indvirkede med farvede Mønstre, Bænkene belagdes med bløde Hynder og Væggene droges med baldyrede Tæpper, som hentedes frem af Skabe og Kister og smykkedes tillige med Blomster og frisk Løvværk, ligesom det tavlede Flisegulv blev bestrøet med Enebærbuske efter Datidens Skik. Piger og Svende ilede frem og tilbage mellem Kjælder og Fadebur og i Stegerset drejedes Spiddene over de knitrende Favnestykker og bølgede Dampen tung henunder de sodede Hvælvinger. I Fruerstuen ordnede Ternerne Beretes Udstyr, medens de skjemtede over den alderstegne Brudgom og beklagede den unge Brud, hvis blege Kinder og forgrædte Øjne kun tydede paa ringe Glæde, skjøndt de ikke kjendte Sorgens rette Grund.

Mandrup Høg gik selv omkring støttet ved en Stok og i Foerværks Kappe, drog Omsorg for alt og saa efter at alt blev tilbørligt udrettet; saaledes kom han ogsaa ned i Stalden, hvor Svendene striglede Hestene og gjorde Ridetøjet i Orden.

„Hej, Espen," raabte han til en Svend, som førte Tilsyn med de andre. „Hvordan staar det til. Har vi mon Heste nok?"

„Det mener jeg vel, Herre," svarede Svenden og nærmede sig ærbødig med Huen i Haanden. „Det kommer an paa hvor mange der skal ride."

„Skik heller en Karl ud at laane et Par hos vore Naboer. For mange er bedre end for faa."

„Jeg rider selv, med gunstig Forlov," svarede Espen, der havde tjent som Mandrups Vaabendrager og stod i høj Gunst hos sin Herre, formedelst han var nidkjær og hengiven; „paa det vi ikke faa de daarligste."

„Deri har Du Ret, Espen," sagde Herremanden og nikkede. „Gjør som Du vil!"

Espen red altsaa ud for at laane Heste. Undervejs randt det ham i Hu, at Hr. Viffert ejede en prægtig Skimmel, hvoraf der gik stort Ry og da han mente at gjøre Jomfru Berete en sær Glæde ved at skaffe hende denne, slog han ind paa Vejen til Vifferts Gaard.

Det var i Skumringen. Viffert laa udstrakt paa Løjbænken, med opknappet Vams, det ene Ben hængende ned og Armene under Hovedet og hørte paa et Elskovskvad, som en omstrejfende Sanger, der nys var kommet til hans Gaard, foredrog til Tonerne af en forstemt Luth.

Det var en høj smidig Skikkelse med skarpe Træk, ravnsort Haar, buskede Bryn, som næsten gik sammen over den krogede Næse, mørke, listige Øjne, smalle Læber og et spidst Hageskjæg. Hans Dragt var halv rød, halv gul, ligesom den spidse Hætte, der indhyllede hans Hoved og faldt ned over Bryst og Ryg i brede Tunger. Han hørte til hine omstrejfende Folk af fremmed Herkomst, som i hine Tider droge omkring enten ene eller i Flok, sang, gjøglede og spaaede, forresten lode sig bruge til alt, naar De kun fik det betalt og endte i en Landevejsgrøft eller Galgen, ligesom De havde Held til.

Sangen var endnu ikke til Ende, da den afbrødes ved en Svends Indtræden, som bragte Melding om, at et Bud fra Mandrup Høg stod udenfor og begjærede Hr. Viffert i Tale.

„Fra Mandrup Høg!“ udbrød Viffert og sprang op fra Bænken. „Før ham ufortøvet hid.“

„Du kommer fra Mandrup Høg?“ spurgte Viffert, oa Espen traadte ind.

„Velbyrdig Mand, Mandrup Høg, min Husbond skikker mig til Eder med Hilsen og Budskab.“

„Lad saa høre det Ærind,“ sagde Viffert utaalmodig.

„Hr. Mandrup lader spørge, om I vil laane ham Eders Skimmel?“

„Min Hest!“ udbrød Viffert overrasket. Det Budskab havde han mindst ventet. „Var der ikke mere?“ tilføjede han.

„Nej, mit Ærind gjaldt kun Hesten.“

„Hvad den angaar, da skal den staa til hans Tjeneste naar og saalænge det behager ham. Hvortil vil han bruge den?“

„Den er tiltænkt Jomfru Berete.“

„Jomfru Berete!“ gjentog Viffert, hvis Forundring steg. „Drager Jomfruen af Gaarde?“

„Hun agter sig til Søholm."

„Til Søholm, siger Du?"

Espen bekræftede det.

Viffert stod overfor en Gaade, som han forgjæves bestræbte sig for at løse — „For Pokker," tænkte han tilsidst, „Morbroder vil berede mig en Overraskelse. Men hvorfor lader han ikke høre fra sig. Maaske ved Manden noget herom. — Hvad Ærind har Jomfru Berete paa Søholm?" spurgte han.

„Hun drager did for at holde Jaord med Iver Brynske," forklarede Espen.

„Jaord . . . med Hr. Iver!" udbrød Viffert aandeløs og stirrede forundret paa Espen, der ikke forstod et Ord af det Hele. Vifferts ærlige, aabne Sind kunde ikke fatte Muligheden af en saa nedrig Streg.

„Du tager fejl!"

„Nej, Herre," svarede Espen. „Forgangen var Hr. Iver hos Husbond, da blev det aftalt og i Morgen drager Jomfru Berete til Søholm, hvor Jaordet skal holdes."

Viffert blegnede, men han vægrede sig endnu ved at tro.

„Det er umuligt!" udbrød han heftigt.

„Tvivler I paa mine Ord, Herre," sagde Espen. „Aarle i Morgen drager Toget gjennem Skoven, overtyd Jer da selv om at jeg har talt Sandhed."

Viffert skred op og ned ad Gulvet med Armene krydsede over Brystet. Aarerne i hans Tindinger stode spændte, han var bleg som Døden. Han glemte baade Budet og dettes Ærende, for den Tidende der fulgte med, indtil han tilfældig saa op, hans Blik mødte Espen og mindede ham derom.

„Du venter paa Hesten," sagde han. „Den skal Du faa. Gaa ned i Stalden og lad dem sadle min Skimmel til Brudefærd. Hils saa din Herre og ønsk Hr. Iver mange gode Nætter med sin unge Brud." Han lo haanligt.

Espen takkede og gik. Noget efter hørtes Hovslag, han red bort.

„Hun vil bestige min gode Ganger," tænkte Viffert, „saa skjænker hun kanske dens Herre en Tanke."

Han sank ned i Stolen for Bordenden, pressede Hænderne mod de feberhede Tindinger og hensank i en mørk og taus Grublen. Sangeren kom med skjæmtende Ord, han hørte dem ikke for Tankerne der summede i hans Hjærne.

Det Slag, der saa uventet havde ramt ham, blev dobbelt haardt, fordi det var tilføjet ham af den Mand, han havde søgt i Tro og Tillid, af hans nære Frænde. Havde Iver Bryske været en fremmed, vilde han have opsøgt ham og ladet Sværdet dømme dem imellem. Viffert knyttede Hænderne ved Tanken. Nu var hans Arm magtesløs og just Bevidstheden herom voldte ham stærkest Svie. I sin første Harmerus anklagede han tillige Berete, men hans Forstand frikjendte hende snart.

„Naar Berete ægter den arge Skalk, handler hun kun tvungent og staar derfor kun til at beklage. Vi ere begge skammeligt forraadte. Jeg ejer hendes Kjærlighed, saavist som hun hele mit Liv skal eje min!"

Var der da slet intet at gjøre?

Den ene Plan udklækkedes efter den anden, han forkastede dem alle.

Tilsidst da hans Sind kom lidt i Ro og en mere

ædruelig Betragtning gjorde sig gjældende, indsaa han, at her nyttede hverken Mod eller Snildhed, alle Planer vare kun tomt Hjærnespind, Berete var tabt for ham, han maatte bære Tabet som en Mand. Men forblive her, i en Egn, hvor alt mindede om hans fejlslagne Haab, vilde han ejheller. Han maatte søge en Gjerning, der fuldt kunde optage ham og derved om ikke ganske hele Saaret, saa i det mindste borttage Braaden. En saadan Gjerning tilbød sig just nu ovre i Sverrig. Han vilde strax gribe den, allerede næste Dag vilde han forberede sit Forehavende.

Da han havde fattet denne Beslutning, rejste han sig, rolig og bestemt gik han ned i Kjøkkenet, hvor Else, hans gamle Husholderske, stod ved Ildstedet i Færd med at berede Kvældsmaden.

„Bred Dug oppe i Hallen, Else," sagde han, „sæt frem det bedste Du evner, spar intet. Lad Lysene tænde, her skal være Gilde i Aften."

„Gilde!" gjentog den gamle og vendte Hovedet om mod Viffert. Hans Røst klang saa underlig.

„Undrer det Dig?" spurgte han.

„Jeg mener, I kunde have sagt det noget før," svarede hun kort.

„Der er god Tid."

„Det siger I!"

„Ja, eftersom Gjæsterne først skulle indbydes."

Hun slap Sløven, hvormed hun rørte i Kjedlen og saa fast paa Viffert. Ildskjæret bredte Rødme over hans blege Ansigt, men der var et eget Udtryk i hans Blik.

„Der er hændt Jer noget, Herre," udbrød hun.

„Hvorfor tror Du det, Else?" spurgte han.

„Jeg læser det i Jert Ansigt."

„Saa læser Du fejl."

„Nej Viffert. Jeg har baaret Jer paa mine Arme og set Jer voxe op til Mand. I forstaar ikke at dølge, mindst for mig, derfor ser jeg at en Sorg tynger Jert Sind."

„Jeg rejser bort. Det er det Hele."

„Men hvorfor rejser I?"

„Her er for trangt og tomt. Hvorfor skulde jeg ikke søge ud, her er jo intet som binder mig."

Else saa fast paa sin Herre; hun forstod ham.

„Derfor holder I Gilde?" henkastede hun.

„Just derfor. Gjør nu dit bedste, Else, og naar alt er

beredt, lad saa ringe med Gaardklokken og kald Folkene sammen. De skulle være mine Gjæster i Aften."

Dermed gik han ind i sit Kammer. Den Gamle saa efter ham.

„Der er intet som binder ham!" mumlede hun hen for sig.

En Time senere var Hallen festlig oplyst, Bordet dækket og Maden indbaaren, medens Gaardsfolket, en halv Snes i Tallet, stode samlede ved Indgangsdøren, nysgjerrige, fulde af Forventning om hvad der skulde ske.

Lidt efter traadte Viffert ud fra sit Kammer.

„Jeg har ladet Jer kalde," begyndte han, „for at sige Jer, at I fra i Morgen af maa søge en anden Herre."

Den ene saa paa den anden, der opstod en Mumlen blandt dem. Saa traadte Fogden, Kjeld, frem, bukkede og sagde:

„Herre, vi have stedse holdt os med retskaffens Flid, hvorfor skikker I os bort?"

„Jeg ved kun godt og ærligt om Jer alle," svarede Viffert. „I har tjent mig tro, trods de ringe Kaar jeg havde at byde Jer. Men jeg sælger Gaarden og drager bort i Morgen, for lang Tid, maaske for bestandig."

Folkene raadslog atter indbyrdes.

„De spørger om De ikke kunde faa Lov til at følge med, Herre," sagde Kjeld, „og ønske intet bedre."

„Det kan I ikke," svarede Viffert bevæget. „Kunde jeg blot lønne Eders Troskab, som den fortjener. Men efterdi jeg kun kan lønne Eder efter fattig Evne, saa skal I i Aften sidde ved mit Bord, som mine tro Tjenere og gode Gjæster."

Bekymring stod at læse i alle Folkenes Miner, thi Viffert havde været dem en god og mild Herre. De flokkedes om ham og bade ham blive.

Viffert rystede paa Hovedet, idet han tog Plads for Bordenden og bød Folkene følge hans Exempel, hvad de gjorde, nølende, forlegne over den Ære, der vistes Dem.

„Fyld saa i Krusene," sagde Viffert, da de havde spist, „og Du, Sanger, spil op de bedste Viser Du kan. I Aften vil jeg have Lystighed, enhver som viser et muggent Ansigt, jager jeg flux paa Porten."

Men Lystigheden fik dog ingen ret Art, trods Vin og muntre Viser; Viffert var sikkert den gladeste af dem alle, det var maaske en af Grundene som dæmpede de andres, i

Forening med det Uvante i at sidde ved Herremandens Bord og Bekymringen over at miste en god Herre.

Medens Viffert beredte sig paa at drage bort og tog Afsked med sine Folk, fejredes et ligesaa ejendommeligt Gilde hos Mandrup Høg. Alle Gjæsterne vare tilhobe gamle Folk, affældige, mærkede med enhver Alderdomsbrøst, mere skikkede til Ligfølge end til Brudefvende for en ung og livsfrisk Kvinde. Rigtignok skulde de jo følge hendes Ungdom til Graven. Som de sade der i den smykkede Hal, med Stobene i rystende Hænder og drak hverandre til, skulde man rettere tro, at de vare samlede til et sidste Farvel forinden Mester Benrad sendte dem ud paa den sidste Rejse. Et lysteligt Skue undtagen for den, for hvis Skyld de vare samlede, hende som sad ved Faderens Side, i Højtidsdragt, men taus og bleg.

Da Bestemmelsen var at Bruden og hendes Følge skulde begive sig afsted med den gryende Dag, begave Gjæsterne sig tidligt til Hvile og Berete søgte befriet den Ensomhed, hvortil hun trængte.

Snart hvilede Mørke og Stilhed over Gaarden. Alle sov. Kun Berete fandt ingen Hvile. Hendes Tanke var hos Viffert. Fik hun blot se ham en eneste Gang, forinden Livet lukkede sig for hende. Vel de tyve Gange om Dagen havde hun søgt Lejlighed til Flugt, og uden Frygt eller Tøven havde hun forladt sin Faders Gaard, men altfor mange Øjne vogtede paa hende. Enhver Vej til Frelse var spærret. Fortvivlet og haabløs saa hun Timen for sin Ulykke rykke nærmere.

Oppe i Taarnet sad Vægteren paa en fremspringende Murkant. Saasnart det første Dagskjær viste sig i Øst skulde han kime paa den store Klokke, som hang i det svære Bjælkestillads foran Lydhullet.

Han havde i Aften faaet sin gode Part af det stærke Rostokker-Øl, hans Øjelaag vare tunge, hans Hoved bøjede sig mer og mer mod Brystet, hans Modstand blev svagere, endelig tilkjendegav en lydelig Snorken, at Søvnen havde faaet Overtaget. Gjennem den dybe Stilhed lød Uglernes Skrig ovre fra Skoven, Nattevinden klagede i Taarnets Glamhuller og Flagermusene, som havde Tilhold heroppe, smuttede livligt om mellem Bjælker og Sparrer. Vægteren sov trygt.

Pludselig faldt en stærk Lysning ind gjennem Lydhullet. Det var Maanen, som hævede sig over Skoven. Vægteren gjorde just en Bevægelse i Søvne og stødte derved med Armen til sit Spyd som stod lænet op mod Væggen, saa det lar-

mende faldt om paa Stengulvet. Han for op, stirrede omkring og ved Synet af Lysskjæret troede han endnu søndrukken og forvirret, at det var Morgen og gav sig til at lytte paa Klokken, hvis Toner bølgede klart ud i den stille Nat og vakte Gjenlyden over i den store, mørke Skov.

Da Klokken begyndte at lyde og saa brat jog Slottets Beboere op af deres gode Søvn, sprang alle flug fra Lejet; Gjæsterne kom i deres Klæder, medens Svendene sadlede Hestene og førte dem frem for Trappen.

Espen holdt Vifferts Skimmel; den gnæggede i Bidslet og skrabede i Jorden, utaalmodig efter at komme afsted.

Da Berete fik Øje paa den, studsede hun forundret og brast derpaa i en heftig Graad. Men ingen agtede derpaa, eftersom de mente det var Sorgen over at forlade Hjemmet.

„Denne skjønne Hest har jeg bestemt for Eder, Jomfru," sagde Espen og nærmede sig ærbødigt.

„Nej, nej!" udbrød hun hulkende med en afværgende Bevægelse og skjulte Ansigtet i sine Hænder.

Eftersom Mandrup paa Grund af sin Sygdom var forhindret fra selv at gelejde Datteren, havde han betroet hende til sin Frænde, Hr. Ejler Lykkes Varetægt, en Mand som nød megen Anseelse formedelst sin store Hæderlighed. Han traadte nu til og talte milde trøstende Ord til Berete og bevægede hende til at give efter.

Toget begav sig nu paa Vej.

Først red Mandrups Svende og Beretes Terner, derpaa Gjæsterne, men sidst red Bruden fulgt af Ejler Lykke.

Der var tre Mil til Søholm og med Undtagelse af et kort Stykke mod Slutningen, gik Vejen hele Tiden gjennem Skoven og var saa smal at to Heste ikke kunde gaa Side om Side, hvorfor den ene maatte ride efter den anden. Den første halve Time gik Talen lystigt, men de gamle Herrer, der vare forstyrrede i deres gode Søvn, begyndte at blive mindre veltalende, altsom Toget skred videre frem ad den halvdunkle Skovvej, og vaklede snart fra den ene Side til den anden eller heldede ud over Hestens Hals.

Kun Knægtene, som anførte Toget, vare aarvaagne, og drev Skjæmt med Pigerne, hvis Latter af og til lød ud i Stilheden.

Berete lagde ikke Mærke dertil. Hun sad fordybet i sine sørgmodige Tanker og ligesom for at forhale den frygtede Stund, lod hun Skimmelen gaa i Skridtgang og blev paa denne Maade snart adskilt fra Toget.

Hendes Ledsager agtede ikke derpaa, efterſom han ligeledes fulgte de øvriges Exempel. Af og til aabnede han vel Øjnene, men naar han da ſaa Skimmelen foran ſig, lukkede han dem beroliget igjen og endelig ſov han ligeſaa trygt ſom ſine Fæller.

Hestene behøvede forøvrigt ingen Fører, da Vejen gik ligefrem og

Træerne ſtode tæt til begge Sider. Kun omtrent midtvejs bøjede en ſmallere Sidevej ind i Skoven. Toget fulgte, ſort

af Knægtene selvfølgelig den brede og Ejler Lykkes Hest gik i de andres Spor, ikkun Skimmelen bøjede ind paa Sidevejen og travede trøstig hen ad denne.

Men to hundrede Skridt fremme overskares Vejen af en bred Skovbæk, som maatte passeres. Der laa nogle Sten ude i Vandet for Fodgjængere, men en Bro fandtes ikke. Hesten satte derfor Foden i Vandet, der sprøjtede op med et lydeligt Plask, som vakte Berete af hendes tungsindige Drømme.

Hun standsede Hesten og vendte sig om for at se efter sine Ledsagere.

Hun saa ingen. Kaldte. Kun Ekko svarede.

Berete grebes af Angst, over at være ene, forladt, midt i den vildsomme Skov, hvor alskjøns Skarnsfolk havde Tilhold. Men Tanken om at kunne undsly den truende Ulykke kvalte hendes Frygt og rask besluttet paa at vove alt, selv Livet, fremfor det forhadte Giftermaal, drev hun Hesten gjennem Vandet.

Endnu et kort Ridt, saa bøjede Vejen fra Skoven ud paa en simpel Lavning med vid Udsigt over det flade Land, som var indhyllet i en let Taage. Gamle Piletræer strakte deres knudrede Grene ud over den side Grund, som skjultes af et tæt, blødt Græsdække, hvoraf høje Sivpletter ragede frem, blandet med blomstrende Sumpplanter. Derude laa en Gaard, lav og ringe at se til, men for Berete et Fristed, som hun hilste med Glæde, skjøndt hun hverken kjendte Gaarden eller vidste hvem den tilhørte.

En Træbro paa nedrammede Pæle førte over Mosen hen til Porten, men Vindebroen var draget op for Natten.

Det begyndte nu at gry ad Dag og alt laa i dette brudte Lys, som betegner Dagens Komme.

Da Berete red ind paa Broen og standsede, vrinskede Skimmelen højt, den syntes at være kjendt med Stedet. Lidt efter aabnedes en Lem over Porten og en Mand stak Hovedet ud af Aabningen, for at se hvo der kom saa aarle før Dag.

„Luk hastig op!“ raabte Berete til ham, „jeg er eftersat og søger et Fristed hos Eder.“

Fogden stirrede forbavset først paa den unge, højtidsklædte Kvinde, dernæst paa Hesten, som saa grant lignede hans Herres Skimmel.

Han gned sine Øjne i den Tro, at Rytterskn var en Ellekvinde eller andet gjækkende Syn og ventede at se baade Hest og Rytterske atter forsvinde i Mosens Siv. Men da

dette ikke skete og Berete mere indtrængende gjentog sin Begjæring, lukkede han hovedrystende Lemmen og begav sig op til sin Herre.

Viffert havde tilbragt en urolig Nat. Han var just falden i en let Blund, da han atter vaktes ved Fogdens Indtræden.

„Hvad er der løs Kjeld," udbrød Viffert, „har Du set Fru Helvig, det tykkes saa?"

Fogden stod og

drejede Huen i Haanden.

„Fru Helvig, det lede Spøgels, just ej, men . . ."

„Men hvo da?"

„Der staar en Kvinde for Porten og begjærer at indlades."

„En Kvinde, siger Du?"

Viffert rejste sig op paa Armen og stirrede paa Fogden.

„Om hun er af Kjød og Blod, kan jeg ikke sige forvist," sagde Fogden og saa betænkelig ned for sig. „Hvorfra kommer hun, alene og paa denne Tid? Tilmed rider hun en Hest, der paa et Haar ligner den skimlede."

„Kjendte jeg Dig ikke saa vel," udbrød Viffert, „troede jeg Du var rusет eller galen. Men er det saa, som Du siger, da sænk strax Vindebroen og lad hende ride ind."

Fogden gik og efterkom sin Herres Befaling; men han lagde dog først tvende Straa overkors i Porten og blev mere beroliget, da de viste sig uden Virkning.

Imedens klædte Viffert sig hurtig paa og begav sig ned i Gaarden.

Var det en Drøm. Han standsede forvirret og troede ligeledes i første Øjeblik at se et gjækkende Syn. Men da Rytterſken strakte Armene ud imod ham og kaldte ham ved Navn og han fornam den kjendte Røst, tvivlede han ikke længer.

„Berete!" udbrød han, idet han ilede til og opfangede hende i sine Arme.

„Frels mig, Viffert," udbrød hun og saa sig tilbage, som frygtede hun at se sig forfulgt.

„Vær uden Frygt, min Hjærtenskjær," udbrød han med lysende Blik og holdt hende knuget ind til sig. „Her er jeg Herre. Lad komme hvo der vil, Du er min Fange, jeg slipper Dig ikke."

„Drag Vindebroen op," bød han derpaa Fogden, som overrasket stirrede paa de tvende, „og hold godt Udkig. Ingen kommer ind."

Derpaa førte han Berete ind i Hallen og lod hende tage Plads i en Hyndestol. Selv knælede han ned, holdt hendes Haand i begge sine og fæstede Blikket paa hende med et Udtryk, som vovede han ikke at lide paa sin Lykke, medens Berete fortalte de sidste Dages Hændelser, Hr. Ivers Argelist, hendes Sorg og Fortvivlelse og da alt Haab syntes slukt, den vidunderlige Frelse ved Skimmelen.

Medens dette skete var Følget trygt redet videre gjennem Skoven, og først da de naaede dennes Udkant savnedes Bruden og Hr. Ejler, hendes Ledsager.

De gjorde holdt paa Vejen. Alle spurgte, ingen vidste Svar og medens de talte frem og tilbage kom Hr. Iver til. Han var redet ud for at møde sin unge Brud og modtoges i Stedet for af Efterretningen om hendes uforklarlige Forsvinden.

Iver vilde strax skikke Folk ud for at søge efter hende, men man enedes om at fortøve en Stund, for at se om de ikke skulde komme.

Noget efter kom ogsaa Hr. Ejler ridende i skarp Trav henimod dem, men alene. Alle flokkedes nu om ham og spurgte ham ud, men han vidste ingen Besked og kjendtes ligesaa forbauset som de øvrige. Han var redet i sine egne Tanker og havde maaske blundet lidt, forklarede han. Da han pludselig saa op og ikke øjnede Berete, men ejheller de andre, undrede det ham visselig, men han slog sig til Taals med at hun var redet forud med de andre og satte sin Hest i Trav for at indhente Dem.

Hvor var Berete bleven af?

Hr. Iver bandede at man ikke havde agtet bedre paa hans Brud, men tav klogelig dermed og skikkede nogle beredne Knægte ud for at gjennemsøge Skoven, eftersom det antoges, at hun maatte være faret vild derinde, hvorpaa hele Toget begav sig til Søholm.

Medens de sade her og ved det fyldte Bæger drøftede den besynderlige Tildragelse og afventede Knægtenes Tilbagekomst, kom der pludselig Lys i Sagen, idet der indtraf et Bud fra Viffert med Melding om at Jomfru Berete befandt sig hos hans Herre og i god Behold.

Iver Bryske blev askegraa ved denne Tidende; medens de andre bleve beroligede ved at vide Berete i Sikkerhed, vaktes først ret hans Uro. Han for op, slog Kruset haardt i Bordet, lod sin Hest sadle og bad sine Gjæster gjøre sig Følgeskab, hvorpaa de alle brøde op for at begive sig til Vifferts Gaard.

Men inden de naaede Skoven kom Viffert dem i Møde og ved hans Side red paa Skimmelen, Hr. Ivers forsvundne Brud.

Viffert gjorde Holdt og hilste høvisk paa Herrerne, som besvarede hans Hilsen og ligeledes standsede deres Heste, kun Iver Bryske red hastig frem til Berete, uden at skjænke hendes Ledsager hverken Hilsen eller Blik.

„Vi have været i svær Angst og Betryk for Eders Skyld og prise de gode Helgene som have bevaret hjærte Jomfru frisk og uskadt," udbrød han med Haanden paa Brystet og sit bredeste Smil, som fik Berete til at fare sammen. „Vi ere nu dragne ud for at hente Eder til Søholm."

„I glemmer mig, kjære Morbroder," sagde Viffert.

„Med Dig har jeg intet at skaffe," svarede Hr. Iver kort.

„Maaske dog," svarede Viffert roligt smilende, „eftersom Jomfru Berete har betroet sig til min Varetægt."

„Men Jomfru Berete er min Brud!"

„End er Jomfruen ej Eders Brud," svarede Viffert, „og forinden har jeg et Ord at sige de gode Mænd, som her ere tilstede."

„Jeg fordrer min Ret," udbrød Hr. Iver.

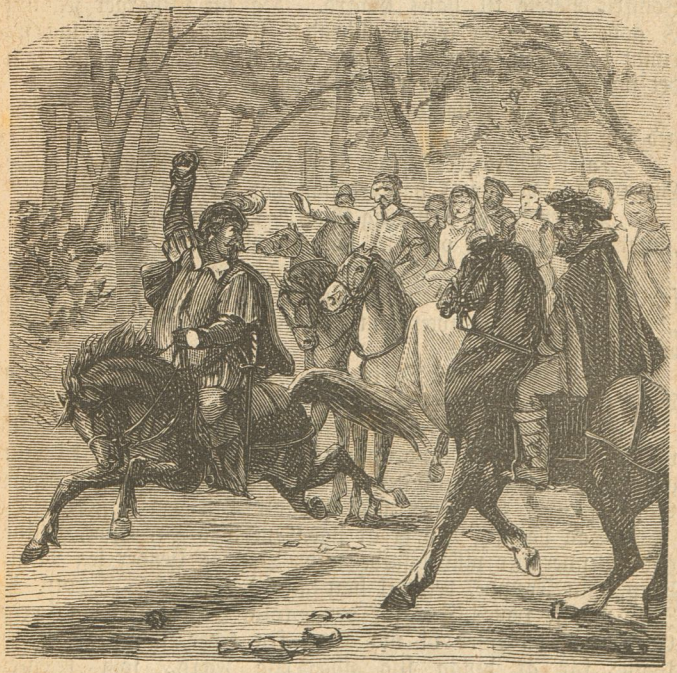

„Og jeg en Dom," sagde Viffert rolig, men bestemt.

Hans Ro tirrede end mere Iver Bryske, som i Forvejen var ophidset i Følelsen af sin slette Sag, saa han forglemte sig selv og just hævede Ridepidsken mod Viffert, da Ejler Lykke lagde Haanden paa hans Arm.

„Ikke tænker jeg at Viffert Tagesøn agter at forholde

Jer Eders Brud," sagde han, „og mener jeg derfor vi bør høre hvad han har at fremføre."

Ejler Lykke nød megen Anseelse for sin Klogt og Retsind og en bifaldende Mumlen besvarede hans Tale.

Viffert tog nu til Orde og fortalte hvorledes han i Tugt og Ære havde bejlet til Jomfru Berete, som var ham huld, og anmodet Morbroderen om at tale hans Sag hos Mandrup Høg, hvad Hr. Iver ogsaa villigt lovede, men handlede tvertimod; fortalte alt, ligetil Skimmelen saa uformodet førte Jomfru Berete til hans Gaard. Og nu tilspørger jeg alle I gode Herrer og ærlige Mænd," sluttede han og saa sig rundt i Kredsen, „om Hr. Iver har handlet mod mig, som det sig egner og anstaar en Dannismand."

Alles Øjne rettedes paa Hr. Iver, som sad og skulede ned for sig.

„Taler Eders Søstersøn Sandhed, Iver Bryske," sagde Hr. Ejler, „og har I handlet som han kærer Eder paa?"

„Det er løs og vanvittig Snak," udbrød Hr. Iver heftig, „intet har jeg lovet og intet var jeg pligtig at holde."

„Saafremt Hr. Iver paa Ridderære og Samvittighed fortrøster sig til at bekræfte sine Ord," sagde Viffert rolig, „da vil jeg kjendes uværdig til at træde op hvor gode Mænd ere samlede."

„Har I Ret kan I jo trygt opfylde Viffert Tagesøns Begjæring," sagde Hr. Ejler og saa skarpt paa Iver Bryske.

„Ikke er jeg her for at svare paa løs og daarlig Snak, vil ikke I, da skal Mandrup Høg visselig hjælpe mig til min gode Ret, al den Stund det er ham, som har at dømme i denne Sag", svarede Hr. Iver med et hadsk Blik paa Viffert.

„Saa har jeg kun et at sige," vedblev Hr. Ejler, „mine gode Venner her ville bifalde mine Ord og kjender jeg Mandrup, min Frænde, ret, vil han gjøre det samme. Indtil I, Iver Bryske renser Eder for den Skyld, Viffert Tagesøn kærer Eder paa, da løser vi vor Sag fra Eder, thi ikke ere vi komne for at bistaa slig uhæderlig Færd, som krænker vor Ære."

„Gjør frit som Jer lyster, i alle Djævles Navn," udbrød Iver Bryske, idet han forbitret og beskæmmet vendte sin Hest, huggede Sporerne i dens Sider og jog hjem til sin Gaard.

Nu staar kun tilbage at fortælle hvorledes de alle red til Mandrup Høg, som ikke overraskedes lidet ved at se Brudefølget vende tilbage, men mest dog da Viffert med Berete ved Haanden traadte ind i Hallen og knælede ned for ham.

Først foer han op i Vrede og vilde intet høre, men da det kom til en Forklaring og alle de gode Herrer talte de Unges Sag, gav han endelig modstræbende efter og endnu samme Dag blev Brylluppet fejret.

Da Fakkelbærerne om Aftenen havde lyst Brud og Brudgom til deres Kammer og de vare alene, strøg Viffert sig med Haanden over Panden.

„Stod ikke Du hos mig, Berete," udbrød han tankefuld bevæget, „da maatte jeg tro det var en Drøm, saa vidunderligt lykkes mig alt."

Hun lagde Hovedet op til hans Bryst, fæstede de klare blaa Øjne paa ham og sagde:

„Men hvem skylder vi Lykken?"

„Din trofaste Kjærlighed!" udbrød han.

„Hvad mægtede vel den," sagde hun, „den bygger kun vor Fremtid! Nej, Viffert, Lykken skylder vi din Skimmel, som bar mig til din Gaard!"

Al. Schumacher.

En ung Gesandt. — I Aaret 1586 havde Philip II. af Spanien sendt den unge Connetable af Castilien til Rom for at lykønske Pave Sixtus V. til sin Bestigelse af Pavestolen. Paven, der ærgrede sig over, at Philip havde sendt en saa ung Mand, spurgte Connetablen: „Er der saa stor Mangel paa Mænd i Spanien, siden Eders Herre sender mig en Gesandt uden Skjæg?" — „Hvis min Konge havde troet," svarede den stolte Castilianer, „at Fortjenesten bestod i Skjægget, saa havde han vistnok sendt en Gedebuk til Eders Hellighed, og ikke en Adelsmand som jeg."

Hvad Tante Barbara fortalte.

Af Ludvig Wagner.

Der var saa travlt i det gamle Kloster; Tante Barbara fyldte sit halvfjerdsindstyvende Aar, og i den Anledning var der stor Sammenstimlen i den Gang, hvor hun boede. Hele Klosteret følte sig som een Familje, saa Bordet var flyttet ud paa den lange Gang, for at alle de gamle Beboere kunde dele Tante Barbaras Glæde over den dejlige Tærte, som var prydet med hendes Navnetræk og med skjønne Blomster, kunstig fremstillede af syltede Frugter. Beundrende Udraab og Lykønskninger krydsedes, og alle Vegne saa man glade Blikke, skønt det kun var en lille Kreds, som fik Lov til at fordybe sig i en grundigere Undersøgelse af Kagens Herlighed. Kaffen og Hvedebrødet var taget af Bordet, og nu nærmede sig det længselsfuldt ventede Øjeblik, da Kagen skulde skæres i Stykker og bydes omkring; men først hentede Tante Barbara en Bakke, hvorpaa der stod hele to Flasker Vin, som Fader havde sendt i Dagens Anledning. Selv var han ogsaa kommen for at bringe sin Lykønskning, da Moder ikke kunde gaa ud for Gigt. Nær havde han gjort et Skaar i Dagens Glæde, da han paa Tante Barbaras Spørgsmaal: Lille Ferdinand, maa jeg byde dig Portvin

eller Rødvin, nok saa skjælmsk svarede: „Helst begge Dele!“ En Sky lejrede sig paa Tantes Aasyn, hun havde jo kun belavet sig paa at trække den ene af Flaskerne op, men Fader skyndte sig med at forklare, at det ikke var saadan ment, og foreslog til almindelig Tilfredshed at trække Portvinen op. Nu blev ogsaa Kagen skaaren for og spist med udelt Glæde. Det var en saare fornøjelig Eftermiddag; de nys indlagte Varmerør gjorde Gangen saa lun som en Stue, og Talens Strøm standsede ikke. Det vilde være spildt Uleilighed at prøve paa at huske, hvad der blev sagt, der blev talt om alle mulige Mennesker og om alle mulige Ting, men jeg tror ikke, der blev talt ondt om nogen. Efterhaanden tyndedes Tilskuernes Kreds, og tilsidst rejste de indbudne sig for at gaa. Stolene og Bordet med Tilbehør flyttedes ind igjen i Stuen, og Fader vilde have os Smaapiger med hjem, men Tante Barbara sagde: „Nej lille Søsterson, i Aften maa jeg virkelig have Lov at regere, du maa huske, jeg kan ikke tidt igjen have den Glæde at se Børnene hos mig paa min Fødselsdag. Nu lader Du mig beholde dem, og saa sender Du Bud for at hente dem, lige før Porten bliver lukket.“ Fader føjede sig i den gamles Bøn og gik. Der blev nu en Pause, som jeg afbrød ved at sige: „Jeg synes rigtignok, Tante Barbara, at din Seng ligner et Lysthus.“ — „Ja, lille Caroline“, svarede hun, „det har du ogsaa Ret i, i gamle Dage kaldte man saadan et Stykke en Lysthussseng. Denne her er et Arvestykke, den har tilhørt min Bedstemoder.“ — „Aa fortæl os dog om Tipoldemoder, det har Du saa tidt lovet, saldt vi begge ind.“ — „Ja I har Ret, vi maa see at bruge Tiden, medens den er der“, svarede Tante „Minderne møder En saa underlig paa en Dag som denne. Nu vil jeg se, hvormeget jeg kan faa Samling paa.“

„Min Bedstemoder var, som I nok har hørt, født i Kristiania, hvor hendes Fader havde en lille Bestilling. Hun fortalte selv, at hun havde været ikke saa lidt forfængelig af sig, medens hun var Barn. Da hun første Gang kom i Kirke i en ny rød Kjole, og alle Stolestaderne vare optagne, gik hun op og satte sig paa Knæfaldet foran Alteret, for at den pæne Kjole rigtig kunde komme til sin Ret og ses af Kirkefolket. Men til Straf faldt hun i Rendestenen, da hun gik hjem, og fik sin Kjole tilsølet; for I maa vide, dengang var det ikke saa nemt at komme frem paa den usle Brolægning, de havde. Hun maatte allerede tidlig gjøre Gavn, den Stakkel; hun var ikke mere end 11 Aar, da hun lærte at sy Manskjetskjorter med Knuder, som de kaldte det. Siden blev hun

Barnepige hos en Kjøbmand, som hed Bork, men der kjedede hun sig saa frygtelig, at hun bagefter undredes paa, at hun var bleven der i hele tre Aar. Saa gjaldt det da om at faa en rigtig god Plads. Da nu Bedstemoder engang gik forbi en stor grundmuret Gaard, hvor der holdt en Karét i Porten, tænkte hun: „det maa være et Sted for mig at tjene!“ Den Lykke naaede hun ogsaa, men den var kun tynd; hun blev antagen som Kammerpige. Tjenesten var saa strænge, at de i Vinterdage sendte hende med en anden Pige i knagende Frost hen paa Fæstningen at hænge Tøj op til Tørring paa Volden; der kom da en Karl og bragte dem Ollebrød og Sild, men Maden var baade kold og daarlig, og da hendes Moder kom og saa, hvordan det gik til, bleve de enige om, at hun skulde sige op. Nu blev hun Frøkenpige paa et andet fint Sted. Frøkenen var forlovet; saa traf det sig, at hun en Dag var i meget daarligt Lune; det var hun saa tidt, og det var altid, naar Kjæresten blev borte. Da hun nu sagde: „Mon han dog ikke snart kommer,“ var Bedstemoder saa uforsigtig at svare: „Nej, han kommer vel slet ikke.“ — Klask, klask, susede det om hendes Øren. Det var mere end hun kunde tage imod. For Resten havde hun Ret, thi Kjæresten var og blev borte, han havde taget sig en anden. Men Bedstemoder kunde naturligvis ikke blive. Saa kom hun til en Amtmand som Fruerpige. Der tjente ogsaa den Colbjørnsen, som siden blev Minister eller hvad de den Gang kaldte det. Men hos Amtmanden var han simpel Fuldmægtig, og da der skulde klages over Kosten, var det Bedstemoder, som maatte tage Bladet fra Munden; det var noget forfærdeligt noget, de havde faaet at spise, harsk Flæsk og Suppe af saltet Blod eller jeg veed ikke hvad for Tøjeri, man skulde ikke tro, at sligt kunde gaa for sig i saadan et fornemt Hus. — Den anden Skriver hed Smidt; det var et ejegodt Menneske, og de to blev snart gode Venner. Ved den Tid, da han friede, var der ogsaa en Løjtnant af stor Familje, som tilbød hende sin Haand, men da Moderen spurgte hende, om hun da ikke helst vilde have den rige Løjtnant og blive en fin Frue, svarede hun, at hellere vilde hun gaa tilfods hele sit Liv med Smidt end age i forgyldt Karosse med Løjtnanten; men hun holdt dog saameget af at kjøre i Karét, og hun var endnu saa ung. Hun blev da forlovet med Smidt. Da der en Gang havde været Skorstensild i Huset, maatte alle Beboerne for Retten i Forhør; men Bedstemoder var nær kommen galt afsted, for da de skulde til at aflægge Ed, var Smidt gruelig

undselig, da hans Fingre vare blevne helt sorte af Frost. Han tog sig saa pudsig ud, da Politimesteren sagde: „Behag at trække Handsken af, naar De rækker Fingrene i Vejret," at Bedstemoder brast i Latter, og naar hun var i det Hjørne, fik man hende ikke let stoppet. Denne Gang havde hun dog saa megen Magt over sig selv, at hun gav nogle underlige Lyde for at skjule Latteren, ret som om hun tudbrølte; saa troede de, eller lod som om de troede, at hun var overvældet af Øjeblikkets Højtidelighed. Saa godlidende er de rigtignok ikke i vore Tider i Kjøbenhavns Politiret! det fik jeg selv engang at føle, da der var bleven stjaalet hos os, og min gamle Frue, som var stokdøv, skulde op at tilhjemle sig sine Ting, som de nok kalder det. Da maatte de brøle den ene Gang efter den anden: „Handsken af, og jeg, som naturligvis kom til at tænke paa Bedstemoder, blev ordentlig skjældt ud; de sagde noget om Stedets Hellighed, som jeg ikke forstod, og siden ere de blevne meget værre; nu kan man se i Aviserne, at Folk maa af med mange Penge, naar de kommer til at le oppe i Retten.

Men det var nu Bedstemoder i Kristiania; hun delte ikke saa lidt med sin Kjæreste i de 7 Aar, de vare forlovede, men da hun en Dag hørte om ham, at han var Frimurer, skrev hun strax til ham for at faa at vide, om det var sandt. De var nu ikke længere i samme Hus, men om hun ogsaa havde kunnet faa hans Svar blot ved at gaa ind i en anden Stue, hun havde dog ikke spurgt ham mundtlig. Nok sagt, da hun fik hans Svar, at han virkelig var Frimurer, sendte hun ham hans Ring, pakkede saa sit Tøj og rejste fra Kristiania. Men hun gjemte altid hans Billede i sit Hjærte, og da hun laa paa sit Dødsleje, viste det sig, at gammel Kjærlighed ruster ikke, for da drejede alle hendes Tanker og al hendes Tale sig om Smidt.

Bedstemoder var 26 Aar, da hun brød med sin Kjæreste, og besluttede nu med det samme at tage til Kjøbenhavn for at komme bort fra alt, hvad der bandt hendes Hjærte. Hele hendes Løn var gaaet med til at betale Skipperen, saa da hun skulde rejse, spurgte hendes Søster Sara: „Elsebet, men har Du da ingen Handsker?" „Nej, lød det kort og fyndigt." „Men heller ingen Penge?" „Nej!" "Saa gav Sara hende da sine Handsker og alle sine Penge, men det var rigtignok kun 8 gamle Skilling Med disse kom hun til Kjøbenhavn, men hun var aldrig raadvild, saa hun fik snart Plads hos et Herskab. Ja, jeg skulde ogsaa fortælle, at hun i den Grad

vilde bryde med sin Fortid, at hun ikke engang beholdt sit Navn. Egentlig hed hun Baltzer, men nu kaldte hun sig med sin Moders Navn Siler.

Man hører saa tidt Normændene beklage sig over den Tid, da de var forenede med Danmark, men Sandheden er virkelig, at naar nogen kom fra Norge, fandt de for det meste en venligere Modtagelse i Kjøbenhavn end hvem der kom fra

Jylland eller Slesvig; jeg troer nok, man kan sige, at Normændene var Kjøbenhavnernes Kjæledægger. Da Bedstemoder kom til Kjøbenhavn, fandt hun strax megen Imødekommenhed hos dem, hun henvendte sig til. Det gik hende da ogsaa rigtig godt, og hun lærte at akkommodere, som de kaldte det. I vore Dage taler man saa tidt om de gamle Dages Jævnhed og Tarvelighed, og naar jeg tænker paa, hvordan det gik til

i mine Forældres Hus, og ser, hvordan det nu gaar til, saa maa jeg bekjende, at jeg undres tidt over, hvad det skal blive til. Men i min Barndom havde vi jo baade en Krig, der trak sig gjennem mange Aar og gjorde hele Landet fattigt, og andre Ulykker, saa da lærte vi at spare. Men for hundrede Aar siden og mere, da de store Skibe med de grønne Skrog og de høje Master sejlede til alle Verdens Havne og bragte Rigdomme hjem, da gik det stort til i Kjøbenhavn. Ja jeg har jo rigtignok ikke selv oplevet det, men det staar saa livagtig for mine Øine fra Bedstemoders Fortælling, for I kan tro, hun kunde fortælle, saa man mente, at man oplevede det selv. Men jeg kom fra, hvad det var at akkommodere. Det var at sætte Haaret op. Dertil brugte de nu ikke blot fremmed Haar eller Uld eller Valker, for at det kunde blive rigtig højt, men der maatte ogsaa Mel til; ordentligt Hvedemel tog de og kom i Haaret, istedenfor at bruge det til det kjære Brød; for pudres skulde Haaret baade paa Herrer og paa Damer, og det var et ikke saa ringe Arbejde, det ene med det andet, saa det kastede godt af sig. Hvem Bedstemoder lærte det hos, veed jeg ikke, men det blev nok taget meget grundigt; for at hun ogsaa kunde se, hvordan de allerhøjeste Herskaber vare akkomoderede og paaklædte, fik hun Billetter, der gav Adgang til Tilskuerpladsen ved de store Hoffester. Der var en Hertuginde, til hvis Formæling hun fik Billet, saadan at hun oppe fra Galleriet kunde se hele Stadsen ved Middagsbordet. Der var baade et Sølvtaffel, sagde hun, og et Guldtaffel. Tænk Jer bare, lille Børn! et Bord af det pure Guld. Ja der var Pragt og Stads nok; Bruden var klædt i blaat Atlask med Sølvbrokade, men der blev endda kun ringe Glæde ved det Gilde; Kongen sad og ragede i Maaden, og just som de andre ret havde faaet begyndt at spise, sprang han op og hævede Taffelet, saa de fik en lang Næse allesammen, og maatte gaa sultne fra Bords fra alle de dejlige Retter; det var jo den stakkels Kristian den syvende. — Der var meget at se, og der skete meget i det Aar, Bedstemoder var i Kjøbenhavn. Hun saa den dejlige Karoline Mathilde ride frem i det muntre Tog gjennem Falkoneralleen, men hun saa ogsaa sine Landsmænd, de norske Matroser, og snart efter Holmens Tømmermænd, da de drog ud af Porten for at banke paa hos Kongen og kræve deres Ret. Hun var med, da Livvagten løs Struensee, hvem saamange havde holdt for almægtig, og hun var med at juble, da Kongen kjørte gjennem Gaderne i Guldkareth med Arveprinsen den 17de

Januar 1772 efter Ministerens Fald. Endnu et Sted var hun med, hvor man ikke kan forstaa, at en brav Pige vilde gaa hen; det var den 28de April om Morgenen Klokken 5, da Struensee og Brandt bleve henrettede paa Osterfælled. Men det laa nu saadan i Tiden; der var mange af de fineste og mest velopdragne Folk tilstede, det var ligesom om de ikke havde Magt over dem selv. Men Bedstemoder sagde ogsaa, at hun vilde ønske, hun ikke

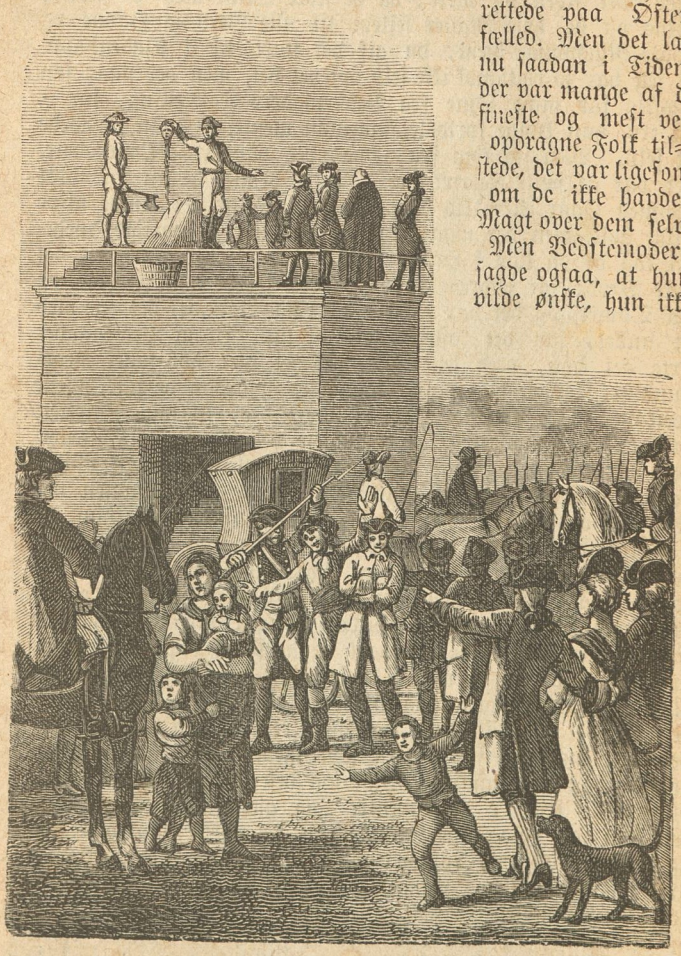

havde været der. For Resten havde Struensee været meget forsagt; Brandt havde langt mere Mod.

Det var ligesom at komme ind i en helt anden Verden, da Bedstemoder fik Plads som Kammerjomfru hos en Grevinde Knuth paa Liljendal. Hos saadanne høje Herskaber var der en Anretning, de kaldte Kammerbordet. Der spiste de pænere af Tjenestefolkene, og iblandt dem Huslæreren. Maden fik de fra Herskabets Kjøkken, men saa blev der givet dem noget vist, for at de kunde holde sig selv baade med The og Kaffe og andre Drikkevarer. Det gik da saadan paa Omgang imellem dem, at hver af Deltagerne havde sin Uge, i hvilken han eller hun forestod Udskjænkningen. Huslæreren var Digteren Thaarup, der siden kom højt til Vejrs. Han vilde helst være fri for Udskjænkningen, den overtog Bedstemoder for ham, hver Gang hans Uge kom. Hvor længe hun var her, kan jeg ikke sige for vist, men jeg troer nok, det har været en tre Aar. Nær havde det en Gang faaet en brat Ende. Herskabet var ude, og saa vilde Kammerbordet gjøre sig en lystig Dag og en glad Aften. De fik slagtet en Fedekalv; blev der spurgt, hvor den var bleven af, skulde det hedde sig, at den var styrtet. Kalven blev da stegt, og paa Drikkevarer manglede det ikke. For at berolige den unge Junker, som kun var 7—8 Aar, gav de ham først et godt Glas Vin, og saa begyndte Lystigheden. Men tænk, de fik slaaet et af de store Spejle itu, og da nu det muntre Selskab kom til Besindelse, gik Kammerjomfruen ind for at se til Junkeren, medens de andre arbejdede paa at sætte alt paa Plads igjen. Men ak, der laa Barnet inde i en sørgelig Tilstand. Her var gode Raad dyre, mest for Bedstemoder og for Huslæreren; de to skulde jo svare til Drengen. De bleve da enige om, at dersom Herskabet skulde mærke noget, vilde de begge flygte. Dog drev Uvejret lykkelig over; det havde bare været Stupigen, hvis Støvekost var kommen Spejlet for nær.

I maa dog ikke tro, at Bedstemoder og Thaarup saadan tænkte paa hinanden; men der var en af de andre ved Kammerbordet, som havde et godt Øje til hende, og det var Grevens Livtjener. Hvordan de to kom til at holde af hinanden, veed jeg ikke rigtig, Kjærlighedshistorier er jo ikke min stærke Side; men der blev da et Par af dem, og det et kjønt Par. Det vidste Bedstemoder ogsaa godt selv, og da Brylluppet skulde være, kunde hun ikke nøjes med at staa Brud i Netteldugs Kjole, som det ellers var Brug, men hun fik Grevinden til at laane hende en straalende broscheret Kjole. Ja, Ægtestanden begyndte paa den Maade med Glans, men siden blev det trangt nok, skjønt Kjærligheden aldrig slap op mel-

lem de to. Naadigherren havde hjulpen Bedstefader til en Plads som Tolder i Rødby, der drog de nygifte hen, men at det der maatte være smaat med Udkommet, kan enhver nok slutte sig til af det Mundheld, de endnu har paa Lolland: „Ih Herregud, fra Rødby!“ Ja, det var en daarlig By at være i; men Bedstefader blev da ogsaa snart forflyttet til Vordingborg. Der fik de nok lidt mere at leve af, men Bedstemoder regnede ud, at om de end der kunde lige hugge sig igjennem, vilde Børnene dog aldrig kunne komme til Vejrs. Derfor skulde og maatte Familien til Kjøbenhavn. Saa mange andre vilde nu have seet Tiden an og ventet paa Lejlighed, men Bedstemoder fik sin Mand til at bryde overtvært, og da sendte hun ham i Forvejen at leje Værelser i Kjøbenhavn, og rejste selv bag efter paa Flyttelæsset med sine tre Drenge. Det var ingen Smaating i de Tider at kjøre fra Vordingborg til Kjøbenhavn, og det tog flere Dage. En Aften, da Mørket var faldet paa, inden de havde naaet det Sted, hvor de skulde ligge om Natten, drejede Kudsken pludselig med stor Iver til Side og blev lidt holdende. Bedstemoder spurgte ham, hvad det skulde til, men han vilde ikke svare. Tilsidst sagde han: „Madamen skal nok imorgen faa at vide, hvorfor.“ Tingen var, at han syntes, han havde seet et Ligtog komme dem i Møde, og det var han drejet af Vejen for. — Nu var da Bedstemoder igjen i Kjøbenhavn. Mange Munde var der at forsørge, og et Par Maaneder efter fik hun en lille Pige, det var min Moder. Man siger jo ellers med et gammelt Ord, at naar Krybben er tom, bides Hestene; men i de trange Tider viste Bedstemoders Dygtighed sig netop i hele sin Storhed. Hun var omtrent fyrretyve Aar gammel, men alligevel gik hun ud hele Dagen og syede Linnedsyning, det fik hun en gammel Daler (godt 3 Kroner) for om Ugen. Saa kom om Aftenen hendes Mand og hende hjem. Han havde snart faaet en Plads ved Asiatisk Kompagni, for han skrev en kjøn Haand, og i de Tider var der mange, som slet ikke kunde skrive, men Indtægterne vare kun ganske smaa. Saa fik Bedstemoder da opspurgt Colbjørnsen, og skjønt han nu var kommen højt paa Straa, skammede han sig dog ikke ved at tænke paa de Tider, da han havde tjent i Gaard sammen med hende, og da hun havde kogt Chokolade for ham. Han gav hende det Raad, da den lille Pige var født, at bede Toldkammeret til Fadder; det var jo ligesom af Familien, siden Bedstefader havde været ansat i det Fag de andre Steder, og det hjalp til, at han snart fik en rigtig god Plads. Nu var

der nogle, som misundte ham hans Lykke, fordi han var sprungen dem forbi, og blandede Sovepulver eller saadan noget Tøjeri i et Krus Øl, han drak, for at det skulde se ud, som om han havde været beskjænket. Selv havde han ikke ret Ben i Næsen, saa det kunde være gaaet ham ilde, om ikke Bedstemoder havde klaret den Sag. Ja, der var dem, som sagde, at han stod under Tøffelen; men det er dog en løs og daarlig Snak; naar Manden er blød, men Konen stærk, er det saa ikke i sin Orden, at hendes Styrke kommer ham til gode! Derfor kan hun godt være ham en trofast og lydig Hustru. Det var et lykkeligt Liv, de to førte i Kjøbenhavn, men det varede kun et Par Aar, saa fik han Tyfus, og hun maatte tænke paa det Ligtog, der havde mødt hende paa Vejen. „Farvel, Grete, og Gud velsigne dig!" vare hans sidste Ord. Men nu maa I vide, at Bedstemoder hed Elsebeth; det var Moder, der hed Grete. Da hun var bleven voxen og havde faaet sin Moder i sit Hus, tænkte hun tidt paa, hvor underligt det var gaaet i Opfyldelse, at netop hun havde faaet sin døende Faders Velsignelse. Men den Gang, i sin første Enkesorg, tænkte Bedstemoder rigtig nok ikke, at det skulde komme saadan. Hun syntes, at det vilde blive umuligt at opdrage alle fire Børn; kom endda maaske Drengene snart saa vidt, at de kunde begynde at hjælpe sig selv, saa var Pigebarnet dog en Byrde, hun gjorde klogest i at skille sig af med. Det blev paa en eller anden Maade indledt, at et Par velstaaende Folk paa Kristianshavn vilde tage Barnet til sig som deres eget, men som hun gik forbi Børsen paa Vejen der ud for at give det fra sig, stod der en gammel Kone, som bad om noget. Bedstemoder kunde aldrig gaa nogen Nødlidende forbi uden at hjælpe, om hun saa skulle af med sin sidste Skilling. „Konen sagde da: Gud velsigne Madamen, og lade det kjønne Barn blive hendes Alderdoms Trøst." Det slog Bedstemoder, saa hun blev tung om Hjærtet, og da lille Grete gav sig til at græde hos de fremmede Folk, tog hun hende hjem igjen, for aldrig mere at skilles fra hende.

Saadan egentlig som man forestiller sig en sørgende Enke har Bedstemoder vist aldrig seet ud for Folk; naar hun var ene, græd hun mangen modig Taare, men hun havde det Herredømme over sig selv, at hun dog aldrig glemte, at det til Dels var Øjnene, som skulde ernære hende og Børnene. Det var maaske heller ikke saa helt hendes egen Styrke, der holdt hende oppe; hun betroede os engang, at det altid var

som om Bedstefader kom og tørrede hendes Øjne; saadan gik det en tre Aars Tid, men en Aften var det, som om han kom og sagde: „Nu maa Du holde op at sørge, Elsebeth! Jeg har det saa godt. Du vil jo ikke tage Freden fra mig.“ Men som sagt, for Verdens Øjne saa' Bedstemoder ikke ud som en nedbøjet Enke. Hun gik omkring til de store og søgte om Hjælp; men det var ikke, som hvad de kaldte Supplikant, nej, hun talte til de fornemme, som om det var hende, der havde at byde, og dem, hvis Pligt det var at give. Og hun

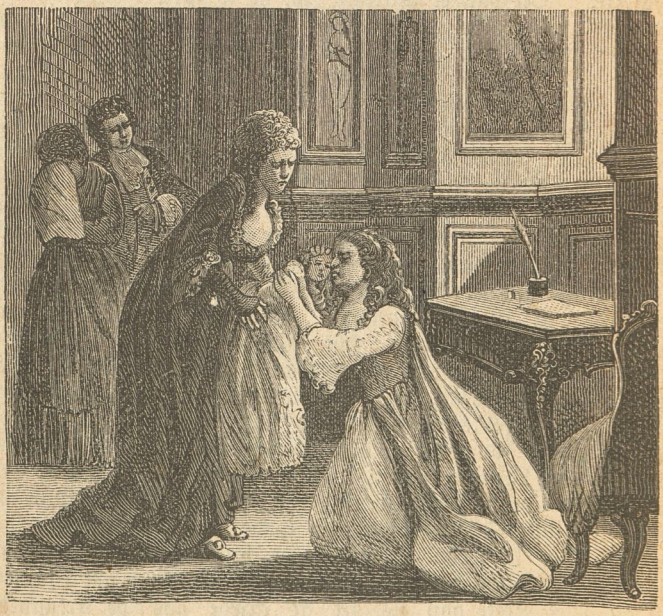

fik ikke lidt. Om det saa var Frøken Møsting og Overkammerherre Hauch, eller hvad han hed, som alle bøjede sig for, saa talte Bedstemoder til dem i en kommanderende Tone, og selve Enkedronning Juliane Marie fik hun Adgang til og Hjælp af. Dengang betaltes Pensioner ud af Postkassen; der fik hun 80 Daler, og ialt kunde det løbe op til et Par Hundrede om Aaret, hvad hun havde i Penge. Men desuden fik hun Hjælp paa anden Maade; der var den gode Biskop Balle, han hjalp hende tidt med Klæder og Sko til Drengene,

og saa var der andre gode Folk, som gav dem Middagsmaden, da det var trangest. Det var for Resten slet ikke let at være baade Fader og Moder for de Knægte. Niels, den ældste, som gik i Latinskolen, skulde jo være med ved Kirkesangen i Frue Kirke, men hans Moder fik Mistanke om, at han skulkede. Saa gik hun en Dag op til gamle Rektor Thorlacius og spurgte, om hendes Søn var mødt med de andre Drenge. — „Nej, en af de andre Drenge havde haft den Hilsen med, at hans Bukser vare itu, saa han maatte blive hjemme." Den Tort vilde Bedstemoder ikke lade sidde paa sig, saa hun fik Rektor til at tage sin Kikkert med, og fik trukket ham med ud til Peblingesø. Der saa' de i Kikkerten hendes kjære Niels, som tumlede sig nok saa lystig ude paa Isen. Det kan nok være, han kom ikke til at dø i Synden. — En Gang var der en Dreng, der havde tegnet en Lærer af med et Par store Horn; Mistanken faldt paa den anden Søn Kristian, og han skulde have været jaget ud af Skolen, da han ikke vilde røbe den skyldige. Det hedder jo nok, at Hæleren er lige saa god som Stjæleren, men jeg be'r Jer betænke, male sin Lærer af med Horn i Panden! det hørte der dog større Frækhed til at gjøre end til at staa og se paa. Kristian blev ved med at tie, men saa kunde Niels ikke dy sig, men han gik hen og sagde, hvem det var. Ja de Drenge gjorde hende mange Sorger, og saa kan I endda tænke Jer, da Bedstemoder syntes, at nu havde de høje Personer været saa gode og hjulpet hende, delte hun af sin Fattigdom med dem, der havde endnu mindre. Hun tog efterhaanden hele tre Plejebørn i Huset, og holdt dem saa godt frem, at de bleve til dygtige Mennesker. Den ene blev Skræddermester, den anden drev det lidt højere, han blev Silke- og Klædekræmmer, men den tredje naaede saamænd til at blive Provst i Norge. Men hvad de Drengebørn kunde slide, og hvad de kunde spise! og saa maatte der jo holdes Orden. Naar Klokken slog 5 om Sommeren og 6 om Vinteren, traadte Bedstemoder ind med en Skaal Vand i Haanden i den store Stue, hvor Drengene laa, og ve den, der ikke havde Benene ude af Sengen, det første hun lod sin Røst høre. Om sig var hun, den gamle, hun gik paa Auktioner, hvor der kunde faas allehaande Ting billig, men skjønt hun kunde have sine sære Ideer i mange Stykker, sørgede hun for, at Drengene altid vare saadan klædte, at hun kunde være dem bekjendt; det var ikke som med Ohlenschlæger, der kom til at gaa i Kronprinsens gamle røde Kjole, og med

grønne Buks.r af Billardklæde. Nej, Bedstemoder lod rigtignok sine Drenge faa Nankins, og saa maatte Grete hjælpe med at vaske dem, jeg mener naturligvis Bukserne. Vores Moder gik i en Skole, som Dronningen kostede. Naar man nu taler om Haandarbejder og Examen og den Slags Ting, er det gjerne med en Vigtighed, som om de hørte til de nyere Opfindelser. Nej pyt! det kjendte de godt for hundrede Aar siden. Moder skulde give i det mindste et Par Strømper ind til Examen, men hun havde jo ikke haft Tid til at gjøre noget færdig, stakkels Barn. Saa gik Bedstemoder hen og kjøbte et Par rigtig pæne Strømper i en Butik og flyede dem op for sin Datter. De vilde ikke tage imod dem, fordi Barnet ikke selv havde strikket dem, men Bedstemoder sagde, at de havde bare forlangt et Par Strømper. Enten de vare strikkede eller vævede, var ligegyldigt, hendes Datter skulde ikke staa tilbage for de andre Børn, og derfor havde hun kjøbt de kjønneste, hun kunde faa. Hjemmearbejde kunde der rigtignok ikke blive Tid til, naar hun skulde vaske de Nankins for sine Brødre og Plejebrødre. Med den Besked maatte da Skolens Foresatte nøjes. — Det var for Resten tidt daarligt nok, at hendes egne Sønner skjønnede paa alt, hvad hun gjorde for dem. Jeg vil ikke just regne, at da hun en Gang af Vanvare paa en Auktion havde kjøbt to Skippund Gammelost i Stedet for to Lispund, da vægrede Drengene sig ved at spise af Osten baade Morgen og Middag og Aften, og paa deres Skolemad ovenikjøbet naturligvis; de andre Drenge gjorde jo Nar ad dem for den slemme Lugt, og Husets Beboere kom formelig i Oprør, da Bedstemoder valgte en Krog under Trappen til Hovedoplagssted. Det vil jeg indrømme, at Gammelost er ikke hver Mands Sag; men Niels havde altid saa urimelig mange fine Fornemmelser, og Kristian gik gjerne med en Ræv bag Øret; han spillede sin Moders lydige Søn, men kunde han more sig, uden at hun vidste om det, vilde han det saa gjerne som nogen. Bedstemoder havde en god Veninde, en Enke, som hed Madam Degnbolt; da hun var død, tog Bedstemoder hendes Søn i Huset, det var ham, som blev Provst. Nu var der en Drik, Bedstemoder tidt lavede og trakterede sin Veninde med, forstaar sig med Maade og til Ordentlighed; de kaldte den Krukkepunsch. Den var saa billig, og smagte lige saa godt som anden Punsch, der var bare Eddike i Stedet for Citron. Paa hendes gamle Dage var Extraktpunschen opfunden, den bragte Fader hende tidt en Flaske med af, naar han kom hjem fra Kjøbstaden, og den brugte

hun som Medicin, naar hun var syg. Men nu var hun en Gang gaaet ud at spadsere i Frederiksberg Have med Madam Degnbolt. De sad paa en af de Bænke, som kaldes Spidsrodsbænkene; det er lige ved Indgangen, der hvor de har stillet gamle Kong Frederik op. Der nød de i landlig Uskyldighed deres Surbrød med Smør og Spegeppølse paa, og havde en lille Lærke med Krukkepunsch. Saa kommer Hr. Niels strygende forbi, han vilde ogsaa glæde sig ved den frie Natur, men hvem der lod, som om han ikke saa' sin Moder, det var ham. Han vilde nok lade sig opvarte af hende, men var der det mindste, hvor han kom i Tanker om, hvad Folk vilde sige, saa skammede han sig ved hende; men Bedstemoder var en Kone, siger jeg Jer, som I kan være stolte af at have til Tipoldemoder.

Der kunde være meget endnu at fortælle om de Drenge, men vi maa dog se at faa Moder gift, før I skal hjem. Hun var saa lille og saa fin, og saa havde hun de nydeligste Hænder og Fødder, nogen kan tænke sig, ligesom Jeres Moster Ada, og Øjne saa straalende som Jeres egen Bedstemoder. Da hun var lille, kom en bornholmsk Præstedatter, og spaaede om hende, at hun skulde faa en Kjæreste, som kom over et stort Vand. Hun skulde faa Guldslanger i Ørerne, og Bedstemoder skulde komme til at kjøre i Karrét. De skulde bo paa Landet, og Maden skulde rækkes ud af Vinduet. Moder skulde faa mange Børn, men ved den niende Barselseng skulde Døden komme. Gal kaldte de hende, men hun var ikke saa tosset endda, stakkels Pige, for det slog altsammen til. Kjæresten fik Moder ovre fra Jylland, de kjønne Ørenringe fik hun ogsaa, men det er skammeligt, de blev siden stjaalne fra Søster Lene. Karreten kom Bedstemoder til at kjøre i paa sine Børns Bryllupsdag. Den, Maden blev rakt ud af Vinduet til, var en Hest, som saa tidt kom og fik sig et Stykke Brød, da de boede paa Landet. Hvad nu Dødsfaldet angaar ved den niende Barselseng, saa var det vores lille dødfødte Søster, som kom efter os 8 Søskende. — Ja, Kjæresten skulde komme over et stort Vand, men inden han kom, var der Friere nok, der var en rig Jødefamilie, hvor Sønnen gjerne vilde have hende; det havde hun nu slet ingen Lyst til, men ellers var hun næsten som Datter der i Huset. Det var morsomt at høre hende fortælle om Løvsalenes Fest, hvor hun havde været med at spise nede i en Løvhytte, som de havde bygget sig i Gaarden. Ogsaa et Bryllup kom hun med til, men det var dog ikke hendes Tilbeders. Der havde Brudefolkene staaet

under en Slags Tronhimmel, der blev baaren over dem, og saa var der bleven brudt et Glas i Stykker. Men den Gang vare Tiderne rigtig nok anderledes end nu, da vi betragter Jøderne som vore andre Medmennesker. Hendes Brødre kunde ikke lade hende være i Fred, men drillede hende altid med dette Venskab, og kaldte hende Jødetøs. Men saa fik de andet at drille hende med; der kom den ene Frier efter den anden, først en, som var noget ved Theatret, og saa en Uhrmager, men Bedstemoder fejede dem alle af, og Moder har vel heller ikke brydt sig stort om dem, kan jeg tro. Men tilsidst kom han ovre fra den anden Side af Vandet, og det var en Student. Han var saa jydsk i sit Væsen, at Bedstemoder ogsaa tænkte paa at vise ham Vintervejen, men hun kunde dog ikke ret komme afsted med det, for han havde saa megen Lighed med Smidt, ham hun aldrig kunde glemme, og dertil spillede han saa dejlig paa Fløjte. Det var nu endda ikke saa underligt, at Moder nok vilde have ham; men der var dem, som ikke kunde begribe, hvor han kunde bryde sig om hende. Jeg skal sige os, at hans Fader var den Gang en velstaaende Mand, det var lige før Krigsaarene; der gik det rigtig nok altsammen i Løbet. Saa er der jo det gode Ord: Lige Børn lege bedst, det er Ungdommen i vore Tider nær ved at glemme. Nok sagt, der var en Skipperdatter, som havde sine 6000 gamle Dalere, og det var en gammel Aftale mellem Forældrene, at hun og Fader skulde have hinanden. Om det nu er sandt, at Kjærlighed gjør blind, veed jeg ikke saa lige, men saa meget er vist, at Fader brød sig mere om Moders dejlige, trofaste Øjne, end om den andens Penge, skjønt han egentlig ikke havde noget mod Pigen. Der var da dem, som drillede ham og spurgte: „Hvad vil du dog med den fattige Tøs", men det brød han sig ikke en Smule om. Det gik ogsaa af i al Venskabelighed med Skipperdatteren, for hende fik Hans, den tredje af Moders Brødre, som holdt sig til det solide. De havde Bryllup samme Dag som mine Forældre. Det var jo egentlig rent galt for en Student at gifte sig; men Fader mente, at han nok som gift Mand skulde kunne tage Embedseksamen; det tog da heller ikke saa lidt Tid at være forlovet.

Men det var Lysthusengen, I før spurgte om; den hørte Bedstemoder til; hendes Sønner vare nu alle tre enten gifte eller dog ude af Huset, og Plejebørnene hver i sin Stilling. Saa syntes hun, at det var dog det bedste, at hun blev sammen med Grete, og saa fik de nygifte alt hendes Tøj,

baade den Seng og en anden spids en, som de kaldte en Topseng. Der var kun et eneste Stykke, Fader anskaffede sig selv, og det var et Bord, for han syntes, det var dog nødvendigt, at det var hans eget Bord, han kom til at sætte Foden under."

Saa langt var Tante Barbara kommen i sin Fortælling, da tunge Skridt hørtes paa Trappen; en stærk Banken rystede Døren, og ind traadte Ole Gaardskarl, medførende store Masser af Sne, og sagde: „Jeg skulde hilse fra Grossereren, at her er jeg med en Slæde efter de to smaa Frøkener." Tante Barbara udbrød i et Forundringsudraab over, hvor dog Tiden var gaaet, saa vi hverken havde tænkt paa Aftensmad eller Klokkeslag eller Snevejr. Vi to Børn sprang op og klappede i Hænderne; Udsigten til Kaneturen trøstede os over Afbrydelsen, men vi havde jo faaet vores Oldemoder gift, og havde hørt hvordan det gik til, at hun havde faaet sin Moder i Huset. Da vi kom udenfor, laa Sneen højt i Gaderne, saa blød som Dun; enkelte Kjøretøjer vare begyndte at faa Bjælder paa. Efter nogen Taushed vendte jeg mig til Karlen og sagde: „Hør Ole! jeg vil bede Fader, om Du næste Gang maa faa en Bjælde i Haanden; nej Du skulde hellere have den om Halsen, ligesom paa de rigtige Heste." Ole værdigede mig intet Svar, men da min yngre Søster gjentog mine Ord, slap hans Taalmodighed op. Vel nøjedes han med at sige: „I snakker, som I har Forstand til, men paa den Fart, Slæden skød, kunde man mærke, at han var vred; det gik ud over os, thi da han vilde dreje ind ad Porten, gjorde han Svinget for skarpt og væltede os i en Snedrive.

Saaledes endte Tante Barbaras Fødselsdag.

Manden med Stenpælen.

Et Folkesagn fra Nørrejylland,

fortalt af Peter Johansen.

Det hændtes en Gang, at en Mand døde og blev begravet, det var jo ingen Mærkelighed; men nogen Tid efter rygtedes det at

han gik igjen, flere Mænd og Karle havde set ham gaa paa en Markvej, der grændsede op til et Stendige, med en stor Ledpæl af Sten paa Ryggen. Nogle troede det ikke, skjønt vedkommende dyrt forsikrede at det var sandt, og atter andre mente, det var ikke godt at vide, hvordan det hang sammen,

de havde ikke havt den bedste Tro til den Mand. Og saa ledes forløb nogen Tid med forskjellige hinanden modsigende Gisninger.

Da traf det sig en Aften hen ad Efteraaret, at en Pige havde været et Ærende i Nabobyen, og da det var et Guds Vejr med Regn og Blæst, besluttede hun at følge Markvejen, da det kun var halvt saa langt, som naar hun skulde følge By- eller Landevejen.

Det var silde, da hun forlod Byen, Regnen øste ned i Strømme, og det var allerede helt mørkt. Da hun omtrent var kommen midtvejs, saa hun en Skikkelse komme sig i Møde, og uden at lægge videre Mærke til samme hilsede hun: „God Aften." „God Aften og Guds Fred", svarede Skikkelsen og standsede foran hende, „og lykkelig den Stund, da jeg træffer dig." Pigen saa op og udstødte et Rædselsskrig; thi foran hende stod en høj, svær Mand med en stor firkantet Sten paa Ryggen, og i hvis blege Dødningeansigt hun gjenkjendte den afdøde. Hun rystede over alle Lemmer; men Skikkelsen vedblev: „Jeg har nu vandret om i Aar og Dag uden at finde Fred i min Grav, thi ingen har før nu i Aften talt til mig; min Brøde er stor, og jeg kan ikke finde Hvile før det bliver gjort godt, hvad jeg har forbrudt, og vil Du høre min Brøde og aabenbare denne, saa kan min Sjæl igjen finde Hvile og Fred, og jeg skal velsigne Dig i min Grav." Pigen svarede ikke af Rædsel for hvad der vilde komme, og Skikkelsen fortsatte. „Her, hvor jeg nu staar, var fordum intet Hegn, kun to store Stene dannede Skjellet mellem mine og de tilstødende Marker; men da Folkene i Nabosognet skulde have en Markvej til deres Enge og det blev afgjort, at Vejen skulde gaa paa min Mark langs Markskjellet, blev jeg ærgerlig til Mode, og en Nat flyttede jeg Stenene tre Favne ind i de tilstødende Marker. Det var jo let gjort, uden at det blev opdaget, og da Vejen omsider blev tagen i Brug, satte jeg dette Stendige der, og paa hver sin Side af Ledet hist henne bleve de to Stene, der før havde dannet Skjellet, oprejste som Ledpæle. Det kom altsaa til at se ud, som Vejen gik paa min Mark, endskjønt den dog gik paa min Naboers. Se dette er min Brøde, hvorfor jeg ikke har funden Fred i min Grav, lov mig nu at aabenbare samme." Pigen lovede det med usikker Stemme; men Skikkelsen rakte sin Haand frem og sagde: „Giv mig din Haand derpaa." Pigen erindrede sig, at man ved slige Lejligheder ikke bør give Haanden, og rakte ham Spidsen af sit Forklæde, han tog et fast Tag om

vette; men, da hun tog det tilbage igjen, var Hjørnet ganske afsveden. Derpaa forsvandt Skikkelsen, og Pigen ilede hjem efter. Hun sov ikke den Nat, og næste Morgen fortalte hun det forefaldne, og Sagen med Vejen kom igjen i sin Orden. Men siden den Tid saa man ikke noget til Manden med Stenpælen, han havde aabenbaret sin Brøde og funden Fred i sin Grav

---

Hvordan kan det være!

Hans. — Hvordan ka' ded være? — I Sommers da jeg lærte Dig at kjenne, henne hos Brænnevinsbrænnerens tjente Du for Stuepige, men nu tjener Du som Amme. —

Sidse. — Ja, hvordan ded egentlig kom sig æ' for vidtløftig at sige, men jeg ska' si'e Dig, her i Byen ka' ed inte betale sig at være Pige. —

Kong Bram.

Genrebillede af Carl Andersen.

1.

Det kan vel omtrent være fyrretyve Aar siden, at der laa et Hus ved en af Kjøbenhavns Volde — det ligger for den Sags Skyld, tror jeg, endnu paa samme Sted bag en af de tiloversblevne Voldrester, saa man kunde jo maaske der endnu forhøre sig om denne Histories Troværdighed — som til Trods for den pralende Spinatfarve, hvormed det var prydet udvendig og stak Folk i Øjnene, ikke desto mindre maatte regnes blandt Bygningskunstens mindre heldige Frembringelser. Taget gik nemlig til Vejrs med en Stejlhed, der ligefrem havde noget foruroligende Letsindigt ved sig, og de firkantede Vinduer, hvert akkurat paa fire Ruder, laa saa tæt ovenpaa hverandre, at man paa Volden spurgte sig selv, hvordan det var muligt for et voxent Menneske at gaa oprejst inde i

Stuerne — men det forstaar sig, derved lod der sig bringe et tre Etages Hus ud af det! Gadedøren endelig var en lang opløben Strimmel af en saa utilbørlig Smalhed, at en Person af lidt over normal Tykkelse vist maatte gaa paa Siden, vilde han naa uskadt ind og ud.

Bag de to Fag tilvenstre, øverst i dette Hus, boede den Gang i to smaa Stuer et ældre Fruentimmer med det i vort Land ikke ualmindelige Navn Sørensen. Hun var paa Vejen henad de Tres, og der var over hendes hele Person en net Sirlighed, som gjorde et behageligt Indtryk paa Enhver, med hvem hun kom i Berøring. Der var endnu i hendes Ansigt Spor tilbage af en fordums Skjønhed, Trækkene vare regelmæssige, den noget skarpe Næse lige, Munden ikke stor, men Læberne fastsluttede — det tydede paa Bestemthed — og ikke meget fyldige, Øjnene brune og klare. Talte hun med Nogen, fæstede de sig skarpt og vedholdende paa denne, saalænge Samtalen varede. Ansigtet var næsten ganske uden Rynker, med Undtagelse af et Par svage Striber i Øjenkrogene, men hendes Hudfarve var ualmindelig bleg og Haaret, der laa glat ned ad Tindingerne under en strimlet Kappe, faldt stærkt i det Graalige. Hovedindtrykket af det Hele var Ro og Resignation, men tilkæmpet gjennem mangen sjælelig Gjenvordighed.

Var hendes Person sirlig, saa var hendes Stue det ogsaa. Vanskelig skulde man opdage nogen Plet under Sandet paa det skurede Gulv eller noget Støvgran paa de runde sorte Plydses Kvaster under de røde Sirtses Gardinkapper. Møblerne vare i Stilen fra dette Aarhundredes Begyndelse; de mest fremtrædende Stykker vare Sofaen og Pillespejlet imellem Vinduerne, der øjensynlig en Gang havde været Pragtstykker, hvide med forgyldte Ornamenter. Nu var Forgyldningen bleget, men tjente dog til at fremhæve Vaserne og Guirlanderne og Rosetterne paa det firkantede Spejl og dets Konsol; og de skinnende Metalharper paa grøn Silkebaggrund paa Forsiderne af Sofaens Endestykker, der dannede Skabe, bidroge ikke mindre til dette Møbels Forherligelse — Kejser Napoleons Dage havde det nok saa gravitetisk pyntet op i en Rigmands Stadsestue. Over Sofaen hang der et Par blegede Portrætter, Pastelbilleder af den rige Murmester Sørensen og hans Hustru, han med Kalvekryds, gul Vest og en Kjole med blanke Knapper og en Krave, der taarnede sig op i Nakken, hun med Turban og rødt Livbælte, der sad helt oppe under Armene.

Imellem Portrætterne hang der et koloreret Billede, fremstillende et Skib for fulde Sejl, med Underskriften: Kaperskonnerten Ørnen, og under dette hang der atter et lille Silhuetportræt i oval, udskaaren og forgyldt Ramme, omgivet af en vissen Blomsterkrans.

Paa den modsatte Væg hang der et Par Broderier i Glas og Ramme, hvoraf det ene fremstillede en ung høj, hvidklædt Dame med et flagrende blaat Shavl, der ofrede en Blomsterkrans paa et brændende Alter, medens paa den modsatte Side af dette et spinkelt Laurbærtræ vel naaede et godt Stykke op over Flammen, men dog havde langt endnu, før det stod i Højde med den ofrende unge Dame, der ikke var nogen anden end Jomfru Marie Sørensen, som ofrede denne Krans til sin „Kiere Moder paa hendes Geburtsdag". Endelig hang der henne over Sypladsen ved Vinduet en Guitar i et falmet blaat Baand — men den manglede næsten alle Strengene.

Ejerinden af disse Sager indtog en beskeden Stilling i Samfundet, havde ingen Familje og meget faa Omgangsvenner, stillede overhovedet for sit eget Vedkommende saa faa Krav til Livet, at en lille Renteskilling i Forbindelse med, hvad hun kunde fortjene ved fint Broderi, hvori hun var en Mester, var i Stand til at give endogsaa Mere end hun selv havde Brug for. Men hun havde Anvendelse for den Smule Overskud, der var hende forundt.

En Gang om Ugen, hver Torsdag, holdt hun nemlig aabent Hus — rigtignok kun for een Gjæst.

Den Dag blev der særlig pudset og pyntet op i denne beskedne Lejlighed. Var det Sommer, kom der friske Blomster i Glasset paa Spejlkonsollen, var det Vinter, maatte det knitre i Kakkelovnen og Røgelsen dufte paa den varme Jernplade. Men var saa Alt i Orden, og det var der fra den tidlige Morgenstund, fik Jomfru Sørensen Hat og Shavl paa, og gik ud efter Gjæsten, hvem hun havde pyntet op for derhjemme den Dag.

Altid gik hun samme Vej, nemlig langs Volden, gjennem Grønningen og Esplanaden til Amaliegade. Her drejede hun ind og gik videre. Det var et fornemt Kvarter, hun her bevægede sig i, bestandig havende for Øje foran sig Rytterstatuen af Kong Frederik den Femte, der sidder omgiven af de fire pragtfulde Palæer, som hans Stormænd opførte paa hans Bud, men nu beboedes af hans Efterfølgere paa Danmarks Trone. Hun standsede dog, inden hun naaede denne

Ring, omtrent midt i Gaden ved en mægtig Bygning paa hendes venstre Haand, der indtog omtrent Tredjedelen af den ene Gadelængde.

Det var dog ingen Stormands Borg, ved hvis Port hun standsede hver Torsdagmorgen, netop som den gik op, idet Klokken ringede sit sidste Timeslag, altid det samme Slag; thi det var Almindeligt Hospital, hvis ene Port var Maalet

for hendes Gang. Torsdagen er, som bekjendt, den reglementerede Udgangsdag for Hospitalslemmerne. Da ser man dem i Morgenstunden vandre ud, Blinde og Vanføre, Alle usle og elendige, skjønt mange endogsaa ere unge af Alder. De Fleste søge vel Udgangstilladelsen for at tiltigge sig en lille Hjælpeskilling, men en Enkelt findes der dog iblandt dem,

som har et glædeligere Maal, der optages for et Øjeblik af en eller anden barmhjærtig Samaritan.

Dette var i det Mindste Tilfældet med den Første, der i hin Tid, hvormed vi have at gjøre, hver Torsdag Morgen traadte ud af Hospitalets Port, ligesom den aabnedes. Det var en forladen ældre Mand, der gik med tilbundne Øjne og famlede sig frem, idet han følte sig for med Stokken, han havde i den højre Haand. Han saa slemt medtagen ud. Hvad man saa af Ansigtet, var kun sløve, slappe Træk, hvori tidligere Dages Synder havde ristet deres førgelige Mindetegn. Til Trods for, at han øjensynlig gjerne vilde give sig et vist flot herremæssigt Udseende, var der over den hele Personlighed noget Ynkeligt. Men idet han traadte ud over Tærskelen, foregik der dog virkelig en Forandring med ham. Noget af den ynkelige Pjaltethed ved Personen faldt bort, thi han rettede sig og gik fast og tryg — han vidste sig greben af den samme trofaste Arm, der altid ledte ham bort fra denne Elendighedens Bolig, som det var ham en Vederstyggelighed at tænke paa som et Tilflugtssted, han oven i Kjøbet maatte sige Tak for. Med en fornem Haandbevægelse hilste han Portneren, ladende, som om han havde kunnet se denne hilse først. Havde han virkelig kunnet se, vilde han i høj Grad have følt sig skuffet; thi vel havde Portneren lettet paa Huen, men ikke for at vise den blinde Stakkel Honør, nej for at yde Jomfru Sørensen sin Tribut. Synet af sand uegennyttig Opofrelse kan faa selv det i alskens Daarlighed mest hærdede Øje til at blinke.

Og saa vendte hun hjemad igjen, førende den Blinde varsomt ved Haanden. Vandringen tog Tid; Staklen maatte mangen Gang standse for at snappe efter Vejret, selv om de mere krøb end gik henad Brostenene. Mest Tid tog dog Esplanaden. Hvert Øjeblik maatte her standses og lyttes; Vindpustet, der bragte den friske Søluft eller den fjerne Klang af en omdrejet Ankerkjetting, blandet ind i Matrosernes Opsang, var nok til at fastnagle den Blindes Fod. Der kunde da et Øjeblik komme Liv og Rørelse i de slappe Træk; Haanden bevægede Fingrene, som for at gribe efter Noget, Læberne rørte sig, men Ordet kom dog ikke, et Suk, intet Videre. Det var som med den gamle Hest, der styrtede for Arbejdskarren, forpint og træt, men, døende, fik Glimt i Øjet og løftede Hovedet, da den hørte Saluten — det var Mindet om de svundne Dage, om den Stund, den bar Helten i Slaget, der i Dødsstunden fik dens Øje til at tindre.

Hvilken usigelig Vemod kunde da glide over hendes Aasyn!

Men hun tog sig sammen og fik ham tilsidst ført hjem med sig. Og forsaavidt som Noget endnu kunde glæde denne udtørrede Sjæl, blev det hver Gang en glad Dag for ham. Rigtignok syntes han at tage imod hendes Gjæstfrihed som en Ret, der tilkom ham; han var en egoistisk Natur og hendes kjærlige Opofrelse havde forvænt ham. For ham vilde det have været en himmelraabende Uretfærdighed, hvis han ikke havde havt denne Dag. Hvorledes udholde Hospitalshelvedet i 6 Dage, hvis ikke den syvende Dag gav ham Oprejsning? Naa, han drog altsaa al den Honning af Blomsten, som han formaaede, spiste, drak, passiarede, naar det behagede ham, og blundede i Sofahjørnet, naar han havde Lyst til det, kort sagt, han teede sig den ganske Dag som Herre — indtil Aftenen kom og han blev fulgt hjem igjen; da kom Ynkeligheden, da kom Gnavenheden, da traadte han ikke slet saa knejsende ind ad Hospitalsporten, som han om Morgenen var traadt ud af den.

Men hun? Ja, underligt er det, ogsaa for hende var Torsdagen en glad Dag. Der er en vidunderlig Magt i at kunne være den Givende, naar man saa gjerne vil være det!

Vel sandt, naar han, den vrantne Skrantning, sad der i hendes Sofa og fik sig en Lur, kunde der liste sig en Taare ned fra Øjet, mens det hvilte paa den sørgelige Skikkelse, der sad overfor hende — men faldt saa Blikket paa Kaperskonnerten paa Væggen og paa Silhuetbilledet nedenunder, da sank ogsaa hendes Hoved lettet ned paa Haanden, og hun lukkede Øjet, og gamle, gamle Drømme toge hende i Favn.

2

En Dag i Maj, Aaret efter Flaadens Tab og alle de Ulykker, der vare gaaede forud, var der Liv paa Kjøbenhavns Toldbod. Man havde travlt med de nye Kanonbaade og med Udrustningen af nogle Skibe, der havde faaet Kaperbreve. Et af disse laa klart til at sejle; det var den nye Skonnert Ørnen paa fire Trepundinger, som havde været meget paa Tale blandt Søfolk i den sidste Tid, da dens Skrog og Rigning syntes særlig at gjøre den egnet til et hurtigsejlende Vikingeskib. Derfor havde der samlet sig en Stimmel af

Skuelystne, som vare spændte paa at se den lette Anker og staa udefter. Der ventedes kun paa Kaptejnen; Baaden, som skulde hente ham, laa ved Toldbodtrappen, fem Sluproere sad parate ved Aarerne, medens den sjette holdt skarpt Udkig oppe paa Trappen; for Kaptejnen var en streng Mand, som der maatte staas paa Pinde for.

„Gud naade den, der glemmer Respekten," sagde en Mand i den Trappen nærmest staaende Klynge, en gammel Lods. „Han er en glubsk Hund, naar han bliver tirret, og har han ikke været myg før, saa bliver han det ikke nu, siden han har faaet Kongens Uniform paa Kroppen."

„Ja men en rask Karl er han Fanden hakke mig ligegodt!" sagde en yngre lyshaaret og blaaøjet norsk Matros. „Og han er ikke heller kneben paa Skillingen han; den Tid han var anden Styrmand paa Briggen, jeg foer med paa Middelhavet, var han aldrig bange for at spendere en Flaske Vin eller to, naar vi turede i Land."

„Da vil han s'gu inte kjendes ved Smaafolk nu," sagde en Tredje, en firskaaren Ulk med gul Sydvest, rød Skjorte og tjærede Buxer. „Mig lod han, som han aldrig havde set før, da jeg nys forhørte mig om Hyre med Skonnerten. Jeg har dog i fordums Tid langet ham mangen en god Ende. Men det forstaar sig, den Gang var han jo ikke Andet end Kahytsdreng og jeg, hvad jeg endnu er."

„Du skulde da husket paa det gamle Ord, Morten: vær from mod din Undermand, han kan snart blive din Overmand!" sagde Nordmanden.

„Da mener jeg dog, at Morten kan være glad til, at han ikke fik den Hyre," sagde Lodsen, „for kjender jeg ellers Kaptejn Bram ret, saa har han maaske nok glemt Morten, men ikke de Tamp, han fik af ham."

Latteren, som sekunderede Lodsen, ærgrede øjensynlig Morten i høj Grad, men han trøstede sig ved at faa en vældig frisk Skraa halet op af Vestelommen og anbragt under den højre Kind.

Saa drejedes Samtalen hen paa Skonnerten; den havde tredive Mand, fortaltes der, og Alt, hvad tænkes kunde i Retning af Udrustning i Krigstid. Man undredes over, hvordan Kaptejn Bram var kommen til al den Herlighed.

„Aa, ved I ikke det?" sagde Nordmanden. „Det er den rige Murmester ved Stranden lige overfor Kristiansborg Slot, der har skudt Mynten til. Bram skal jo have Datteren, siger man."

„Velbekomme," sagde Morten spydig, idet Skraaen skiftede Plads, mens han kløede den venstre Arm og skød Sydvesten ned i Panden ved at løfte Bagskyggen med Skuldrene. Han havde øjensynlig stor Øvelse i den Manøvrering med sin Hovedbedækning.

Men hermed var ogsaa Samtalen ude for denne Gang; der kom paa en Gang Uro i Mængden, og den paa Udkig staaende Sluproer raabte ned til de Andre i Baaden:

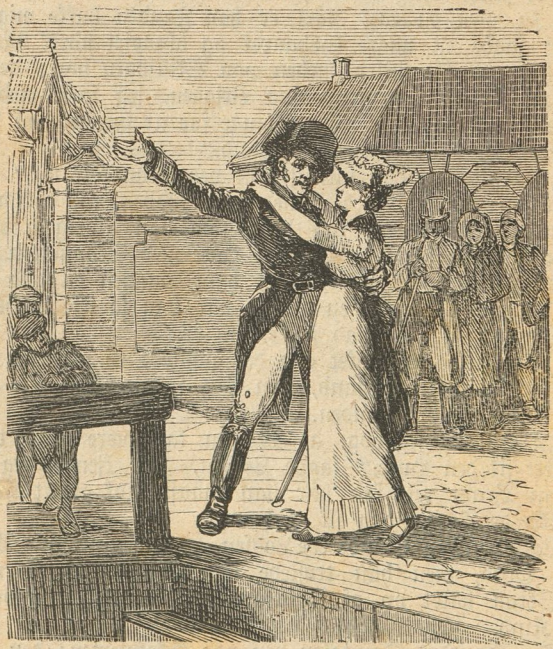

„Kaptejnen i Sigte, klar ved Aarerne!"

Alle saa hen mod Toldbodporten. Indenfor denne stod den ny Kaperkaptein med en ung Dame i en Stilling, der tydede paa et meget intimt Forhold imellem dem. Han var i al Fald ikke sparsom med Haandtryk og Omfavnelser og Kys paa Pande og Kind og lignende Fortrolighedsytringer,

der tydelig generede hende mere end hun nænte at lade sig mærke med for ham. Hun følte sig trykket af den store Mængde Mennesker, hvis Blikke hun havde en Fornemmelse af sendtes ham og hende i Møde fra alle Kanter. Hun var tillige saa usigelig bekymret i dette Øjeblik, hendes Sjæl var opfyldt af bange Anelser, og da han endelig sagde: „Ja, nu maa jeg ombord, Marie! Nu Hovedet op, en rask Kaper har ingen Brug for en klynkende Brud!" da var det, som om der brast Noget i hendes Bryst, hun bøjede Hovedet og udgød en Strøm af Taarer. Om det nu var, fordi han virkelig ikke kunde forstaa hendes Følelsesudbrud eller fordi han nødig vilde lade sig mærke med nogen Svaghed, hvormed hans Reputation som Søkriger, hvad han jo nu var, kunde tage Skade i de mange Tilskueres Øjne, saa lod han sig nøje med at svare derpaa med et Kys paa Panden og et kort henkastet: „Vi ses igjen!", hvorpaa han vendte sig fra hende og med raske Skridt skred igjennem Mængden ned mod Baaden. Kraftig og kjæk saa han ud, sund og stærk, og Uniformen klædte ham prægtig. Men et haanligt og haardt Udtryk sprang ham tidt ud af Øjnene, og der mærkedes kun lidt til, at han havde noget venligt Ord for gamle Kammerater, af hvilke han dog kom en Del forbi, inden han naaede Trappen.

„En stolt Karl at se til!" var der En, der sagde.

„Ja, han svarer til sit Navn, der er Brask og Bram ved ham," sagde Morten, idet han skød Sydvesten skraa paa Hovedet og spyttede henad Trappen.

Og der var Flere, der tænkte som han.

Men snart fik man Andet at tænke paa, da Skonnerten havde lettet Anker og for de svulmende Sejl pilede bort fra Reden. Den lignede i Solglansen en skinnende Svane, som den gled derude paa de blaa Vande; der gik en Beundringsmumlen igjennem Tilskuerflokkene paa Land, og der var ingen Sømand her tilstede, uden at han jo fandt, at Skonnerten Ornen svarede til det Ry, der var gaaet af den.

Den stakkels Marie havde ogsaa været Vidne til Skibets Bortfart og ganske vist et Øjeblik følt sig løftet ved det stolte Syn; den gled jo ud til Hæder og Bedrift, og det var jo hendes Hjertes Udkaarne, der her skulde vinde Kransen. Men, ak, hvilke Farer ilte han imøde! — Og kom han tilbage, sejerkronet og rig paa Skatte? — Hvorfor vaagnede nu atter den forfærdelige Tvivl fra før derinde paa Toldboden? „En rask Kaper har ingen Brug for en klynkende Brud!" Klangen af disse kolde Ord kunde ikke komme hende

ud af Øret, heller ikke Lyden af hans Røst, da det kom koldt, som et Puft over Grave: „Vi ses igjen!“

De havde kjendt hinanden, fra de vare Børn. Frits Brams Forældre, der havde staaet i Venskabsforhold til hendes, vare døde for en Del Aar siden uden at efterlade ham Noget; men han var tidlig kommen tilsøs og havde arbejdet sig flinkt frem, havde set sig om i Verden, og var i det Hele taget en frisk og rask Svend, med et saa flot og kavalermæssigt Væsen, at han, naar han var i det Hjørne, at han vilde gjøre sig Ulejlighed derfor, ligefrem kunde tage Fruentimmerne med Storm. Men overmodig var han tillige. Dog, hvad brød en ung Pige som Marie sig om den Ting? Mod hende var han det jo ikke, heller ikke mod hendes Forældre. Hvor var han ikke galant mod Moderen? Hvor forstod han ikke at fortælle Faderen, hvad denne helst vilde vide Besked om fra fremmede Lande? Hvilken dygtig Knægt var han ikke, sagde Faderen, Styrmand, da han var tyve Aar gammel! Og hvor smuk han var, naar han spaserede med dem i Kongens Have om Søndagen! Som han gik der med blank Hat og det røde Silkelommetørklæde hængende ud af Trøjelommen — var det et Under, at de andre unge Piger sendte Marie misundelige Blikke? For det gjorde de, hun saa det og hun gottede sig derover.

Saa blev han borte flere Aar, og da han kom tilbage, var Ulykken sket, Byen brændt, Flaaden ranet, Landet forarmet. Men nu maatte hver Mand kæmpe; Kongen havde opfordret til at udruste Kaperskibe, det vilde Frits Bram med til, han vilde føre et saadant Skib og han skulde nok gjøre Fjenden Afbræk, skyde hans Krigsskibe i Sænk og tage hans ladede Kjøbmandsskibe! Marie var stolt af hans Fædrelandskjærlighed, hun hadede jo selv, som alle andre Danske i de Tider, de engelske Tyve! — Saa blev de forlovede, og saa kom han en skjøn Dag med Kaperbrevet i Haanden. Nu manglede kun Skibet. Han havde ingen Penge, men Murmester Sørensen var jo en rig Mand, vidste alle Mennesker, altsaa ogsaa den vordende Kaperfører. Svigerfader vilde nok laane ham Pengene?

„Jo, Du gjør, Fatter!“ sagde Madame Sørensen. „Det er jo til vort eget Barns Bedste, og vi faar Pengene tilbage med Renter.“

„Du gjør det, lille Fa'r!“ hviskede Marie ham ind i Øret, og saa trykkede hun sin Kind op til hans. Den Gamle kløede sig bag Øret, men Marie kunde han ikke modstaa.

Skibet blev kjøbt og udrustet, og det kostede grumme mange Penge.

Men den Dag, Skibet var sejlet og Marie kom hjem fra Toldboden, sagde den gamle Murmester: „Ja, det er godt, at vor Svigersøn er en brav Fyr, Mutter, for nu har jeg stukket til ham omtrent Alt, hvad jeg ejer og har, og jeg har ingen Beviser forlangt af ham."

„Hvad skulde vi ogsaa med dem, lille Fatter?" sagde Konen: „Han er jo nu saa godt som vor egen Søn."

„Men de har dog ikke holdt Bryllup endnu, Mutter!" sagde Murmesteren.

Marie sagde Intet. Men da hun saa paa sin Fader og blev det bekymrede Udtryk i hans Ansigt var, som Konens forhaabningsfulde Ytring ikke havde formaaet at glatte ud og som gav en frygtelig Illustration til hans sidste Ord — da følte hun en Tyngde over sig, som om hun skulde segne til Jorden. Hun kastede sig om Faderens Hals, og det varede længe, inden hans kjærlige Ord kunde standse hendes Taarer.

3

I fire Somre havde Skonnerten Ørnen sejlet om i danske og norske Farvande paa Kaperi og vundet Navnkundighed. Dets Fører Kaptejn Bram havde med Rette faaet Navn som en af de Heldigste, men tillige som en af de Forvovneste blandt disse moderne Vikinger. Paa mangt et halsbrækkende Foretagende havde han indladt sig, og hidtil var han ikke alene sluppen godt ud af enhver fortvivlet Situation, men havde næsten altid set sin Dristighed lønnet med et rigt Bytte, som han forstod ikke blot at snappe ud af Konvojen lige for den engelske Orlogsmands Næse, men tillige at bringe i Sikkerhed og siden at faa fordelagtig solgt. Han tjente selv paa denne Vis uhyre Summer, og hans Folk fik stolte Prisepenge. Intet Under derfor, at tabte han ogsaa en Gang imellem i en Søkamp en Mand eller to, saa var der ti Andre, som strædes om at blive optagne i den Faldnes Plads.

Men dette vilde, ubundne Liv havde destoværre ret egnet sig til at udfolde mangen en ond Spire i hans Karakter. Hans medfødte hensynsløse Overmod maatte jo næres under denne udfordrende Omtumlen paa Havet, der blev kronet med

saa meget Held. At han bragte Ruin over saa mangen fredelig Forretningsmand og kunde gjøre det i Lovens og i Patriotismens Navn, bragte tilsidst en fuldstændig Forkvakling i hans moralske Begreber, saa at der jo ikke var Meget i denne Verden, som han ikke tilsidst troede sig tilladt, uden at han behøvede at tage synderligt Hensyn til den Ret, en Anden ogsaa kunde have til en Smule Velvære og Fred.

Ogsaa i andre Henseender kom det Onde frem. De let fortjente Penge kom i rask Fart. „Det maatte vises at man var en Krøsus, altsaa jo mere Pragt og Glans desto bedre. Skal der prales, maa man have Nogen at prale for; men med det Selskab, der for Traktementets Skyld finder Behag i at omgaas en ødsel Pralhans, er det i moralsk Henseende daarlig bevendt. Naar Kaperkaptejnen laa hjemme om Vinteren, beboede han pragtfulde Sale, pyntede med Blomster og Lys og skrammereret Tjenerskab, men det Selskab, der samledes om ham, bestod kun af ligesindede Kammerater, Svirebrødre og andet Pak. Snart var Bram ligesaa kjendt for sine Svirelag og andre Udskejelser om Vinteren, som for sine Bedrifter, naar han var i Kaperfart om Sommeren.

Man vil heraf forstaa, at Bram i denne vilde Rus heller ikke følte sig bunden af Hensyn til Marie. Vinteren der fulgte paa den første Sommer efter Afskeden paa Toldboden, laa han ikke i Kjøbenhavn. Han havde nemlig, forfulgt af et Par engelske Orlogsbrigger, søgt Tilflugt i en norsk Havn, hvor han frøs inde og maatte forblive, til han kunde slippe ud med den førstkommende Vaar. Vintertiden faldt ham dog ikke lang; thi saasom han var en flot Karl og havde fuldt op af Pengene, blev han meget snart den lille Søstads Løve og gjorde Hovederne krusede baade paa Piger og unge Koner. Dette gav ham saameget at bestille, at han sjelden gav sig Stunder til at tænke paa Murmesterfamiljen i Kjøbenhavn, og gjorde han det en Gang imellem, stod den for hver Gang med blegere Farver for hans Erindring, bestandig mere og mere — i Modsætning til den Tummel, hvoraf han nu lod sig omhvirvle — med et vist Spidsborgerlighedens Skjær over sig. Da han ydermere allerede den første Sommer havde sendt Murmesteren en kostbar Prise, en engelsk Galease, ladet med mange gode Ting, for at han i den kunde gjøre sig betalt for sit Udlæg, mente han, at det nu kun havde liden Hast med hvad Gjæld han for Resten kunde staa i til den Familje. Et Aars Tid derefter gjorde

han sig omtrent slet ingen Ulejlighed med at tænke videre paa den.

Derfor fik han heller ikke nogen Kundskab om, at den gamle Murmester havde lidt et stort Tab ved en Ildebrand og at han af Bekymring over dette og af Græmmelse over de Taarer, Marie fældte over den troløse Elsker, var bleven kastet paa et Sygeleje, hvorfra han ikke skulde rejse sig mere. Hans Hustru fulgte ham ikke længe efter, og Marie stod alene tilbage.

Faderens en Gang saa store Formue var nu svunden ind til en Ubetydelighed, saa Marie var for en Del henvist til sin egen Dygtighed med Hensyn til Udkommet; men dette var hendes mindste Sorg, hun nærede ingen Frygt for at hun skulde komme til at mangle det daglige Brød. Hvad der nagede, laa dybere. Der gik Maaneder, der gik Aar, men Savnet og Sorgen sad endnu altid lige dybt og nagede hendes Hjerterod.

Hun havde ikke set ham, siden hin Majdag ude paa Toldboden. Hun vidste godt, hvor han boede. Mangen en Aften havde hun listet sig forbi Huset og stirret op mod de oplyste Vinduer — hvorfor, vilde hun ikke selv have kunnet gjøre Rede for, ligesaa lidt som Fluen kan sige, hvorfor den drages saa af Lysets Flamme. Men hvormangen Gang var hun saa ikke flygtet derfra igjen, med Hjertet fuldt af Gru, naar den vilde Sang og Bægerklang trængte ned fra de oplyste Sale og standsede de Forbigaaende paa Gaden udenfor „Kong Brams" Bolig.

Thi dette Navn havde den heldige Kaperfører efterhaanden faaet i Folkemunde. Oprindelig givet ham af de beundrende Drikkebrødre, der saa ham frekt tænde sin Pibe ved Hundrededalersedler, var det gaaet over i Folket. En, som kunde gjøre saadanne Ting, maatte være rigere end en Konge, sagde man, og derfor kunde man endogsaa høre Gadedrengene raabe efter ham: „Giv os en af dine Fidibussер, Kong Bram!" Var han i Humør til det, kunde det da godt stikke ham, at han smed Sedler i Grams ud blandt dem.

Hun skulde dog se ham igjen.

Ved at efterse sin Faders Dokumenter fandt hun en Dag en lille Pakke Papirer, omviklet med en Snor og med Paaskrift: „Frits Brams Familjepapirer, at overgive i hans egne Hænder." De maatte være givne den gamle Murmester i Forvaring, før Bram drog ud paa sit Kapertog, og den Gamles temmelig pludselige Død inden Brams Tilbagekomst

havde saa forhindret deres Aflevering. Marie sad længe hensunken i Tanker, med Pakken i Hænderne. Det begyndte alt at mørknes, da hun med Et rejste sig op fra Dragkisten, hvorved hun sad. Hendes Beslutning var fattet: hun vilde selv overgive Pakken i hans egne Hænder. Hun var snart i Tøjet og ilte hen til det velbekjendte Hus. Det var en prægtig Kjøbmandsgaard med lyse, brede Trapper. Da hun gik op ad den første Trappefraaning, skjalv hun i Knæerne, men med Anspændelse af al sin Evne gjorde hun en hurtig Bevægelse og stod i næste Øjeblik ved første Sal, hvor hun ringede paa.

Det varede noget, inden der blev lukket op. Indefra trængte en dæmpet Lyd af Sang og Latter ud til hende; da Døren endelig aabnedes af en galoneret Tjener, gjenkjendte hun Melodien paa en af de i den Tid gængse lystige Selskabsviser, men af Harmoni var der ikke Meget i disse rustne, forfregne Struber. Tjeneren svarede hende kort og godt paa hendes Spørgsmaal, at Kaptejn Bram var ikke at faa i Tale, hun maatte komme en anden Gang. Han vilde smække Døren i for Næsen af hende, men pludselig gav Bevidstheden om al den Uret, hun havde lidt, et Stød til den Energi, der laa paa Bunden af hendes Karakter; hun følte sin Stolthed vaagne, og hun sagde derfor til Tjeneren paa en Maade, der aldeles imponerede ham: „Tilside! Jeg maa tale med Deres Herre!“ og uden at han i sin Forfjamsked tænkte paa at forhindre hende i hendes Forsæt, skred hun ham forbi og gik igjennem Forværelset henimod den Dør, indenfor hvilken hun tydelig hørte Larmen af klirrende Glas og leende Stemmer. Tjeneren vilde nu gjenoprette det Forsømte og forhindre hende i at aabne denne Dør, men kom ogsaa her for sent, hun havde alt aabnet den — hvilket Syn mødte hende her!

Halvdrukken, med omtaagede Øjne, sad han blandt fine ligesindede Gjæster, med det fyldte Champagneglas i Haanden. „Og nu en Skaal for den dejlige Tøs Susanne! Hende husker I da nok?“ skreg Bram. „Ja vist,“ svarede Koret, „en Skaal for Susanne, Brams Kjæreste deroppe mellem de norske Fjælde. Hurra!“

Mere hørte Marie ikke. Ikke et Sekund mere i denne Pesthule; hun slængte Pakken, hun var kommen for at bringe ham, hen til de vilde Svirebrødre, skød Tjenerens Arm til Side, der vilde føre hende ud af Døren, og ilte tilbage gjennem Forværelset, nedad Trapperne og ud paa Gaden,

hvor den kolde Vinterluft var som et Himmeriges Pust i Sammenligning med den giftsvangre Luft oppe i Ødelandens Sale.

„Hvem var det?" raabte Bram til den forbløffede Tjener. Denne vidste jo ikke megen Besked om hende, og Bram havde selv været saa optagen af sin egen Lystighed, at han i det korte Nu, hun var tilstede hos dem, ikke fik Tid til at gjenkjende hende, som han mindst vilde tænke paa i denne Time.

„Hvad var det, hun kastede?" sagde en Anden, idet han optog Pakken: „Haha," sagde han, idet han læste Paaskriften: Frits Brams Familjepapirer, at overgive i hans egne Hænder. „Værsaagod, Hr. Kaptejn, her er Deres Dokumenter," sagde han, idet han paa militær Vis førte Haanden op til Tindingen og rakte Bram Pakken.

„Frits — Brams Familjepapirer?" — drævede denne,

idet han løste Snoren og derved saa, at Pakken indeholdt seks forskjellige Stykker. „Hvad Satan skal jeg med dem? Min Familje er der, hvor jeg kan sætte en kjøn Tøs paa Skjødet, alt det Øvrige rager ikke mig! Til Helvede med Dokumenterne! Min Pibe og et Lys, Jens!"

Tjeneren bragte det Forlangte, og til Kammeraternes Forbavselse, som ikke vare langt fra at blive ædrue over denne kaade Formasteligheed, stak han et af Papirerne i Lyset og tændte Piben derved.

„Naa, hvad Satan maaber I efter? Tænd Jer selv en Pibe, en, to, tre, fire, fem, her er jo akkurat en Fidibus til Hver. Naa, vil I lystre, Kanaljer? Fanden skal traktere Jer, om I ikke gjør, som jeg vil! Champagne i Glassene, Jens!"

Papirerne gik op i Røg, og Gildet fortsattes, til de Alle vare døddrukne. Hvordan Gjæsterne kom ned og hjem den Nat, skal jeg ikke kunne sige; men Bram kom ikke længere end hen til Sofaen, som Tjeneren fik ham slæbt op i og tildækket med en Kappe, og her sov han Rusen ud.

Da han vaagnede igjen, var det højt oppe paa Dagen, en kold, graa Februardag med Østenvind og Rimtaage. Stuen, som allevegne bar uhyggelige Mærker af Gaarsdagens Udskejelser, frembød et hæsligt Udseende; de forgyldte Spejle og den blinkende Lysekrone stak stygt af mod de itubrukne Glas og Vinpletterne paa Stolenes Silkebetræk, og Gulvet var helt overstaaet med udtraadte, brændte Papirsstumper. Da Brams Øjne faldt paa disse, var det, som om han vaagnede op af en frygtelig Drøm; han sprang op af Sofaen og bukkede sig efter en Lap Papir, Alt, hvad der var tilbage at læse paa den, var: „Frits Brams Familje . . . ." Da gik det Forfærdelige op for ham: Nu stod han ene, det var Hende, der selv havde rakt ham Traaden, som havde kunnet knytte ham til Slægt og Frænder, om de nogensteds fandtes — han havde revet den itu, han havde selv kastet Broen af, selv afskaaret sig Tilbagevejen! —

Han skulde dog strax mindes om, hvilken Karl han alligevel var. Idet han nemlig gik hen og aabnede Vinduet, for at afkøle sit hede Hoved, raabte en Dreng op til ham nede fra Gaden: „Giv mig en af dine Fidibusser, Kong Bram!" — —

Tyve Aar efter. Marie Sørensen var nu en gammel Pige og boede i det her i Begyndelsen beskrevne Hus ved Volden. Siden hin forfærdelige Aften havde hun faaet Tid til at gjøre op med sig selv og der var groet Ar over Fortidens Illusioner. Hun forlangte nu ikke Mere af Tilværelsen, end hvad den med Billighed maatte kunne indrømme, og hun syntes at have fundet Tilfredshed heri. Aldrig hørtes hun klage, altid var der den samme ligelige Ro over hendes Fremtræden.

Da kom der en Dag, da hun skulde fornemme, at denne mosommelig tilkæmpede Ligevægt dog havde sine Grænser. Hun læste i Avisen i den Rubrik, hvor en og anden interessant Tildragelse berettes med smaa Typer, Følgende: „Op og ned. Paa Almindelig Hospitals Lemmeafdeling er i disse Dage optagen en Mand, der, som vel ikke Mange, har faaet Lykkens Omskiftelser at prøve. Hans Navn er Bram, og han har en Gang været saa rig, at han ikke saa sjælden tændte sin Pibe ved Hundreddalersedler, og i Folkemunde kaldtes han formedelst sine flotte Vaner „Kong Bram". Sin Rigdom havde han erhvervet sig som Kaperfører i den engelske Krig i Aarene 1808—13, men han satte den snart overstyr ved et overdaadigt og ødselt Levnet. „Ødeland og Skadeland tjente begge en Mand," det gik mere og mere nedad Bakke med den fordums Millionær, han mistede sin Helsen og blev tilsidst blind paa begge Øjnene. Ingen Familje har han — idet Mindste var han ude af Stand til at dokumentere, at han, som han mente, var i Slægt med den rige Garverenke af samme Navn, som døde for flere Aar siden i Middelfart, hvorfor han gik glip af Arven efter hende, hvis Efterladenskaber tilfaldt det Offentlige — og ingen af de fordums Venner fra de gode Dage vil kjendes ved ham nu. I en højst nødlidende Tilstand blev han tagen under Fattigvæsenets Vinger."

Marie kom under Læsningen heraf i en saa heftig Bevægelse, at hun neppe var sig selv mægtig. Al Uret, al hans Brøde lige overfor hende, var glemt, kun Mindet om den smukke unge Mand, Vennen fra Barndoms- og Ungdomsdagene, var blevet tilbage. Og her stod det, at ingen af Vennerne fra de gode Dage vilde kjendes ved ham nu, blind, hjælpeløs, som han var, lidende Nød, foragtet og usel! Han, der en Gang havde været hendes Glæde, hendes Moders Haab, hendes Faders Stolthed! — Men — nej intet „Men",

nu var han forladt, nu trængte han til en Haand, og hun vilde række ham sin! — Men vilde han tage imod den? O han behøvede jo ikke at vide, hvem hun var! Han skulde spares for den Ydmygelse, at maatte sige Tak til hende — en god Gjerning er kun den, der gjøres helt og fuldt! —

Og hun satte det i Værk saaledes. Det havde ingen synderlig Vanskelighed ved Inspektørens Mellemkomst derude paa Hospitalet at faa Bram til den Opfattelse af Tingen, at en Dame fandt sin Fornøjelse i at tage sig af Trængende paa den Maade, som Marie havde tænkt sig det, ved at optage ham i sit Hjem paa hans Udgangsdag. Det faldt endogsaa ret bekvemt for hans Egoisme, at dette var en Behagelighed for hende selv; derved befriedes han jo for den Forpligtelse at vise hende overmaade megen Taknemmelighed, han var jo her endogsaa den Ydende paa en Maade, og derfor lod han sig ikke genere, men gjorde det mest Mulige ud af det for sig — og med den mindst mulige Hensyntagen til hendes Bekvemmelighed.

Saaledes gik det til, at man hver Torsdag saa Jomfru Sørensen vandre ind til Almindeligt Hospital.

5.

Men der kom en Torsdag, da Hospitalsporten gik op og den blinde Bram traadte ud som Førstemand, men uden at hendes kjærlige Arm greb hans for at lede ham bort fra hvad han kaldte sit Fængsel.

„Stop lidt, Bram," sagde Portneren, „hun er ikke kommen endnu. Sæt Dem derinde i Solen paa Bænken ved Siden af Porten. saa skal jeg lade Dem vide, naar hun kommer."

Bram betænkte sig lidt, men vendte derpaa tilbage til Gaarden gnaven og knurrende, mumlede Noget om „Uefterrettelighed," „at her skulde man vente, det skulde han have sig frabedt" o. Lign. til liden Opbyggelse for Portneren, som fløjtede ærgerlig efter ham, mens han gik ind ad Porten.

Men der gik Kvarter efter Kvarter, uden at Nogen kom for at hente Bram, og Portneren havde aldeles glemt, at han sad paa den nære Bænk. Ellers havde han neppe med saa høj Røst hidkaldt sin Kone for at meddele hende en Nyhed, Avisen bragte og som særlig interesserede Hospitalet.

Det var, at der var død en Jomfru Marie Sørensen, en højst agtværdig ældre Dame, Datter af en forlængst afdød anset kjøbenhavnsk Murmester, og at hun havde testamenteret Alt, hvad hun ejede, hvilket dog ikke kunde kaldes nogen egenlig Formue, da det i Alt beløb sig til en fire Tusinde Daler, til Almindeligt Hospital, dog saaledes, at Renten foreløbig skulde anvendes til Bedste for en blind Mand, der havde Ophold paa Hospitalet og hvem hun havde kjendt og havt Godhed for fra sin Ungdom af.

„Det er s'gu hende, der hentede Bram, Ane!" sagde Portneren til sin ligesaa forbavsede Ægtehalvdel. „Men det er sandt," han trak herved i den højre Ørenring, „han sidder jo her lige ved, han skulde vel aldrig have hørt, hvad jeg læste op af Morgenposten? Aa, se til Skroget, Ane!"

Jo, han havde hørt det, og hurtig, som et Lynslag, var Alt blevet ham klart, hvad hun havde været — og han! — Nu var det hans Tur! — Et Slagtilfælde havde lammet hvert Lem og berøvet ham Mælet, men ikke Bevidstheden.

Og den beholdt han i de faa Dage, der endnu vare tilbage. Han fik ogsaa Mælet tilbage: i Dødssøjeblikket bevægede hans Læber sig og man hørte ham hviske den Bøn: „Gud være mig Synder naadig!"

Sten Stensen Blicher,

født den 11te Oktober 1782.

Det er en Høstdag
med susende Blæst,
Over Heden vandrer
en Mand,
Hans Ansigt straaler,
som gik han til Fest,
Der er Glans om
Øjnenes Rand.

Hans Dragt er sim-
pel, hans Haar,
det er graat,
Og furet er Pande
og Kind,
Han skrider lang-
somt, det gaar
kun smaat,
Mens han ser i Ki-
mingen ind.

Men bag den fattige,
luslidte Dragt
Og bag de graa-
nende Haar
Røres en Aand
med ungdommelig
Magt,
Der trodser Alder og
Aar.

Han drager til Fest i den høje
Sal,
Der naa'r fra Himmel til Jord,
Hvor Vinden vifter saa frisk
og sval
Over Lyngens blomstrende Flor.

Den ensomme Hedes Poesi
Han nyder som kvægende Vin,
Og her han føler sig glad og fri
Som Ørkenens Beduin.

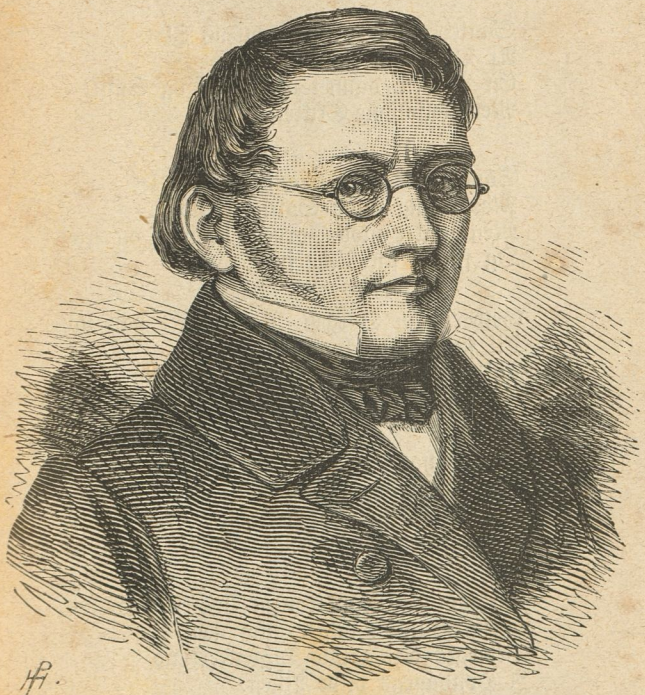

Og han, der gaar over Heden hen
I Høstdagens kolde Blæst,
Er Jyllands Sanger, Naturens Ven,
Den fattige Spentrup-Præst.

Han passer til Heden, den er som han
Vildtblomstrende uden Tvang,
Som Heden nøjes Per Spillemand
Med en simpel, naturlig Sang.

Som Fata Morgana tryller der
I Ørkenens øde Hjem
Af skuffende Syner i magisk Skjær
Sin luftige Verden frem.

Saaledes stiger med Tankens Il
Af Digterens Fantasi
En Verden, dannet af Graad og Smil,
Med sælsomme Skikkelser i.

Som Hedelærken han flyver saa let
Med Sang imod Solens Guld,
Men synker mod Jorden, blændet og træt,
Og finder sin Rede fuld.

Griber ham Sorgen, saa vandrer han ud
Til sin gamle, lyngklædte Ven,
Thi der han finder sig selv og Gud
I Ensomheden igjen.

Og ser han de hjemløse Taterfolk
Gaa i det dybe Sand,
Han bliver for dem en Fører og Tolk
I det fremmede, ukjendte Land.

Og som han vanker med Bøssen i Haand,
Mens Hunden følger ham næst,
Bevæges den gamle Digters Aand
I Høstdagens vilde Blæst.

Han føler Undfangelsens søde Lyst,
Mens han gaar ad den ensomme Sti,
Ved de Syner, der fødes dybt i hans Bryst
Og svæve hans Blik forbi.

— Da Klokkerne ringe Solen ned,
Han atter til Hjemmet naa'r;
Endnu et Blik paa Lynghedens Fred,
Og i Præstegaarden han staar.

Han var en Digter af ædelt Maim,
Af den sjældne, prøvede Slags,
Mens Avnerne flyve fra Døgnets Halm,
Staar Kjærnerne i hans Ax.

Alt, hvad der fængsled hans rige Sind,
Og hvad der for Øjne ham kom,
Det manede han i sin Digtning ind,
Slog Tryllekredsen derom.

Som vor unge, spirende Friheds Præst
Han talte med Stemme stærk,
Og den første, prægtige Folkefest
Var ikke hans mindste Værk.

Og han, der vandred sin stille Gang
Og fulgte sit dybe Kald
Og sang over Heden sin simple Sang
Var Jyllands tungsindige Skjald.

Christopher Boeck.

Svar paa Tiltale.

Tanten. Men Gud! Julie, jeg kan ikke forstaa, hvad din Moder tænker paa. Du er dog nu altfor stor til at gaa saa nedringet. Det er jo næsten uanstændigt.

Julie. Naar man ser paa Dig skulle man snarere tro, at jeg var for lille — Tante.

Præsten i Truelse.

Truelse er rigtignok kun en Landsby, men dog et af de Steder paa Jordens Klode, hvor der nu og da skeer mærkelige Ting, skjøndt de just ikke altid have været af den glædeligste Art. Om jeg tør tro Hjemmelsmanden for denne min Fortælling, min gamle Ven, afskediget Skolelærer Fink, saa har Truelses Historie, der er meget lang, thi den kan forfølges helt tilbage i Middelalderen, Begivenheder at opvise, som ret besete, stille adskillige Scener i det store Verdensdrama, af hvilke der er gjort saa megen Blæst, i Skygge. Dog tør jeg ikke gaae saa vidt som gamle Fink, der næsten synes at mene, at Slaget i Truelse Kro mellem de Øster- og de Vester-Truelser er en Begivenhed, der lige saa fuldt kunde fortjene en omstændelig Beskrivelse, som mangt virkeligt Slag. Rigtignok tør jeg ikke tvivle om, at det gik alvorligt nok til i Truelse Kro hin Sommeraften, da Bøndernes Drikkegilde tog saa bedrøvelig en Ende, og det omtalte vældige Sammenstød fandt Sted. De kæmpende tilføjede hverandre alvorlige Legemsbeskadigelser, og naar ingen af dem blev paa Pladsen, saa var dette et rent Lykketræf; der blev næsten ikke en hel Rude, et helt Glas eller en hel Kop tilbage i Kroen, og der kom en Retssag ud deraf, saa at, naar Kromandens Regning tages med, Krigsomkostningerne bleve meget betydelige. Derimod kan det ikke konstateres, hvem der vandt Slaget, thi begge Parter tilskreve sig Sejren, men saa meget fremgaaer af denne mindeværdige Begivenhed, at de Truelse Bønder dengang maa have været modige Folk og meget hengivne til Nydelsen af stærke Drikke.

Dette er Aarsagen til, at jeg har omtalt Slaget i Truelse Kro; og naar stod det da? Saa omtrent for halvtredsindstyve Aar siden. Dengang var gamle Niels Enevold-

sen Præst i Truelse, og han har indskrevet sit Navn i Byens Annaler, som ingen anden Præst, hverken før eller siden; thi med et Mod og en Udholdenhed, der søger sin Lige, kæmpede han mod sine Sognebørns onde Tilbøjeligheder og satte hele sit Liv ind paa den Opgave, at gjøre de Truelse Bønder til maadeholdne og fornuftige Mennesker. Hvorledes det gik ham under denne Kamp, hvilke Ofre det kostede ham, og hvorledes han tilsidst sejrede, dog idet han selv bukkede under, derom handler denne Fortælling.

Det var Dagen efter Slaget i Truelse Kro og Fink, som dengang var en Mand paa kun fem og tyve Aar og nylig bleven ansat som Skolelærer i Byen, var bleven kaldet op til Præstegaarden, for at give sin foresatte en Beretning om det passerede. Fink traf Præsten og hans Datter og eneste Barn Bodil, thi han var Enkemand, ved Frokostbordet, hvor han da kom til Sæde og fik en Bid med.

„Nej, veed De hvad, Fink," udbrød Præsten, „dette hersens er dog for galt! Det volder de smaa sorte."

Dermed mente Hans Velærværdighed Kaffepunscherne, i hans Øjne Roden til alt ondt. Unægtelig er der noget underfundigt ved denne jydske Opfindelse, saa vel som ved Thevandsknægtene. En lille sort er jo en af Kaffe maskeret Snaps. Det seer saa uskyldigt ud at sidde og drikke en Kop Kaffe; det giver endogsaa Kvinderne Lejlighed til uden Anstød at faa sig en Hjertestyrkning, og ingen kan see, hvor stærk Blandingen er.

„De ere en Opfindelse af Fanden selv," vedblev Præsten, „han forstaar at lokke sine!"

„Ja," svarede Fink, „det kan ikke nægtes, at de baade begyndte og endte med de smaa sorte, men i Midten drak de det rene Væsen, og det var dog vel det, der gjorde Kaal paa dem."

„Der gives dog ikke jammeligere Mennesker, end de Truelse Bønder," foer Præsten hidsigt fort. „De have kun Sans for Madstræv, Svir og Sværm. Tingen er, at de have det for godt; denne velsignede Egns Frugtbarhed bliver dem til Fordærvelse. Vil De finde Mænd og Kvinder, Fink, og ikke Fyldebøtter og skidne Søer, saa gaa til de magre, vestlige Egne, hvor Menneskene maa kæmpe for Tilværelsen; thi aldrig har Herren sagt sandere Ord end disse, at en Kamel gaar lettere gjennem et Naaleøje, end en rig kommer i Himmerige."

„Ja, Pastoren maa vide det bedst," svarede Fink sagt-

modigt. Præsten havde nemlig begyndt sin Embedsbane med et lille Kald paa Vestkysten af Jylland.

Men trods denne Indrømmelse saa Præsten lige glubsk paa Fink. Hans brede Ansigt med de kraftige Træk, de hvide Haartotter, der strittede ud under Kalotten, og især de store, brune Øjne, som tindrede under de buskede Øjenbryn, gave ham et temmelig glubende Udseende. Havde man givet ham en Hjælm paa Hovedet i Stedet for Kalotten og et Sværd i Haanden, kunde han godt forestillet en gammel Officer i Færd med at gjøre et Indhug paa Fjenden. Da forsøgte hans

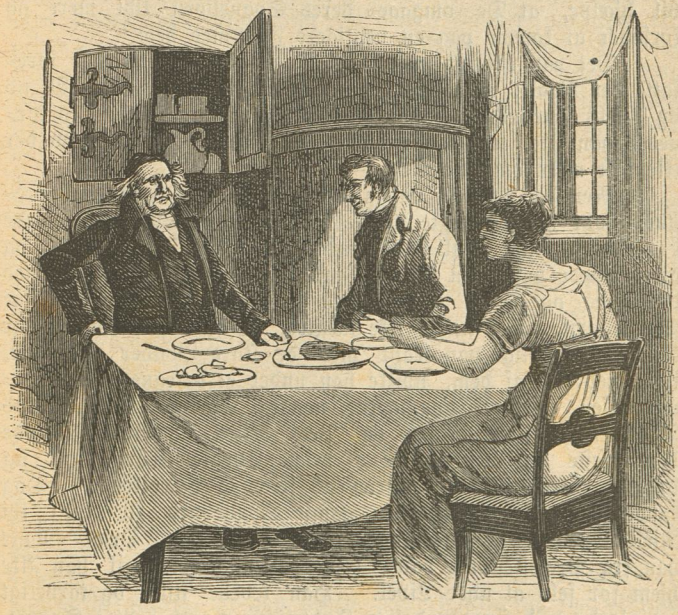

Datter at formilde ham. Blodet skød op i hendes friske Kinder, og hendes store blaa Øjne fik Glans, idet hun sagde:

„Du dømmer Bønderne for strængt, Fader! De ere noget vilde, men de have Hjærtet paa det rette Sted; der er gode Mennesker ogsaa her i Truelse."

„Mener Du, mener Du?" udbrød Bodils Fader bidsk.

„Men Du gjør da i hvert Fald, hvad Du kan," vedblev Bodil, „for at kurere dem for deres Unoder. Du skaaner dem saamænd ikke paa Prædikestolen, Fader!"

„Jo," svarede den gamle, „det skal batte stort, naar de sidde og svire paa Kroen, mens jeg prædiker i Kirken; men der maa gjøres noget ved den Sag."

Da tog Fink Mod til sig og sagde:

„Hvis Deres Velærværdighed mener Slagsmaalet i Kroen i Gaar, saa maa vi vel helst lade det blive Herredsfogdens Sag; og i det Hele tror jeg ikke, at De kommer nogen Vej ved at sætte haardt imod haardt. Pastoren skulde dog en Gang forsøge det med det gode; prøv, om det ikke vil hjælpe, at De omgaaes deres Sognebørn lidt mere og forsøger at komme paa en venligere Fod med dem."

Det var dristigt nok af Fink at give sin strænge foresatte det Raad; men Fink var paa sin Vis ogsaa en Mand og Niels Enevoldsen havde Agtelse for ham; derfor fortørnedes han ikke, men sagde blot: „Vis, vas!" og saa blev der ikke talt mere om den Sag. —

Men da Præsten var alene med sig selv i sin Studerestue, hvor han tilbragte største Parten af sit Liv, saa groede den Spire, Inge Fink havde nedlagt i hans Sjæl. Atter og atter veiede han i sin Tanke Finks Raad, at forsøge det med det gode og se at komme paa en venligere Fod med sine Sognebørn. Det kunde ikke nægtes, at han efterhaanden var kommen alvorligt paa Kant med de store Bønder i Sognet, især med fire af dem, hvilke han under et betegnede med Benævnelsen „Svirekompagniet", nemlig Christen Korn, Jens Thomsen, Jep Andresen og Peer Nilen. Navnlig havde den rigeste og mest ansete af dem, Christen Korn, følt sig dødeligt fornærmet ved Præstens strænge Prædikener. Dog kunde han ikke komme den gamle Sognehyrde til Livs; thi Niels Enevoldsens Gjerninger svarede til hans Ord. Naar han fra Prædikestolen havde revset Menigheden, gik han ikke hjem for selv at nyde Livet. Han levede stille og tarveligt og gjorde med sine rundelige Indtægter meget godt i Sognet.

„Hvis det ikke var saa," sagde Christen Korn engang „da vilde vi for længe siden stenet ham ud af Byen."

Ja, det er nok muligt, at hvis Niels Enevoldsen og Christen Korn havde levet i en raaere Tidsalder, saa vilde den førstes personlige Sikkerhed været i Fare, hvad dog næppe vilde afholdt ham fra at sige Sandheden og gjøre sin Pligt; men just fordi det kun var ham om selve Sagen at

gjøre, saa overvejede han nu, om han ikke dog muligt var gaaet for vidt i sin Nidkjærhed, og om det ikke var værdt at forsøge det med det gode, som Fink havde sagt.

Bodil mærkede grant, at noget gjærede i Faderens Sind; thi han viste sig for Resten af Dagen i høj Grad aandsfraværende, og da hun om Aftenen kom ind i hans Stue for at kalde ham til Bords, stirrede han paa hende, som om han aldrig havde seet hende før. Det var nu og da hændet, at den gamle saae paa hende med dette underlige, fremmede Blik, og det havde, uagtet hun var alt andet end frygtagtig, altid gjort hende beklemt om Hjærtet. Mon Niels Enevoldsen ringeagtede sin egen Datter? Bodil var en smuk, men kraftig ung Pige, stor og stærk, uagtet hun kun var atten Aar gammel. Dog var hun velskabt og havde bløde og behagelige Ansigtstræk; men hendes Væsen var meget jævnt, hun havde ikke fine Manerer, og hendes Dragt var saa tarvelig, at en uindviet, som havde seet hende træde ind ad Døren, nok kunde tænkt, at hun var en Tjenestepige og ikke Husets Datter.

Og det var just det, hendes Fader tænkte. Tilsynekomsten af hendes smukke, men djærve Skikkelse manede en Gjengangerske frem for hans Sjæl, Bodils Moder og vakte atter til Live det Indtryk, denne i et skjæbnesvangert Øjeblik havde gjort paa hans ophidsede Sind. Niels Enevoldsen havde nemlig giftet sig under sin Stand. Hans Hustru, som nu i otte Aar havde ligget i sin Grav, var en ung Gaardmandsenke, hvem hendes afdøde Mand efter et kort og barnløst Ægteskab havde efterladt i Fattigdom. Hun maatte da ud i Verden for at tjene sit Brød, og da Pastor Enevoldsen, som dengang lige havde tiltraadt sit første Kald, det magre paa Vestkysten, søgte en Husholderske, meldte hun sig og blev antaget. Præsten havde først sent opnaaet at faa Embede; han havde i en Række af Aar været Adjunkt ved en Latinskole og var nu en Mand paa henved halvtredsindstyve Aar. Det anede ingen, at han tænkte paa at gifte sig, da det paa en Gang blev kundbart, at han havde ægtet sin unge, smukke Husholderske, Bodil Nielsen. Hvorledes dette egentlig var gaaet til, fik man aldrig rigtig Rede paa; kun vidste man, at det var skeet i Hast, og kort efter at Præsten havde været fraværende i nogle Dage i et Besøg paa Lødskov, en Herregaard der i Nærheden; men en Pige, som dengang tjente paa Lødskov, fortalte, at Præsten skulde have friet til en fjon, fin, ung Dame, som han havde kjendt, inden han fik Kaldet, og

som var i Besøg paa Lødskov, at hun havde givet ham en Kurv, og at han var rejst derfra i stor Forbitrelse. Altsaa skulde han have ægtet stakkels Bodil Nielsen i Vrede. Naa, sligt er jo sket før og stemmede godt med Mandens ildfulde, opbrusende Temperament. Det var da heller ikke blevet noget lykkeligt Ægteskab, og derom vidste Datteren god Besked. Hun havde mange sørgelige Erindringer fra sin Barndom om heftige Sammenstød mellem hendes Forældre, thi hendes Moder var trods sin beskedne Herkomst en stolt Kvinde med megen naturlig Æresfølelse, og i saa Henseende slægtede Bodil hende ganske paa; men Moderens Mangel paa Dannelse lagde en dyb Kløft mellem hende og hendes Ægtefælle, og den alt besejrende Magt, Kjærligheden, var der ikke for at slaae Bro over Afgrunden. Der var altsaa ingen Tvivl om, at Niels Enevoldsen jo bittert havde angret sit saa overilet indgaaede Ægteskab; men dog havde han intet gjort for at uddanne sin Datters Aand og drage hende nærmere til sig. En Søster af ham, som var død for et Aar siden, og som efter hans Hustrues Død havde bestyret hans Hus, havde kun formaaet at give Bodil en tarvelig Undervisning. Den unge Pige var bleven en sund og skjøn, men dog vildtvoxende Plante og var nu blot for hendes Fader det, hendes Moder havde været, hans Husholderske. Han bekymrede sig kun lidet om, hvad hun tog sig for. Vel havde han bemærket, at hendes Hjærte drog hende til den Stand, af hvilken hendes Moder var kommen; men der var dog i hendes Væsen en vis sky Stolthed, som beroligede ham, saa han tænkte, at hun nok hyttede sig. Han havde i det Hele ikke tænkt meget over hendes Fremtid; men nu kom det saa underligt bag paa ham; thi han havde just taget den Beslutning, at han vilde bivaane et Bondebryllup, som om nogle Dage skulde staa, og det var ingen ringere, end Christen Korns Datter, der skulde giftes. Han besluttede nu ikke at indskrænke sin Deltagelse i Gildet til et kort Besøg, som det ellers var hans Vane; han vilde blive til Enden og selv engang se, hvorledes det gik til. Maaske vilde hans blotte Nærværelse gjøre Gavn; og det kunde ikke nægtes, at Virkningen vilde forhøjes, om han tog sin Datter med; men saa meldte sig den Betænkelighed, om han vilde handle rigtigt i at føre sin Datter til egentlig Omgang med Bønderne. Dog blev han ved sin Beslutning

Bodil blev aabenbart glad, da hun hørte, at hun skulde til Dans. Hun vidste jo næppe, hvad Adspredelse var; thi hendes Fader havde saa godt som ingen Omgang, og i de

nærmeste Præstegaarde var der ingen Ungdom, saa at hun altid havde fundet de Besøg, hun en Gang imellem maatte aflægge der, meget kjedsommelige; men levede da den unge Pige blot for at besthre sin Faders Hus, og var der intet, der fyldte hendes Hjærte, uden hendes Ærbødighed og Omhu for ham? Havde hun slet ingen jævnaldrende Omgangsvenner og Veninder? Jo, der var en Side af hendes Liv, som væsentligt var forblevet skjult for hendes Fader. Han vidste nok, at hun i det sidste Aar havde læst en Del og saaledes paa egen Haand havde søgt Næring for sin Aand og sit Hjærte, en Stræben, som han selv havde opmuntret; men det anede ham ikke, at hun havde delt sine poetiske Glæder med nogle af sine Byesbørn, især med Jens Thomsens Døtre Trine og Marie og med deres Broder, unge Thomas. Bekjendtskabet med ham skrev sig egentlig fra Præstegangstiden; hun og Thomas vare omtrent jævnaldrende og vare blevne konfirmerede samme Aar. Siden var Bekjendtskabet med ham og hans Søstre lejlighedsvis bleven fortsat og havde i denne Sommer ført til Møder i Skoven, ved hvilke Bodil læste højt for de andre. Et Par Gange, naar hendes Fader var fraværende, havde hun vovet sig over til gamle Jens Thomsens Gaard og aflagt Besøg der. Jens var destoværre en af Svirekompagniet, og altsaa stod han hos Præsten paa det sorte Bræt; men naar han var ædru, var han en god og venlig gammel Mand, hans Hustru, Karen, var en agtværdig Kvinde og Døtrene tækkelige Piger. Jens var dertil et mærkeligt Menneske, vel begavet, havde flere Kundskaber, end de fleste Bønder paa den Tid, og en stærk Hukommelse, indtil hans Drikfældighed tilsidst svækkede den. Han havde en Kjærlighed til Poesi, som ingen skulde tiltroet den jævne Mand. Saaledes kunde han næsten hele Oehlenschlægers Aladdin udenad. Han slumpede til sine Bøger paa Auktioner, og saaledes havde han ogsaa faaet fat paa den, levet af den i flere Aar og læst den vist over tyve Gange, inden han fik fat paa en ny. En smuk gammel Mand var han, Sønnen lignede ham og slægtede ham paa, men kun i det gode. Thomas var en meget smuk, velvoxen Ungersvend, saa stolt og kraftig en Yngling, som nogen Tid fødtes paa Danmarks Sletter, og Bodil havde lige fra den første Gang, hun saa ham, følt sig draget til ham. Han var dernæst høvisk i sin Maade at være paa, og hans Bedrovelse over Faderens Drikfældighed var stor. Han havde lovet sin Moder aldrig at smage Brændevin og troligt

holdt sit Løfte; men med den gamle gik det nu mere og mere ned ad Bakke, han laa oftest i sin Seng, Thomas maatte tage sig af Gaardens Drift, og derfor havde Bodil i den sidste Tid ikke set noget til ham, hvilket havde været hende et stort Savn; men tillige havde Ensomheden og Adskillelsen hjulpet hende til at blive klog paa, hvorledes det stod til med hendes Hjærte, og hvad det var, hun følte for Thomas. Saa bankede da det samme unge, varme Hjærte ved det Budskab, at hun skulde til Dans hos Christen Korns, og hendes første Tanke var: der træffer jeg Trine, Marie og Thomas!

Det blev et Bryllupsgilde i den gode gamle Stil hos Christen Korn, mindre fint, end i vore Dage, men mere storslaaet baade hvad Gjæsternes Antal og Beværtningens Overflødighed angaaer. Christen Korn blev meget forundret over, at „vor Fa'er", som Præsten dengang benævnedes, havde gjort Huset den Ære at tage sin Datter med, og at han slog sig til Ro blandt Selskabet; men Christen lugtede snart Lunten og skjønnede, hvad Hensigten var. Han blev vaer, at Præsten tog Kraade-Konerne for og hviskede med dem i Krogene. Disse Kvinder havde det Hverv at byde om og kraade, eller nøde, Gjæsterne til at tage for sig af Varerne. „Tag nu ved, tag nu ved!" lød det uafladeligt i Kredsen; thi det ansaas dengang, og ansees maaske i visse Egne endnu, for en uafviselig Gjæstfrihedspligt at tvinge Gjæsterne til at spise og drikke; men nu gik Niels Enevoldsen saa lumskeligt omkring og bad Kraadekonerne at holde sig rolige og ikke drive Fylderiet til Yderlighed. Følgen blev en skarp Befaling til Kraadekonerne fra Christen Korn om at gjøre deres Skyldighed, og Præsten maatte da opgive Ævret. Hans Nærværelse virkede dog i Begyndelsen afdæmpende paa Gjæsterne, og det gik en Stund hel pænt til; men omsider blev deres Tørst stærkere, end deres Respekt for Præsten, som, da han skjønnede sit Nederlag, ikke holdt ud til den lyse Morgen, men forarget brød op før. Da han tog Afsked, bad Christen ham med spydig Venlighed om at blive, indtil det blev rigtig muntert, thi endnu var det jo gaaet hel spagfærdigt til.

„Jeg siger Tak," svarede Præsten, „jeg har sandelig faaet nok!"

„Jh nej da," udbrød Christen, „det tykkes mig, at vor Fa'er hverken har faaet vaadt eller tørt, som er værdt at tale om."

„Gid jeg kunde sige det om Jer andre," svarede Præsten bidsk; „og dette Fylderi skal vare i tre Døgn; mon J,

Christen, og det ganske Kompagni, naar Gildet er til Ende, ville være stort bedre, end umælende?"

„Drøje Ord de," sagde Christen, „og daarlig Tak for nydt Gjæstfrihed!"

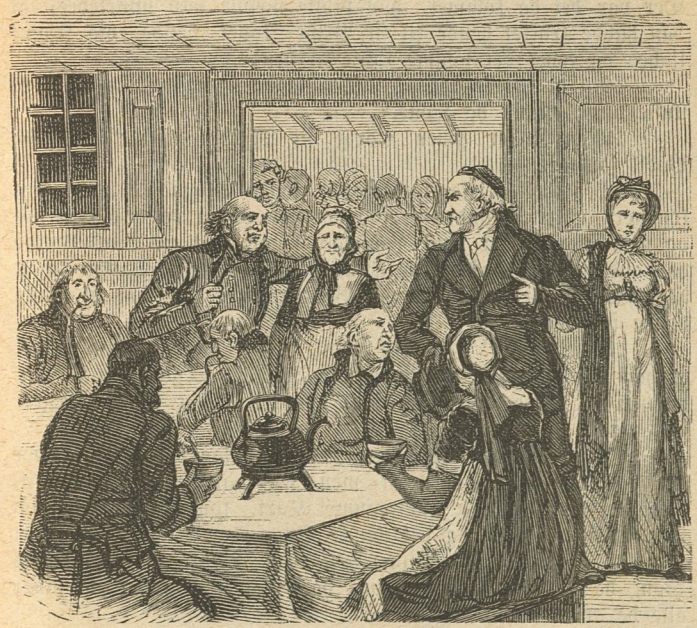

„Kom i Kirken paa Søndag, Christen," svarede Præsten, „saa skal I faa dem end drøjere!"

„Nej, jeg siger Tak for mig," sagde Christen og lo, „jeg har faat min Bekomst og ønsker ikke mere af den Tønde!"

Saa gik Præsten med Bodil uden at lægge Mærke til, hvor stærkt hendes Kinder blussede, og at hendes Øjne stode fulde af Taarer; thi den gamle udarbejdede allerede i Aanden den hvasse Prædiken, han vilde holde næste Søndag. Han var færdig med sit Forsøg, at tage det med det gode; det fik en brat Ende, det!

Det anede ham kun lidet, hvilken Frugt denne Gang til Gilde havde baaret for Bodil. Nu, i Dansens Hede, var det sket, som hun maaskee nok nu og da havde drømt om, men hvorover hun dog nu, da det var skeet, forskrækkedes. Thomas havde danset meget med hende, og da Lystigheden var paa det højeste, havde han ført hende ud i Haven. Der var det da kommet, hun vidste næppe selv hvorledes, at han havde trykket hende til sit Bryst, lovet hende evig Kjærlighed og faaet det samme Løfte af hende.

„Nu er det svoret og vist," sagde saa Thomas, „at vi skulle blive Mand og Kone."

„Men Fader giver aldrig sit Minde dertil," svarede Bodil forsagt.

„Begribeligt ikke lige strax," sagde Thomas, „men han kommer nok til Besindelse, eftersom han er en retfærdig Mand og maa skjønne, at som han selv mente, at en Bondekvinde var god nok til Husfru for ham, saa maa hans Datter ogsaa have Lov til at mene, at en Bondekarl er god nok til Husbonde for hende."

„Tvært imod!" svarede Bodil. „Det angrede ham stedse, at han tog denne Bondekvinde, min stakkels Moder, til Husfru, og han vil blive dobbelt gram, om jeg i det Stykke slægter ham paa."

„Nu," svarede Thomas, „vi maa tage det Stød, bliver det end haardt at gaa paa; men jeg agter din Fader højt, som han er. Hvilken støt gammel Karl, som tør tage det op med Christen Korn og det ganske Sogn og kriges paa Livet med de smaa sorte! Bliver Du min, Bodil, og jeg hans Søn, da skal jeg stille mig paa hans Side, om jeg saa faaer alle de andre imod mig."

„Ja," udbrød Bodil med gladere Røst, „det maa vel være det, der skal gjøre det!"

„Sig ham dog intet nu om vor Trolovelse, Bodil," sagde Thomas tilsidst. „Han er svær gal i Hovedet. Saa Du hans Aasyn, da Peer Nilen drat under Bordet? Gud være lovet, at min gamle Fa'er ligger vel hyttet i sin Seng. det siger jeg, ender det end med Døden." —

Bodil gik altsaa stum, skjøndt med bankende Hjærte, hjem fra Gildet ved sin Faders Side. Hvis Thomas ikke havde raadet fra, vilde hun aabnet sit Hjærte for den Gamle, og hun havde egentlig mest Mod til at gjøre det nu strax; men det skete ikke, og saa blev det hende med hver Dag van-

skeligere. Den hemmelige Trolovelse og Faren ved de dulgte og undertiden kun med Vanskelighed iværksatte Stævnemøder havde sit Trylleri ogsaa for disse to Landsbybørn, og Bodil følte sig saa lyksalig, at hun gruede for den Dag, da Opdagelsen vilde komme og den faderlige Myndighed som en Cherub med et luende Sværd udjage hende af hendes Paradis.

Dette frygtelige kom imidlertid, før hun ventede det. Thomas og hun mødtes en smuk Aften sidst i Juli paa Stien udenfor Præstegaardens Have, og da Skilsmissen faldt de to elskende tung, bøvede de sig indenfor og mente at være godt skjulte i den lille Lund, hvormed Haven endte, og som var nærmest ved Marklaagen; men just som de stode der under Træerne og kysses, bleve de Præsten vaer. Han kom fra Havens Udkant, rygende sin Aftenpibe, men saa aabenbart ikke dem. Dog var det lige til Nød, at Bodil fik Tid til at flygte, og Thomas vidste intet bedre Raad, end hurtigt at klavre op i et gammelt Kirsebærtræ, som stod i Krattet, sammenvoxet med nogle Popler, og hvor han vilde være godt skjult. Han kom ogsaa lykkeligt derop, men saae sig ikke rigtigt for, fik Fodfæste paa en altfor svag Gren, den knækkede med et Brag, og han drattede ned lige for Fødderne af Præsten, der i det samme gik forbi. Den gamle foer tilbage, tabte sin Pibe og raabte:

„Guds hellige Død! Thomas, er det Dig? Hvad bestiller Du her? Og oppe i Trætoppene? Er Du bleven til en Krage?"

Thomas rejste sig og stod og stirrede paa Præsten ganske rød i Hovedet; først kunde han ikke faa et Ord frem; men endelig fattede han sig, tog Præstens Pibe op og rakte ham den og sagde derpaa stammende:

„Forlad mig den Drengestreg, Hr. Pastor! Jeg fik Lyst til at smage Deres Kirsebær."

Da rystede den Gamle paa Hovedet og sagde:

„Nu, nu, dette er, Gud være lovet, kun en Drengestreg; men I ere dog et underligt Folkefærd her i Truelse; at gaae paa forbudne Veje, det stikker Eder i Kjødet. Nu er Du dog en af de bedste Ungkarle her i Byen, sædelig i al din Vandel og har holdt Dig fra Drik og Svir; i det mindste veed jeg ikke andet end godt om Dig; men saa skal det dog falde Dig ind at liste Dig ind i min Have og stjæle Kirsebær! Det skal nu være Dig tilgivet; men husk, Thomas, at Du ikke længere er noget Barn, og din stakkels Fader har raset saa-

ledes mod sig selv, at Døden staar paa Lur efter ham, og hvad Dag, det skal være, kan det times Dig, at Du bliver kaldet til Mands Gjerning og Ansvar."

Thomas saa ud, som om han skulde kvæles; men han kunde ikke faa det, han havde paa Hjærtet, frem, og saa gik Præsten, idet han lod en lang Røgsky efter sig, og Thomas løb ud af Haven og søgte hjem over Marken.

Men da Præsten kom op i Gaarden for at gjøre sin Aftenrunde i Staldene, kom hans Avlskarl, Hans, som havde meget at sige i Præstegaarden og plejede at føre et temmelig frit Sprog til sin Husbonde.

„Pastoren greb nok Thomas Jensen nede i Haven," sagde han med et Grin.

„Naa, saa Du det, Hans," svarede Præsten. „Tænk, at den lange Lømmel er slikvoren som en Skolepog og vilde stjæle af mine Kirsebær!"

„Jo nok," svarede Hans, „men ikke af dem, man kjøber i Pundevis."

„Hvad mener Du med det?" spurgte Præsten forundret.

„Husbond bør vide det," svarede Hans; „jeg har kun tiet altfor lang Tid. Vel stjal Thomas Kirsebær i Haven, men ikke af Træerne; han tog dem paa Jomfru Bodils Mund; al den Stund de ere Kjærestefolk og mødes hveranden Aften, snart her, snart der, at De ved det!"

„Guds Død!" raabte Præsten og havde nær anden Gang tabt sin Pibe. „Kan Du staa ved, hvad Du der siger, Hans?"

„Vel kan jeg det," svarede Hans og nikkede. „Gaa nu ind og spørg selv Jomfruen ad!"

Det gjorde Bodils Fader ufortøvet, og strax da han kom farende ind i Dagligstuen, blev han vaer at Skamrødmen

farvede hendes Kinder og vidnede imod hende. Hun gik da ogsaa strax til Bekjendelse, og da der ingen Tvivl var længere, sank hendes Fader om i en Stol og udbrød:

„Forbandet være den Stund, da jeg satte min Fod her i Truelse! Det er et Sodoma og Gomorrha. Ild og Svovl vil nok tilsidst falde ned fra Himlen og fortære denne Lasternes Hule!"

Men disse haarde Ord opbragte Bodil og gjengav hende Fatningen.

„Gud tilgive Dig den skammelige Tale, Fader," udbrød hun, idet hendes smukke Øjne funklede. „Dette er en ærlig Sag. Thomas og jeg, vi elske hinanden i Tugt og Ære; jeg vil have ham til Mand og ingen anden, og han er brav og god, det ved Du."

Da den gamle blev siddende og stirrede i Taushed hen for sig, gik Bodil hen til ham, lagde sin Arm kjærligt om hans Hals, kyssede ham og sagde:

„Vær nu god, Fader, og tilgiv mig! Jeg har syndet, men kun deri, at jeg dulgte dette for Dig. Giv dit Minde dertil og modtag Thomas som din Søn!"

Men den Gamle rev sig løs, rejste sig brat og sagde:

„Nej, Bodil, nej! Der bliver intet af!"

Saa foer han af Stuen; hun saa i den paafølgende Uge endnu mindre til ham, end sædvanligt, og hørte ikke et Ord af ham ud over det allernødvendigste; men hun mærkede nok, at han alligevel holdt skarpt Øje med hende.

Saa kom det saa overraskende, at han en Dag sagde til hende:

„Inden Aften faa vi Gjæster. Det er Enkefru Heller, en gammel Veninde af mig, og hendes Søn Axel. Han er lige bleven Student og trænger til at forfriske sig lidt paa Landet efter Examenen."

Bodil saa paa ham med store Øjne, thi det var aldrig hændet før, at hendes Fader havde indbudt Gjæster langvejs fra; men saa føjede han til:

„Det er mig kjært en Gang at faa godt Selskab; vi leve jo her som i et Helvede; og det vil være gavnligt for Dig at omgaas dannede Mennesker; Bønder ere ikke passende Selskab for Dig."

Og saa mærkede Bodil Uraad; hun afskyede de fine Gjæster, inden hun havde seet dem og gav dem en saare kold Modtagelse, da de kom. Hun saa for sig en smuk, ikke gammel, Dame med et fint, indtagende Ansigt og et Par brune,

meget klartskuende Øjne, og en slank, ung Mand med et noget blegt Ansigt, Øjne, som lignede Moderens, men med et endnu mildere Udtryk. Deres Belevenhed og Venlighed forvirrede Bodil, og hun blev derpaa harmfuld over sin egen Forvirring. Da hun havde hjulpen Fru Heller af med sin Kaabe, hang hun den op paa Knagen med en Mine, som om hun kunde havt Lyst til at gjøre det samme ved Kaabens Ejerinde. Hendes Fader derimod tog meget hjærteligt mod sine Gjæster, men tede sig saa livligt og uroligt og var saa snaksom, at Bodil næsten ikke kunde kjende ham igjen. Dog kom hun selv i de paafølgende Dage næsten umærkeligt og uden at hun forstod hvorledes, paa en venlig Fod med Fru Heller og hendes Søn. Det var næsten umuligt for Bodil at være frastødende mod den smukke og kloge Frue, og for første Gang i sit Liv følte hun sin egen Afmagt og den Overvægt, som Ædelsind, Aandsdannelse og Verdenserfaring giver et Menneske; men dog mente hun, at der boede noget i hendes eget Hjærte, som var mere værd, og hendes Villieskraft og naturlige Stolthed hjalp hende dog slutteligt til at undgaa, hvad der i hendes Øjne var en Snare, og afværge enhver fortrolig Tilnærmelse.

Vanskeligere faldt det hende at holde den unge Student i Afstand, thi hans Væsen var saa blidt og hans Bedrøvelse, naar hun vilde unddrage sig hans Selskab, saa kjendelig, at hun virkelig fattede Godhed for ham; og da han en Dag gav sig til at tale om Poesi og vilde belære hende om nogle af de Digterværker, som hun næsten kunde udenad, saa gik Naturen over den Tvang, hun havde paalagt sig selv, hun blev livlig og meddelsom, og Axel Heller opdagede til sin Forundring, at der i den jævne Landsbypige boede en poetisk Sjæl, og at hun selv havde erhvervet sig en Dannelse, der vel var mangelfuld og ensidig, men som dog havde forædlet hende.

Fra nu af tog det en stærk Fart med den Lidenskab, Bodils stolte, blaa Øjne strax havde vakt i hans Hjærte. Da derfor hans Moder, omtrent fjorten Dage efterat de vare komne til Truelse, spurgte:

„Naa, Axel, hvad synes Du saa om Præstegaarden og dens Beboere?“ svarede han:

„Det er en prægtig, hyggelig, gammeldags Præstegaard, ret saaledes som jeg kunde ønske mig den, naar jeg selv engang bliver Præst; og Pastor Enevoldsen er en herlig Mand; ja, han er ligesom Præstegaarden et Pragtexemplar af den gamle Skole.“

„Og Bodil?“ spurgte hans Moder og saa paa ham med et forskende Blik.

Da blev Axel rød i Hovedet og svarede:

„Hun ligner ingen af de unge Piger, jeg kjender og hun — interesserer mig mere, end dem allesammen.“

„Hun er en prægtig Pige,“ svarede Fru Heller med Varme; „jeg vilde ønske, at jeg kunde vinde hendes Hjærte, men hidtil ere alle mine Forsøg derpaa glippede.“

Men hendes Søn mente, at han var nærmere ved Maalet, end hans Moder, og hendes gunstige Dom opmuntrede ham saa meget, at det ikke varede længe, inden Bodil fik en Kjærlighedserklæring saa tydelig, som den kunde gives.

Det skete nede i Haven just under det Kirsebærtræ, hvor hun havde maattet afbryde sit sidste Møde med Thomas, og hvor han var drattet ned for Fødderne af hendes Fader. I samme Øjeblik, som Axel Heller tilbød hende sit Hjærte og sin Haand, viste hendes trofaste Vens mandige Skikkelse sig for hendes Tanke, og hendes uvelkomne Bejler syntes hende at være en underlig, kvindagtig Mandsling i Sammenligning med hendes Hjærtes Helt. Hun tænkte — hvis Thomas nu var her og drattede ned fra Træet, hvad vilde han saa gjøre ved denne Smule Student? og hun lod nogle korte Lattertoner høre; men da hun saa, hvor dybt hendes Selvforglemmelse krænkede hendes ny Ven, angrede hun den og sagde venligt og frimodigt til ham:

„Nu skal jeg gaa ærligt til Værks og sige Dem, hvorfor jeg lo.“

Og saa fortalte hun ham hele Historien med Thomas, og Axel Heller fik til sin store Bedrøvelse og Forbauselse at vide, at hun var forlovet og det med en Bondekarl.

„Ja,“ sagde Bodil tilsidst, „jeg kan nok slutte mig til, hvad De tænker derom, at jeg har forlovet mig med en Bondekarl, formodentlig det samme, som Fader, der har nægtet sit Samtykke. Det er nu let nok at forstaa; men skjøndt det er en Ulykke for mig, at Fader fordømmer mit Valg, saa haaber jeg, at det skal blive til Gavn for Dem at vide Besked; thi siden jeg har kunnet gjøre det Valg, saa skjønner De jo nok, at De har taget ganske fejl af mig, og at jeg ikke vilde blevet en Kone for Dem.“

Axel Heller lod sig dog ikke slaa af Marken af det Argument, men da alle hans Foreſtillinger bleve frugtesløse, maatte han tilsidst opgive Ævret. Han underrettede endnu samme Dag sin Moder om det Nederlag, han havde lidt og

forlangte strax at rejse; men hun bad ham have Taalmodighed et Par Dage.

„Det bedrøver mig," sagde hun, „at dette skulde glippe, thi jeg havde gjærne set Dig og Niels Enevoldsens Datter som Mand og Kone; men det forundrer mig ikke, og jeg troer Bodil har Ret; hun vilde ikke passet til Dig; men nu er der kun Et at gjøre for mig; jeg skal fortælle Dig, hvad det er, naar vi ere rejste herfra."

Saa hændte det Dagen efter, da Bodil kom ind paa Kirkegaarden for at see til sin Moders Grav, at hun fandt Fru Heller siddende paa Bænken ved den.

„Men Gud," udbrød Bodil i sin Overraskelse, „sidder De her!"

„Ja," svarede Fru Heller med et kjærligt Smil og drog Bodil ned ved Siden af sig paa Bænken; „og det glæder mig, at vi skulde mødes her. Jeg vilde dog inden Aften havt Dem i Tale, men der kan intet mere passende Sted tænkes til vor Samtale, end Deres gode Moders Grav."

„Men De har jo aldrig kjendt hende!" udbrød Bodil.

„Jeg har dog seet hende, en Gang for mange Aar siden, ved et Tilfælde," svarede Fru Heller. „Jeg ved altsaa, at hun var meget smuk, og Deres Fader har fortalt mig om hende."

„Saa har De vist ikke faaet nogen god Forestilling om hende," udbrød Bodil heftigt; „Fader holdt ikke af hende; det var et ulykkeligt Ægteskab."

„Ja," svarede Fru Heller tøvende og forlegent, „det var naturligvis et Misgreb af ham at ægte en Kvinde, der stod saa langt under ham i Dannelse; hun forstod ham ikke, og han maatte føle sig ene i Aanden med hende til Selskaberinde. Han har imidlertid for mig gjort den Tilstaaelse, at han ikke bar sit Kors med christelig Taalmodighed, at han ikke var god mod sin retskafne og agtværdige Hustru, og at det angrer ham; men, kjære Bodil, for at komme til Sagen — siden han har gjort denne bitre Erfaring, kan det saa undre Dem, at han er bekymret over, at De vil gjøre akkurat det samme vovelige Forsøg og gifte Dem under Deres Stand?"

„Saa De ved det!" udbrød Bodil og blev rød i Kinderne. „Naa," føjede hun til, „lad mig saa sige Dem, at dette er en ganske anden Sag; for min Moder var jo en Bondekone, og jeg er, hvad De vel nok har mærket, ikke andet end en Bondepige."

„Det er jeg bange for, at De tager fejl i," svarede Fru Heller, „og jeg skal sige Dem hvorfor. Deres Fader lever ikke som en Bonde, og endnu mindre er han det. Han er ikke blot en begavet, men i Sandhed en dannet Mand, og De kan umuligt have levet sammen med ham uden at blive paavirket af ham. De har dog et højere og friere Syn paa Livet, end nogen Bondepige, og det kunde let hænde Dem, om De blev gift med Thomas Jensen, at De maatte opleve at se ned paa Deres Mand, og det er endnu værre, end at en Mand maa se ned paa sin Kone."

„Det vil aldrig i Evighed hændes mig," udbrød Bodil med et straalende Blik. „Thomas er saa ædel og god og staar langt over mig i Begavelse; men hvad kan det nytte, at jeg siger det? De kjender ham ikke, og De tror ikke mig."

„Jo," svarede Fru Heller, „lidt kjender jeg dog til ham og Familien; netop i den Hensigt at lære at kjende dem har jeg et Par Gange besøgt dem."

„Nej, har De?" udbrød Bodil livligt. „Er det ikke prægtige Mennesker? Skjøndt," føjede hun til med et Suk, „Thomas's kjære, stakkels, gamle Fader —"

„Ja, Bodil," faldt Fru Heller ind, „der har vi Skjæret, hvorpaa Deres Lykke kan strande, selv om alt andet gaaer godt. Bønderne her i Byen ere en Hob gudsforgaaene Svirebrødre."

„Men Thomas smager aldrig Brændevin," sagde Bodil, „og maa jeg saa spørge Dem, om de fine Herrer aldrig drikke sig fulde? Det er ikke det, der er i Vejen; var Thomas en

Herremand, i Stedet for en Bonde, saa vilde Fader næppe tage det saa nøje, om han tog sig en Taar over Torsten."

„Deri gjør De Deres Fader storlig Uret," sagde Fru Heller.

„Aa," udbrød Bodil heftigt, „den Ulighed, der er her i Verden, Standsforskjellen, er dog en gruelig unaturlig Ting!"

„Nej," svarede Fru Heller, „den er netop kommen ganske naturligt; Lighed derimod synes mig overnaturlig og at høre Paradiset til. Der vil altid, saa længe Verden staaer, vedblive at være Ulighed mellem Menneskene, enten paa den ene, eller den anden Maade; men i hvert Fald er den der nu, og hvis De ægter Thomas Jensen, saa vil De komme til at fornemme det. Er Deres Kjærlighed stærk nok til at komme over det Bjærg?"

„Ja," udbrød Bodil og rejste sig brat. „Jeg vil aldrig ægte nogen anden Mand end ham!"

Fru Heller saa Bodil ind i de straalende Øjne og sagde: „Ja, saa har jeg kun Et at gjøre!"

„At gjøre?" udbrød Bodil stolt. „Hvad vedkommer egentlig den Sag Dem? Gud, det er sandt," føjede hun pludseligt til med et Smil, „De er maaskee vred paa mig, fordi jeg — De veed vel, at Deres Søn har friet til mig?"

„Ja, og at De gav ham en Kurv," svarede Fru Heller alvorligt.

„Aa, hvor jeg er dum," udbrød Bodil og lo, „De er naturligvis glad derover, og over at De blev fri for at faa saa simpel en Svigerdatter?"

„De er ikke simpel i mine Øjne, Bodil," svarede Fru Heller med Alvor; „men De kan jo ikke give Deres Hjærte to Gange bort, og det er nok muligt, at Axel og De i hvert Fald vilde passet daarligt sammen. Nu gaaer jeg til Deres Fader og siger til ham: lad Bodil faae sin Villie!"

„Tak," svarede Bodil med Varme, men føjede dog strax til: „hvoraf kommer det dog, at De har saa stor en Magt over Fader, som dog ellers er saa stivsindet — det gad jeg nok vidst!"

„Men det er ikke nødvendigt, at De faaer det at vide," svarede Fru Heller, idet en fin Rødme gled over hendes smukke Ansigt; men hun fattede sig hurtigt og føjede til: „han staaer jo meget ene her i Verden, det ligger ikke i hans Natur at skaffe sig Venner; men saaledes har han ikke altid været. Jeg har kjendt ham i hans yngre Aar, og nu har det været ham en Trøst at søge Raad hos mig; men jeg veed jo slet ikke, om han følger mit Raad."

Dog tænkte Bodil, at hun saa ud, som om hun ikke tvivlede derom.

Da de kom tilbage til Præstegaarden, traf de ikke Præsten hjemme; men Fru Heller fandt sin Søn nede i Haven, siddende forknyt paa en Bænk.

„Nu har jeg talt med Bodil," sagde hun til ham. „Jo nærmere jeg lærer at kjende hende, desto bedre synes jeg om det Pigebarn, Axel, og det bedrøver mig at maatte sige Dig, at der er ikke det ringeste Haab for Dig. Hun elsker sin Bonde, han er en Helt i hendes Øjne, stakkels Pige, og hun vil have ham."

„Ja," svarede Axel med et sørgmodigt Smil, „nu forstaaer jeg hende bedre, og tør ikke kalde hende „stakkels".

„Hvad mener Du?" spurgte Axels Moder forundret.

„Kom, sæt Dig hos mig," sagde Axel med et Suk, „og jeg skal fortælle Dig, hvad der i denne Morgenstund er hændet mig. Jeg gik op i Skoven og søgte Ensomhed der, for jeg befinder mig virkelig ikke mere vel her i Præstegaarden; Bodils Venlighed imod mig har en stærk Bismag af Medlidenhed, og hendes kjære, gamle Fader, han har jo aabenbart ingen Anelse om, hvordan det staaer til med os."

„Trøst Dig, Axel," sagde hans Moder, „inden Aften skal han blive underrettet, og saa tænker jeg, at vi rejse i Morgen."

„Naa, Gudskelov!" udbrød Axel med et Suk.

„Men hvad var det saa, der hændte Dig i Skoven?" spurgte hans Moder.

Axel foer op som af en Drøm og fortalte:

„Pastoren gav mig selv Ærende op i Skoven, idet han i Morges sagde, at jeg endelig maatte see det smukke Parti ved den udtørrede Sø, som nu er forvandlet til Eng. Det var bedrøveligt nok, at Søen var borte, men dog havde han billiget den Bedrift af Bønderne og selv været med til den, fordi Sognet havde vundet en fortrinlig Eng og Præstegaarden havde jo ogsaa faaet sin Lod i den. Han bød Bodil følge mig derop, men jeg frabad mig alt Følgeskab og sagde, at det vilde more mig alene at gaae paa Opdagelse i Skoven; og saa gik jeg og glemte ganske den udtørrede Sø, forvildede mig og stødte paa en Bæk med stejle Bredder, som jeg ikke kunde komme over. Mens jeg nu stod der og betænkte mig paa, om jeg enten skulde risikere mine Støvler, eller vende om, hørte jeg Fodtrin bagved mig, og da jeg vendte mig om, saa jeg en smuk, rank ung Bondekarl komme gaaende. Det var en statelig Skikkelse, Moder, værdig til at smykkes med

en skjønnere Dragt, end den plumpe, graa Vadmelskrakke, som hang om ham. Ansigtstrækkene vare regelmæssige, Blikket fra de blaa Øjne ærligt og frejdigt, og hvilket smukt, krøllet, brunt Haar, der kom til Syne, da han tog Hatten af og tørrede Sveden af sin Pande —"

„Kort sagt," faldt Fru Heller ind, „det var Thomas Jensen! Du er en ædelmodig Rival, Axel!"

„Nej, blot en ærlig," svarede han; „men hør nu videre! Han saa paa mig med et Smil og spurgte: „skal jeg hjælpe Dem over?" Jeg svarede: ja Tak! i den Tro, at han vilde vise mig et Overgangssted; men inden jeg vidste et Ord deraf, havde han taget mig paa sine Arme, gik ned ad Skraaningen med mig, over Bækken, op ad den anden Skrænt og satte mig ned der pæn og tør. Jeg tog det godmodigt og sagde: „Det var intet let Stykke Arbejde; De tabte nok Vejret?" — „Aa nej," svarede han, „De vejer ikke meget, gode Herre!" — „Saamænd," sagde jeg, „jeg er kun lille imod Dem; og jeg lærte desuden mere at bruge mit Hoved, end mine Arme og mine Ben." — „Begge Dele maa til for at gjøre en Mand," svarede han. — Jeg saa overrasket paa ham, og saa gik vi videre sammen. Da jeg fortalte ham om mit Ærende, at finde den udtørrede Sø, førte han mig til den. — „Det er Skade," sagde jeg, „at den smukke Sø er forsvunden." — „Just min Mening," svarede han. „Den kjønne Sø var min Lyst som Dreng; da de lode Vandet løbe ud, og der ikke blev andet tilbage, end sort Mudder, saa tænkte jeg, at de havde begaaet lige saa stor en Synd, som om de havde stukket Øjet ud paa en smuk ung Pige; og vi havde jo Eng nok i Forvejen." — Forundret over det Ædelsind og den fine Følelse, disse Ord røbede, gik jeg i nogen Tid tavs ved hans Side, indtil han bød mig Farvel. Saa spurgte jeg ham, hvem han var. — „Aa," sagde han, „jeg hedder blot Thomas Jensen; men De behøver ikke at sige mig, hvem De er. De er naturligvis den unge Student, der er i Besøg hos Præsten." — Saa gik han, men vendte sig om og raabte til mig: — „Hils Jomfru Bodil og sig hende, at jeg er ved godt Mod!" — Saa gik han, og jeg hørte ham synge, idet han forsvandt mellem Træerne."

Axel tav, men hans Moder sagde:

„Og det Møde med Thomas har gjort saa stærkt et Indtryk paa Dig?"

„Ja," svarede han; „thi denne unge Bonde har den Mandighed, som jeg mangler, fordi alting er gaaet ud paa at udvikle min Hjærne; jeg er bleven til en Læsemaskine; det har svækket mit Legeme. Ved Siden af mig bliver denne unge

Bonde til en ren Helteforklelse, og jeg falder igjennem. Betænk saa to Ting til — at Bodil ingen anden Omgang har havt, end Bønder, og at hendes Hoved er fuldt af Kæmpevisernes Helte og Ingemanns Romanfigurer. Hun lever i Aanden i en Tid, da Heltene kunde gaa i Vadmel og ikke vare mere dannede, end Thomas Jensen; og nu kan jeg, som sagt, nok forstaa, at hun har ladet sig henrive til den Forelskelse. Thomas er sandelig ingen almindelig Bondekarl — men alligevel — tror Du, at hun bliver lykkelig?"

Fru Heller saae forundret, men kjærligt paa sin Søn. Hans ædle, men næsten kvindelige Resignation rørte hende, men behagede hende dog ikke ganske.

„Gud skal vide det," svarede hun efter et Øjebliks Taushed; „det falder mig virkelig vanskeligt at sætte mig ind i Tankegangen hos en Pige af Bodils ejendommelige Beskaffenhed."

I det samme kom Præsten hjem, hun sluttede sig til ham, fulgte ham ind i hans Studerekammer, hvor hun havde en lang og fortrolig Samtale med ham. Han blev meget forstemt, da han fik at vide, hvorledes Sagerne stode, men det var mærkeligt, saa spagfærdigt denne ellers saa myndige og opbrusende Mand tede sig lige overfor Clara Heller.

„Saa De mener virkelig," sagde han med et Suk, „at der ikke er andet at gjøre, end at ofre Bodil og indlemme hende i Svirekompagniet? Jeg bliver ganske syg om Hjærtet ved at tænke derpaa. Hvilken elskværdig Mand vilde hun ikke faaet i Axel!"

„Ja," svarede Fru Heller, „jeg er selv bedrøvet over, at det glippede; men som Sagen staaer, siger jeg dog — lad hende blive gift, inden noget værre skeer, thi hun er lidenskabelig forelsket; men, kjære Ven, tag Dem nu sammen og forsøg at see Tingen fra en lysere Side. Den unge Mand er brav, og han hører jo ikke til Svirekompagniet; tvertimod, han afskyer Drik og Svir og staaer i det Hele i Tænkemaade over sin Stand. Der er dernæst hos Bodil saa megen Sjælssundhed og saa stærk en Vilje, at det maaskee dog vil lykkes hende at drage sin Mand op til sig."

„De overvurderer ham," svarede Præsten mismodigt; „han er dog Bonde med Liv og Sjæl og bliver aldrig andet; og De har ikke levet i fytten Aar i denne Ravnekrog, som jeg. De veed ikke, hvilket sejgt Sammenhold der herskr mellem denne usle Byes Indvaanere, og hvilken frygtelig dragende Magt Slægtskab, Sædvanen og Opinionen maa have over en ung Mand som Thomas."

„Saa husk da paa," sagde Fru Heller, „at De ikke blot er Bodils Fader, men ogsaa Fader for den Menighed, hvilken De har ofret saa stor en Part af Deres Liv. Deres Mod, Opofrelse og Udholdenhed har været, det skjønner jeg, beundringsværdige; men vær nu konsekvent og vig ikke tilbage. Naar De giver Deres Datter til Thomas Jensen, saa har De erobret en Plads paa selve Svirekompagniets Skanse og plantet Deres Fane der. Hvo ved, Gud kan lægge sin Velsignelse deri, fra de unge Folks Hus kan udgaa en bedre Aand, og det kan ende med en virkelig Sejr for Dem og for den gode Sag."

„I Jesu Navn da, lad det ske," udbrød Præsten, bevæget ved sin Venindes fortrøstningsfulde Ord; „men enten det nu bliver en Sejr eller et Nederlag, saa maa De dele Æren og Ansvaret med mig, min kjære Veninde; thi de Ord, de der sagde tilsidst, har gjort Sagen af."

Dagen efter rejste Fru Heller og hendes Søn til Kjøbenhavn.

Vi maa nu lade flere Aar hengaa og kun i Korthed omtale, hvad der skete i denne Mellemtid. Præsten gik dog ikke saa hovedkuls til Værks, at han strax lod Bryllupet staa; men han anerkjendte Trolovelsen. Imidlertid blev Thomas taget til Soldat og var altsaa i længere Tid fraværende; men Adskillelsen kjølnede ikke Bodils Kjærlighed til ham, og Opholdet i Kjøbenhavn forandrede ikke ham. Ingen af den store Byes Fristelser lokkede ham, og han vendte tilbage som den samme retskafne og sædelige Yngling, han altid havde været. Saa skulde Bryllupet staaet, men da døde Thomas's Fader, og derved opstod en ny Forhaling; thi nu udførte Thomas en længe næret Plan. Han rev den gamle Gaard ned og opbyggede en ny og skjøn. Dermed hengik over et Aar; men endelig naaede de elskende deres Ønskers Maal, og Thomas hjemførte Bodil Enevoldsen som sin Hustru. Hun skabte ham i den ny Gaard saa smukt og hyggeligt et Hjem, som ingen Bonde i Truelse havde havt før ham; og de unge Ægtefolks smukke Samliv blev ikke blot til Glæde for dem selv, men virkede med det gode Exempels Magt paa deres Lige.

Inderligt glædede Bodils Fader sig derover og mindedes nu Clara Hellers smukke, profetiske Ord, at han ved at give sin Datter til Thomas Jensen vilde plante sin Fane paa Svirekompagniets Skanse, og at dette kunde føre til Sejr.

Han haabede nu, at Bodils Hjem vilde blive en Planteskole for Dyd, rene Sæder og Maadeholdenhed; men han var usorsigtig nok til at prale deraf, og det satte ondt Blod hos flere, fornemmelig hos Christen Korn, hvis gamle Nag til Præsten blussede op igjen. Der maatte sættes en Stopper for dette Hykleri, sagde han; fordi Thomas Jensen var bleven hellig, skulde det dog ikke lykkes ham at gjøre de andre Truelse Bønder til Heldører og gamle Kællinger. Det skulde ikke opleves i Truelse, at det blev betragtet som en Synd at drikke en Snaps og gjøre sig en glad Aften med en Punsch; men han vidste nok, hvilken munter Fyr Thomas var af Naturen, og han skulde nok faa Thomas ud af det Slaveri, Præsten og hans Datter holdt ham i og endnu gjøre en ægte Truelse Bonde af ham.

Han holdt sit Ord og gik underfundigt til Værks. Han satte sig paa en god Fod med Thomas og Bodil og gav sig Mine af at være bleven maadeholdende. Saaledes vandt han Thomas's Tillid; men snart mærkede Bodil, at der var foregaaet en Forandring med hendes Mand. Han begyndte at søge fra Hjemmet og kom et Par Gange beskjænket hjem. Hun tog det dog sagtmodigt, men da Thomas mærkede hendes Bedrøvelse derover, sagde han muntert:

„Naa Bodil, tag Dig nu ikke det saa nær! Man kan da ikke altid være et Dydsmønster. Vor Fa'er er ogsaa altfor streng i det Punkt. Naar en Mand skal holde Humeuret oppe, maa han dog en Gang imellem have sig en glad Aften, og saa kan det jo hænde den bedste, at han faar en Taar over Torsten. Hvo der sidder tørmundet i et godt Lag, har ikke Hjærtet paa det rette Sted."

„Hvis jeg ikke saa Dig for mine Øjne," sagde Bodil i stor Bedrøvelse, „og ikke hørte din egen Røst sige det, saa vilde jeg tro, at det var Christen Korn, der talte. Han er Dig en falsk Ven. Thomas, husk dog paa, hvilken Ende det tog med din stakkels Fader og hvilket Løfte Du i sin Tid gav din bedrøvede Moder!"

Saa tog Thomas sig sammen; men snart kom der et nyt Tilbagefald, og hver Gang Bodil gjentog sine Formaninger, faldt Ordene mere hvast mellem dem, indtil hun endelig maatte erkjende, at hun havde mistet al Magt over sin Mand, hvorfor hun bed i det sure Æble og gik til sin Fader og bad ham snakke Thomas til Rette. Da udbrød den Gamle i stor Forbitrelse:

„Saa kom det dog! Men jeg vil dog vove en Dyst

med Fanden og see, om jeg ikke kan rive Thomas ud af hans Kløer."

Men Præstens Forsøg faldt endnu uheldigere ud end Bodils, thi han brugte haarde Ord, og det gjorde Thomas trodsig, og nu rasede han værre end før.

„Nu maa Du ligge, som Du har redet." sagde Præsten saa en Dag til Bodil, „jeg har gjort for Thomas, hvad jeg kunde, og evner nu ikke mere; han vil ende som et Svin, lige som hans Fader."

Da brast Bodil i Graad over disse haarde Ord og sagde:

„Du agter Thomas for ringe; han har været bedre end sin Fader, ogsaa i dette; thi ingensinde har han gaaet og drukket i Smug, men kun i et muntert Lag med sine Venner, og det er bleven hans Ulykke, at han har mere Vid, end de. Han gjorde deres Sammenkomster saa smukke og fornøjelige, som ingensinde før og digtede skjønne Viser, som de sang, og jeg troede jo først, at dette var uskyldig Morskab. Det var saaledes rigtigt, tænkte jeg, at Thomas ikke holdt sig fra sine Lige, men gik med til Lystigheden og der gav dem et godt Exempel, og det var vel og hans Mening fra først af, men saa —"

Her brast Bodil i Graad. Da sagde hendes Fader:

„Jeg sørger med Dig; mit Hjærte er fuldt af Taarer, kunne de end ikke vælde frem af mine gamle tørre Øjne; jeg sørger over Dig, men ogsaa over Thomas, thi jeg havde jo nu faaet ham kjær; men fornemmelig sørger jeg over mine Sogneborn, og jeg grænmer mig over min egen Uforstandighed. Jeg burde holdt Dig fra al Omgængelse med dem, og Thomas og Du burde ikke befattet Eder med Christen Korn; man bør sky Omgang med vitterligt onde Mennesker; ikke ethvert Menneske er en Daniel og kommer uskadt af en Løvekule. Saa er da mit Raad til Dig dette: tag din lille Søn og flyt tilbage her til Præstegaarden; lad Thomas derved fornemme, at Samlivet med ham nu er en Besmittelse for Dig."

„Aldrig i Evighed gjør jeg det!" udbrød Bodil, idet en dyb Rødme foer over hendes blege Aasyn. „Jeg vil staa den Dyst ud med Thomas og blive hos ham til det sidste!"

Dette sidste lod ikke længe vente paa sig. En Aften kom Thomas hjem fra Kroen med Livet fuldt af en saadan Masse Spiritus, at han blev syg, og Sygdommen slog sig paa Hjærnen. Han døde efter et kort Sygeleje i Vildelse.

Da Præsten Dagen efter kom op til Sørgehuset, traf han Bodil trøstesløs; men Thomas's gamle Moder Karen,

som levede endnu og boede hos dem, hun tog Sagen, som de Truelse Kvinder ved Vanens sørgelige Magt havde lært det, og trøstede sig paa sin Vis.

„Dette er en stor Sorg for os," sagde hun til Præsten, „men andet var vel ikke at vente. Jeg haaber dog, at Thomas, som hans Fader, ere havnede i Paradis, thi ingen af dem vare onde. Bør vi endda takke Gud, at Pinen blev saa kort for Thomas og Dig, Bodil, og at Du nu ikke skal drages med den Elende i mange lange Aar, som det blev min Lod med Jens; og saa har Du jo nu vor gode Gaard og kan leve her i Fred og opdrage din Søn."

Men den Tale forargede Præsten.

„Nemt nok," sagde han, „vilde det være at komme i Paradis, om det gik efter de Truelse Bønders Bibel; men hvis I Karen, venter, at jeg skal prise Thomas i hans Grav som en god Mand og sætte ham lige ind i Paradis blandt Englene, saa tager I fejl; og eftersom jeg maatte laste ham i hans Grav, hvis jeg talte over ham, saa er det min Agt ganske at lade dette fare; jeg vil kaste Jord paa ham og bede en Bøn ved hans Grav, men Intet videre."

Da stak gamle Karen i at græde og sagde:

„At saa stor en Skam skal overgaa min Søn, en af Byens bedste Mænd, at han sænkes i sin Grav, uden at der bliver holdt en Tale over ham! Det vilde jo være, som var han en Forbryder, eller han var død i Fattighuset. Nej, lille Fa'er, den Tale maa I holde, den blive saa, som den vil og kan; det er Eders Pligt at gjøre det, naar vi begjære det, og vi skulle rundeligt lønne Eder derfor."

„Hvad mener Du, Bodil?" spurgte Præsten. Da vendte Bodil sit blege Ansigt mod sin Fader, saa ham fast ind i Øjnene og sagde:

„Gjør som Karen ønsker! Sig, hvad Du vil og maa sige ved Thomas's Grav, det kan maaske blive til Gavn for andre og ikke skade min stakkels Ven. Gud er naadig og barmhjærtig; jeg troer, som Karen, at Thomas er hos Herren nu, og kan det jo ikke skade hans Sjæl, hvad Du siger her ved hans affjælede Legeme."

Da lysnede Præstens Øjne, og han sagde:

„Nu skjønner jeg, Bodil, at Du er min Datter! Det skal ske, som I begjærede, Karen; I skal faa en Tale; men kom saa ikke bagefter og last mig for den! Jeg begjærer hverken Tak eller Vederlag for den." —

Thomas Jensens Jordefærd blev holdt ganske i den vante Stil. Det blev et storartet Gilde og samlede en talrig

Skare Gjæster baade fra Truelse og Nabobyerne, hvor Thomas havde havt Frænder og Venner. Gamle Karen taalte ikke, at der blev afveget fra den nedarvede Skik, og Bodil maatte lade brygge, bage og slagte i stor Stil og være belavet ikke blot paa at beværte Følget om Morgenen før Begravelsen, men derefter den ganske Dag, ja nogle af Frænderne skulde endogsaa overnatte paa Gaarden, saa det vilde gaae løs med at æde og drikke og Kortspil den næste Dag med. Den huslige Travlhed holdt hende i Aande, saa hun fik mindre Tid til at sørge, men ogsaa til at glæde sig ved sin eneste Trøst, hendes lille Søn. Dog forbitredes ogsaa den Trøst for hende; thi hun tænkte stundom: mon den Drankergalskab er arvelig? Vil stakkels lille Jens ende lige som hans Fader og Farfader?

Jordefærden begyndte lovende; thi gamle Per Nilen havde allerede en halv Giir, da de kjørte til Kirken, og Christen Korns blussende Aasyn viste, at han ogsaa havde stræmmet sig godt op, hvad han nok kunde behøve; thi hans Samvittighed sagde ham, hvor stor Skyld han havde i, at det havde taget saa sørgelig en Ende med stakkels Thomas, og han begyndte at fornemme ildevarslende Tegn paa Modvilje og Misbilligelse hos de andre Bønder.

Dog traadte Christen Korn hel trodsig ind i Kirken, hvor Kisten blev indbaaren og hensat ved Choret. Der stod gamle Niels Enevoldsen og ventede Ligtoget, thi han havde ikke indfundet sig i Sørgehuset. Bodil, som gik næst Kisten med sin lille Søn, blev beklemt om Hjærtet ved at see den gamle; thi hans Aasyn var hvidt som et Lagen, mens hans sorte Øjne lyste af en sær Ild. Ikke blot Sindsbevægelse, men legemlig Svaghed blegede hans Kinder; han var bleven gammel og aflægs, og denne Sorg med hans Svigersøns Frafald og sørgelige Endeligt havde taget stærkt paa ham. Hel svag og usikker lød da ogsaa hans Røst, da han begyndte sin Tale, men efterhaanden oplivedes han, og hans Røst rungede saa kraftigt gjennem Kirken, som i hans bedste Velmagtsdage.

Begyndelsen af Ligtalen lød hel mildt og kjønt. Han skildrede den Afdødes Liv fra Barndommen af, talte om, hvilken herlig Dreng Thomas havde været, udrustet af Naturen med sjældne Aandsgaver, med en sund Sjæl, som boede i et sundt og skjønt Legeme; hvorledes hans fromme Sindelag og Kjærlighed til alt godt havde givet talende Vidnesbyrd, hans nærmeste til Glæde, og hvorledes alt dette spaaede Ynglingen et hæderligt og lykkeligt Liv. Derpaa foer han fort og sagde:

„Det, der fornemmelig styrkede min Tro til denne

Mand, det var hans sædelige Vandel og hans Afsky for Drik og Svir. I vide det alle og kunne bevidne, hvor stor Sorg Thomas følte over sin hedengangne Faders Nedværdigelse, idet denne ellers saa retskafne og ædelsindede Mand besmittede sit Liv, svækkede sin Aandskraft og nedbrød sit Helbred ved sin Drikfældighed, omendskjøndt det, Gud bedre det, ikke i denne By er og længe ikke har været anseet for en Skam at vanhellige sig ved Umaadelighed; den, der kunde drikke mest, er stedse bleven anseet for at være den største Helt iblandt

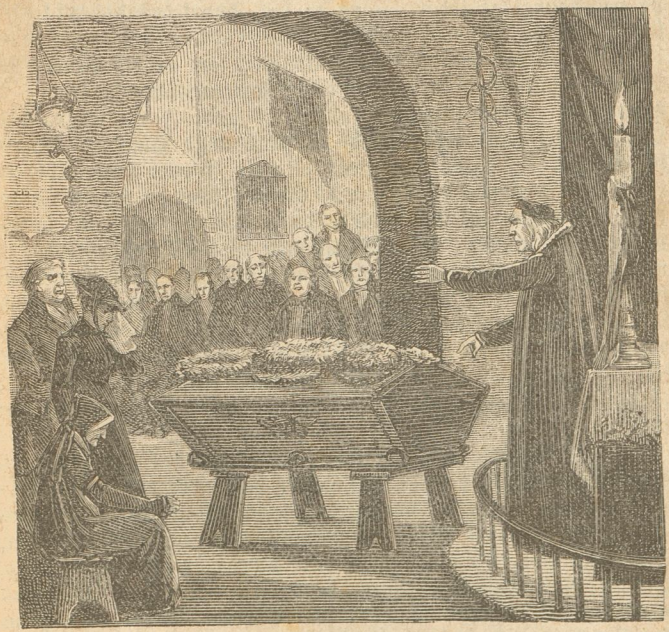

Eder. Desto mere er da Thomas at prise, fordi han længe trodsede al den Spot, som han paa Grund af sin Afholdenhed maatte døje. Saa stærk var hans Vilje til det Gode, at han ikke blot modstod alle Fristelser i sin Hjemstavn og ikke lod sig paavirke af sin Faders slette Exempel, men endogsaa da han drog til Kjøbenhavn for at indtræde i den farlige Stand og blive Soldat, undgik alle de Snarer, der i en stor By lægges for unge, uerfarne Mennesker, og vendte tilbage til sin Fødeby lige saa god, ren og sund paa Legeme og Sjæl, som han

var draget ud. Ikke saa underligt var det da, at jeg satte min Lid til denne Mand; jeg gav ham min Datter, mit eneste Barn, til Ægte, fordi hun elskede ham af sit ganske Hjærte. Saa havde jeg da ogsaa derved paa de gamle Dage med et stærkt Baand knyttet mig til min Menighed, og jeg haabede, at deraf skulde komme kun godt, for de unge Ægtefolk ved et lykkeligt Samliv, for Eder ved det gode Exempel, de gave Eder, for mig derved, at den gode Vilje, hvormed jeg, om end i Skrøbelighed, nu i saa mange Aar, skjøndt forgjæves, har arbejdet for Eders sande Vel, omsider vilde blive forstaaet og paaskjønnet af Eder — og se saa, hvorledes det gik! Ikke saa snart var Thomas bleven selvstændig og bosat Mand her i Byen, før det gamle Svirekompagni, som er en Vanære for Truelse, satte sine Garn ud efter ham og fangede ham. Al hans Dyd i hans Ungdom, alle hans gode Forsætter og dyre Løfter, hele hans Kjærlighed til hans unge Hustru rokkedes i sin Grund og faldt som møre Støtter for et Hus, som vi troede byggede paa en Klippe. Saa lokkede de gamle Svirebrødre for ham og saa tumlede de med ham, at han fattede Lede til sin Hustru, til sit Hjem med dets stille Glæder, og I vide, hvilket godt Hjem min Datter havde skabt ham i den smukke ny Gaard; Krostuen med Snaps rundt og de smaa sorte, denne Helvedes Drik, hvormed I fylde Eder og forvirre Eders Hjærner, den blev hans sande Hjem, hans Paradis; og saa endte han da lige som hans Fædre, idet han blev ringere end et umælende Dyr, og nu ligger han der paa sine Gjerninger!"

Alle stirrede blege og forfærdede paa den gamle Præst, hvis stærke Ord gik gjennem Hjærtet paa mere end en af Tilhørerne som et skarpt Sværd; nogle af Kvinderne græd, og saa hørtes der med Et et Plump. Det var gamle Per Nilen, som rystet i sin Sandvittighed var bleven ramt af et Slag. Hans af Drik svækkede Legeme kunde ikke holde ham oppe under denne Anfægtelse, saaledes som Christen Korn, paa hvem Intet bed, og hans Forbitrelse var langt stærkere end hans Nag. Præsten sluttede imidlertid sin Tale, som om Intet var skeet; men der var ikke mange, som hørte de skjønne Slutningsord om Guds Naade mod Syndere og den varme Bøn for den hensovedes Sjæl og hans efterladte, hvormed Talen endte. Dog hørte Bodil den; hun var dybt bevæget, men ikke forfærdet; det var hendes stærke Sjæl snarest en Lettelse, at de bitre Tanker, som i hendes Ulykkestid havde tumlet sig i hendes egen sorgfulde Sjæl, lydeligt bleve udtalte, og den

Anklage, hun selv i sit Hjærte havde rejst mod sin Lykkes Fjender, nu blev slynget dem lige i Ansigtet.

Længe mindedes den Ligtale i Truelse, og Virkningen var saa stærk, at kun faa af Følget vendte tilbage til Sørgehuset for at fortsætte Sviren; men der kom et Efterspil; thi da Jordefærden var forbi, kom Christen Korn og Jep Andresen hen til Præsten, som stod og talte med Bodil, udtalte deres Forbitrelse over alt det onde, der i den Ligtale var bleven de Truelse Bønder sagt paa, og forlangte at vide, hvem Præsten havde ment med „Svirekompagniet" og „gamle Svirebrødre"; men det lykkedes dem ikke at kyse den gamle; thi han svarede:

„Jeg mente de fleste af Eder, men fornemmelig Dig, Christen og Jeppe og Peer Nilen, at I vide det!"

„Saa," udbrød Christen Korn hoverende, „nu have vi da Præstens egne Ord for, at I har villet krænke os paa vor Ære; det skal I komme til at undgjælde for; I skal snart høre fra os, Pastor!"

„Vel," svarede Præsten; „vil Du have en Injurieproces, saa skal sandelig Du og dine Makkere blive klædte af for Retten, saa Eders slette Levnet bliver vitterligt for alle. Lad det derfor hellere fare, Christen! Du kan dog ikke nægte, at det er Dig, der har forført Thomas til Drik; det sagde din Samvittighed Dig, da mine Ord i Kirken lød som en Tone af Domsbasunen i dine Øren, og i Peer Nilens, Stakkel! Vend om, mens det er Tid, Christen, og forhærd ikke dit Hjærte, ellers vil det gaa Dig ilde paa det sidste!" —

Christen Korn opgav dog ikke sine Hævnplaner, men Gjenstanden for dem unddrog sig snart al jordisk Forfølgelse; thi dette havde taget saa stærkt paa gamle Niels Enevoldsen, at da han kom hjem, lagde han sig til Sengs, og uagtet han levede et Par Maaneder endnu, rejste han sig ikke mere. Ligtalen over Thomas Jensen blev den sidste Prædiken, han holdt til sin Menighed; men inden han døde fik han dog den Beroligelse og Glæde, at flere af hans Sognebørn kom til ham, takkede ham for hans store Nidkjærhed, lod ham vide, at der var foregaaet et Omslag til det bedre i Sognet, og at dette, skjøndt Virkningen var kommen sent, dog skyldtes hans Bestræbelser. Saa døde Præsten i Truelse trods alle sine Nederlag dog som Sejrherre.

Den Præst, der kom til at holde Ligtalen over ham, det blev Axel Heller; thi Bodils Fader havde, da han blev syg, antaget ham som Kapellan, og da en Godsejer havde Kaldsret til Truelse, saa opnaaede Axel i en ung Alder og

med friske Kræfter at gaa til sin Livsgjerning og faa et godt Levebrød; men nu viste det sig, at hans Kjærlighed til Bodil var usvækket, og det varede ikke længe, inden han forsøgte paa at formaa Bodil til at blive hans Hustru. Hun havde imidlertid store Betænkeligheder ved at indlade sig paa et andet Ægteskab og sagde ham rent ud, at hun ikke var i Stand til at elske nogen anden Mand, som hun havde elsket Thomas; men han lod sig ikke kyse deraf, og overdrog sin Moder, som nu boede hos ham i Præstegaarden, at overvinde Bodils Modstand. Dette lykkedes hende da ogsaa, men først da hun havde grebet til det yderste Middel og givet Bodil en Oplysning, som overraskede og bevægede hende meget.

„Det er mig," sagde Clara Heller, „som er Aarsagen til din Faders overilede Ægteskab og forfejlede Liv. Han elskede mig og friede til mig, men jeg vilde ikke være hans Hustru. En yngre og smukkere Mand havde vundet mit Hjærte, akkurat som Thomas vandt dit; Lidenskaben løb af med mig, og jeg stødte din Fader fra mig; men nu har jeg længe indseet, at han var mere Kjærlighed og Agtelse værd, end den Mand, jeg fik; mit korte Samliv med ham blev ulykkeligt. Hvad jeg havde mistet ved at vrage din Fader, det skjønnede jeg, da jeg besøgte ham paa hans gamle Dage. Usigeligt glædede det mig, at jeg dengang blev ham til nogen Trøst; men hans inderlige Ønske, at hvad der var glippet for os, skulde lykkes for vore Børn, gik ikke i Opfyldelse; men nu ved Du, at det var hans Ønske, som det ogsaa var og endnu er mit. Dog satte jeg det til Side og saa kun paa, hvad jeg meente tjente til dit sande Vel, da jeg raadede din Fader til at give Dig til Thomas, og jeg antog tillige, at din Forbindelse med en af Sognebørnene vilde blive til Gavn for Menigheden. De samme Bevæggrunde bringe mig nu til at raade Dig til at gifte Dig med Axel. Du faaer en god og kjærlig Mand i ham; han vil fortsætte din Faders Gjerning i Kaldet, og Du er baade som skabt og kaldet til at staa ham bi dermed."

Da gav Bodil efter og lod Fornuften raade. Hun fik sin Løn derfor; thi det blev et lykkeligt Ægteskab og til Velsignelse for deres Sogneborn. Han rogtede sit Embede som en nidkjær Herrens Tjener, hun friede ham ved sit Kjendskab til Bøndernes Tænkemaade fra mange Misgreb og blev selv en Moder for Menigheden, som man maatte ønske, at der fandtes mange af i Danmark.

H. F. Ewald.

Guldhornene. Af L. Schrøder.

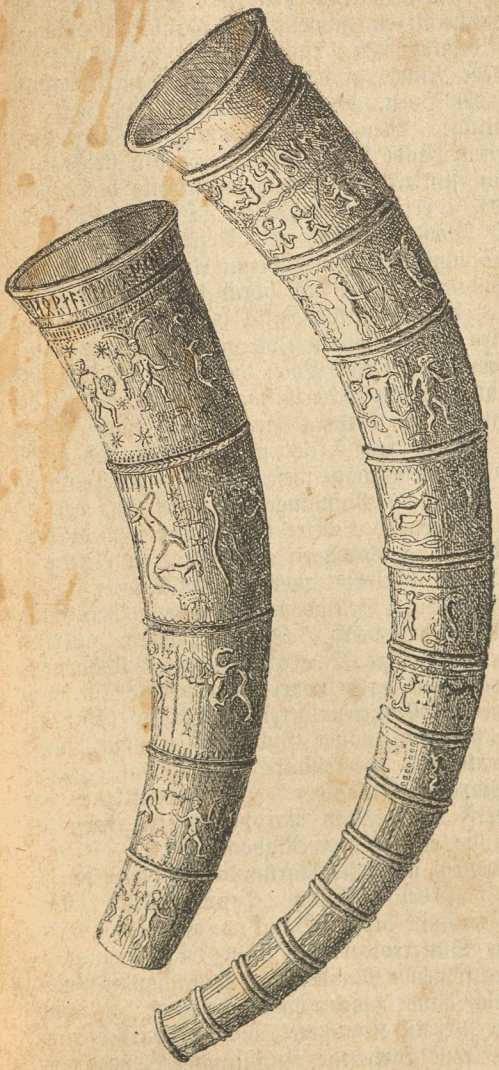

Blandt alle de mærkelige Ting fra gamle Dage, der efterhaanden ere komne for Lyset heri Norden, indtager de to Guldhorn fra Gallehus en særlig udmærket Plads. Gallehus er en Landsby ved Møgeltønder i det vestlige Sønderjylland; efter gamle Sagn har der staaet et Gudehus, og Guldhornene har da uden Tvivl fra først af hørt til denne Helligdom. Det ene blev funden den 20de Juli 1639 af en Kniplepige, Kristine Svends-Datter, det andet næsten hundrede Aar efter, den 21de April 1734, af en Bonde, Jerk Lausen; men der var kun tre og et halvt Skridt imellem Findestederne, saa at man ikke kunde tvivle paa, at de to

Horn oprindelig havde hørt sammen. Begge vare de da ogsaa i det væsentlige forarbejdede paa samme Maade. Ved hvert af dem kunde man skjælne mellem den indre Del, det egentlige Horn, som var dannet af en temmelig tyk, ganske glat Plade, i hvilken Guldet var blandet med et ringere Metal, og den ydre Del, som bestod af brede Ringe af det fineste Guld med paanittet Billedværk. Af det Horn, der blev fundet sidst, var den smalle Spids afbrudt. Men det fuldstændig bevarede Horn fra 1639 var aabent baade i den smalle og i den brede Ende. Deraf maatte man slutte, at Hornene oprindelig have været bestemte til at blæse i ved de store Fester. Ogsaa deres Form passede bedre til Blæsehorn end til Drikkehorn. Endelig kunde det staa i Sammenhæng med denne Anvendelse af dem, at Guldet i den indvendige Del var blandet med andet Metal og derved haardere; dette maatte nemlig have Indflydelse paa Lyden. Hornet fra 1639 var to Fod og ni Tommer langt og vejede seks Pund og tretten Lod; det var beklædt med tretten Ringe, hvoraf de sex nederste vare fastloddede til det indre Horn, medens de syv bredere vare løse og kunde skydes over hverandre. Hornet fra 1734 var kun en Fod og ni Tommer langt, men vejede dog mest, nemlig syv Pund og elleve til fjorten Lod; om Mundingen paa det var der en Runeindskrift; alle Ringene paa dette Horn vare loddede fast. I vore Penge vilde de to Guldhorn have havt en Værdi af 17,000 Kroner. Efter Guldets Værdi i de Dage, da de bleve forarbejdede til Brug i Helligdommen, maa de den Gang have været 100,000 Kroner værd. Det har været omkring Aar 500 efter vor kristelige Tidsregning, at Guldhornene bleve dannede. Fra denne og den nærmest følgende Tid, som Oldgranskerne kalder Mellemjærnalderen i Norden (450 til 700), er der i det hele saa mange Guldfund, at man, naar man blot vilde tænke paa det kostbare, røde Metal, gjærne kunde kalde den „Nordens Guldalder.“ Formodentlig er det som Krigere i romersk Tjeneste, at Nordboerne fra først af have begyndt at vinde en saa stor Rigdom.

Indtil Begyndelsen af dette Aarhundrede bleve de to Guldhorn foreviste paa det saakaldte „Kunstkammer“ i Kjøbenhavn, som var en højst broget Samling af saare mærkelige Ting og af rene Smurrepiberier. Men da forsvandt de pludselig, og det paa følgende Maade. En kjøbenhavnsk Guldsmed Niels Heidenreich havde faaet Lyst til dem, og han fandt ud, at den nemmeste Vej til Kammeret, hvor de vare gjemte, maatte være Døren, som forbandt Kunstkammeret med det store kongelige Bibliothek, og derefter indrettede han sin Færd.

Han begyndte hver Dag at komme paa Bibliothekets Læsesal, og der sad han og studerede saa flittigt, at det var til at forundre sig over. I Længden kunde han ikke nøjes med at læse paa Salen i den Tid, den var aaben for andre Besøgende, og da han var bleven gode Venner med Bibliothekets Portner, fik han Lov til at komme noget tidligere end andre Folk, saa han kunde tage fat paa sin Læsning, medens Portneren syslede med at gjøre rent. I en saadan Morgentime fik han Lejlighed til at tage Aftryk i Vox af alle Portnerens Nøgler, som denne havde lagt fra sig. Nu gjorde han Nøgler efter Voxaftrykkene, og saa lukkede han sig en Nat først igjennem de Døre, der førte ind til det kongelige Bibliothek, og derpaa fra dette ind i Kunstkammeret, hvor han tog Guldhornene. Da han lukkede alle Dørene omhyggeligt igjen, og da han først lidt efter lidt kortede af paa sine Besøg paa Læsesalen, var der ingen, der fik Mistanke til ham for Tyveriet paa Guldhornene, der ellers vakte meget stor Opsigt. Men det skulde lige fuldt komme for en Dag, hvordan de vare blevne borte. Niels Heidenreich omsmeltede Hornene til indiske Mynter. Saadanne bleve ved de Tider, da vor oversøiske Handel endnu blomstrede, tidt hjembragte af Søfolkene. De kaldtes „Pagoder" efter de Templer, som paa dem vare afbildede, og de bleve gjærne kjøbte af Guldsmedene, fordi de vare af særlig fint Guld. Det vakte da ikke Opmærksomhed, at denne Guldsmed kunde omsætte en Del af disse Mynter, og Heidenreich tog mange Penge ind. Men da han var færdig med de „Pagoder", hvortil Guldet var taget af Ringene, der som meldt var af det fine Guld, og han ogsaa lavede „Pagoder" af Hornenes Kjærne, der var af det simplere Metal, blev det opdaget, at det ikke var ægte indiske „Pagoder", han forhandlede. Han blev anholdt og gik til Bekjendelse. Niels Heidenreich blev dømt til at sidde i Tugthuset paa Livstid; først 1840 blev han benaadet og døde saa fire Aar efter som Fattiglem paa Almindeligt Hospital. Men Guldhornene kom aldrig tilbage. Hvad det oldnordiske Museum, Kunstkammerets bedste Arving, nu i deres Sted ejer, er forgyldte Sølvhorn, skjænkede af Frederik den syvende; de ere udarbejdede efter Tegninger af de gamle Horn, men des værre ikke saa nøjagtige som ønskeligt.

Guldhornene ere imidlertid ikke blot mærkelige Vidnesbyrd om den Tid, de stammer fra, og mærkelige ved den Maade, hvorpaa de fandtes og igjen forsvandt. De ere ogsaa blevne navnkundige i vor største Digters Levnedsløb. Det var, da Oehlenschläger efter sin første lange Samtale med

Henrik Steffens, forelæste ham „Guldhornene", at han fik til Svar: „Ej, min bedste, De er jo virkelig en Digter!" Der var kun gaaet nogle Maaneder hen fra den Nat mellem 4. og 5. Maj 1802, da Niels Heidenreich stjal Hornene, og til den Dag, da Oehlenschläger i sit Digt om dem saa fyldigt udtrykte, at det gode i Livet er en Gave oven fra, og at de gamle Minder kan styrke Nutidens Folk, men at vi ikke beholder aaben Adgang til denne Foryngelsens Kilde saa lidt som til noget andet Gode, naar det kun gjøres til Gjenstand for nysgjerrig Betragtning; i saa Fald vil det vige bort, som Guldhornene forsvandt. Oehlenschläger har aabenbart som alle andre i sin Samtid været stærkt optaget af Tanken om det skammelige og hidtil uoplyste Tyveri, og saa har Æmnet ligget ham lige for Haanden, da han ved Samtalen med Steffens var kommen til at staa stille over for Menneskelivet i det hele med dets gaadefulde Gaver, der skal paaskjønnes, om deres Glans ikke skal svinde.

I den allersidste Tid ser det ud til, at Guldhornene skulle vinde en ny Betydning. Den øverste Styrer af vort oldnordiske Museum og udmærkede Oldgransker, Worsaae, har nemlig forsøgt at tyde Billederne paa de ærværdige Guldhorn efter de bedste Tegninger af dem, der foreligger, og han er kommen til den Slutning, at det fuldstændige Horn (fra 1639) gjengiver Billeder af Livet i det slangedækkede Helhjem dybt nede i Underverdenen, hvorimod det ufuldstændige Horn (fra 1734) fremstiller Livet i det stjærneprydede Valhal højt oppe i Himlen, medens begges billedlige Fremstillinger samler sig om den onde Lokes tre største Ugjerninger, om Ranet af Idun og hendes Æble, om Tyveriet af Frejas Brysimykke, og især om Balders Død. Den Undersøgelse, som har ført Worsaae til disse Slutninger, har med det samme kastet Lys over Forholdet mellem alle de billedlige Tegn og Prydelser, som findes paa de nordiske Oldsager, og Folkets Tankegang i det hele, fra hvem disse Ting stammer. Ad denne Vej kan det ventes, at Sammenhængen vil kunne oplyses mellem vore Fædres og andre beslægtede Folkefærds Forestillinger om den usynlige Verden. Og hvad der allerede synes at være vundet, er dette, at de af vore Digtere og Gransfere faae Ret, der have fremhævet Sagnet om Balders Død som det dybeste i vore Fædres Billedsprog. Det ser næsten ud til, at de gamle Lydhorn fra den sønderjydske Oldtidshelligdom skal være bestemte til paa ny at vække Opmærksomheden for den ypperste Arv, vi Nordboer have fra den rette „Guldalder", og som ingen skal berøve os, om vi kun ville nytte den vel.

Et Museum

Naar man passerer den langelige Drottninggata i Stockholm vil man allerede i betydelig Fraſtand lægge Mærke til en med ſkandinaviſke Faner feſtlig ſmykket Bygning paa Gadens veſtlige Side. Man naaer der op og retter Blikket ſpørgende mod de ſtore Ruder. Et Karton i Karmen bærer Paaſkriften: „Nordiſk Muſeum“ og bag ved ſes et Par legemsſtore Figurer i Nationaldragt, ypperligt udførte og omgivne af en Mængde forſkjelligartede Gjenſtande, flere end nok til at vække vor Intereſſe. Vi træde ind, overgive vor Paraply til den blonde alvorlige Dalkulle, der med ſin højrøde „Møssa“ paa

Hovedet danner den levende Pendant til Figurerne ved Vinduet, og betræder en Samling saa karakteristisk, saa righoldig og mærkelig, at næppe nogen anden Hovedstad i Verden vil kunne opvise Magen dertil.

Et langt Galleri ligger foran os. Til højre under Vinduerne se vi en Række Montrer, hvis hundredfoldige Indhold i Forbindelse med de talløse Gjenstande paa Væggene og under Loftet gjør et Indtryk paa den nys ankomne af noget i høi

Grad kalejdoskopisk og gaadefuldt; man tror at skimte Sager fra en indiansk Wigwam, en indisk Pagode, et malayisk Køkken og vender sig raadvild og beklemt til højre — — Overraskelse af ny Art: vi staa lige foran, man kunde gjerne sige lige midt inde i en skaansk Bondestue. At den er skaansk, se vi af Skiltet foroven, der bærer Paaskriften: „Skaane", at det er en Bondestue, se vi af den gammeldags firkantede Kakkelovn, det lange solide Egebord med Bænken langs Væggen

og „Uroen“ under Bjælken, paa de stive Stole, paa Himmelsengen i Baggrunden og Gaasebænken i Forgrunden. En Gaas stikker just Hovedet ud af sin Alkove for at samle den Haandfuld Korn op, som en lille Pige har strøet ud paa Gulvet foran dens Rede; ingen skulde sige, at den Gaas er af Gibs, saa lidt som den lille Pige med det struttende Hvergarnsskjørt og de røde Basunkinder. Hun har lige vendt sig for med undrende Miner at betragte en fremmed Ungersvend, der i Søndagsklæder og med Pisk under Armen staar midt i Stuen og rækker Haand til hendes ældre Søster. At det er Bejleren have vi ikke halvt saa vanskeligt ved at tyde som den lille; Fader og Moder ere ogsaa paa det rene med den Ting, og at han ikke kommer uventet siger os saa vel den smykkede Ungmø som det festligt smykkede Bord med Smørret i Top midt paa Dugen og de runde Træbrikker omkring det. De have i Dag den rette Side opad, malet med blaa og røde Blomster; vender man en om, vil man faa den daglige Side at se med de utallige hinanden krydsende Skurer af Brødkniven. — Fra Stue til Stue, fra Landskab til Landskab gaar det ned ad det lange Galleri: Halland, Dalarne, Wermland, Helsingeland glide os forbi; snart er det en Stue med Is paa Ruderne og Ild paa Arnen, hvor den indtrædende Gjæst har Sne under Støvlerne, og Tjenestepigen henne i Stuen dog barfodet træder Rokken; snart er det et Møde paa Sæteren, hvor Stien snor sig opad granbevoxede Lier, medens Baggrunden viser os et henrivende svensk Landskab; eller ogsaa føres vi til det fjærne Lapland, hvor Lappen i sin med Rensdyret forspændte Slæde farer hen over den udstrakte Snemark, medens den sorte Laphund med de røde funklende Øjne i Baggrunden ved Hytten pludselig udstøder et kort Glam og bidrager sit til at gjøre os fuldstændig tvivlraadige med Hensyn til hvad der er levende og hvad ikke.

Særlig Opmærksomhed fortjener de mønstervævede Tøjer, hvormed Væggene i adskillige Stuer ere dragne; fra Helsingeland ser man malede Vægtapeter af Papir, naive hjemmegjorte Billeder, hvor den landlige Kunstner har fremstillet Esav i Færd med at sælge sin Førstefødselsret og et andet Sted hensat et stort fleretages Hus i et Landskab prydet med røde Tulipaner, medens en Mand paa en blaa Hest rider forbi og Overskriften oplyser, at det er Titus, der „rider omkring Jerusalem for at bese Lejlighederne.“

Foruden de store Gallerier, der optage største Delen af de tvende Hovedafdelinger, er endnu tilbage en Mængde Sale

og Kamre opfyldte med en broget Uendelighed af allehaande Brugsgjenstande fra alle Nordens Lande, fra saa vel ældre som nyere Tider. Prægtige Himmelsenge af udskaaret Egetræ, der iblandt en fra Kong Hans's Gaard i Aalborg, Kister og Skabe, Langlader, Borde, Bænke, Stole, Kjedler, Skaaler, Rokke, Væve, Haandtene, Kniplebrætter, Nøgleharper, Zitrer, Luther, Kanteler og Langelejer, Smykker, Gravminder, Vaaben o. s. v. I al denne Mangfoldighed tør Blikket ikke dvæle længe ved hver enkelt Ting; vi mærke os en lille Slibesten

med Træhjul og høre, at det er en gammeldags Kaffemølle, ligeledes falder os i Øjne den store klodsede Træsko overlæsset med fine Udskæringer — mange lange Vinteraftener utrættelige Arbejde — den store Tappeskaal, af hvilken man skjænkede Øl i Gjæsternes Bægre, Æggekageformerne af Træ, udskaarne i dybe Stjærnefigurer, en Bryllupsgongong, en Ringstav, med hvilken Byfolket kaldtes til „Stævnet", de sorte flade Gnidstene brugte som Strygejærn, Grynkværne og Snuskværne, Bud-

kævlen med Skurer — svarende til „Bysens Kjæp" hos os — de aflange Messingdaaser med Almanak paa Bunden, Boghylderne, der frembyde megen Lighed med vore hjemlige „Pyramider" og Kranse af Træ til at sætte Jærnpanden paa, naar Maden i den bares frem. Saa maa og nævnes de kunstigt udskaarne Træskeer, af hvilke nogle vare forsynede med Inskription i Sleven: „Synk langsomt" stod der paa en, medens en anden lokkende bød: „Du gabe nu op da!"

En særegen Afdeling udgjorde Danmark; overfor vare Sager fra Estland og Rusland samlede. Finland frembød Prøver af Barkebrød, Kurve, Tov og Sko flettede af Bast og Ligkroner af grønt Papir til at lægge paa Kisten. Efter at have passeret en Række større og mindre Stuer opfyldte som ovenfor antydet med det mest forskjelligartede Indbo, træde vi ind i et lille affides Kammer og befinde os pludselig overfor et ejendommeligt gribende Billede. Det er en Stue fra Rättvik i Dalarne. Bøjet over et lille Barnelig i Vuggen knæler en bedrøvet Moder, ved Siden sidder den gamle Bedstefader med Spændebibelen paa Knæet; henne ved Kistebænken staar hans Hustru. Hun har vel stiltiende paataget sig at se efter med den lille Tvillingbroder, der for en Stund har maattet tage til Takke med Kurvelaaget, i hvilket han paa Bænken ligger omhyggelig dækket og bunden, indtil Moderen har faaet puslet „den lilles sidste Seng", den sorte Kiste, som Faderen nys har bragt. Hvor ere de ikke dejlige disse to smaa, den spæde sovende med de friske røde Kinder og den spæde døde med den fine Skygge under Øjnene! hvor staar den ikke i Sorgen trofast sluttet denne stille Gruppe! hvor taler den ikke til Sindet i Alvor og Vemod! —

Et eget Annex udgjør den righoldige norske Afdeling. Vi vandre her fra Stue til Stue, fra Etage til Etage mellem Senge, Skabe, Kister, Staburstolper, Højsæder og tusende andre Ting. Den prægtige Seng af bonet Egetræ og med rigt Snitværk tildrager sig fortrinsvis vor Opmærksomhed. I ophøjet Arbejde bærer den Indskriften: „Herrens Velsignelse Gjør Riig uden møye og arbejd". Ligesaa Højsædet, hvis Ryg løber ud i tvende Dyrehoveder og stærkt minder om oldnordiske Forbilleder; i Rummet under Sædet er Gaasebænken. Mærkelige ere de saakaldte Kubbestole *), der ere udarbejdede af ét Stykke Træ, den ældste fra 1571. En særegen Prydelse udgjøre de i Sædets Rand indhamrede Menneskeskjænder; man

*) Kubbe, (norsk), Træblok.

troede ved saadan Forholdsregel at undgaa Tandværk, „Méntænder“ og lignende Besværligheder. Foranstaaende Gruppe fra Thelemarken fremviser en saadan Stol. Den staaende Figur holder i Hænderne en aabnet Budstikke, af hvilken han har udtaget det officielle Aktstykke, den gamle ses i Færd med at gjennemlæse. Et uhyre Antal Drikkekar findes, navnlig de runde drejede Træskaaler uden Fod, som benævnes „Boller“. De ses her i alle Størrelser fra en Spølkummes til over en Alen i Gjennemsnit. Mange af dem ere forsynede med malede eller skaarne Indskrifter. En Bolle oplyser saaledes: „Jeg er Ole Jensens Juleskaal“, en anden bevidner det Faktum: „Her drak en Bonde af mig i nat Han tabte bort Baade hanker og hat Anno 1788.“ En livsglad Ejer skriver paa sin Bolle: „Tap Ol I Trøsa (Bollen) og sæt mig paa Bord 3, 4. 6 Tøsser (Tøse) med Bas og Fegol saa skal du see Løsstig Korea (Dans) T. O. S. 1770“, medens en Alvorsmand lader sig ved sin Bolle indprente: „Frugt Gud saa gaar det dig altid vel sørg allermest for din dyre sjel. Ole Taralsøn 1756“, og en gavmild Ejer lader sin Bolle sige: „Drik min ven som du bæst løster jeg skal dig skjenke saa du ei tøster — siger Folkoe Taralsøn.“

I det hele taget faar man et bestemt Indtryk af, at Drikkekarrene have spillet en Hovedrolle i det daglige Liv, saa mange og forskjelligt formede ere de, som Museet opbevarer. Skafteboller ere én Form, Olgaaser en anden. De sidstnævnte ere i Stedet for Hanke forsynede med høje Opstandere skaarne som Fuglehoveder; deraf Navnet. Stundom bære de ogsaa Indskrift, som: „Jeg er dannet af Askerod“ o. s. fr. Endvidere findes „Narrekopper“, der vare indrettede saaledes, at man næsten ikke kunde drikke deraf, uden at Drikken randt ud over Kanten og skyllede den tørstige i Ansigtet i Stedet for at lædske hans Gane. Selvfølgelig ejer Samlingen ogsaa prægtige Kaner, rigt udskaarne og forgyldte med vidt gabende Løvehoved i Forstavnen, en Kvindesadel betrukken med rødt Fløjl, Bytrommer, Væggeboned, Hynder, Bænkedyner, et rigt Udvalg af Dragter, Messingfade i Lighed med de her til Lands kjendte „Mollinger“ med Fremstillinger i drevet Arbejde af St. Jørgen og Dragen, Adam og Eva, som vi endnu se dem i vore Kirker, til hvilke Adelen skjænkede dem som Døbefade, da de gik af Mode paa Herregaardene. Sluttelig findes prægtige Brudekroner af Guld, kostbare Bælter med Guld- eller Sølvplader fæstede paa en Skindrem eller indbyrdes sammenlænkede, Søljer, Knapper, Ringe, Daaser, samt en

stor Samling af Øxer, Spyd, Partisaner, Sværd og Knive.

Det Faktum, at Museet inden sine Mure omfatter 26000 Numre, af hvilke flere paa over 100 forskjellige Gjenstande, er i og for sig forbavsende, og Forbavselsen vil ikke mindskes ved at erindre, at det er en enkelt Mand, der har samlet disse Skatte, draget dem til sig Stykke for Stykke, og det uden at være i Besiddelse af egne Pengemidler, har indoundet disse Tusender af Gjenstande fra de udstrakte Rigers forskjellige Bygder, fra de fjerneste Egne af Finland, Lapland, Estland, Danmark og ved den smagfulde Opstilling og kunstnerige Udsmykning tilvejebragt disse ypperlige Billeder, der i lige høj Grad gjøre et naturtro og stemningsfuldt Indtryk, føre Beskueren rundt i disse mange Smaahjem fra svundne Tider, hver med sit Særpræg over Bohave, Levevis og Mennesker. Og denne Mand, der vel med Rette tør gjøre Krav paa hele det svenske Folks ubegrænsede Taknemmelighed er Dr. Arthur Hazelius. Vi skylde med det samme at nævne de tvende Kunstnere, der fortrinsvis have skabt de prægtige Folkelivs-Billeder i Museet: Billedhuggeren Søderman for Figurernes Vedkommende, Maleren Ahlgrenssøn for Landskabernes. Ved Skrivelse af 18de April 1880 har Dr. Hazelius sat Kronen paa sit store Værk ved at skjænke hele sit kolossale Museum som Gave til det svenske Folk, for at det „såsom en sjelfständig anstalt under en särskild styrelse — under all framtid och i alla väsentliga delar orubbad uti Sverges hofvudstad förvaras, vårdas och förevisas."

Paa den store Verdensudstilling i Paris 1878, hvor alt smukt og stort fra den hele Jord var samlet, af hvad Kunst og Industri har tilvirket, fik ogsaa Dr. Hazelius en Plads for nogle af sine Fortidsbilleder, og de vakte en Opsigt uden Lige. 10—15000 var Tallet paa de Mennesker, der daglig trængte paa for at se de svenske Grupper, og de franske Hovedstadsblade vare uudtømmelige i Lovtaler over dem. Paris Journal kalder denne Udstilling den mest fortryllende i hele Trokaderopaladset, og La Gazette de France skriver: „Dersom vi i Frankrig ejede et sligt Museum, da kunde vi der af et eneste Besøg lære mere af Sædernes og Dragternes Historie end ved et halvt Aars Studeringer i tykke Bøger." Denne Dom har sin Betydning ogsaa for os. Det ligger saa nær at foretage en lille Omskrivning og ønske: „Dersom vi Danmark . . ." Vi fristes til denne Omskrivning saa meget mere, som vi jo netop i Kjøbenhavn ejer en etnografisk Sam-

ling, der i visse Henseender tør regne sig mellem de ypperste i Verden. Men ihvor gode Billeder dette Museum end er i Stand til at oprulle for os af Eskimoeres, Indianeres og Hottentotters Liv og Færden — man vil der forgjæves søge noget Bidrag til Belysning af vort eget Folks i de svundne Tider. Og bødes der end i nogle Maader paa dette Savn ved de ubetalelige Skatte, som opbevares i Oldnordisk Museum og Rosenborg, vi savnede dog hidtil ethvert Billede af Livet i de lavere Samfundslag. Men det glæder os at kunne tilføje, at Savnet ikke blot er følt, men at der ogsaa er gjort Skridt til at faa det afhjulpet. Det er Løjtnant Bernhard Olsen, der har sat Sagen i Gang. Første Skridt skete ved Oprettelse af Landbostandens Afdeling paa Kunst- og Industriudstillingen i Kjøbenhavn 1879. Varmt støttet af hele den danske Presse og af fædrelandssindede Mænd og Kvinder fra alle Landets Egne begyndte Bernhard Olsen Indsamlingen, og Resultatet overgik de dristigste Forventninger. Afdelingen aabnedes ikke med Klædedragter alene, som det fra først af var paaregnet, men med hele fire Stuer, fuldstændigt meublerede, med en stor Samling af Husgeraad, Vogne, vævede og haandsyede Sager. Det vil endnu være i friskt Minde, den levende Beundring og Glæde just denne Afdeling vakte hos de besøgende. Det næste Skridt var at forebygge Samlingens Adsplittelse, der truede med Udstillingens Ophør, og takket være de ihærdige Anstrængelser fra Bernhard Olsens Side, de mange, der med ham føle varmt for Sagen og ved betydelige Gaver have vist det, ere vi nu saa vidt, at vi ogsaa her i Landet have et Museum af ovenbeskrevne Art, „Samlingen for den danske Bondestands Fortidsminder", hvilket Navn jo tilstrækkeligt antyder Samlingens Opgave og Maal. Det var ogsaa paa høje Tid, for Danmarks Vedkommende i langt højere Grad end for Broderrigernes. Vore frugtbare velbefolkede Sletter ligge ganske anderledes aabne for de nye Tiders Indvirkninger end de affides liggende, fjeldspærrede Bygder i Sverig og Norge. De udviklede Færdselsmidler og den stigende Velstand udvisker mere og mere Forskjellen mellem Landsdelene, Fædrenes Sæder og Skik fortrænges af nye Moder, og dermed forsvinder tillige de gamle Dragter, Meubler og Indretninger. Held os da, at vi, inden det blev for silde, har faaet Samlingen grundlagt og har en Styrer! Men det tredje Skridt vil formentlig være, at Bondestanden selv tager Sagen op og gjør sig den til en Æressag ved beredvilligt at ofre Ting, som i og for sig mangen Gang næppe have Penges Værd, men som faa en

højere Betydning, naar de sammenstilles og anbringes i Forbindelser, hvor de høre hjemme. Et enkelt forældet Stykke Bohave i den moderne Stue tager sig kun uheldigt og afstikkende ud, en gammel „Kaprønike" er ingen Pryd mere i Klædeskabet, og ønsker man endelig slige Stykker bevarede af Pietetshensyn, vil dette ikke kunne ske bedre end ved at indlemme dem i Museet, hvor hver enkelt Gjenstand vil blive opstillet og mærket med Giverens Navn og Hjemsted. Den allerede betydelige Samling er som foreløbigt Lokale overdraget de store Rum over Trinitatis Kirke i Kjøbenhavn, hvor tidligere Universitetsbiblioteket havde Plads; den tæller, saa ung den er, Givere i hundredevis og af Gaver hele Stuer med Panelværk, Døre, Vinduer og Bohave. Som Ting, der især ville egne sig for Samlingen skal nævnes:

1) Skrevne og tegnede Sager: Bylove, Kort over Bymarker før Udskiftningens Tid, gamle Dokumenter henhørende til Landbostandens Historie, Dagbøger og Regnskaber, som belyse huslige og økonomiske Forhold, gamle Portrætter af Personer i Nationaldragter.
2) Trykte Sager: Bøger indeholdende Bidrag til Landboforholdenes Oplysning, Bøger, som have hørt til Huset i gamle Dage f. Ex. gudelige Bøger, Krøniker, Praktika o. s. v.
3) Metalsager, hvad enten det er Køkkentøj, Værktøj, Vaaben eller Smykkesager.
4) Lertøj, Fajance og Porcellain, som har været anskaffet til Brug eller Pynt i Huset.
5) Klædedragter, enten fuldstændige Dragter eller Dele deraf.
6) Bohave og Panelværk.
7) Haandsyede og mønstervævede Sager: Lærredsbroderi, Drejler eller tæppevævet Tøj.
8) Agerdyrkningsredskaber, tjenende til at oplyse Dyrkningens Udvikling, Kjøretøjer, Plove, Harver o. s. v.

Og naar vi til vore øvrige Samlinger da kunne føje et Museum for den danske Bondestand, et Museum, der som vi haabe i en ikke fjærn Fremtid kan blive aabnet for besøgende, og naar der vel snart fra alle Europas Lande som fra Frankrig maa tone Ønsket: „Dersom vi ejede sligt et Museum hos os", da skal det mindes og atter og atter nævnes, at Ideen til dem alle skyldes Dr. Hazelius, at Forbilledet for dem alle er „Nordiska museet" i Stockholm.

Henning Fox.

en lille Tyſker.

En Hiſtorie fra 1864.

Ude paa Alheden et Par Mil fra Viborg ligger der nogle affides Sogne, ſom kaldes Tyſkerſognene eller den tyſke Koloni. Det er dog en god danſkſindet Befolkning, der nu bor der, men Navnet hidrører fra, at Stammefædrene vare indkaldte Tyſkere, der ſkulde koloniſere denne øde og ufrugtbare Egn. Af den tyſke Afſtamning ſpores nu intet eller da ſaa godt ſom intet; det er et flittigt vindſkibeligt og nøjſomt Folkefærd, der i Tidernes Løb fuldſtændig er gaaet op i den danſke Befolkning og forlængſt har faaet fælles Intereſſer, fælles Følelſer og fælles Minder med den. Navnet er nu næſten det eneſte, der minder om, at her i ſin Tid bode en tyſkfølende og tyſktalende lille Koloni midt i Hjærtet af Danmark.

Her ude i den tyſke Koloni fødtes i 1843 den lille Jørgen af fattige men ærlige Husmandsfolk. Han var ſvag fra Barndommen af, lille og ſkrøbelig, og ſynderlig Pleje eller Omhu kunde hans fattige Forældre ikke yde ham. Med Alderen voxede han ſig ſkjæv og hans Bryſt blev aldrig godt. En tør, ruſten Hoſte tydede alt tidligt paa, at der laa farlige Spirer gjemt i hans uregelmæsſigt byggede Bryſt, Spirer, ſom kun en ſtor Forſigtighed og megen Omhu kunde forhindre i at tage Vært.

Men, ſom det gaar ſaa ofte med ſlige Stakler, et godt

Hoved sad der paa ham og et livligt Gemyt. Allerede som Barn var han afholdt, og de ældre i Byen beskjæftigede sig gjærne med den opvakte og imødekommende lille Dreng. Flinke og agtede Forældre havde han ogsaa, vel meget fattige, men arbejdsomme og nøjsomme. Den lille Jørgen var den yngste af 5 Søskende, en stor Børneflok for Husmandsfolk paa Heden, og de ældre Søskende maatte da ogsaa meget tidligt ud at tjene for Føden. Jørgen var for svag til at sendes ud; han blev derfor hjemme, som oftest ganske ene, overladt til sine barnlige Fantasier og ufkyldige Lege. Naar Faderen kom hjem fra Arbejdet var han træt og anstrængt og tog sig ikke meget af den lille Dreng, men Moderen fyslede altid, naar hun var hjemme, med det svage Barn, der netop paa Grund af Svagheden var hende dobbelt kjært. Hvor anstrængt og træt hun end var, saa legede hun dog altid med sin lille Dreng, fortalte ham Historier, sang for ham og lærte ham, da han blev gammel nok, at læse. Det var derfor Drengens lykkeligste Timer, naar Solen om Aftenen gik ned og Forældrene kom hjem; han stod da paa Udkig for at tage imod dem og for jublende at kaste sig i Moderens Arme og fortælle sine Smaahændelser fra den svundne Dag. Da først kom Barnet i ham til sin Ret, og da luede Moderkinden af Kjærlighed til den lille, ja selv den alvorlige Fader kunde ikke bekæmpe et venligt Smil over Drengens mange Pudserligheder.

Saa kom hans Skolegang og bragte Afvexling i hans Liv. Han var flink og lærenem og blev snart Lærerens Yndling. Denne Lærer var en ældre Mand og ugift; han var tør og noget indesluttet, saa han havde Vanskelighed ved at drage Børnene til sig og vinde deres barnlige Fortrolighed. Men han var alligevel afholdt af dem; thi han var god og retfærdig, og han passede sin Gjerning, vel uden synlig Kjærlighed, men med Pligttroskab og Omhu. Af og til kunde der i hans Øjne komme en Glød, der bar Vidne om, at der var Ild indenfor, en Ild, som maaske en tung Fortid med Barskhed og Slud i Flammetiden havde dæmpet, og som nu mere og mere indesluttedes, saa at der skulde et Puft til for at bringe Gløden til at funkle. I hans Undervisning mærkede man ikke meget til den slumrende Ild, men dog kunde den af og til give sig tilkjende. Det var altid i Historietimen. Saa kunde han blive reven hen af de store Bedrifter, han fortalte om, saa gik han langt udenfor den tørre Bog og skildrede med Liv og i et hurtigt Tempo en eller anden

herlig Daad af vore Forfædre. I saadanne Øjeblikke kom Gløden frem, saa selv Børnene opvarmedes af den, og især de opvakte og livlige Drenge fik da deres gamle Lærer forunderlig kjær. Han holdt sig i Reglen for sig selv, færdedes kun lidt imellem Befolkningen og blev kaldt „fær", og Præsten mente, at han bar paa et skuffet Ungdomshaab eller en anden svær Byrde af dem, der knækker Mænd.

Denne Lærer blev Jørgens Ven. Den opvakte og livlige Dreng, der ogsaa bar sit Kors i Livet, vakte først Lærerens Medynk, og den medlidende Følelse gik, efterhaanden som Drengen knyttede sig til ham, over til varm Hengivenhed. Jørgen havde først været noget bange for den alvorlige Mand, men han blev vunden ved Mildhed, og efterhaanden som de lærte hinanden at kjende lod Barnets fine Instinkt ham sige, at der bag Lærerens alvorlige Ydre laa et varmt Hjærte gjemt. De bleve Venner, og snart søgte ogsaa Jørgen udenfor Skoletiden hen til den gamle Lærer. Saa maatte denne fortælle Historier, ofte de samme, altid om mandig Daad og ædle Bedrifter og saa luede den ældres og den yngres Øjne omkap.

Saaledes voxede den lille Jørgen op, afholdt af alle og altid skikkende sig bravt og godt. To Lyspunkter i hans Tilværelse vare de to Gange om Aaret, han kom til Marked i Kjøbstaden. Da aabnede der sig et helt nyt og mærkeligt Liv for den lille Bondedreng. Hos Kjøbmanden, hvor Forældrene toge ind, vakte den skrøbelige, men opvakte og spørgelystne lille Dreng mere Opmærksomhed end de andre Bønderdrenge, og her fik han Navnet „den lille Tyfker" fra hans Hjemstedskoloni. Han lød Navnet og saa ikke noget krænkende i det, og han blev snart Butiksfolkenes og Gaardskarlenes Yndling. „Den lille Tyfker" levede saaledes et stille og fredeligt Barndomsliv, og da han var fjorten Aar blev han konfirmeret. Hans Helbred var ikke blevet bedre med Aarene og, skjøndt han løb ganske godt i Vejret, var han dog synlig forvoxet. Der kom efterhaanden noget gammelklogt over ham og ogsaa lidt mut og indesluttet, hvilket sagtens for en Del skyldtes den stadige Omgang med den gamle Lærer. Da han var konfirmeret kom Ernæringsspørgsmaalet frem; han var for svag til at tjene ved det grove Landarbejde, og der var en Tid Tale om, at han skulde være Skolelærer, men den Tanke maatte hurtigt opgives. Han løste imidlertid selv Spørgsmaalet, idet han lagde sig efter det grovere Træskærerarbejde, hvortil Læreren hjalp ham med Værktøj og skaffede

ham lidt Undervisning. Han lavede da saadanne smaa Trægjenstande, for hvilke der altid er Anvendelse i Landbruget, og efterhaanden, som han blev dygtigere heri, begyndte han at lægge sig efter det finere Træskæreri og erhvervede sig snart en ikke ringe Færdighed i at udskære smukke Brugsgjenstande, som han saa drog til Byen med og forhandlede. Derved blev „den lille Tysker" mere og mere bekjendt, og han skabte sig paa den Maade et tilfredsstillende Udkomme.

Ungdommens sædvanlige Adspredelser lokkede ham ikke; hverken ved Dans eller anden Lystighed brød han sig om at være med; thi hans Helbred og Førlighed passede ikke til den Slags Idræt. Han var næsten altid hjemme, hvor han enten arbejdede eller læste i de Bøger, Skolelæreren laante ham. Venskabet til den gamle Lærer var ikke blevet svækket, men nu var det i Reglen den gamle, der i sin Fritid søgte Vennen op, og medens Jørgen sad og snittede, fortalte Læreren de saa Nyheder, han kunde samle op eller læste nu og da en Avis for Vennen eller fortalte ham de gamle Historier, og det slog da aldrig fejl, at naar Skolelæreren blev varm og ildfuld, saa slap Jørgens Haand Kniven og en dyb Bevægelse prægede sig i hans klare Øjne. Ellers kunde kun en Ting lokke ham bort fra Arbejdet, det var naar han igjennem Vinduet kunde se Naboens kjønne Lise beskjæftiget udenfor Huset eller pyntet til en Udflugt; thi saa fejlede det ikke, at Jørgen maatte fra sit Arbejde og enten hen til Vinduet eller ud i Døren, hvor han da fulgte den smukke Pige med Øjnene, saalænge han kunde se hende. Og hver Søndag gik han til Kirke, mere for at se paa sin pyntelige lille Naboerske end for at høre Præstens Prædiken. Dog udover Sukkene og Drømmene kom „den lille Tyskers" Kjærlighedsroman ikke.

Hidtil havde hans Livsbane været jævn og dagligdags; de stærke Følelser, der havde rørt sig i hans unge Bryst og som tog en stille Vext under det frodige Tankeliv, har førte, og under Lærerens Paavirkning, havde endnu ikke faaet det Stød, der skulde sprænge de hæmmende Baand. Nu kom det!

Det var en fludfuld Novemberdag i 1863; han var i Byen for at sælge sine Varer. Da lød pludseligt det Budskab igjennem Byen: „Kong Frederik den syvende er død." — Dette voldsomme og uventede Slag lammede alle. Man saa de stærkeste Mænd græde; thi til Sorgen over den elskede Konges Død kom Frygten for, hvad der nu vilde times det alt truede lille Danmark. „Den lille Tysker" blev paa det stærkeste greben af den almindelige Bevægelse, han lyttede efter

ethvert Ord, der faldt og ethvert Jammerudbrud knugede hans Hjærte. Han blev længe i Byen forat erfare alt, og da han ud paa Aftenen vandrede hjemad og blev ene med sine Tanker, brast de Baand, der snørede hans Hjærte sammen og dets første frie Slag gav sig Udtryk i en lydelig Hulken. Han vidste ikke selv, hvorfor han græd, men den almindelige Bevægelse havde taget ham fangen, og der ligesom dæmrede hos ham en Følelse af, at det Land, der nu var saa betrængt, det havde han saa usigelig kjært.

Skjøndt det blev Nat, inden han naaede Landsbyen, styrede han imod Sædvane ikke Skridtene til sit Hjem. Han maatte tale med en, der kunde forstaa og dele hans Følelser og derfor gik han til Skolen for at nedlægge sin Sorg i den gamle Vens Hjærte. Skolelæreren blev ikke lidet overrasket ved paa den Tid at purres ud, men Forklaringen var snart given, og Vennens Stemning forplantede sig hurtigt til ham. I den stille Nat drøftedes da imellem dem, hvad der var sket, og hvad der muligt vilde ske, og for første Gang røbede de for hinanden, at der var noget, de elskede fælles med hele deres varme Hjærte, og det var deres Fædreland.

Nu kom der en bevæget og tung Tid for Danmark. Skyerne trak sig mere og mere sammen, og alt tydede paa, at et voldsomt Uvejr var forestaaende. „Den lille Tysker" levede et nyt Liv; hans daglige Syssel gik ikke mere saa let fra Haanden, men i hans Indre var der en voldsom Bevægelse, der farvede hans Kinder med en hektisk Rødme. Han var formelig syg for at faa Efterretninger og hver anden Dag maatte han til Byen for at høre nyt. Han blev snart den lille Landsbys levende Avis, og gamle og unge samlede sig om ham, naar han med et underligt forceret Liv fortalte, hvad han havde hørt i Byen. Han var blevet et helt andet Menneske, men nu knugedes han af det Navn, han bar, nu protesterede han harmfuldt imod at kaldes „den lille Tysker"; thi han mente, at han var ligesaa dansk, som enhver anden, og han hadede netop Tyskerne af Hjærtens Lyst. Det hjalp dog ikke, et Navn kommer man ikke saa let af med, og til stor Sorg og Harme for ham vedblev Kjøbstadfolkene at kalde ham „den lille Tysker."

Saa kom Indkaldelserne. To af hans Brødre maatte med, og Sognets unge Karle droge frejdige og syngende til Hæren. Han blev tilbage, og for hver en, der drog bort, hilset og tiljublet af alle, gik der et smerteligt Træk over

„den lille Tyskers" Ansigt. Han duede jo ikke til at værne sit Land.

Krigen kom, de tunge og mørke Februardage, men Modet var oppe i Folket, og det saa med Tillid og Fortrøstning Kampen i Møde. Saa kom den knusende Efterretning om Dannevirkes Rømning, den tog Løftelsen fra Folket og nedsænkede det i Fortvivlelse og Sorg. „Den lille Tysker", der saa sikkert havde haabet paa glimrende Sejrsbedrifter, og alt

jublet over Misundekampen, blev ved Efterretningen som ramt af et frygteligt Slag. Han jamrede ikke, han var bleg og tavs, og end ikke den lysende Bedrift ved Sankelmark kunde aftvinge ham et jublende og beundrende Udraab.

Saa en glad Dag var „den lille Tysker" forsvunden, ingen vidste hvorhen. Hans Moder jamrede sig og vred sine Hænder, men den gamle Skolelærer nikkede med Hovedet og mente, at

Flygtningen var, hvor han burde være og hvor Hjærtet maatte drive ham hen: ved Hæren.

Saaledes var det. Han dukkede op igjen, da vore kæmpede den smukke Kamp ved Vejle. Da saa man en civilklædt Bondekarl følge vore Soldater fra Hegn til Hegn. Hvor vore stod, der stod han, hvor vore dækkede sig, der dækkede han sig. Med glinsende Øjne og glødende Kinder fulgte han Kampen, og da en Underofficer spurgte ham, hvad han vilde med i Fægtningen for og advarede ham imod Faren, svarede han lidt tvært og mut: „A føller vore!" Og han fulgte dem til almindelig Forundring indtil det sidste Skud var løsnet.

Saa kom Tilbagetogets sørgelige Tid, og „den lille Tysker" forsvandt atter. Da saa Tyskl ands graadige Krigerhorder oversvømmede vort Land, dukkede han op igjen i en ny og uventet Skikkelse. Han vilde nu engang tjene sit Land i Trængselens Dage, og da det ikke kunde ske med Musketten paa Nakken, saa tilbød han Feltpolitiet sin Tjeneste. Men ogsaa her vragedes han; man mente ikke at have Brug for Folk af hans Kaliber, men da man ikke vilde indrullere ham, gik han paa egen Haand, og han bragte snart saamange og gode Efterretninger og lagde saa megen Uforfærdethed for Dagen, at man fik Øjet op for hans Brugbarhed. Han blev altsaa antaget, og det vakte en ukjendt Forbavselse i Feltpolitiet, da han med rolig Bestemthed erklærede, at han ingen Løn vilde modtage, men kun have sine Udgifter bestridte. Man mente, at det Lune gav sig nok i Længden, men det gjorde det nu alligevel ikke.

Nu kom der ret Fart i ham. Han udviklede en Energi, et Mod og en Dygtighed, der vakte almindelig Forbavselse og skaffede ham den største Anerkjendelse hos hans foresatte. De farligste Poster vilde han stedse have, og hvor Fjenden vrimlede tættest, der saa man altid „den lille Tysker." Han forstod at forklæde sig ypperligt, og selv den forvoxede Figur, vidste han at bøde paa. Snart var han en gammel krumbøjet Olding med hvide Lokker, snart Møllerkarl med et vældigt Skjæg, saa Kusk paa Toppen af et Læs Sækkekorn, saa Postbud, saa Herskabstjener, saa Jernbanebetjent, saa Skorstensfejer, saa Lirekassemand, saa Kvægdriver, saa Bondekarl og saaledes videre i det uendelige. Altid ypperlig forklædt, saa at end ikke hans nærmeste kunde have kjendt ham, og altid med de til Stillingen svarende Manerer og Gestus, der røbede store medfødte dramatiske Anlæg. Hvor han saa kom

der benyttede han sine Øine og Øren og hans naturlige Intelligents lod ham i Regelen opfatte rigtigt, hans ypperlige Hukommelse lod ham gjengive alt klart indtil de mindste Detailler. Han udviklede sig mere og mere, blev en ypperlig Rapportør, der bragte de bedste og paalideligste Efterretninger. Intet Under, at han vandt sine overordnedes højeste Tillid og Hengivenhed; navnlig var hans mærkelige Uegennyttighed ofte Gjenstand for Beundring. Sine Udgifter fik han dækkede,

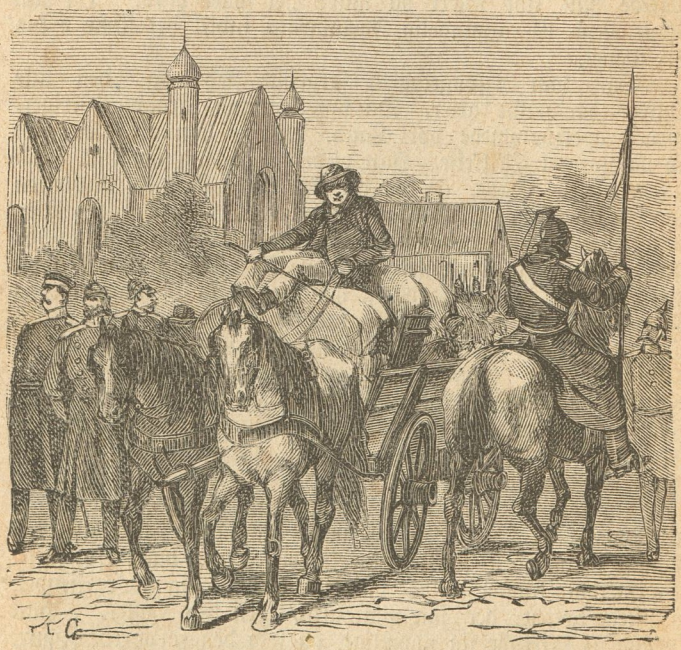

men Løn var det ikke muligt at faa ham til at tage. „A vil kun tjen' mit Land" var gjærne hans korte bestemte Afvisning.

Hvor blev han os kjær, os danske, der kom i Berøring med ham i hine Trængselsdage. Han kom jo stadigt og bragte os nyt fra den Yderverden, fra hvilken vi vare aflukkede, og som vi dog sukkede saa meget efter. Han bragte os kjøbenhavnske Aviser, tidt lidt gamle, men altid usigelig velkomne, han bragte os de mange slette og de enkelte gode Efterret-

ninger. Hvor vare vi glade, naar vi mødte ham, og han gav os Kjendingstegnet, saa gjaldt det hurtigst muligt at finde et sikkert Sted at tale sammen i. Da han bragte os Sejrsefterretningen fra Helgoland havde vi nær ødelagt ham i vor Begejstring; han smilede blot, men Taarerne stode ham i Øjnene. Vi kaldte ham af gammel Vane „den lille Tysker", men det fandt han sig i; thi han vidste, at vi kun mente det allerbedste om ham, og at vi alle havde ham kjær. Vi saa jo ingen af vore egne, vi saa kun ham som Forpost for vor lille Hær, og al den Kjærlighed og Stolthed vi nærede for den, overførte vi paa ham, Danmarks kjække Søn, der ogsaa stred for sit Land.

Men det var en farefuld og anstrængende Gjerning, han havde paataget sig, og det var øjensynligt, at Legemets Kræfter ikke her svarede til Aandens. Vi advarede ham ofte indtrængende imod Preussernes aarvaagne Blikke, og vi bad ham indstændigt dog at tage noget Hensyn til sit Helbred, men han svarede os altid, at Helbredet nok holdt Krigen ud, og at han var Tyskerne for dreven. Der havde virkelig ogsaa under hans Virksomhed udviklet sig en Forslagenhed hos ham, der gjorde os noget trygge, lige overfor Faren fra Fjendens Side. Des mere frygtede vi da hans nedbrudte Helbred.

Saa lød en Dag det Budskab til os: „Den lille Tysker" er taget af Preusserne." Vi forstummede i første Øjeblik af Sorg og Ængstelse, men snart blev den Erkjendelse levende hos os, at vi maatte gjøre alt, hvad der var os muligt for at frelse ham. Vi henvendte os til en ret venlig sindet preussisk Kommandant, der lovede os at gjøre, hvad han kunde for vor lille kjække Landsmand, hvis Uskyldighed vi jo vedbleve at hævde, men han troede dog ikke at kunne frelse ham for Fangenskab i en tysk Fæstning indtil Krigens Slutning. Det lød ikke videre trøstefuldt, men hvordan det nu gik eller ikke gik, saa stod en glad Dag „den lille Tysker" atter imellem os: han havde snakket sig fra det Hele. Glæden var naturligvis stor, men den svækkedes meget ved det øjensynlig lidende Udseende, han havde faaet. Høsten var bleven slem, og i Fangenskabet, hvor han ikke havde haft det videre godt, havde han haft Blodspytning. Vi bad ham atter at slaa sig til Ro i nogen Tid og vinde Kræfter, men han var ikke til at overtale og begav sig igjen paa Togt.

Saa gik der lang Tid uden at vi hørte fra ham; men en Dag fik vi Underretning om, at han atter var taget denne Gang nord paa og under temmelig truende Omstændigheder.

Vi satte os naturligvis paany i levende Bevægelse for at frelse ham, men midt under vore Bestræbelser herfor fik vi Brev fra en tysk Feltpræst, at „den lille Tysker" laa døende paa en Nabokjøbstads Lazareth, og at det var hans Ønske, inden han døde, at se nogle af sine Venner. Vi betænkte os naturligvis ikke et Øieblik paa at følge Kaldelsen. Vi kom tids nok til at træffe ham baade i Live og ved Bevidsthed, men

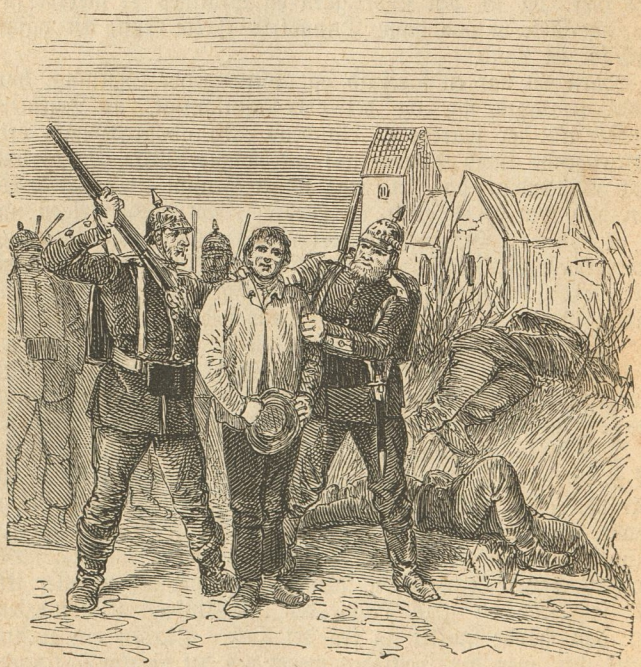

det var klart, at hans sidste Kraft var brudt, og at Døden ikke vilde lade længe vente paa sig. Han var glad og bevæget ved at se os og talte kun om Danmark og dets Nød, og han spurgte gjentagne Gange, om han havde gjort, hvad han kunde for at skjærme Landet. Ud paa Eftermiddagen blev det ringere med ham, og hans Stemme blev hvisken de. Han bad os med næsten brudt Røst at hilse sine kjære, den gamle

Skolemester ikke at forglemme, og hans sidste Ord var en Bøn om at faa et Dannebrogsflag med sig i Graven. Det er unødvendigt at fortælle, hvad vi sagde. Saa laa han i lang Tid stille hen, fik saa et pludseligt stærkt Hosteanfald og sank død om paa Puden.

Vi udvirkede hos det tyske Kommandantskab Tilladelse til, at hans Kiste maatte føres igjennem Byen med to korslagte Dannebrogsflag vajende over den.

Faa Dage efter blev da en sort Kiste med Dannebrogsflag over baaren igjennem Byen ledsaget af et talrigt Følge af sørgende danske, og ved „den lille Tyskers" Grav lød der saa varme og smukke Ord, at intet Øje var tørt. Senere blev der sat et Kors paa Graven med hans Navn og med den simple Indskrift: „Han døde for sit Fædreland!" Kjærlige danske Hænder have siden fredet Gravstedet og prydet det med smukke Blomster: Foraarets første Grøde. Det er Landsmænds Tak for „den lille Tyskers" Kjærlighed til Danmark.

Hans Moder sørgede dybt ved Budskabet om hans Død, og vil vel aldrig helt forvinde Sorgen. Hans Lov og Ære er hende dog en Trøst, og saa siger hun, at det var Guds Vilje. Den gamle Skolelærer, han græd vel ogsaa i første Øjeblik, men saa tog Stoltheden over Vennen Overhaand. I mange Aar efter tog han sig to ureglementerede Ferier om Aaret, det var naar Vennens Fødselsdag eller Dødsdag nærmede sig. Saa iførte han sig sin bedste Stads og tog den lange Vej for selv at lægge friske Kranse paa Vennens Grav. En Gang bragte han en grøn Blomsterstok med, paa hvilken der var malet med hvide Bogstaver:

„Den lille Tyskers var hans Kjendingsnavn,
Den ædle Dansker blev hans Hædersnavn."

Det var simpelt og skulde vel være Vers, men det var sandt og smukt i al sin Simpelhed. Nu hviler ogsaa den gamle.

En ugrundet Klage.

Fruen. Hvorfor er Du nu saa ærgerlig igjen? Fatter!

Manden. Aa, det er den forbannede Barberkniv, som aldrig vil bide hvormeget jeg end stryger den.

Fruen. Herre Jeses! Jeg kan sandelig ikke begribe, hvad Du altid har paa Barberkniven at udsætte. Jeg bruger den hver Dag til at skrælle Kartofler med og synes, det er den bedste Kniv, Nogen kan ønske sig.

Fuldblods Resonnement!

Hun. Mamma, Hugo siger, at ogsaa de Borgerlige kan komme i Himmerige. Det er dog vel ikke sandt.

Mamma. Jo, vidst er det sandt, mit Lam, ellers havde vi jo ikke noget Tjenerskab i Himmerige.

Vort Forsvar.

Et Foredrag af Kommandør i Flaaden Wm. Carstensen.

Efter en Række frugtesløse Forsøg er det endelig i sidste Rigsdagssamling lykkedes at faa Lovene om Søværnet og om Hærens Ordning udviklede saaledes, at en stor Del af de Mangler, der knyttede sig til dem, ere fjærnede, og der er næppe nogen Tvivl om, at „det levende Værn", Flaadens og Hærens Personel derved vil vinde baade i Dygtighed, Sammenhold og Styrke. Men, hvor meget dette Fremskridt end maa paaskjønnes, er det de Sagkyndiges Pligt ved enhver Lejlighed at minde om, at vi endnu kun have bødet til en vis Grad paa en af Skrøbeligheberne i vort Forsvarsvæsen, og at dette kun vil blive i Stand til at yde os Erstatning for de Summer, vi anvende paa det, naar vi træffe Foranstaltninger til, at Personellet med den fyldigst mulige Virkning kan blive anvendt under de Forhold, hvori Landet efter al Sandsynlighed vil blive stillet, naar det atter skal kæmpe.

De Forsvarsforanstaltninger, som et Land træffer i Fredstid, ere selvfølgelig byggede paa en Række Forudsætninger om Beskaffenheden og Omfanget af de Angreb, Landet er udsat for, og det er derfor kun ved at gjøre sig Rede for disse Forudsætninger, at man kommer til Erkjendelse af, hvad det gjælder om efter Evne at sikre sig imod.

Vort Forsvar under vore to sidste Krige var bygget paa den Hoved-Forudsætning, at vor Modstander ikke kunde komme os tillivs over Søen, da vi vare i Stand til at hævde Herredømmet i vore Farvande. Men, da denne Modstander var kommen i Besiddelse af Kieler-Havn, samtidig med at vort Landomraade var blevet formindsket, da denne paa Grund af sin Nærhed saa farlige Modstander derefter havde samlet sig til Enhed og erhvervet sig en velfyldt Krigskasse, maatte det Spørgsmaal paatvinge sig, om vi i Fremtiden vilde kunne bygge vort Forsvar, baade overfor denne og andre Magter, paa den tidligere Forudsætning: Bevarelsen af Herredømmet i Østersøen, Sundet og Bælterne, eller om vi ikke vilde blive henviste til at søge Sikring mod Overfald og Overgreb baade fra denne og andre Magters Side ved andre Foranstaltninger end dem, vi hidtil havde ladet os nøje med.

Til Overvejelse af dette Spørgsmaal blev der nedsat en militær Kommission, i hvilken saavel den forhenværende Krigs-

minister som den nuværende Krigs- og Marineminister havde Sæde, og denne afgav i 1872 den Betænkning, der har dannet Grundlaget for de Forslag til overordentlige Foranstaltninger til Forsvarsvæsenets Fremme, som senere flere Gange ere blevne forelagte Rigsdagen, uden at der hidtil er opnaaet andet end en utilstrækkelig Forbedring af Kjøbenhavns Befæstning mod Søsiden.

Spørger man nu, hvorfor de af Kommissionen foreslaaede, af forskjellige Ministre godkjendte og af alle Rigsdagens Sagkyndige anbefalede Forholdsregler ikke have fundet Tilslutning hos Folkethingets Fleertal, bliver sikkert det Svar, der rammer Sandheden, at Grunden dertil var og fremdeles er de vrange Opfattelser, der i denne Henseende herske i det danske Folk; thi, var der hos Folket en levende Erkjendelse af Forsvarets Betydning for vor Bestaaen som et selvstændigt Rige, vilde dets Talsmænd i Lighed med, hvad der trods alle politiske Kampe er sket i Frankrig, have betragtet Forsvarssagen som et af de Spørgsmaal, der hæve sig højt over alle Partihensyn.

De Stemninger, der knytte sig til den nævnte vrange Opfattelse, have mangfoldige Afskygninger; men, saaledes som de hyppigst fremtræde, kunne de henføres til trende mere udprægede Retninger. Nogle gaa i naiv Troskyldighed ud fra, at vi ikke faa Brug for noget Forsvar, naar vi blot sørge for at opføre os som en net, oplyst og artig Nation, der fortjener alles Velvilje. Andre mene, at vi ere for smaa til at forsvare os, altsaa at det er ørkesløst at spilde Møje og Penge paa noget, der forlods er dødsdømt som uudførligt, og endelig finde mange, at det nok kunde være ganske rart at sikre sig mod Overgreb, men at den Sikring, der kræves af de Sagkyndige, er meget for kostbar.

Den førstnævnte Opfattelse kan være saare hyggelig for dem, der leve i lykkelig Uvidenhed om Verdenshistorien eller aldeles ikke mindes dens Lærdomme; men, kaster man blot et flygtigt Blik ind i Danmarks og andre Landes Oplevelser, nødsages man desværre til at indrømme, at de store Stater i deres politiske Tavlspil ikke tage Spor af Hensyn til Folkenes Værd, men udelukkende betragte dem som Brikker, der blive tagne eller faa Lov at blive staaende efter den Betydning de have for Spillet. At Stormagterne gjærne benytte en eller anden Skavank hos deres Offer som en Undskyldning for deres Færd, er bekjendt nok; men sligt er kun en diplomatisk Mellemret, der hverken gjør fra eller til i det politiske Maaltid, og den Beslutning, der tages, afhænger udelukkende af det lille Lands geografiske og strategiske Betydning. Hvor smaa vi end

ere, er det en Kjendsgjerning, at vor Beliggenhed ved Forbindelsesvejene mellem Nord- og Østersøen gjør det til en saare vigtig Sag under europæiske Forviklinger, der bære Spiren til en Krig mellem Stormagter, som adskilles af vore Farvande, at sikre sig vor Tilslutning eller at uskadeliggjøre os, og, hver Gang en saadan Krig staar for Døren, ville paa den ene Side England og Frankrig, paa den anden Side Tyskland og Rusland være nødsagede til at spørge sig selv: „Hvad gjøre vi ved Danmark?“ Heri ligger Beviset for, at vi ikke blot ere meget udsatte for nærgaaende Fordringer, der kunne føre til, at vi angribes, men tillige for, at de Angreb, vi efter al Sandsynlighed ere mest udsatte for, ville blive rettede imod os af Modstandere, der ere os overlegne baade til Lands og til Vands, med det Formaal at tvinge os til Eftergivenhed, inden den større Krig udbryder, altsaa med saa lidt Tidsspilde som muligt.

Vi ere saaledes ikke blot udsatte for at blive angrebne trods vor bedste Vilje til at holde Fred; men vi ere særlig udsatte for Angreb af en pludselig og voldsom Beskaffenhed, og det er sikkert Bevidstheden herom, der har vakt den Tvivl om vor Evne til at staa imod, som spores hos mange baade fædrelandssindede og oplyste Mænd.

Skulde vi da virkelig være henviste til at staa magtesløse overfor slige Angreb, og skulde det virkelig være et haabløst Foretagende at søge at sikre sig mod de Farer, som vor Beliggenhed paadrager os? Ja, hvis det gjaldt om at opstille en afgjørende, en ubetvingelig Modstand, da vilde vi visselig ligesaa lidt som store og mægtige Stater være i Stand dertil. Naar Militærmagter af første Rang som Frankrig og Østerrig i den nyeste Tid ere blevne fuldstændig slagne, kan det lille Danmark ikke drømme om Uovervindelighed; men det er da heller ikke et saadant Maal, man skal stille sig. Det, som det for os gjælder om, er, at sikre os imod, at vi værge- og viljeløse falde i Hænderne paa den første, den bedste Stormagt, der finder for godt at udslette os af Europas Kaart. Det, som vi kunne stræbe efter og med alvorlig Vilje naa hen til, er at sikre den Del af Landet, hvoraf vor Skæbne afhænger, nemlig Sjælland og Hovedstaden, mod en Overrumpling, og dernæst i saa høj Grad at vanskeliggjøre et alvorligere Angreb paa denne Landsdel, at der kun kan skrides til det efter større Forberedelser, som kræve Tid og tildrage sig Omverdenens Opmærksomhed. Saalænge vore Forsvarsforanstaltninger ere saa mangelfulde som nu, er hver en Stormagt, der kan finde

sin Fordel derved, ligefrem fristet til at strække Haanden ud efter os, hvilket man vil overbevises om ved med et uhildet Blik at betragte vor Stilling. Lad os nemlig forudsætte, at f. Ex. de orientalske Forviklinger en skjøn Dag skulde føre til, at Europas ledende Magter stod i to Lejre overfor hverandre, rede til at erklære Krig, og at en af disse Magter, for at blive gunstig stillet i Østersøen, besluttede „foreløbig" at sikre sig Danmark. Hvad vilde han da efter al Sandsynlighed gjøre? Han vilde kaste en overlegen Styrke af Kampskibe Nord og Syd for Kjøbenhavn og lade sine lettere Fartøjer besætte Belterne og Smaalandsfarvandene. Ved denne Indledning vilde vor Flaade være tvungen til Uvirksomhed; thi Kjøbenhavns Søbefæstning er jo endnu ikke istand til at sikre Hovedstaden mod et Bombardement, og Flaaden vil derfor, saalænge dette er Tilfældet, blive betragtet som et Led af Kjøbenhavns Forsvar mod Søsiden hver Gang der trues med Angreb paa denne Kant. Fjenden ved vel, at han intet vil kunne udrette mod Søforterne og Flaaden i Forening; men han ved ogsaa, at vi af Hensyn til Hovedstaden ikke ville lade Flaaden indlade sig paa nogen afgjørende Kraftprøve med ham, og dermed har han naaet sin Hovedhensigt: at blive Herre i vore Farvande udfor hele Sjællands Sydkyst, Vestkyst og Nordkyst. Vilde han forsøge en Landgang i Kjøgebugt eller Humlebæksbugten, kunde vore Skibe bryde ud og forhindre det — thi selv den underlegne Flaade kan ikke fuldstændig indestænges i vore Dage — men sligt indlader han sig ikke paa, da han veed, at vi have draget al det Mandskab, der kan samles paa Sjælland, sammen om Kjøbenhavn i Bevidstheden om, at Hovedstaden har en saadan militær, finansiel og politisk Betydning for vort Land, at ethvert alvorligt Forsvar vil blive opgivet, naar den først er falden i Hænderne paa Fjenden. Der vil altsaa ikke blive forsøgt nogen Landgang paa Sjællands Østkyst, og der vil næppe blive affyret et eneste Skud mod Hovedstaden i dette Overfaldets første Stadium; men desuagtet er dermed alt forberedt til at gjøre det af med os paa nogle faa Dage, idet Fjenden har sikret sig en uhindret Overførsel af de ikke meget talrige Tropper, der skulde sættes i Land paa vore værgeløse Kyster. I al Tryghed kan han nu lade de i en Hast samlede Dampskibe føre Tropper over til det Punkt paa Sjællands forsvarsløse Kyststrækning, som han finder bedst egnet dertil, medens hans lettere Fartøjer forberede sig paa Indgriben fra andre Magters Side ved saa hurtig som mulig at skabe sig Støttepunkter der, hvor vi selv have forsømt at

anlægge dem. Naar efter nogle ganske faa Dages Forløb den fornødne Styrke er landsat, rykker han frem mod den udelukkende af en ringe Hærstyrke dækkede Hovedstad, og, hvor tappert dens Forsvarere end maatte kæmpe, vil den Opgave, der stilles dem, staa i et saadant Misforhold til deres Antal, at Hovedstaden vil falde. Det er sørgeligt at udtale det, — men des værre er det sandt!

Det er denne for et frihedskjært Folk saa knugende Stilling, som vi maa søge at komme bort fra, og, er det os først klart, hvori vor Mangel paa Modstandsevne bestaar, da gjælder det kun om for Alvor at arbejde hen til, at Manglerne afhjælpes, saavidt vor Evne strækker. Fjenden maa altsaa forhindres fra, ved blot at indtage Station norden- og søndenfor Sundet, at tvinge vor Flaade til Uvirksomhed, og dette kan opnaas ved at fuldstændiggjøre Kjøbenhavns Søbefæstning. Endvidere maa han forhindres i uforstyret at gaa i Land paa vore Kyster, hvilket kan opnaas ved at sætte Flaaden i Stand til at gjøre Udfald baade fra Sundet og Store Bælt, og den bliver i Stand dertil, naar den faar det fornødne Antal Skibe til at optræde paa begge Steder og har et Støttepunkt i Store Bælt, hvorfra den kan forurolige Fjenden og gribe ind i det rette Øjeblik. Men Forsvaret af Kysterne faar først sin fulde Betydning, naar ogsaa Hæren kan tage Del i dette Forsvar, og det vil den først kunne, naar den faar Frihed i sine Bevægelser ved, at Kjøbenhavn sikres mod en Overrumpling. At en saadan Sikring skulde kunne tilvejebringes ved saakaldte provisoriske Værker, der alt ere anlagte i Fredstid, er vistnok en Vildfarelse. Jo svagere Værkerne ere, jo større Besætning kræve de til deres Forsvar, og en svag Besætning vilde derfor i det afgjørende Øjeblik sandsynligvis føre til, at Hæren holdtes tilbage ved Kjøbenhavn istedetfor at staa rede til at optage Kampen i første Linie, ved Sjællands Kyster.

Naar man tænker sig de her antydede Forsvarsforanstaltninger gjennemførte, faar vor Modstandsevne et helt andet Udseende, selv overfor de hensynsløse og mægtige Angreb, som vor Beliggenhed saa stærkt udsætter os for. Hensigten med disse Angreb maa jo, som anført, være at lamslaa os ved Hovedstadens Erobring og at gjøre det saa hurtig, at det øvrige Europa, inden det ret er kommet paa det rene med, hvad der gaar for sig, staar overfor en fuldbragt Kjendsgjerning, der virker ængstende ind paa dets Viljekraft. Det Angreb, der under den vistnok aldeles korrekte Forudsætning, som vi gaa ud fra, bedst vil føre til Hensigten, maa mere eller

mindre have Karakter af en Overrumpling, Forberedelserne maa ikke være iøjnefaldende og tidsspildende, Landgangen maa kunne udføres med det Materiel, man i al Stilhed kan faa samlet paa nogle faa Dage, og Hovedstadens Indtagelse kort efter Landstigningen maa være en given Sag, selv om den skulde koste braadne Pander. Alt dette kan ske, saalænge vort Forsvarsvæsen lider af de Mangler, som vi have paavist; men, afhjælpes disse Mangler paa den angivne Maade, da bliver en Overrumpling til en Umulighed. Alene det, at Kjøbenhavn ved sin Befæstning afgiver en sikker Dækning for vor Hær imod Angriberne og sætter den Troppestyrke, vi have kunnet samle, i Stand til at unddrage sig et afgjørende Slag, medens Fjenden for at omringe Byen tvinges til at sprede sine Kræfter, alene det vil nødsage ham til at anvende dobbelt saa stor en Styrke som under den tidligere Forudsætning til sit Angreb, og han maa tilmed gjøre det i Bevidstheden om, at Sjællands Erobring ikke er ensbetydende med Hovedstadens Indtagelse. Altsaa sikrer Kjøbenhavns Befæstning mod Landsiden os imod, at Hovedstaden tages ved Overrumpling; men denne Forholdsregel forhindrer ikke, at Sammendragningen af Tropper fra Jylland, Fyn, Lolland-Falster og Smaaøerne afskæres, og at Sjælland i en Haandevending besættes; thi, saalænge Flaaden ikke kan optræde i Store Bælt, kan den overlegne Sømagt fuldstændig beherske alle de Farvande, hvorover vi skulle drage Forstærkninger til os, og tillige uden Modstand skabe sig en Operationsbasis, hvor han lyster, i Smaalandsfarvandene og Store Bælt. Indledningen til hans Angreb vil derfor kunne foregaa aldeles paa samme Maade, som om Kjøbenhavn ikke var befæstet mod Landsiden, kun at han maa være noget mindre sorgløs end tidligere forudsat ved Besættelsen af Opsejlingerne til Sundet; men nogen alvorlig Frygt behøver han dog ikke at nære, da de aabne Farvande nordenfor Helsingør og sønden for Amager ikke frembyde synderlige Fordele for vor Flaades Optræden. At Fjenden, selv om han ikke er fuldt forberedt til en Belejringskrig mod Kjøbenhavn, vil gjøre Sjælland til Gjenstand for en Overrumpling, er saare sandsynligt, da han derved forhindrer os i at samle andre Folk til Kjøbenhavns Forsvar end dem, der kunne drages sammen fra selve Øen, og saaledes sikrer sig imod, at denne ikke meget store Styrke kan blive ordnet til at modtage ham ved Landgangsstedet. Ved Siden deraf vil en pludselig Indtagelse af Sjælland, en Tilvendelse af Øen ved Overrumpling, være Tid vundet for Modstanderen og Tid tabt for os, hvorhos den vil øve en

ikke ringe moralsk Virkning baade paa os selv og paa Udlandet. For Hovedstadens Forsvar under en Belejring vil den pludselige Afskæring af Forstærkning endog fra de nærmeste Øer desuden medføre, at den Besætning, af hvis Størrelse og Organisation Fæstningsforsvarets Varighed i ikke ringe Grad afhænger, vil lade en hel Del tilbage at ønske.

Det vil heraf fremgaa, at Kjøbenhavns Befæstning mod Landsiden vel er et sikkert Middel til at forhindre en pludselig Afgjørelse ved Overrumpling, men at den ikke lægger nogen synderlig Hindring i Vejen for de indledende Skridt i Angrebet, der ville kunne foretages uden tidsspildende og iøjnefaldende Forberedelser. Kjøbenhavns Befæstning er altsaa et meget vigtigt Led i vore Forsvarsforanstaltninger, men vi ville først faa det tilsigtede Udbytte af denne Foranstaltning, naar vi benytte vore Kyster med de dem omgivende Farvande som Kjøbenhavns Udenværker, og dette kan gjøres ved at anvende vort Søværn paa rette Maade.

Lægmanden har stundom lidt Vanskelighed ved at forstaa, hvorledes den svagere Sømagt skal kunne udrette noget mod den stærkere, eller betragter i alt Fald den svageres Virksomhed som noget, der afhænger saa meget af Tilfældigheder, at man ikke kan bygge paa, at den svagere skal kunne løse en bestemt Opgave. Naar det gjælder Herredømmet paa større Have, ja selv kun i aabne Farvande, hvor de kæmpende udelukkende ere henviste til deres egen Styrke og Evne, da har man selvfølgelig ikke Ret til at gjøre Regning paa, at den svagere skal sejre; men, naar det, som hos os, gjælder om at gribe forstyrrende ind i Landgangsforsøg, da vil den svagere, hvis han kan spare sine Kræfter ved at være dækket af et Støttepunkt, saalænge intet staar paa Spil, blive i Stand til at øve en saadan Ødelæggelse paa Landgangsexpeditionen, naar den giver Møde, at den enten opgiver sit Foretagende eller først prøver paa at iværksætte det efter at have lidt saare alvorlige Tab. Bevidstheden herom har ogsaa, hvad Historien tilstrækkelig vidner om, ført til, at der saa at sige aldrig er udsendt nogen Landgangsexpedition, saalænge man troede sig udsat for Angreb paa Søen. I Krimkrigen tog man saaledes alle mulige Sikringsforanstaltninger i denne Henseende, inden Expeditionen afgik fra Toulon, og det skjønt de Allierede baade i Antallet og Arten af deres Skibe havde en aldeles knusende Overvægt over deres Modstander. Noget lignende har man set i den endnu ikke tilendebragte Krig mellem Chili og Peru, hvor Chilenerne ikke vovede at udsende nogen Landgangsexpedition,

saalænge deres Modstander havde et eneste Kampskib til sin Raadighed. Først da Panserskibet „Huascar" var blevet Offer for en utilgivelig Kortsynethed hos de styrende, skred Chilenerne til at landsætte Tropper i Peru. Altsaa blot den Kjendsgjerning, at vi ere rede til at optræde, saasnart en Landgangsexpedition nærmer sig, vil føre til, at man enten helt opgiver Tanken om et saadant Foretagende, eller kun sætter det i Værk efter meget omhyggelige Forberedelser.

Dette er dog ikke det eneste Udbytte af, at Flaaden sættes i Stand til at gjøre Udfald fra et Støttepunkt i Store Bælt; thi denne Foranstaltning vil tillige medføre, at Fjenden ikke vil kunne slaa sig til Ro der om Natten, og at han maa opgive Tanken om at vove sig ind i Smaalandsfarvandene, hvilket vil sætte os i Stand til ikke blot at samle alt Mandskab fra Lolland-Falster, men ogsaa en hel Del Folk fra Fyn og Jylland. Vi ville derved blive i Stand til at optræde med en saadan Styrke paa Sjælland, at Fjenden maa være forberedt paa at møde Modstand ogsaa ved Landstigningen, hvilket vil tvinge ham til at anvende mindst et Armeekorps med tilhørende Artilleri og at landsætte dette paa et forud valgt Punkt, hvor Kampen med vor Hær maa optages under selve Landstigningen. En samlet Overførsel af slig en Styrke, der skal være forberedt paa at tilkæmpe sig sit Landgangspunkt, kræver et helt andet Apparat af Skibe, Landsætningsmidler o. l. end en spredt Overførsel af Tropper, der uden Hindring gaa i Land. Forberedelserne dertil kunne ikke foregaa i Hurtighed og Stilhed, og naar den hele Expedition er ordnet i Søen for at sætte Kurs til Bestemmelsesstedet, ville dens Skibe, der føres af Kaptejner, som ikke kunne være fortrolige med Eskadresejlads, optage en Plads paa omtrent halvtredie Mil i Omkreds. Det vil selv for en meget overlegen Flaadestyrke være saare vanskeligt at sikre sig imod, at enkelte af Modstandernes Skibe bryde ind i denne Masse, og, ere disse først midt inde iblandt de overfor Panserskibe værgeløse Transportfartøjer, kunne de sprede Fordærvelse til alle Sider. Er Forskjellen ikke meget stor imellem Styrken af de Skibe, der dække Landgangsexpeditionen, og de, der skulle søge at afskære den, da ville disse sidste, naar de ere særlig indrettede med dette Maal for Øje, og naar de, som hos os, begunstiges af Farvandene, efter alle menneskelige Beregninger naa deres Maal, hvis Landgangsexpeditionen har det Omfang og den Styrke, den maa have for at optræde imod det Forsvar ved Kysterne, som kan opstilles, naar Kjøbenhavn er sikret ved en

tidssvarende Befæstning, og Flaaden — med et Støttepunkt i Store Bælt — ved Materiellets Udvikling og rette Benyttelse fuldt ud kan gjøre Fyldest. Forsvaret i første Linie vil derfor, ved at udvikles paa Grundlag af de nævnte Forudsætninger, faa en saa truende Karakter, at Tanken om en Overrumpling af Sjælland fuldstændig maa opgives.

Men, naar saaledes Flaadens Udvikling i den angivne Retning i Forbindelse med Kjøbenhavns Befæstning imod Land- og Søsiden giver os den største Modstandskraft i militær Henseende, som vi formaar at tilvejebringe, saa stille disse Foranstaltninger, naar de gaa Haand i Haand, os ogsaa gunstigt i politisk Forstand. Vor Modstand kan jo, som anført, ikkun være bygget paa at vinde Tid for at opnaa Hjælp, og med dette for Øje ere i politisk Henseende de Foranstaltninger mest at anbefale, som frembyde den største Lethed for at yde os Hjælpen. Kan Fjenden uhindret gjøre sig til ubetinget Herre i vore Farvande, skabe sig Støttepunkter i Store Bælt og uden Sværdslag gaa i Land paa Sjælland, da vil alt dette være bragt til Udførelse, inden vi have naaet saa meget som et Tilsagn om Hjælp, og efter en saadan Indledning vil Tilsagnet næppe komme; thi det gjælder da for den Allierede om først at drive vor Modstander ud af vore Farvande og derefter at overføre Tropper for at hjælpe os med at forjage ham fra Sjælland. Have vi derimod truffet de nævnte Foranstaltninger, da ville vi i den Tid, som derved vindes, have langt større Udsigt til at formaa en af de interesserede Stormagter til at sende os en Flaadeafdeling, der er stor nok til i Forbindelse med vor Søstyrke at hævde Overmagten i Østersøen, og, naar dette er sket, staar jo Størstedelen af vor Hær til den Alliereedes Raadighed.

Hvad nu endelig den finansielle Side af Sagen angaar, da skulle vi kun gjøre en ganske kort Bemærkning: De Udgifter, som det vil paaføre at gaa over fra at være næsten værgeløse til at blive meget farlige at binde an med, ville ikke naa op til det, som det vil koste Skatteyderne at komme ind under et fremmed Herredømme, eller i gunstigste Fald det, som det vil koste Landet at kjøbe sig fri for den Fjende, der har bemægtiget sig det.

Om Folkelæsning.

Der fortælles i en Legende, at en Abbed en Gang, medens han sad og spiste sammen med sine Munke, fik et Syn. Skjønt de alle spiste af samme Fad, forekom det ham dog, at nogle af hans Bordfæller spiste jævn daglig Kost, andre spiste Skarn, men atter andre Honningmad.

Abbeden udtydede dette Syn paa Menneskets Forhold til Kristendommen; men Billedet kan ogsaa finde en passende Anvendelse paa vort Modersmaal og dets Literatur. Sproget er vor fælles Ejendom; men vi bruge det paa forskjellig Maade. Nogle Mennesker naa sjældent op over den jævne Hverdagstale og Snak. Andre have endogsaa slængt Modersmaalet ned i Søle og Skarn, i syndig, raa og slet Tale. Atter andre søge ikke blot at hæve sig over den daarlige, men ogsaa over den daglige Tale. De række efter Honningmaden, og det gode, sande og skjønne har taget Borgerret paa deres Læber.

Vi have i Literaturen den almindelige Hverdagskost i Blade, Tidsskrifter og Fagskrifter m. m.; men vi have ogsaa den slette Føde. Der findes altid Mennesker, der spekulere i Folks mindre gode Egenskaber og sanselige Tilbøjeligheder og belemre os med spændende, pirrende og daarlige Romaner og Viser, slette Bøger, skadelig og usund Læsning og med Skrifter, hvis Formaal er at nedbryde Kristendom, Familieliv og Samfundsorden. Men et Folk, der har Kjærlighed til sit Fædreland og dets Minder og Sans for alt, hvad der hæver sig over det jordbundne Hverdagsliv, vil altid frembringe Digtere, der vil udtale det ædleste og bedste, der rører sig i dette Folk. Vort lille Fædreland ejer derfor en stor og skjøn Literatur, der er rig paa maanende Skildringer af Forfædrenes Bedrifter og Fremstillinger af Folkelivet i de henrundne Tider — paa maleriske Naturbilleder fra hjemlige og fjærne Egne — paa Digte, der oprulle de skjønneste Billeder for os og hæve os op i solrige Egne, og paa Værker, der fremstille Livets højeste og ædleste Maal og søge at aabne vort Øje for alt sandt, skjønt, rent, elskeligt og dyrebart, for alt, hvad der bærer Evighedens Stempel.

Vi have ingen Mangel paa god og sund Folkelæsning, der kan tjene til Folkets Udvikling og Fremvæxt og ikke kræver andre Forudsætninger end almen menneskelig Sans for alt godt for umiddelbart at nyttes af alle. Men at faa denne Literaturs bedste Frembringelser bragt ud i alle Samfundslag, saa de blive hele Folkets Ejendom, har sine Vanskeligheder i et Land

med et lille Bogmarked og som Følge deraf dyre Bøger. Imidlertid har man efter det gamle Ord: „Mange Bække smaa gjøre en stor Aa," slaaet sig sammen i større og mindre Kredse og oprettet Læseforeninger, Sogne- og Skolebogsamlinger, og ved Hjælp af disse staar Folkelæsningen i Danmark paa et nogenlunde taaleligt Standpunkt. I enkelte Egne, som Sydfyn, læses meget, andre Steder gaar det smaat med Læsningen, og i flere Egne staar det grumme daarlig til i denne Retning. Vi have fattige Egne, hvor der læses meget, og omvendt rige Egne, hvor der kun læses lidt. Nærmere Oplysninger om, hvor, hvad og hvormeget der læses, kan søges i de faa Meddelelser, vi have fra Joakim Larsen, Professor Steenstrup o. fl. I det hele er der endnu meget at gjøre for Folkelæsningen i Danmark, og Midlet er Oprettelse, Vedligeholdelse og flittig Brug af fælles Bogsamlinger.

Det er ikke nok, at vi erkjende, at Sogne- og Skolebogsamlinger ere nyttige og have Betydning for den folkelige Dannelse. Nej, vi maa bruge et stærkere Udtryk og sige, de ere en absolut Nødvendighed for Folkets aandelige Udvikling. Det er en af vore vigtigste Samfundsopgaver at skaffe alle Samfundsklasser, selv de mest ubemidlede en let og billig Adgang til Læsning af gode Bøger, og navnlig gjælder det fremfor alt at vække Ungdommens Sans for god Læsning. Skal Bonden lære at se ud over sin Plov, Kjøbmanden over sin Disk, Haandværkeren over sit Værktøj o. s. v. — skulle vi alle hæve os over det timelige Madstræv og vore jordbundne Interesser, da maa vi ty til vore Forfattere og Digtere. Det kan vel have sin Betydning, at Dagspressen er trængt ind i alle Samfundslag, saa næsten enhver læser sin Avis. Men dette medfører ogsaa i vor Adsplittelsens Tid sine Skyggesider; thi Partibladene ægge til Kiv og Strid, og Politikken er nærved at opsluge alle andre Interesser. Ville vi tage Arv efter Fædrene, da maa vi ikke synke ned til kun at blive politiske Talemaskiner og blinde Stanghester i Livets Trædemølle. Ville vi løfte Frihedens straalende Banner, da maa vi ikke fortabe os i politisk Smaakjævl og Standsinteresser, men da have vi større Opgaver. Ville vi have lidt Begreb om Verdensrigernes Gang og Menneskelivets Betydning, da skal dette ikke ses nedenfra, da maa vi op paa Aandens Vidder og Evighedens Fjældtoppe, da maa vi have Øjnene opspilede og rettede paa alt sandt og stort, og et af de bedste Midler hertil er vor rige Literatur.

Menigmand har Læselyst, Trang til Oplysning og mere eller mindre udviklet Sans for Poesi. Vore Forfædre lyttede

gjennem Aarhundreder til Sagaerne, Kæmpeviserne lode senere fra Slægt til Slægt paa deres Læber, deres daglige Tale fik Kraft og Fylde af vore kjærnefulde Ordsprog, og i næsten hver Hytte fortaltes Sagn og Eventyr. Salmebogen og opbyggelige Bøger vare og ere endnu overalt en kjær Læsning. Men det er dog først i dette Aarhundrede, at denne aandelige Sans og Trang er bleven bragt til klar Bevidsthed og ledet i bestemte Spor. Dette er Frugten af vore store Digteres direkte og indirekte Virksomhed. Særlig skulle vi nævne Grundtvig, som den, der mere end nogen anden har virket til Folkets Oplysning og Dannelse. Som Vidnesbyrd om Folkets tiltagende Læselyst skulle vi fremføre nogle Kjendsgjerninger. Det er i den sidste Menneskealder, at de fleste Sogne- og Skolebogsamlinger ere oprettede. Ingemanns første historiske Roman „Valdemar Sejr" er udkommen i 12 store Oplag, og hans andre Romaner i lignende Oplag. Disse tilligemed Blichers Noveller, Carit Etlars, Thyregods, P. P.s, Anton Nielsens o. fl.s Fortællinger læses med stor Lyst over alt, hvor Menigmand kan faa dem i Hænde. Der sælges aarlig 200,000 Billed-Almanakker, og da Wisbechs Almanak for en Række Aar siden fandt Støtte hos vore bedste Forfattere, vandt den en saa stor Udbredelse, at den nu udgaar i 92—95,000 Exemplarer aarlig. Der kunde anføres mangfoldige Exempler paa Menigmands Læselyst; men imødekommer man ikke denne Trang og Lyst med at skaffe ham god Læsning, da er der altid Spekulanter, der ville arbejde paa at skaffe ham let og billig Adgang til daarlig Læsning.

Det er ikke blot de ældres Læselyst, der skal tilfredsstilles; men det er især Ungdommen, hvis Sans for Læsning man skal arbejde paa at lede i en god Retning, og af Erfaring vide vi, at et fortrinligt Middel hertil er at fortælle om vore Digteres Levned og Virksomhed, give Oplysninger om deres Værker og oplæse enkelte Brudstykker af disse. En Lærer, Præst eller hvilken som helst Literaturven kan paa denne Maade tilbringe en velsignelsesrig Vinteraften sammen med Sognets Ungdom. Det er bekjendt, at mange Lærere, Højskoleforstandere og Præster virke ivrig for Folkelæsningen; men her er et stort Arbejde, der kræver Støtte og Hjælp af alle, der have Øje for denne Sag, og vi opfordre enhver saadan til utrætteligt Arbejde i Literaturens Tjeneste, at det Maal kan naas, at ethver Sogn i Danmark faar mindst en god Bogsamling, og at enhver god folkelig Vog, der udkommer, maa naa til ethvert Hus i Landet. Her er en Samfundsopgave, vi fra alle Partier kunne samle os om, og ere vi kun et lille

Folk, der ikke let kan modstaa ydre Fjender — de indre Fjender, som fordærvende Læsning, Uvidenhed, Raahed, Materialisme, Vantro, o. a., maa vi sætte alle Kræfter ind paa at bekæmpe, og hertil have vi et godt Vaaben i vor Literatur.

I denne Sags Interesse have flere af vore Forlæggere ladet enkelte Bøger og hele Værker udkomme i billige Folkeudgaver. Dette er et fortrinligt Hjælpemiddel til saadanne Bøgers Udbredelse i alle Samfundslag, og vi haabe, at vore Forlæggere ikke ville skye noget Offer for mere og mere at komme ind paa denne Vej; thi saadanne Folkeudgaver trænge strax ind mange Steder, hvor de dyrere Udgaver aldrig vilde naa hen. Vi skulle særlig henlede Sogne- og Skolebogsamlingers Bestyreres og Venners Opmærksomhed paa omstaaende Bekjendtgjørelser af flere billige Værker, som Folkeudgaven af St. St. Blichers Noveller, H. C. Andersens Eventyr og Fortællinger, B. S. Ingemanns samlede Digte og Romaner, H. F. Ewalds historiske Fortællinger, Aftenlæsning (16 Bind for 17 Kr.), Zakarias Topelius' Feltlægens Historier, Starbächs historiske Romaner, Walter Scotts Romaner, P. P.s Historiske Romaner, Hauchs samlede Romaner og Fortællinger, Coopers „Den sidste Mohikaner" og flere Aargange af „Rundt paa Jorden." Vi skulle desuden varmt anbefale „Folkelæsning", der udgives af Udvalget for Folkeoplysningens Fremme. Forøvrigt tillader Pladsen os ikke at nævne flere af de Bøger, lige fra Holberg og Oehlenschläger til Carl Bernhard, Carit Etlar og Skolelærerliteraturen, der efter vor Formening baade paa Grund af Indhold og Pris egne sig til Folkelæsninger. Bogvennerne ville vel nok finde dem.

Angaaende Pengemidlerne til Sogne- og Skolebogsamlinger, da gjælder det her, som i mange andre Forhold, at tage lidt dristig fat paa Sagen. Oprettelsen af Bogsamlingerne sker i Reglen ved Indskud og Gaver, Vedligeholdelsen ved Medlemsbidrag, Gaver af Penge eller Bøger fra det Rabenlevetzauske Fond, Landhusholdningsselskabet og Udvalget for Folkeoplysningens Fremme. Bliver der Ebbe i Kassen, bringer man en Liste rundt til Sognebeboerne eller banker dristig paa hos Sogneraadet. Den Hjælp, Staten indirekte yder til Folkebogsamlinger, vil forhaabentlig i en nær Fremtid blive langt større.

Ethvert godt Øiemed, man vil og skal skaffe Pengemidler til, kan man dog i Reglen ogsaa faa de nødvendige Penge til.

Danmark er jo et lille velstaaende Land. Vi have Raad til at pynte vore Kvinder, til at forskaffe os alle optænkelige Fornøjelser og til aarlig at udgive c. 40 Mill. Kroner til unødvendige og skadelige spirituøse Drikkevarer, skulle vi da ikke have Raad til at lade enhver Familie i Landet læse vore fremragende Forfatteres bedste Bøger? Jo, lad os tage fat, skaffe Penge, forøge vore Sogne- og Skolebogsamlinger, stadig forsyne dem med gode Bøger og arbejde for, at disse blive læste af alle og fremfor alt af Ungdommen, da have vi gjort en Gjerning, der vil bære rig Frugt og blive til Velsignelse for det danske Folk.

G. Aarslev.

Hos Boghandler **V. Pio** i Kjøbenhavn og **J. L. Wisbech** i Kolding faas følgende, særlig til Sogne- og Skolebibliotheker, passende Bøger:

Aftenlæsning, et underholdende Maanedsskrift, sidste Række 1870—74 (20 Kr.). Nedsat Pris 10 Kr.

— sidste Række 1875—77 (14 Kr. 40 Øre). Nedsat Pris 7 Kr. 20 Øre.

Armand (F. A. Strubberg). Det gamle spanske Dokument. Roman. 262 Sider. (2 Kr.). Nedsat Pris 1 Kr.

Bibliothek for Ungdommen, 1872 4 Bind 1648 Sider. (8 Kr. 66 Øre). Nedsat Pris 3 Kr.

— — — , 1873. 4 Bind 1648 Sider. (8 Kr. 66 Øre). Nedsat Pris 3 Kr.

Bolander, Sophie. Johan Gyllenstjerna eller Kjærlighed og Politik. 2 Dele 272 × 272 Sider. (2 Kr.). Nedsat Pris 1 Kr.

Cooper, Den sidste Mohikaner. 2 Kr. 50 Øre.

Dodt, Beatus, Rideknægten. Livsbilleder fra det nordlige Sjælland. Med Illustrationer. 363 Sider. (4 Kr.) Nedsat Pris 2 Kr. 50 Øre.

— — , Udvalgte Fortællinger I. 316 Sider. (2 Kr.). Nedsat Pris 1 Kr. 25 Øre.

— — , Udvalgte Fortællinger II. 312 Sider. (2 Kr.). Nedsat Pris 1 Kr. 25 Øre.

— — , Ved Gurre Sø. Fortælling fra Caroline Mathildes Tid. (2 Kr. 50 Øre). Nedsat Pris 1 Kr. 25 Øre.

Folkekalender for Danmark 1860, 63, 64, 65, 70, 71, 72, 73, 74, 75 og 76 (à 1 Kr.). Nedsat Pris à 35 Øre pr. Aargang.

Fra Natur og Folkeliv 1870 med 75 Illustrationer. 248 Sider. Nedsat Pris 1 Kr.

— — 1871 med 30 Illustrationer. 236 Sider. Nedsat Pris 1 Kr.

Nielsen, Anton. Fra Landet. (4 Kr.). Nedsat Pris 2 Kr. 50 Øre.

Raynal. Forlis i Sydhavet eller tyve Maaneder paa Auckland-Øerne. 236 Sider. 1 Kr. 50 Øre. Med Illustrationer 2 Kr.

Reach, Angus B Leonard Lindsay eller en Buccaneers Historie I—II. 263 × 283 Sider. (6 Kr.). Nedsat Pris 2 Kr. Indb. 3 Kr.

Robinson Crusoe med 51 Illustrationer. 189 Sider, indbunden i Papbind 1 Kr. 20 Øre.

Rundt paa Jorden. Underholdning for den modnere Ungdom 1870—76 (à 3 Kr.). Nedsat Pris à 1 Kr. pr. Aargang.

Starbæk, Engelbrecht Engelbrechtsson. Historisk Roman i 5 Dele. (5 Kr. 25 Øre). Nedsat Pris 3 Kr.

— , Carl Knutson og Chr. den Første. Historisk Roman i 3 Dele. (4 Kr. 25 Øre). Nedsat Pris 3 Kr.

— , Kong Karls Testamente. Historisk Roman i 3 Dele. (4 Kr. 25 Øre). Nedsat Pris 3 Kr.

Somandsfortællinger. Leopold Knorbelsbergers Reiser og Eventyr tilsøs i Krig og Fred. Med 185 Illustrationer. 270 Sider, indbunden i Papbind. 2 Kr. 40 Øre.

Tolderlund, Hother (Dr. H.). Fortællinger og Skildringer. (Patent. En Kop Kaffe. Kugleposten. Himmelbjerg og Bovbjerg). 197 Sider. (2 Kr.). Nedsat Pris 1 Kr.

Trojel, F. C. L, Kammerherre Guul. Illustreret Jule- og Nytaarsgave. Med Illustrationer. 86 Sider. (1 Kr. 50 Øre). Nedsat Pris 75 Øre.

Udvalgte Fortællinger af Wisbechs illustrerede Almanak. 1—2 Bind. Hvert Bind cirka 440 Sider, heftet 1 Kr. 75 Øre, indbunden i Vælskbind 2 Kr. 75 Øre. Med Bidrag af Carl Andersen, Beatus Dodt, Holger Drachmann, Carit Etlar, H. F. Ewald, Henning Fox, Mads Hansen, Thomas Lange, Elisabeth Martens, P. P., Knud Skytte, Ludvig Wagner, m. fl.

Udvalgte Fortællinger af Wisbechs illustrerede Almanak i et Bind cirka 500 Sider, heftet 1 Kr., indbunden i Vælskbind 1 Kr. 50 Øre.

Eventyrperler. Danske og norske Børneeventyr. 127 Sider. (1 Kr.). Nedsat Pris 50 Øre.

Paa **P. G. Philipsens** Forlag er udkommet og faas i alle Boglader i Danmark til de nedenstaaende Priser:

Zacharias Topelius:

Feltlægens Historier.

Oversat af **Fr. W. Horn.** **Af Forfatteren autoriseret Udgave.**

I. **Gustav Adolf og Trediveaarskrigen,** 2 Kr. 50 Øre, smukt indb. 4 Kr.

II. **Fra Karl den Tiende Gustavs og Karl den Elevtes Tid,** 3 Kr., smukt indb. 4 Kr. 65 Øre.

III. **Fra Karl den Tolvtes Tid,** 2 Kr. 75 Øre, smukt indb. 4 Kr. 25 Øre.

IV. **Fra Ulrika Eleonoras og Frederik af Hessens Tid,** 3 Kr. smukt indb. 4 Kr. 65 Øre.

V. **Fra Adolf Frederiks Tid,** (Udkommer inden Julen 1881).

Af Pressens talrige enstemmige Anbefalinger af disse fortrinlige Bøger hidsættes alene følgende:

„Feltlægens Historier indeholde indenfor en romantisk Ramme en Række overordentlig livfulde og underholdende Skildringer af den svenskfinske Historie fra Gustav Adolfs til Gustav den Tredjes Dage, og dette paa ethvert Punkt af en sjælden varm Fædrelandskjærlighed gjennemglødede Værk egner sig i eminent Grad til Folkelæsning og til at gives Ungdommen i Hænde som en i enhver Henseende ypperlig Læsning" (Nær og Fjærn).

Walter Scotts Romaner.

For at lette Udbredelsen af disse berømte og højst interessante historiske Romaner i alle Samfundsklasser har Forlæggeren ansat Prisen paa Romanerne som følger, hvorefter Prisen kan blive ca. 8 Øre for hvert sextensidigt Ark i god Udstyrelse:

Nigels Hændelser, 2 Kr. 50 Øre. Ivanhoe, 2 Kr. 50 Øre. Rob Roy, 2 Kr. 50 Øre. Talismanen, 2 Kr. 50 Øre. Guy Mannering, 2 Kr. 50 Øre. Waverley, 2 Kr. 50 Øre. Fængslet i Edinburgh, 3 Kr. 50 Øre. Montrose og Den sorte Dverg, 2 Kr. 50 Øre. St. Valentins Dag, 3 Kr. 50 Øre. Quentin Durward, 3 Kr. 50 Øre. Woodstock, 3 Kr. 50 Øre. Kenilworth, 3 Kr. 50 Øre. Oldgranskeren, 3 Kr. 50 Øre. Peveril fra Aasen, 4 Kr. 50 Øre. Klosteret, 2 Kr. 50 Øre. Abbeden, 2 Kr. 50 Øre. Fortællinger fra Canongate, 2 Kr. De skotske Presbyterianere, 2 Kr. 50 Øre. Bruden fra Lammermoor, 2 Kr.

Exemplarer indbundne i elegante til Romanerne komponerede Bind 1 Kr. 50 Øre mere.

Historiske Romaner af P. P.

Peter Tordenskjold

en historisk Roman

fra Begyndelsen af det 18de Aarh.
Pris: heftet 5 Kr. indb. 8 Kr.

Niels Juel

en historisk Roman

fra Midten af det 18de Aarh.
Pris: heftet 5 Kr., indb. 8 Kr.

Grevens Fejde

en historisk Roman fra den første Halvdel af det 16de Aarhundrede.
Pris: heftet 5 Kr., indb. 8 Kr.

Historiske Billeder fra Christian den Fjerdes Tid.

Pris: heftet 2 Kr. 50 Ø., indb. 4 Kr.

Jakob Dannefærd,

historisk Novelle fra det 17de Aarhundrede.
Pris: heftet 2 Kr. indb. 3 Kr. 25 Øre.

C. A. Reitzels Forlag.

H. C. Andersens

Eventyr og Historier.

Folkeudgave.
1—2 Deel. Pris: 4 Kr.

S. S. Blicher.

Noveller

i et Udvalg ved P. Hansen.
Folkeudgave. 1—3 Bind.
Med Portrait. Pris: 6 Kr.
Smukt indb. 9 Kr.

C. Hauch.

Samlede Romaner og Fortællinger.

1—7 Bind. Med Portrait.
Pris: 16 Kr. Smukt indb. 27 Kr.

B. S. Ingemann.

Samlede historiske Digte og Romaner.

1—12 Deel.
Pris: 10 Kr. Smukt indb. 18 Kr.

Prisnedsættelse for Kjøbere af Wisbechs Almanak 1882.

Hos J. L. Wisbech samt i alle Boglader kunne Almanakkens Kjøbere faa efterfølgende Bøger fra 1 til 76 en trediedeel under den anførte Bogladepris:

De af Almanakkens Kjøbere, der ønske at nyde denne Rabat, bedes ved Bestillingen at forevise et Exemplar af Almanakken for 1882.

Det mindste Beløb, hvorpaa denne Rabat kan tilstaas, er ved Bestilling af et Parti til mindst 10 Kr. eller 6 Kr. 66 Øre netto; paa Bestillinger til et mindre Beløb kan ikke reflekteres, og kan der til hver Bestiller kun leveres 1 Expl. af hver Bog.

1. **Belot, Adolphe.** To Kvinder eller Vanen og Erindringen. 213 Sider. Før 1 Kr. 30 Øre nu 80 Øre.
2. **Birch, Sophus.** Kjærlighedshistorier. 1ste og 2den Samling. 136 og 129 Sider. Før 3 Kr. 33 Øre nu 1 Kr. 60 Øre. Enkelt Bind à 80 Øre.
3. — Kongens Skat. Fortælling med 9 Billeder. 42 Sider. 60 Øre.
4. — Pennetegninger fra Krigen 1864. 83 Sider. 60 Øre.
5. **Cherbuliez, Victor.** Meta Holdenis. Fortælling. 184 Sider. Før 1 Kr. 70 Øre nu 1 Kr.
6. **Gaboriau, Emile.** Guldtørst eller kvindelige Rænker. 3 Dele. 304, 243 og 320 Sider. Før 4 Kr. 30 Øre nu 2 Kr. 50 Øre.
7. **Goltz.** Den landøkonomiske Bogføring. Oversat efter den 3die Udgave og forsynet med et Regnskab efter det dobbelte Bogholderi over en Gaard heri Landet ved C. G. B. Ræder. 113 Sider. Heftet 2 Kr. 25 Øre. Indb. 3 Kr. 25 Øre.
8. **Horn, B. G. von.** Fætteren i Konsistoriet. Fortælling. Oversat af H. Chr. Geill. 68 Sider. 40 Øre.
9. **Kogebog for By- og Landhusholdninger,** af Marie Rasmussen. Tredie betydelig forøgede Oplag, indeholdende ca. 600 Anvisninger til at koge, bage, stege, nedsylte, henlægge, nedsalte, Tilberedning af forskjellige Drikkevarer, Slagtning, Mejerivæsen m. m.. Pris heftet 1 Kr. 80 Øre. Indb. 2 Kr.
10. **Kogebog for Husmødre af Bondestanden,** af Dorthea Hansen. Tredie Oplag, indeholdende henved 370 letfattelige Anvisninger til Slagtning, Husholdning, Madlavning, grov og fin Bagning, Sylte-tøjer, Drikkevarer, Ølbrygning, Mejerivæsenet, Sæbekogning og Vask m. m. Pris heftet 1 Kr. 20 Øre. Indb. 1 Kr. 50 Øre.
11. **Kogebog for mindre Husholdninger** med 260 Anvisninger. Tredie Oplag. Pris 75 Øre.
12, 13, 14. **Landøkonomiske Breve** udgivne af R.—r. 1 og 2 à 75 Øre. 3 à 1 Kr.

15. **Leunbach, C.** Seks Bibellæsninger over udv. Stukker af det gamle Testamente. 55 Sider. 60 Øre.
16. **Masoch, Sacher.** En anden Hjob. Roman. 284 Sider. 2 Kr. 75 Øre.
17. **Nyegaard, C. T.** Vejledning til Træers Opelskning, Plantning og Pasning m. m. 50 Sider. 40 Øre.
18. — — Vejledning ved Dyrkning af Rodfrugter i Marken, samt Dyrkningen af Humle, Kommen, Peberrod, Tobak, Sennop og Dodder. 30 Sider. 35 Øre.
19. **Petersen, C. A.** Opgaver til Forstandsøvelser paa Tavlen. Til belærende Adspredelse for flittige Børn. I Futteral. 1 Kr. 75 Øre.
20. **Samling af Noveller og Fortællinger.** Oversatte af H. Chr. Geill. 1ste og 2det Bind. 241 og 204 Sider. 1 Kr. 60 Øre.
21. **Skouboe, Fr.** Friskole eller Statsskole? 92 Sider. 1 Kr.
22. **Spog og Alvor.** (Udv. Fortællinger af de ældre Aarg. af Wisbechs ill. Almanak). 1ste, 2den og 3die Samling à 35 Øre.
23. **Tre Noveller.** (Vildtyven, Idealet, Badeopvarteren i Ostende). Af det Tyske ved H. Chr. Geill. 176 Sider. 65 Øre.
24. **Volkmann, Fr.** Bernhard. Fortælling. 94 Sider. 40 Øre.
25. **Nonnen i Asmild.** En Fortælling af Tørslef. 140 Sider. 50 Øre.
26. **Blomsterkurven.** En Fortælling for den modnere Ungdom. 1 Kr.
27. **Meddelelser om Agerbruget i Belgien** ved Ræder. 1 Kr.
28. **Söegaard, Verdenshistorie for Folket.** Oldtidens, Middelalderens og den nyere Tids Historie. 3 Bind. 4 Kr.
29. **Den lille Amerikaner.** Praktisk Vejleder for Udvandrere. 1 Kr.
30. **Lægen uden Medicin.** 1 Kr.
31. **Husmandsbogen,** af Mads Hansen. 1 Kr.
32. **Arbejderens Bog,** af A. Oxenden. 50 Øre.
33. **Luther og Melanchton.** Kirkehistorisk Livsbillede af Wildenhahn. 190 Sider. 1 Kr. 50 Øre.
34. **Paulus.** Bibelske Skildringer af N. Beets. 214 Sider. 1 Kr.
35. **80 nyttige Anvisninger** for Husfædre og Husmødre. 50 Øre.
36. **Af Adelen.** Kriminalfortælling af Fr. Friedrich. 304 Sider. 1 Kr. 50 Øre.
37. **Lucius Davoren eller Toldere og Syndere.** Af M. E. Braddon. 560 Sider. 3 Kr. 20 Øre.
38. **Den uundværlige Selskabsmand til Tidsfordriv for Alle.** 1 Kr. 30 Øre.
39. **Adela eller Frelst af en Engel.** Af Maine-Reed. 548 Sider. 1 Kr. 50 Øre.

Amerikanske Fortællinger.

40. 1. Nybyggerens Hytte. 80 Øre.
41. 2. Kutterens Krydstogt. 60 Øre.
42. 3. Boret ifænk. 60 Øre.

43. 4. Sørøveren paa Missisippi. 80 Øre.
44. 5. Seth Jones. 80 Øre.
45. 6. Rød-Bælte. 80 Øre.
46. 7. Hævnerne fra Texas. 80 Øre.
47. 8. Overbord. 80 Øre.
48. 9. Shawnee Spionen. 80 Øre.
49. 10. Bill Biddon. 80 Øre.
50. 11. Nat Todd. 80 Øre.
51. 12. Det tabte Spor. 60 Øre.
52. Indianerhøvdingen. 80 Øre.
53. Rød Ulv. Fortælling fra Mexiko. 70 Øre.
54. **Thrane, Waldemar.** Øjeblikkets Barn. Original Fortælling. 367 Sider. Før 2 Kr. 66 Øre, nu 1 Kr. 50 Øre.

Bibliothek for interessante Fortællinger.

55. 1. De fjendtlige Kaptajner. 40 Øre.
56. 2. Negerens Hævn. 40 Øre.
57. 3. Sørøverens Brud. 40 Øre.
58. 4. Jagten paa Slavehandlerne. 40 Øre.
59. 5. Fra Forbryderlivet. 40 Øre.
60. 6. Flugten gjennem Urskoven. 40 Øre.
61. 7. Eneboeren paa Spitzbergen. 40 Øre.
62. 8. Trapperne blandt Indianerne. 40 Øre.
63. 9. Vicondera, den hvide Ørn. 80 Øre.
64. 10. Den hvide Slavinde. 80 Øre.
65. 11. Den sidste Inka. 80 Øre.
66. 12. Desertøren paa Tonga-Tabu. 80 Øre.
67. 13. Den sidste Mohikaner. 1 Kr.
68. 14. Kolonisterne. 1 Kr.
69. **Hesba Stretton.** Alene i London (med 12 Billeder). 1 Kr. 25 Ø.
70. — Livets Storm (med 7 Billeder). 1 Kr. 50 Ø.
71. — Kongens Tjenere (med 8 Billeder). 1 Kr. 60 Ø.
72. — Cassy (med 6 Billeder). 1 Kr. 20 Ø.
73. — Max Krömer (med 13 Billeder). 1 Kr.
74. — Stephen Fern. Nogle Træk af Livet ved Englands Kulgruber (med 5 Billeder). 1 Kr. 60 Ø.
75. — Enoch Rodens Læreaar (med 5 Billeder). 1 Kr. 60 Ø.
76. — Bedes Legat (med 8 Billeder). 2 Kr. 40 Ø.

Restbeholdningen af Wisbechs Almanak for 1870—1881 sælges til følgende nedsatte Pris:

Aargang 1870—75 à 40 ß til 35 Øre.
— 1874—80 à 1 Kr. til 40 Øre.
— 1877—81 à 1 Kr. 25 Øre til 45 Øre.

Hos J. L. Wisbech i Kolding faaes:

Andreasen, A., Mælkeri-Regnskab for 3 Aar. 3die Oplag, indb. 2 Kr. 60 Ø.

Both, Verdensatlas til Brug i Skolen og Hjemmet i 24 farvetrykte Kort af L. Both, heftet 3 Kr., indb. 4 Kr.

Both, Skoleatlas i 24 farvetrykte Kort, heftet 1 Kr., indb. 1 Kr. 50 Ø.

Geill, H. Chr., Billed-Læsebog for Begyndere, med mange Illustrationer, indb. 35 Ø.

— , Læse- og Tænkeøvelser for Begyndere, 7de Oplag, indb. 50 Ø.

— , Regnebog I., indb. 35 Ø.

— , Facit hertil, 15 Ø.

— , Regnebog II., indb. 55 Ø.

— , Facit hertil, 25 Ø.

Holt, P., Lomme- og Noteringsbog for Landmænd. Udkommer hvert Aar. Pris indb. 1 Kr. 75 Ø., i Læderbind 2 Kr.

— , Lomme- og Noteringskalender for Forretningsfolk. Udkommer hvert Aar. Pris indb. 1 Kr. 75 Ø.

Struwe, Charlotte, Kogebog for store og smaa Husholdninger, indeholdende Anvisning til at koge, bage, stege og sylte samt Tillavning af forskjellige Drikkevarer, tilligemed en kortfattet Kjøkken-Ordbog. Pris indb. 2 Kr. 50 Ø.

„De forenede Lotteriforretninger".

Landets største

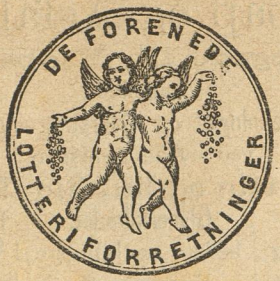

Lotteri-Bureau

ansætter Kollektører

overalt

paa de mest fordelagtige Betingelser.

Som Bevis paa, hvor indbringende en Kollektion kan være, tillader man sig at anføre, at mange af Forbindelserne derved have opnaaet en aarlig Indtægt af

600, 800, 1000 á 1200 Kr. og derover.

Lodder føres til alle Industrilotterier.

Den Fordel og Behagelighed, som Kollektørerne opnaa ved at træde i Forbindelse med „De forenede Lotteriforretninger" kan lettest godtgjøres ved at henvise til de mange foreliggende Attester, af hvilke, af Hensyn til Pladsen, her kun skal nævnes nedenanførte:

Undertegnede her i længere Tid modtaget Lodsedler til de forskjellige Varelotterier fra „De forenede Lotteriforretninger"s Hovedkontor i Fredericia, og har det været mig en sand Fornøjelse at arbejde sammen med dette Hovedkontor, da det ved Hr. C. F. Hansens Le lelse forener en behagelig Forretningsgang med en god, nøjagtig og samvittighedsfuld Betjening; dertil kommer, at Forbindelsen med nævnte Hovedkontor er langt fordelagtigere for Kollektørerne end en Forbindelse med selve Lotterierne.

Kolding i Januar 1881. Warming,
aut. Klassel. Kollektør.

Enhver, der ønsker at blive ansat som Kollektør, bør derfor henvende sig til

C. F. Hansen,
Fredericia,

eller til Forretningernes Firma i Kjøbenhavn:
Generalagenter Chr. Hansen & Komp., Kjøbenhavn V.

EVERS & CO.,
Stentagpap og Asfalt-Fabrik,
Nybrogade 12, Kjøbenhavn,

anbefale:

Tagpap.	Tækninger og Overstrygninger	Taglak.
i 3 Tykkelser.	ved øvede Arbeidere.	Tækkesøm.

Naturlig og kunstig Asfalt.

Creosottjære	Glycerinbadet,	Portland Cement
til Overstrygning	bedste og billigste	i $^1/_1$, $^1/_2$ og $^1/_4$ Tdr.
af Tagspaan.	Kreaturvask.	Ildfaste Sten og Ler.

Gulvandske og andre Fliser o. s. v.

Priscouranter sendes, Oplysninger og Overslag gives paa Forlangende.

Lager af vore Artikler findes hos de fleste større Kjøbmænd og Tømmerhandlere.

Mælkeri- Udstillingen

i Aarhus.

21. og 22. Januar 1881.

Af det udstillede Smør vare 185 Mærker farvede med Meyer & Henckel's, Blumensaadt's og Chr. Hansen's Smørfarver, — 3 Mærker vare farvede med Fr. Nielsens Farve og 6 vare uden Angivelse af Fabrikantens Navn — fordelt paa følgende Maade:

Meyer & Henckel	**112**	**Mærker,**
Blumensaadt	**41**	—
Chr. Hansen	**32**	—

De Præmier, der faldt paa nævnte 185 Mærker, fordele sig saaledes:

Meyer & Henckel	**28**	**Præmier,**
Blumensaadt	**7**	—
Chr. Hansen	**9**	—

Mælkeriudstillingen i Aarhus har altsaa tilfulde godtgjort, at Meyer & Henckel's Smørfarve er den mest udbredte og at fortrinsvis den anvendes af de dygtigste Mejerister.

Meyer & Henckels kemiske Fabrikker.

Kjøbenhavn.

HEYMANN BLOCH & CO.

Kjøbenhavn, Havnegade 7.

Malmö, Stortorget 1. — Hamburg, Poststrasse 2.

tilkjendt
6
Guldmedailler,
1
Sølvmedaille,
2
Fortjenstkors
og 14
Hædersdiplomer.

tilkjendt
6
Guldmedailler,
1
Sølvmedaille,
2
Fortjenstkors
og 14
Hædersdiplomer.

Helso Sundheds-Salt,

eneste virksomme og anerkjendte diætetiske Middel.

Anbefalet af første Livmedikus hos Hs. Majestæt Kongen af Sverige og Norge m fl.

Faaes hos enhver Urtekræmmer og Materialist i Kjøbenhavn
og i Provindserne i de bekjendte Udsalg.

Vejrspaadomme for 1882,

beregnet efter

Vejret 1865.

Januar. Svag Frost i Maanedens Begyndelse, derefter mildt Vejr, hvor Thermometret neppe naaede Frysepunktet. I Slutningen stærk Frost med Sne og Blæst.

Februar. Vejr som i Slutningen af Januar. Snen standsede Samfærdselen.

Marts. Skjøndt Foraarsmaaned havde Maaneden en vinterlig Karakter.

April. Begyndelsen var vinterlig. Foraaret indfandt sig da pludselig med usædvanlig Varme. Slutningen bar dog kold med Nattefrost.

Maj. Maaneden var ualmindelig varm og tør; kun hist og her faldt Byger.

Juni var saare tør og Udtørringen forøgedes end ved stærk Blæst. Høstudsigterne var ikke lovende.

Juli bragte Varme og Regn som faldt som Tordenbyger og følgeligt ujevnt. I Maanedens Slutning blev Vejret koldere.

August var som Høstmaaned saare heldig. Enkelte Byger sinkede Høsten kun i ringe Grad.

September. I de første Dage faldt endel Regn, forresten var Maaneden tør og mild.

Oktober var fremdeles for den første Trediepart en Fortsættelse af Septbr.; dernæst faldt rigelig Regn.

November var mild, kun enkelte Nætter bragte Nattefrost. Regn faldt dog ikke i saa stor Mængde, saa Landmandens Arbejde derved sinkedes.

December var mild og tør.

	Middelvarme Gr. R. 1865:	I Gjennemsnit.	Regnmængde i Tommer 1865:	I Gjennemsnit.
Januar	+ 0° 5	÷ 1° 0	1″ 5	1″ 6
Februar	÷ 3° 4	÷ 0° 6	1″ 3	1″ 4
Marts	÷ 1° 4	+ 0° 8	0″ 6	1″ 5
April	+ 4° 6	+ 4° 5	0″ 2	1″ 4
Mai	+ 10° 0	+ 8° 7	1″ 3	1″ 4
Juni	+ 10° 2	+ 12° 3	0″ 8	2″ 0
Juli	+ 13° 3	+ 13° 8	3″ 7	2″ 2
August	+ 12° 0	+ 13° 4	0″ 7	2″ 4
September	+ 10° 5	+ 10° 7	0″ 8	2″ 1
Oktober	+ 8° 0	+ 7° 6	2″ 8	2″ 0
November	+ 4° 4	+ 3° 0	1″ 9	2″ 0
December	+ 2° 6	+ 0° 7	0″ 4	1″ 3

C. Simonsen; Stentrykkeri.